

THE LIBRARY
COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

การวิเคราะห์พระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวงใน
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประเทือง วงศ์รัตน์

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของก ารศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มิถุนายน 2517

การวิเคราะห์บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนาคคำหลวงใน
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

บทคัดย่อ

ของ .

ประทีป วังกรีน

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาศาสตร์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มิถุนายน 2517

ปริกษานิพนธ์เรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะศึกษาเปรียบเทียบบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ (ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้เป็นหลักในการแปลเป็นวรรณคดีไทย) และ นโธปายาน ฉบับภาษาอังกฤษ ของ ประติมา จันทร รอย เพื่อศึกษาความเหมือนกัน หรือ ต่างกัน ในด้านเนื้อหา และ ลักษณะการประพันธ์ ของเรื่องพระนลทั้งสามฉบับ และจะศึกษา วิธีแปลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าทรงแปลแบบใด ตอนสุดท้าย ได้วิเคราะห์บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ใน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า มีคุณค่าด้านสุนทรียะ และ ด้านความรู้ได้อย่างไร

ผลของการศึกษากันพบว่า เรื่องพระนลทั้งสามฉบับ มีเนื้อเรื่องส่วนใดที่เหมือนกัน แต่ มีบางสิ่งบางอย่างต่างกัน เช่น รายละเอียดของเนื้อเรื่องบางตอน วิธีการเล่าเรื่อง บุคลิกภาพของตัวละคร ในการกำนัลการประพันธ์ เรื่องพระนลทั้งสามฉบับ ต่างกันคือ เรื่องพระนล ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ ประพันธ์เป็นร้อยกรองภาษาอังกฤษ นโธปายาน ของ ประติมา จันทร รอย ประพันธ์เป็นร้อยแก้วภาษาอังกฤษ ส่วนพระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เป็นร้อยกรองภาษาไทยทุกชนิด เรียกว่า " คำหลวง " (คำหลวง เป็นชื่อของคำประพันธ์หนึ่งที่เกิดจากการนำคำประพันธ์ร้อยกรองทุกชนิดของไทยมาแต่งปนกัน) ในด้านวิธีแปลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแปลตรงตามต้นฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีบางตอนที่ทรงแปลและเรียบเรียง มีการเพิ่มเกิบบางสิ่งบางอย่างลงในบทพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ สำหรับคุณค่าทางวรรณคดีของบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง มีอยู่ครบถ้วน ทั้งในด้านสุนทรียะ และ ด้านความรู้ ในด้านสุนทรียะ ทรงสามารถใช้คำได้เหมาะสมทั้งด้าน เสียง และความหมาย ทรงใช้เทคนิคต่างในการพระราชนิพนธ์ให้คำประพันธ์ของพระองค์มีความ

ไผ่เราะ ส่วนคุณค่าทางความรู้ หนังสือเรื่องนี้ เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชนบ
ประเพณี ความเชื่อถือ ตลอดจนความเป็นอยู่ของชาวอินเเกียสมัยโบราณที่นับถือศาสนา
พราหมณ์ ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวอินเดูในปัจจุบัน

AN ANALYSIS OF PHRA NOL KIAMLULANG BY KING RAMA VI

ABSTRACT

BY

PRATEUNG WONGRUEN

Presented in Partial Fulfilment of Requirement

For the Master of Education Degree

at the College of Education

June , 1974

An Analysis of Phra Nol Kham Luang by King Rama VI

The main purpose of this thesis is to compare " Phra Nol Kham Luang " by King Rama VI with " Story of Nala " by Sir Monier Monier Williams and " Nalopakhyaṇa " by Pratap Chandra Roy to know similarities and dissimilarities in contents and form, and to understand King Rama VI's style of translation. The study also tries to assess the literary value of Phra Nol Kham Luang by King Rama VI

It was found that the main idea of these three books on Story of Nala was alike; there were difference lie only in details of the subject-matter, relationship and personality of characters in the story. The literary forms of these three books are as follows : Story of Nala by Sir Monier Monier-Williams is in English verse , Nalopakhyaṇa by Pratap Chandra Roy is in English prose, and Phra Nol Kham Luang by King Rama VI is in Thai verse called Kham Luang (Phra Luang is a miscellany of Thai verses) The study of King Rama VI's style of translation was usually that of direct rendering. Of course, there were some transformation here and there. Phra Nol Kham Luang's values lie in the field of aesthetics as well as widening of knowledge. The aesthetic values are in respect of its appropriate wording, meaning and phrase , analogy , rhyme and rhythm. As regards of widening of knowledge, Phra Nol Kham Luang throws much light on custom of

the ancient Indians who were followers of Brahminism, the origin of present-day Hinduism.

2

ประธาน

กรรมการ

มิถุนายน 2517

ประกาศกฤษฎีกา

ปริญานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์
เรืองอุไร กุศลาสัย และ อาจารย์ อารีย์ สหชาติโกสัย ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ได้กรุณาแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ในการศึกษาค้นคว้า
วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ ประจักษ์ ประภาพิตยากร ที่กรุณา
ให้ยืมหนังสือบางเล่มแก่ผู้วิจัย

ประเทือง วงกรีน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
2 การแปล และ การวิจารณ์วรรณคดี	12
การแปลวรรณคดี	12
หลักในการแปล	12
ประเภทของการแปล	17
เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์วรรณคดี	17
ลักษณะต้นหลักเกณฑ์ที่ใช้ในเรื่องพระนลคำหลวง	23
3 การเปรียบเทียบบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เรื่องพระนล ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ และ นโปลายาน ของ ประดาบ จันทร รอย	37
กำนการประพันธ์	39
กำนเนื้อหา	41
ลักษณะเนื้อหาที่เหมือนกัน	44
ลักษณะเนื้อหาที่ต่างกัน	46
กำนวิธีเล่าเรื่อง	46
กำนเนื้อเรื่อง	56
กำนบุคลิกภาพของตัวละคร	62
การเพิ่มเติมบางสิ่งบางอย่างในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง	77
ลักษณะนิสัยคนไทย	77
การพรรณนากระบวนทัพ	78

	การพรรณนาเชิงนิราศ	82
	คำอวยพร	90
	สรุปวิธีการแปลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	100
4	วิเคราะห์เรื่องพระนลกาหลวงในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	113
	✓ จุดมุ่งหมาย	113
	✕ ลักษณะคาประพันธ์	117
	ความหมายของกาหลวง	117
	ศิลปะในการประพันธ์	125
	คุณค่าทางสุนทรีย์	130
	การเลือกโวหาร	130
	เสียงของคำที่ทำให้มีความไพเราะ	132
	เสียงสัมผัส	132
	ลีลา - จังหวะ ในกาประพันธ์	138
	การเล่นคำ	152
	การซ้ำความ ซ้ำวลี ซ้ำคำ เล่นอักษร	153
	ความหมายอันไพเราะกินใจ	159
	อุปมาอุปไมย	164
	การใช้สัญลักษณ์	167
	การบรรยายที่แจ่มแจ้งชัดเจน	171
	ลีลา - ท่วงทำนอง ในการแต่ง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	180
	การเลือกโวหารยกา ประโยค การแทรกสิ่งที่น่าสนใจ ลงในกาประพันธ์	

✓ คำกล่าวต่างๆที่ปรากฏในเรื่องพระนล	1๘7
✓ ความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และชนบทประเพณี ของชาวอินเดียนับถือศาสนาพราหมณ์	1๘7
พิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์	1๘8
พิธีอัศวเบธ	188
พิธีราชสุยะ	190
/ สภาพความเป็นอยู่ของชาวอินเดียนสมัยนั้น	1๙3
การแบ่งชั้นวรรณะตามอาชีพ	193
ความเชื่อถือของชาวอินเดียน	196
เทวดา โขคลาง การค้ำน้ำโสม	
อาหาร กรรม การปฏิบัติตนของ ผู้นับถือศาสนาพราหมณ์	
✓ ความรู้เรื่องอื่นๆ	208
การดูแลคณะม้า	203
กันสมอเป็นไม้จันทน์	210
✕ ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องพระนล	211
✓ กติที่ได้จากเรื่องพระนล	223
✓ กติเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง	223
คติเกี่ยวกับการครองเรือน	224
คติทางพุทธศาสนา	227
✓ กติเกี่ยวกับความรัก	229
	230
	230

บทที่		หน้า
5	สรุปผล และ ข้อเสนอแนะ	230
	สรุปผล /	230
	ข้อเสนอแนะ /	234
	บทย่อ	

บรรณานุกรม

ประวัติของผู้เขียน

วรรณคดีเป็นสิ่งที่สอนให้คนมีความประณีตบรรจงในชีวิต มีความละเอียดไม มีความรักในสิ่งต่างๆ เช่น ธรรมชาติ ชาติ และศิลปะ นอกจากนั้นวรรณคดียังช่วยส่งเสริมให้คนมีวัฒนธรรมสูง ดังกล่าวของ เสฐียรโกเศศว่า " วรรณคดีเป็นเสมือนกระจกเงาฉายให้เห็นชีวิตและความเป็นอยู่ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ในร่างกายของคนและในชาติซึ่งสำแดงออกมาให้ปรากฏออกมาเป็นวัฒนธรรม วรรณคดีที่สูงเป็นเครื่องขัดเกลาอัธยาศัย และ กล่อมอารมณ์ให้หายความหมักหมมหมกมุ่น หนูสนใจให้มองแว่นน่านและראהแจ้งในชีวิตซึ่งกองสาละวันอยู่กับอาชีพการงาน อันจำเป็น ให้ได้เห็นแง่ความกึกและความจริงให้กว้างขวางออกไปทำให้หายความมีใจอันคับแคบ รู้ค่าความงามของธรรมชาติ รักความมีระเบียบเรียบร้อย รักความดีงามและความจริง " ¹

นอกจากนี้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงแสดงความเห็นเกี่ยวกับการอ่านวรรณคดีว่า " การอ่านวรรณคดี ทำให้เรารู้จักชีวิตจิตใจของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันดียิ่งขึ้น และวรรณคดีเปรียบประหนึ่งเพื่อนคู่ชีวิตที่จะปลอบโยนผู้อ่านในยามทุกข์ และเพิ่มพูนความชื่นชมในยาบสุข " ²

¹ เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป คำของวรรณคดี หน้า 19

² พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ภาษา วรรณคดี และ วิทยาการ หน้า 234

จากข้อคิดเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า วรรณคดีมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ก็ช่วยให้มนุษย์มีความเข้าใจในชีวิตจิตใจของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ช่วยส่งเสริมให้มีอารมณ์และเบิกบาน สดชื่น รักในสิ่งต่างๆ มองเห็นสิ่งต่างๆ เป็นเรื่องบันเทิงใจ และช่วยยกระดับจิตใจของเพื่อนมนุษย์ให้สูงขึ้น สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี นอกจากนี้วรรณคดียังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรมและอารยธรรมของชาติ การที่ชาติใดมีวรรณคดีประจำชาติย่อมแสดงให้เห็นถึงความมีอารยธรรมและวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ ดังข้อคิดของ เสรีบุรโกเศศว่า " วรรณคดีเป็นเครื่องชี้ให้รู้ว่าชาติใดมีความเจริญสูงต่ำแค่ไหน และยุคใดมีความเจริญสูงสุด ยุคใดมีความเสื่อมทรามลง เพราะฉะนั้นวรรณคดีของแต่ละชาติจึงเป็นเรื่องวัดว่า ยุคใดจิตใจของประชาชนในชาติมีความเจริญหรือเสื่อมอย่างไร " ¹

สิทธา พินิจภูวดล ก็ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า " วรรณคดีที่มีคุณค่าเป็นบรมกวีของชาติ เป็นสิ่งที่ฉายให้เห็นวัฒนธรรมของชนในชาติว่ามีความเจริญรุ่งเรือง กว้างขวางลึกซึ้งเพียงใด หากจะวัดว่าชาติใดมีอารยธรรมเพียงใดก็ใช้วรรณคดีเป็นมาตรการสำคัญยิ่ง มาตรการหนึ่ง " ² และ วิทย์ กิระกริยานนท์ ก็ได้แสดงความคิดเห็นว่า " วรรณคดีเป็นเครื่องแสดงโฉมหน้าของฐานะบ้านเมือง บ้านเมืองใดเจริญเพียงใด วรรณคดีก็จะเจริญตามส่วนไปด้วย " ³

จากถ้อยคำของผู้รู้เหล่านี้ ทำให้เกิดความคิดว่า การศึกษาวรรณคดีเป็นสิ่งจำเป็น ไม่ว่าจะศึกษาวรรณคดีของชาติใดก็ตาม เพราะการศึกษาวรรณคดีของชาติต่างๆ ทำให้เราเข้าถึงวรรณคดีของชาตินั้นว่าแสดงถึงวัฒนธรรมและอารยธรรมของชาตินั้นๆ

¹ เสรีบุรโกเศศ การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ หน้า กำน่า

² สิทธา พินิจภูวดล ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย หน้า 30

³ วิทย์ กิระกริยานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 12

อย่างไร ดังข้อถกของกุหลาบ มัลลิกะมาส¹ ว่าเรารู้จักลักษณะของชนชาติใดก็ด้วยอาศัย การศึกษาวรรณคดีของชาตินั้นๆ เช่น เปรียบเทียบเพลงบวงสรวงของจีนและอินเดีย ของจีน เป็นเพลงสรรณเสริญขอบบุญพระเจ้า แสดงความเคารพอย่างรัฐคุณ แต่เพลง บวงสรวงของอินเดียเป็นการร้องขอ เคารพนับถือบูชาแบบอุคมกถิ และจะเห็นได้ว่า จีนเป็นนักบันทึก เป็นคนที่ใช้ความถึกมาลงมือปฏิบัติ ส่วนอินเดียเป็นนักอุคมกถิ วรรณกรรมของสองชาติจะบอกลักษณะของชนในชาติ สำหรับวรรณคดีไทยได้บอกลักษณะ ของคนไทยว่า เป็นคนรักสนุก ชอบความสวยงาม ความสะอาด รักธรรมชาติ และ นิยมทำางแบบครูอาจารย์

เนื่องจากความสัมพันธ์กันไประหว่างชาติจึงทำให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมและ อารยธรรมซึ่งกันและกัน วรรณคดีก็มีการถ่ายทอดถึงกันด้วย เพราะ วรรณคดีเป็นสมบัติ ของโลก ดังกล่าวของ เสรีรโกเศศว่า " วรรณคดีมีโซ่มบัติของชาติใดโดยเฉพาะ ถือว่าเป็นสมบัติของโลกก็ส่วนรวม สมควรให้โลกได้อ่านสิ่งที่ถึงางซึ่งสาคงออกมา จากความรู้สึกรักเห็นของกวีและผู้ประพันธ์ " ² การถ่ายทอดวรรณคดีซึ่งกันและกัน มีหลายวิธี วิธีหนึ่งที่นิยมมาแต่โบราณคือ การแปล ซึ่งถือว่าเป็นการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมขั้นสูงระหว่างชาติ

มีวรรณคดีไทยหลายเรื่องที่แปลมาจากวรรณคดีต่างชาติ เรื่องที่ผู้วิจัยสนใจจะ ถึกษา คือ เรื่องพระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงแปลมาจากวรรณคดีสันสกฤตโดยอาศัยฉบับภาษาอังกฤที่มีผู้แปลไว้ มาแปลเป็นวรรณคดีไทย

การแปลวรรณคดีต่างชาติประเภทเป็นวรรณคดีไทยนั้น ได้มีผู้รู้แลลงความเห็นไว้

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส " การสอนวิชาวรรณคดี " เอกสารนิเทศการึกษา กุมือวิชาภาษาไทย เล่ม 3 ฉบับที่ 100 พ.ศ. 2512 หน้า 255 - 257

² เสรีรโกเศศ การึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ หน้า 20

เช่น วิทย์ กวีศรียานนท์¹ กล่าวว่า การแปลในวรรณคดีไทยได้เคยมีมาแต่ครั้งโบราณแล้ว แต่การแปลในสมัยโบราณแปลแต่หนังสือที่เกี่ยวกับศาสนาและการปกครองจากภาษาบาลีและสันสกฤตเป็นพื้น การแปลได้รับการฟื้นฟูอย่างใหญ่หลวงในรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลนี้ถึงแม้การแปลยังมุ่งสอนใจให้เกิดความรักชาติ ห้าวหาญ และบำรุงสติปัญญาอยู่มากก็ต้องนับว่ามีวรรณคดีที่หาขึ้นมากยิ่งกว่าแต่ก่อน การแปลมาขึ้นหน้าขึ้นความมากอีกคราวหนึ่งคือในรัชกาลที่ 6 มีการแปลนวนิยายและบทละครของดองเกสและฝรั่งเศสเป็นอันมาก โดยพระมหาธีรราชเจ้าทรงเป็นผู้นำเอง นอกจากการแปลตรงๆแล้วยังมีการแปลง คือดัดแปลงเรื่องของฝรั่งให้เข้าเค้าไทย และให้ชื่อตัวละครเป็นไทย พระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6 โด่งมากมักเป็นการดัดแปลงเช่นนี้

กระแสร มัลยาภรณ์² ได้กล่าวถึงการแปลวรรณคดีสันสกฤตเป็นวรรณคดีไทยว่า การแปลวรรณคดีสันสกฤตเป็นวรรณคดีไทยสมัยก่อนๆ เรามักแปล-แปลงและทำกันเป็นส่วนใหญ่ มาเริ่มแปล-แปลง จริงจังในสมัยรัชกาลที่ 6 การแปลวรรณคดีสันสกฤตเป็นวรรณคดีไทย ในสมัยรัชกาลที่ 6 มักแปลโดยอาศัยภาษาอักษราหนึ่งเป็นสื่อกลางระหว่างภาษาสันสกฤตกับภาษาไทย คือภาษาอังกฤษ เพราะผู้รู้ภาษาสันสกฤตมีน้อย แม้รัชกาลที่ 6 ก็ยังต้องแปลจากภาษาอังกฤษแล้วให้ผู้รู้ภาษาสันสกฤตอ่านแล้วแปลเปรียบเทียบ

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ก็กล่าวถึงการแปลวรรณกรรมสมัยรัชกาลที่ 6 ว่า " วรรณกรรมร้อยกรองในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้เข้ามาจากวรรณคดีสันสกฤตมาก แต่ก็ดูเหมือนจะได้มาแต่เนื้อเรื่องเช่นที่เราเคยทำกันมาแต่เดิม เมื่อวรรณคดีสันสกฤตมาเป็นวรรณคดีไทย เรามักดัดการวิสันนาทางปรัชญาออกไป และรูปแบบเราก็ไม่รักษา ³

¹ วิทย์ กวีศรียานนท์ ล.ค. หน้า 350 - 351

² กระแสร มัลยาภรณ์ ว่าด้วยวรรณคดีเปรียบเทียบ เล่ม 2 หน้า 11

³ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ " ความกลืนกลายทางวรรณกรรมไทย " วรรณไวทยาภรณ์ - วรรณคดี หน้า 138

จากคำกล่าวของผู้รู้เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ความนิยมในการแปลวรรณคดีต่างชาติมาเป็นวรรณคดีไทยนั้น เรานิยมแปล-แปลงเป็นส่วนใหญ่ สำหรับผู้ศึกษาวรรณคดีที่เป็นฉบับแปล ก็ควรจะทราบแต่เพียงกว้างๆว่า ผู้แปล แปลวรรณคดีเรื่องนั้นโดยดัดแปลงมาจากวรรณคดีของชาติใด แต่จะไม่มีโอกาสทราบอย่างละเอียดลึกซึ้งว่า ผู้แปลได้ดัดแปลงแก้ไขเพิ่มเติมวรรณคดีเรื่องนั้นจากวรรณคดีฉบับภาษาเดิมอย่างไร และมีสิ่งใดที่แสดงให้เห็นลักษณะของวรรณคดีต่างชาติ ที่เรานำมาดัดแปลงเป็นวรรณคดีไทย . นอกจากนี้ จะได้ศึกษาเปรียบเทียบวรรณคดีทั้งสองฉบับ ถัดฉบับที่แต่งเป็นภาษาเดิม กับ ฉบับที่แปลเป็นวรรณคดีไทย ผู้วิจัยคิดว่าการศึกษาวรรณคดีในเชิงเปรียบเทียบเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และประสงค์ที่จะศึกษาบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในแง่การเปรียบเทียบระหว่างบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง กับ เรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้เป็นหลักในการแปล

เนื่องจากเรื่องพระนลเป็นวรรณคดีของชาติอินเดีย ซึ่งเดิมแต่งเป็นภาษาสันสกฤต เป็นเรื่องย่อยแทรกอยู่ในมหากาพย์ภารตะ บทนิพนธ์ของ พระมุนีภควทไธวปานะ ชื่อ นโลปาขยาน (Nalōpākhyāna) ต่อมาปีผู้แปล มหากาพย์ภารตะ ฉบับภาษาสันสกฤต เป็นภาษาอังกฤษ เช่น ประดาบ จันทร รอย (Pratap Chandra Roy) เรื่อง นโลปาขยาน จึงพลอยได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย นอกจากนี้ เซอร์ โมนีเยอร์ โมนีเยอร์-วิลเลียมส์ (Sir Monier Monier Williams) ยังได้แปล นโลปาขยาน จากมหากาพย์ภารตะฉบับภาษาสันสกฤต เป็นภาษาอังกฤษให้ชื่อว่า Story of Nala ซึ่งหนังสือเรื่อง Story of Nala ของ Sir Monier Monier-Williams นี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงใช้เป็นหลักในการแปลวรรณคดีสันสกฤตเรื่องพระนล เป็นวรรณคดีไทยเรื่อง พระนลคำหลวง และเนื่องจากวรรณคดีเรื่องพระนลเป็นวรรณคดีของชาติอินเดีย แต่งเป็นภาษาสันสกฤต และมีผู้รู้ชาวอินเดีย คือ ประดาบ จันทร รอย แปลวรรณคดีเรื่องนี้เป็นภาษาอังกฤษ ในส่วนที่เป็นเรื่องพระนล ชื่อ นโลปาขยาน ผู้วิจัยเข้าใจว่า จะคงแสดงลักษณะของชาวอินเดียไว้มาก และคงจะมากกว่าเรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษ ที่แปลโดย เซอร์ โมนีเยอร์ โมนีเยอร์ วิลเลียมส์ เพราะ ผู้แปลเป็นชาวอินเดีย

ย่อมมีความรู้ เข้าใจภาษาสันสกฤตตลอดความลักษณะต่างๆของชาวอินเดียได้ดีกว่าคนชาติอื่น ในการค้นคว้าวิจัยเรื่องพระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาเปรียบเทียบ บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง กับ เรื่องพระนล (Story of Nala) ของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ (ซึ่งเป็นหนังสือที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอาศัยเป็นหลักในการแปลเรื่องพระนลคำหลวง) และ นโลปาขยาน (Nalopākhyāna) ของ ประจวบ จันทร รอย (ศึกษาลักษณะที่แสดงความเป็นอยู่ ความเชื่อของชาวอินเดีย ในด้านเนื้อหา และ คำประพันธ์ ว่ามีลักษณะเหมือนกัน หรือ ต่างกันอย่างไร และ จะศึกษาวิเคราะห์บทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง ในแง่ ศิลปะการประพันธ์ สุนทรียะ ว่ามีลักษณะดีเยี่ยม หรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งจะศึกษาคู คำศัพท์อื่นๆ ที่ปรากฏในวรรณคดี เรื่องพระนลคำหลวง เหตุที่สนใจจะศึกษาบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง เพราะเห็นว่าเป็นหนังสือที่มีลักษณะเด่นหลายประการจนได้รับประกาศนียบัตร ยกย่องจากวรรณคดีสโมสร ว่าเป็นหนังสือดี แต่ยังไม่มียุคใดศึกษากันกว้างขวางแท้จริงว่าคืออะไร จึงประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องนี้ ผลของการศึกษาเรื่องนี้ จะทำให้ทราบวิธีการแปลบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า ทรงดัดแปลง หรือ เติมเต็มจากฉบับภาษาอังกฤษที่ทรงแปลมาจากนอกเบียงใด อย่างไร และจะได้อรรถาธิบายละเอียดของบทพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ว่ามีบางก่น้อยเพียงใด อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษากันกว้างขวางบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวต่อไป

✓ ความมุ่งหมายในการศึกษากันว่า

1. เพื่อศึกษาที่มาของบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ว่าได้เค้าเรื่องมาจากหนังสือเล่มใด โดยวิธีใด
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เรื่องพระนล (Story of Nala) ของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ และ นโลปาขยาน ของ

ประตาบ จันทร รอย (ซึ่งทั้งสองเรื่องนี้แปลจาก *Nalopākhyāna* ในมหากาพย์
ภารตะ) ในก้านเนื้อหา และ ลักษณะคำประพันธ์

3. เพื่อศึกษาบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลกล่าวทวงในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในแง่ ศิลปะการประพันธ์ สุนทรียะ และคุณค่าด้านอื่นๆ
ที่ปรากฏ

4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษากันกว่าบทพระราชนิพนธ์ เรื่อง
พระนลกล่าวทวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวต่อไป ✕

ความสำคัญในการศึกษากันกว่า

1. จะศึกษากันกว่าเฉพาะเรื่องพระนลกล่าวทวงพระราชนิพนธ์ในพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เปรียบเรื่องเกี้ยว ส่วนเรื่องพระนลกล่าว
พระนิพนธ์ของกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ศ.) และ เรื่องพระนลละ พระนิพนธ์
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะดำรงพระยศเป็นมกุฎราชกุมาร
มิได้อยู่ในขอบเขตที่จะศึกษากันกว่า

2. การศึกษาวิเคราะห์บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลกล่าวทวงในพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะศึกษาวิเคราะห์ในแง่ต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลกล่าวทวงใน
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เรื่องพระนล
ของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ และ
นโลปายาน ของ ประตาบ จันทร รอย ในก้านเนื้อหา
และ ลักษณะคำประพันธ์

2.2 ศึกษาศิลปะการประพันธ์ เรื่องพระนลกล่าวทวง พระราชนิพนธ์
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสามารถเลือกใช้ถ้อยคำ
ที่เหมาะสมทั้งก้านเสียง และ ความหมาย การวางสัมผัส
ตลอดจนการเลือกใช้ชนิดของคำประพันธ์ในแต่ละตอน

- 2.3 ศึกษาลีลา – ท่วงทำนองการแต่ง (Style) เรื่องพระนลคำหลวง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- 2.4 วิเคราะห์องค์ก้านสุนทรียะ (Aesthetics) และองค์ก้านอื่นๆ ที่ทำให้พระราชนิพนธ์เรื่อง ‘ พระนลคำหลวง ’ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับความนิยมมาจนปัจจุบัน

วิธีดำเนินการค้นคว้า

การศึกษามหะราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลของการศึกษากันว่า แบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Research) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษากันว่า เป็นข้อมูลชั้นรอง (Secondary Source) ทั้งสิ้น

แหล่งของการค้นคว้าที่สำคัญ คือ

1. หอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี
2. หอสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี
3. หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. หอสมุดวิทยาลัยครูพระนคร

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

คำหลวง หมายถึงรูปแบบการประพันธ์หนังสือของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยใช้คำประพันธ์ร้อยกรองทุกชนิดของไทย ซึ่งมีทั้ง โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย รวบไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน

ลีลา – ท่วงทำนองเขียน (Style) หมายถึงท่วงที่ที่แสดงออกเป็นความถี่ของกวี หรือเป็นลักษณะเฉพาะตัวของกวีในการแต่งกาประพันธ์ เช่นการคำเนียบเรื่อง เป็นไปอย่างรวดเร็ว หรือ ช้าๆ การกำหนดชนิดของคำประพันธ์ในแต่ละตอน การเลือก

ใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหาร การใช้ประโยค การแทรกสิ่งต่างๆที่น่าสนใจลงในคำประพันธ์ รวมทั้งเทคนิคต่างๆที่ก่อให้เกิดอรรถในคำประพันธ์

3 สุนทรียะ (Aesthetics) หมายถึงความงดงามบรรเจิดบรรจง ไพเราะเพราะพริ้งในทางภาษา ความคิดและอื่นๆ ความไพเราะเพราะพริ้ง งดงามทางภาษา หมายถึง กวีสามารถเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมทั้งคำณเสียง และความหมาย มาแต่ง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ และ เกิดความซาบซึ้ง เกิดอารมณ์คล้อยตามกวี

สมมติฐานในการค้นคว้า

บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปล และ เรียบเรียง จาก เรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ และ นโลปายาน ฉบับภาษาสันสกฤต (ผู้วิจัยก็มาจาก นโลปายาน ฉบับภาษาอังกฤษของ ประดาบ จันทร รอย) ได้อย่างเหมาะสม จนมีส่วนทำให้ตัวละครในเรื่องพระนลคำหลวง มีบุคลิกลักษณะ และ ความเป็นอยู่คล้ายคนไทย

เอกสารประกอบการค้นคว้า

บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แม้จะเป็นหนังสือวรรณคดีที่ได้รับความนิยมจากวรรณคดีสโมสร ว่าเป็นหนังสือที่บันเทิงเริงใจ และ เก่งก็ แต่ก็ไม่เป็นที่แพร่หลายในหมู่นักอ่านทั่วไปนัก ถ้าจะมีการอ่านบ้างก็มักเป็นการอ่านเพื่อรู้เนื้อเรื่องพระนลเท่านั้น ไม่ค่อยสนใจที่จะศึกษาให้ลึกซึ้ง จึงไม่ค่อยมีงานเขียนเกี่ยวกับเรื่องพระนลมากนัก จะมีบ้างก็เป็นงานเขียนถึงเรื่องพระนลอย่างกว้างๆ หรือให้ข้อคิดแทรกไว้ในหนังสืออื่น เช่น

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึงเรื่องพระนลว่า " เรื่องพระนลมาจากกัมภีร์มหากาพย์ เป็นนิยายแทรกตามแบบฉบับของมหากาพย์ มักมีการเล่านิยายในนิยายอีกทีหนึ่ง พระนลคำฉันท์ กับ พระนลคำหลวงมีเนื้อเรื่องเหมือนกัน เพราะมาจากต้นเรื่องเดียวกัน ทั้งพระนลคำฉันท์และพระนลคำหลวง ไม่แพร่หลายออกไปยังนักอ่าน แม้ในมหาวิทยาลัยก็มิได้สนใจใฝ่สนใจสักเท่าไร ทั้งที่เนื้อหาของ

เรื่องเข้ากับความนึกคิดสมัยใหม่ได้ดีกว่าเรื่องในวรรณกรรมแต่ก่อน ตัวเอก คือ พระนล บิดลักษณะเป็นสุภาพบุรุษ ไม่ใช่ชายที่เอาแต่อารมณ์เช่นอิเหนา โฉมอย่าง ไชยเชษฐ หรือกรายเช่นทลวิชัย ความผิดพลาดของพระนลเกิดขึ้นได้อย่างที่อาจเกิด ได้แก่นมยุรทั้งปวง คือเกิดหน้ามึตในการพนันและเสียรู้คนที่ชำนาญในเชิงนักเลงมากกว่า โดยในนิยายใช้ตัวกลีเป็นสัญลักษณ์แห่งความมึตหน้านั้น กรันถึงเวลาที่กองมวญเกราะที่ กรม พระนลก็แสดงความสามารถ มีชัศตียมานะ ทำให้นาสงสารและน้ำขมคือ " 1

นิทยา กาญจนะวรรณ ได้กล่าวถึงเรื่องพระนลกล่าวหลวงว่า " พระนล กล่าวหลวงนับว่าเป็นศรีแห่งวรรณคดีไทย เพราะการเล่าเรื่องประการหนึ่ง ส่วนวน กินใจประการหนึ่ง และมีคติประการหนึ่ง การใช้โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน สลับกัน มากอย่าง ทำให้มีรส และ ความไพเราะหลายแบบต่างกัน อ่านเพลินตั้งแต่ต้นจนจบ " 2

เปลื้อง ๓ นคร 3 ได้ศึกษาเรื่องพระนลกล่าวหลวง ในแง่ลักษณะกำประพันธ์ การดำเนินเรื่อง และ การเล่าเรื่อง

กุสุมา รัศมีทิ 4 ได้ศึกษาเรื่องพระนลกล่าวหลวงในลักษณะการแนะนำหนังสือ ไว้อย่างกว้างๆ เกี่ยวกับที่มาของเรื่อง ลักษณะกำประพันธ์ จุดมุ่งหมายในการแต่ง เปรียบเทียบข้อความบางตอนในเรื่องพระนลกล่าวหลวง กับ เรื่องพระนล ฉบับภาษา อังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ และยกข้อความบางตอนที่เห็นว่าเป็น ในเรื่องพระนลกล่าวหลวงมาประกอบ

¹ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ล.ก. หน้า 72 - 73

² นิทยา กาญจนะวรรณ ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย หน้า 328

³ เปลื้อง ๓ นคร ประวัติวรรณคดีไทยสำหรับนักศึกษา หน้า 459-461

⁴ กุสุมา รัศมีทิ พระราชนิพนธ์พระนลกล่าวหลวง 30 หน้า

จากเอกสารประกอบการศึกษาที่เสนอมานี้ จะเห็นว่าการศึกษาเรื่อง พระนลคำหลวง ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร แม้จะมีการศึกษากันบ้าง เท่าที่ปรากฏออกมาเป็นงานเขียนก็เป็นการศึกษาอย่างกว้างๆ ไม่ลึกซึ้ง ผู้วิจัยจึงใคร่จะศึกษาเรื่อง พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ กว้างขวางลึกซึ้ง เพื่อเผยแพร่หนังสือวรรณคดีเล่มนี้ให้แพร่หลายไปสู่ผู้อ่านทั่วไป และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษากันทั่วๆ ไป

การแปลวรรณคดี และ การวิจารณ์วรรณคดี

1. การแปลวรรณคดี

วิทย์ กิระกริยานนท์¹ ได้กล่าวถึงความหมายของการแปลไว้พอสรุปได้ว่าการแปล เป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดหรือตีความความกึกก้องของผู้คนอื่นออกมาเป็นถ้อยคำสำนวนที่สละสลวย รัดกุม และมีเนื้อความตรงกับต้นฉบับที่แปลมา การแปลจึงเป็นวิธีที่คือนำอย่างหนึ่งในการฝึกฝนท่วงทำนอง (Style) ของผู้แปล และทำให้ผู้แปลมีความชำนาญในการใช้ภาษาของคนอื่น เพราะผู้แปลจะต้องหาวิธีพูดต่างๆ ที่ตรงกับควมในต้นฉบับ ผู้แปลจะต้องมีความแตกฉานในคำภาษาไทยเป็นอย่างดี

1.1 หลักในการแปล - - - - -

วิทย์ กิระกริยานนท์² ได้เสนอหลักในการแปลไว้ 10 ประการ คือ

- 1) หลักภาษา หรือ พื้นความรู้ ผู้แปลจะต้องมีพื้นความรู้ เรื่อหลักภาษาในภาษาทั้งสองที่จะถ่ายทอดกันนั้นเป็นอย่างดี
- 2) การแปล หมายความว่าแปลความ มิใช่ แปลเป็นคำๆ
- 3) ต้องให้ใกล้เคียงกับในพากย์เดิม
- 4) การแปล มิใช่การลอกคำประพันธ์อธิบาย หรือ ย่อความ คือผู้แปลต้องแปลให้ตรงตามต้นฉบับเดิม ทั้งด้านทำนองแก่ง (Style) ตลอดจนการใช้ถ้อยคำของผู้แต่ง มิใช่แปลโดยคัดแปลง คอเทียม หรือเรียบเรียงใหม่ ซึ่งถือว่าไม่เคารพ

¹ วิทย์ กิระกริยานนท์ ล.ก. หน้า 352

² ล.ก. หน้า 354 - 360

ผู้แต่ง และอาจทำให้เกิดความเสียหายได้ถ้าเป็นเรื่องที่ต้องการ
ความถูกต้องของเนื้อความเป็นสำคัญ แต่ถ้าจะแปลโดยคำแปลง
หรือเรียบเรียงจริงๆก็ควรแจ้งให้ผู้อ่านทราบก่อนเพื่อป้องกัน
ความเข้าใจผิด

- 5) การแปลจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยา ผู้แปลต้องเข้าใจจิตใจ ตลอดจน
ขนบธรรมเนียมของชนชาติที่นำหนังสือมาแปลด้วย
- 6) การแปลต้องคำนึงถึงข้อความแวดล้อม (Context)
- 7) การแปลต้องคำนึงถึงความแตกต่างของภาษา
- 8) เมื่อแปลให้ตรงความไปใจกองหาจำนวนเทียบเคียง
- 9) ถ้าทุกถ้อยคำมีนัยประวัติ (Association)
- 10) การแปลจะต้องให้ผลคล้ายเหมือนความเรียง

บ.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ¹ ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับหลักในการแปลไว้พอสรุป
ได้ว่า ผู้แปลต้องคำนึงอยู่เสมอว่าแปลเพื่อให้นักที่ไปต้องการอ่านภาษาที่เขียนไว้
ให้อ่าน ซึ่งผู้แปลจะต้องแปลข้อความที่ผู้เขียนต้องการที่จะกล่าวให้ครบทุกข้อความ
โดยใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย คือเลือกศัพท์สำนวนที่เหมาะสมแก่ผู้อ่าน และการถ่ายทอด
อารมณ์ของผู้เขียนออกได้ด้วย และได้ย้ำถึงการแปลที่ดีว่า เป็นการแปลที่มีข้อความ
ถูกต้องไปบิดเบือนไปจากที่ผู้เขียนเดิมตั้งใจกล่าว

สำหรับกลวิธีในการแปล บ.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้เสนอความคิด
ไว้หลายประการพอสรุปได้เป็นข้อๆดังนี้

- 1) เมื่อผู้แปลอ่านเรื่องที่ต้องการแปลแล้ว ต้องตีความให้แตกเสียก่อน และ
มุ่งวิเคราะห์ข้อความสำคัญให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง
- 2) วิเคราะห์ความมุ่งหมายอันแท้จริงของผู้เขียนว่ามุ่งจะเสนอข้อเท็จจริง
หรือ ความบันเทิง หรือ ประจานเสียชื่อเสียง หรือ ชักจูงผู้อ่าน ฯลฯ

¹ บ.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ รวมบทความเกี่ยวกับการเรียนการสอน
ภาษา หน้า 34 - 35

- 3) วิเคราะห์สำนวนโวหาร หรือ ลีลา - ท่วงทำนองในการประพันธ์ ว่าผู้แต่งใช้กันอย่างนั้นเพื่อประสงค์อะไร
- 4) พิจารณาถ้อยคำทุกคำในบทที่เขียน ว่าคำนั้นๆเป็นคำให้ข้อเท็จจริง หรือเป็นคำที่ใช้เพื่อให้เกิดอารมณ์
- 5) ศึกษาเรื่องที่แปลให้มากที่สุด อาจศึกษาโดยการอ่านเกี่ยวกับเรื่องนี้ หรือ สอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จากสารานุกรม จากพจนานุกรม ฯลฯ แล้วจึงลงมือแปล
- 6) หากคนที่ชำนาญช่วยตรวจสอบให้ถ้าทำได้ ถ้าหาไม่ได้คงเกรียมพร้อมที่จะถูกหักทวงความผิดพลาด
- 7) การแปลเป็นศิลปะที่ต้องอาศัยทักษะ คือการฝึกซ้อมจนคล่องแคล่ว技巧แปลต้องแปลบ่อยๆ
- 8) นักแปลต้องเป็นพหูสูตร ช่างอ่านและช่างฟัง จึงจะสามารถตีความของสิ่งที่เขียนได้แตก และสามารถเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารที่เหมาะสมแก่ผู้อ่านบทแปลของตน
- 9) นักแปลคือผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมหนึ่งมาสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง ต้องสนใจกับวัฒนธรรม (ความเป็นอยู่ ความนึกคิด ศิลปะ ประเพณี ฯลฯ) ของมนุษย์ที่ตนถ่ายทอดวรรณกรรมนั้นทั้งสองพวก

เฉลิม อยู่เวียงชัย¹ ได้กล่าวถึงหลักและข้อคิดในการแปลไว้ว่า การแปลเป็นการสืบทอดอารยธรรมภายในชาติ หรือ ระหว่างชาติ การแปลนี้มานานตั้งแต่สมัยกรีก โรมันยุคโบราณแล้ว สำหรับประเทศไทยก็มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ศิลปะในการถ่ายทอดภาษา หรือ การแปลอยู่ที่ผู้ถ่ายทอดภาษา หรือ ผู้แปลรู้หรือเกินกว่าภาษาของตนกับภาษาคำต่างประเทศนั้นๆลึกซึ้งเพียงใด ประกอบกับความชำนาญของผู้แปล และได้ให้ข้อคิดว่า ในการถ่ายทอด หรือ การแปลภาษาคำต่างประเทศมาเป็นภาษาไทยให้ใช้

¹ เฉลิม อยู่เวียงชัย " การถ่ายทอดภาษาคำต่างประเทศเป็นภาษาไทย "

ความเพียร รอบคอบ ความหาความหมายแก่แท้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทับศัพท์ หรือ การแปลข้อความ

ในเรื่องวิธีแปล เฉลิม อยู่เวียงชัย¹ ได้กล่าวไว้ว่ามี 2 วิธี คือ

- 1) การแปลตามอรรถ เป็นการแปลคำต่อคำ หรือ แปลความหมายตาม ศัพท์ของข้อความนั้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าอาจจะผิดพลาดได้ง่าย ถ้า ผู้แปลไม่เข้าใจพอ และได้ให้ข้อเตือนใจผู้แปลว่า การแปลตามอรรถนี้ ควรคำนึงว่า ความหมายของคำในภาษาต่างๆย่อมอยู่ในบังคับของ กระแสความ หรือ บริบท การแปลตามอรรถให้ประโยชน์มากทางการพูด
- 2) แปลตามนัย เป็นการแปลที่ดีกว่าเป็นศิลปะ เพราะผู้แปลต้องแปลด้วยความเข้าใจ ทั้งความหมายตามอรรถ และต้องเข้าใจ " นัย " หรือ แก่นใจความ ซึ่งผู้แปลต้องเป็นผู้มีความรู้ลึกซึ้ง ทั้งภาษาไทย และภาษา ทางประเทศที่แปลมา ในการแปลตามนัยมีกลวิธี คือ

(1) ถอดความ (Paraphrase) แล้วเรียงใหม่เป็นภาษาไทย คำแปลจึงจะได้อรรถ ไรศ มีเสียงสำนวนเป็นชาวไทย จน ผู้อ่านผู้ฟังไม่รู้ลึกว่าเป็นภาษาแปล

(2) อธิบายความ (Interpretation) เป็นการแปลโดยตีความ ถอดมาให้เข้าใจลึกซึ้ง ซึ่งผู้แปลจะต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งสอง ภาษาย่างดี ที่สำคัญคือต้องเข้าใจความหมายเหลือมล้า

(Shade of meaning) ถ้อยจึงจะแปลความได้โดย ไม่คลาดเคลื่อน

และได้ให้ข้ออีกว่า ผู้แปลจะต้องระมัดระวังมาก และ จะต้องเลือกว่า การแปลตามอรรถ หรือตามนัย จึงจะเหมาะสมกับภาษาเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแปลสำนวนโวหาร

(Idioms) ความเปรียบอุปมาอุปไมย คำดูทาน หรือคำทับเสียงธรรมชาติ

¹ เฉลิม อยู่เวียงชัย ล.ก. หน้า 323 - 355

(Onomatopoeic) เพราะลักษณะภาษาไทยกับภาษาที่เราแปลมาต่างกัน ผู้แปลจะต้องใช้วิธีการดูคำให้มากกว่าก่อนแปลเป็นภาษาไทย สำหรับการแปลวรรณกรรมต่างประเทศเป็นวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรองผู้แปลมักใช้วิธีถอดความแล้วผูกเป็นคำร้อยกรองไทยตามชนิดคำประพันธ์ที่ปรารถนา เนื่องจากวิธีแปลร้อยกรองกับภาษาต่างกันจึงยอมรับว่าการแปลไม่เต็มความทุกคำ ไปเป็นข้อที่น่าตำหนิแต่ประการใด ถ้าถึงเกณฑ์รัดตัวเกินไป ก็จะไม่มีการสื่อสารวัฒนธรรมกับอารยธรรมระหว่างชาติ

จากการเสนอข้อคิดในเรื่องการแปลของผู้รู้เหล่านี้ จะเห็นว่า การแปลเป็นสิ่งสำคัญ ถือเป็นทางสืบทอดอารยธรรมภายในชาติ หรือ ระหว่างชาติ การแปลถือว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ผู้แปลจะต้องใช้ความสามารถ สกิปัญญาในการเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหาร มาแปลความกึก ความรู้จากภาษาอื่นให้เป็นภาษาไทยอย่างถูกต้องและได้ใจความเหมือน หรือ ใกล้เคียงกับต้นฉบับเดิม การแปลวรรณกรรมต่างประเทศเป็นวรรณกรรมไทยได้ก็ขึ้นอยู่กับผู้แปล ถือ นอกจากผู้แปลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องภาษาทั้งสองแล้ว ผู้แปลจะต้องมีเทคนิคต่างๆอีกมากมาย ทั้งที่ผู้รู้ทั้งสามท่านได้เสนอมาข้างต้น ในการศึกษามหกรรมพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในเชิงเปรียบเทียบ ก็เปรียบเทียบเรื่องพระนลคำหลวง กับ เรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอาถืเป็นหลักในการแปล ผู้วิจัยคิดว่าจำเป็นที่จะต้องศึกษา กลวิธีในการแปล ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วยว่า ทรงมีกลวิธีในการแปลอย่างไร จากการแปลเรื่องพระนลนี้ อาจจะสรุปได้หรือไม่ว่าทรงเป็นนัก เป็นนักแปล ที่ดีหรือไม่ โดยอาศัยกลวิธีในการแปลที่ผู้รู้ทั้ง 3 ท่านเสนอมาเป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยจะสรุปเกี่ยวกับประเภทของการแปล เรื่องพระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วยว่าเป็นแบบใด โดยอาศัยข้อเขียนเกี่ยวกับประเภทของการแปลที่ วิทย์ กิระกริยานนท์ เสนอไว้เป็นเกณฑ์ ดังนี้

1.2 ประเภทของการแปล

วิทย สิวะตริยานนท์¹ ได้กล่าวถึงประเภทของการแปลไว้พอสรุปได้ดังนี้ คือ

- 1) การแปลตรงกับถ้อยคำ คือการแปลที่การพ้องทำนองแต่ง ตลอดจนการใช้ถ้อยคำ ความคิด ของเจ้าของเรื่องไว้อย่างครบถ้วน
- 2) การแปลและเรียบเรียง เป็นการแปลที่มีการต่อเติม ตัดทอน หรือเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างให้เข้าลักษณะแบบไทย
- 3) การแปล - แปลง เป็นการแปล และ คัดแปลงเรื่องทีแปลให้เข้าแก่ไทย และ ให้ชื่อตัวละครแบบไทย

2. เกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์วรรณคดี

การวิเคราะห์วรรณคดีเป็นสิ่งที่มีความยุ่งยาก เพราะนอกจากจะฝึกความสามารถของผู้วิเคราะห์ทั้งในด้านการใช้ศัพท์ปัญหา และวิจารณ์อยู่แล้ว การวิเคราะห์วรรณคดียังให้ถูกแก่ผู้อ่านวรรณคดี ก็ช่วยชี้ให้เห็นความงาม ความสำคัญ ลักษณะเด่น ก่อให้เกิดบางประการที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดี เป็นการช่วยให้ผู้อ่านมีความคิดกว้างขวางขึ้น และช่วยส่งเสริมให้เป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต อีกด้วย การวิเคราะห์วรรณคดีของไทยนั้น ได้มีผู้เสนอเกณฑ์ในการวิเคราะห์ไว้มาก เช่น

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์² ได้กล่าวถึงการวิพากษ์วรรณคดีว่า เป็นการพิจารณาคุณค่าของวรรณคดีแต่ละชิ้น สิ่งที่ควรพิจารณา คือ ท่วงทำนอง (Style) ซึ่งรวมทั้งอารมณ์ (Mood) ในการแต่ง เจตนารมณ์ (Spirit) ในการแต่ง และการเลือกเนื้อความ (Matter)

¹ วิทย สิวะตริยานนท์ ล.ก. หน้า 351 - 356

² พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ วิทยาวรรณกรรม

กลอนจนวิธีวิชาการ (Technique) และภาษาที่ใช้

คุณหญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ๗ อัญญา ¹ ได้กำหนดหลักในการวิจารณ์ไว้

6 ประการคือ

- 1) แก่โครงเรื่อง ศิลปะการลำดับความตามโครงเรื่อง ห่วงของการเขียน
 - 2) ความแจ่มแจ้งในการบรรยายด้วยถ้อยคำ ทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพ
 - 3) ข้อความ หรือ ถ้อยคำที่ใช้ลึกลับชักชวนใจจนติดใจเมื่ออ่าน เกิดประโยชน์ทาง
เล่าโลมใจ หรือเป็นคติสอนใจ เกิดอารมณ์สะเทือนใจ
 - 4) ความถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของฉันทลักษณ์ และเท่าที่ฉันทลักษณ์จะอนุญาต
ใหม่แปรเปลี่ยนได้
 - 5) สิลลา คือการใช้ถ้อยคำ และการเลือกชนิดของคำประพันธ์เหมาะแก่
เนื้อความ
 - 6) ความรู้และปฏิภาณของกวี ในสิ่งที่เขียนลงไปในบทประพันธ์
- เปลื้อง ๗ นกร ² ได้กำหนดหลักการวิจารณ์วรรณคดีไว้ 4 ประการ คือ
- 1) ภาษา
 - 2) ความเข้าใจ หรือ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์
 - 3) การถ่ายทอดความเข้าใจของกวี
 - 4) ความคิดในเรื่องศิลปะการประพันธ์ คือ พิจารณาเหตุผลไพเราะของคำ
วิธีจัดถ้อยคำ การใช้คำต่างๆว่ามีความเหมาะสมสมควรต้องเพียงใด
อย่างไร

¹ สมโรจน์ สวัสดิกุล ๗ อัญญา " การวิจารณ์บทกวีของ " จันทร์เกษม พจนานุกรม - มิถุนายน 2502 หน้า 7 - 14

² เปลื้อง ๗ นกร ล.ก. หน้า 17 - 20

เสฐียรโกเศศ¹ ได้เสนอหลักในการวิจารณ์วรรณคดีไว้ 6 ประการ คือ

1) ความนึก (Conception) เป็นสิ่งที่ผู้แต่งนึกเป็นรูปไว้ในใจที่แปลกกว่าธรรมดา

2) ความสะเทือนใจ (Emotion)

3) การแสดงออก (Expression)

4) องค์ประกอบ (Composition) ได้แก่องค์ประกอบของเนื้อเรื่อง และถ้อยคำ ว่าผสมกลมกลืนกันหรือไม่

5) ท่วงท่าที่แสดงออก (Style)

6) เทคนิค (Technique) คือ ฝีมือ หรือ กรรมวิธีในการประพันธ์ จะเห็นว่าหลักเกณฑ์ในการวิจารณ์วรรณคดีของผู้รู้ดังกล่าวนี้ มีหลักเกณฑ์

ในการพิจารณาด้านกลึงกัน และเกณฑ์เหล่านี้เป็นที่นิยมมาแต่โบราณจนปัจจุบันทั้งวงการวิจารณ์ในยุโรปและประเทศไทย ก่อนมาให้เกิดการวิจารณ์วรรณคดีแนวใหม่ขึ้น และมีบทบาทสำคัญระหว่างปี ค.ศ. 1920 ถึงปัจจุบัน ผู้มีชื่อเสียงที่สุดในการวิจารณ์วรรณคดีแนวใหม่ คือ ไอ.เอ.ริชาร์ด (I. A. Richard) ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งทฤษฎีการวิจารณ์แผนใหม่ และได้เผยแพร่ให้เข้าใจง่าย มีหลักเกณฑ์รัดกุม ซึ่งมีคุณประโยชน์ต่อการศึกษาวินิจฉัยวรรณคดีมากที่สุด

หลักในการวิจารณ์วรรณคดีแนวใหม่²

1) นักวิจารณ์ไม่ควรเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี ทำนานสถานที่ การเมือง ฯลฯ ที่ปรากฏในวรรณคดี เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงส่วนประกอบที่มีความสำคัญน้อย ถ้าจะเปรียบกับกวางสำคัญองรสความงามทางศิลปะในวรรณคดี

¹ เสฐียรโกเศศ การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ หน้า 174

² I. A. Richard Principle of Literary Criticism

อ้างอิงจาก "การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบกะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย "

- 2) ควรนำข้อมูลความรู้จากภายนอกมาช่วยในการวิจารณ์วรรณคดี ความรู้ที่เสนอคือ วิชาจิตวิทยา ภาษาศาสตร์ ก็อาจนำความรู้เกี่ยวกับเสียง (Phonetics) คำ (Morphology) และความสัมพันธ์ระหว่างประโยค (Syntax) มาใช้ในการวิจารณ์วรรณคดี
- 3) นักวิจารณ์จะต้องเสนอข้อวิจารณ์อย่างรัดกุม มีเหตุผล มีระเบียบแบบแผน เหมือนกับการเสนอความรู้ทางวิทยาศาสตร์
- 4) ผู้วิจารณ์จะต้องศึกษาและวิเคราะห์ความหมายของคำแต่ละคำทุกๆคำ และอาจรวมไปถึงทุกๆเสียง ทุกๆจังหวะ และความเคลื่อนไหวในบทประพันธ์หนึ่งๆ อย่างละเอียด โดยวิเคราะห์ลึกลงไปว่า คำ เสียง จังหวะ และความเคลื่อนไหวหนึ่งๆ ให้ความรู้สึก แสง สี เสียง ภาพพจน์ จินตนาการ ฯลฯ แก่ผู้อ่านอย่างไร ลึกซึ้งเพียงใด หรือมีลำดับชั้น (Levels) ของความหมายกี่ชั้น
- 5) ผู้วิจารณ์ไม่ควรวิจารณ์วรรณคดีในแง่เกรงเกรงกับแบบแผนทางฉันทลักษณ์ หรือข้อบังคับอื่นๆที่นักวิจารณ์แผนโบราณกำหนดไว้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนประกอบปลีกย่อยมีความสำคัญน้อย เมื่อเทียบกับรสความงามทางศิลปะของวรรณคดี
- 6) การวิจารณ์วรรณคดี ถือว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง เพราะทำให้ธำรง และเตือนใจไว้ซึ่งศิลปะ การถอดคำประพันธ์ เป็นการทำลายศิลปะอย่างรุนแรงที่สุด เพราะการอ่านบทประพันธ์มิใช่การอ่านเอาเรื่อง แต่เป็นการอ่านเอารส
- 7) เมื่อวิจารณ์วรรณคดีตามลำดับชั้นแล้ว ผู้วิจารณ์อาจตัดสิน หรือ ประเมินคุณค่าของวรรณคดีชั้นนั้นๆได้ว่ามีคุณค่าหรือไม่ อย่างไร แง่ไหน หรือถ้าไม่มีคุณค่า ควรแสดงเหตุผลไว้ด้วยว่า ไม่ดีอย่างไร ข้อสำคัญที่สุด ผู้วิจารณ์ต้องวางตัวเป็นกลาง เพื่อจะได้ตัดสินวรรณคดีนั้นๆอย่างยุติธรรมที่สุด

จากหลักการข้างต้นนี้ จะเห็นว่า การวิจารณ์วรรณคดีแนวใหม่มุ่งพิจารณา
วรรณคดีในแง่วรรณศิลป์มากกว่าแง่เนื้อหา ก็สนใจที่จะศึกษาลักษณะที่เป็นสุนทรียะ
ของวรรณคดี

สำหรับการวิจารณ์วรรณคดีแนวใหม่ในวงวรรณคดีไทย ได้มีผู้เสนอความคิดไว้
หลายท่าน เช่น

สิทธา พินิจวาท 1 ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการวิจารณ์วรรณคดีแนวใหม่ ว่า

- 1) ไม่ควรเพ่งเล็งการวิจารณ์วรรณคดีตามแนวยุคสมัย แต่ควรเป็นแบบ
ลักษณะเฉพาะของวรรณคดีชิ้นนั้นๆ
- 2) ไม่ควรเน้นปัญหาศีลธรรม หรือ ปรัชญา จนลืมลักษณะอันแท้จริงของ
วรรณคดี อันเป็นศิลปะที่มุ่งให้ความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน
- 3) ให้ความสำคัญในแง่เทคนิคการแต่งยิ่งกว่าเนื้อเรื่อง
- 4) ให้ความสำคัญของการวิจารณ์วรรณคดีในแง่ศิลปะ หรือ วรรณศิลป์
อีกประเภทหนึ่ง

วิทย์ ศิวะกริยานนท์ 2 ได้กล่าวถึงทฤษฎีการวิจารณ์แบบใหม่ว่า เป็น
ทฤษฎีที่แอบอิงวิทยาศาสตร์ ถือนาวิธีวิทยาศาสตร์มาใช้ในการวิจารณ์วรรณคดี และได้
สรุปสาระสำคัญของการวิจารณ์วรรณคดีแบบใหม่ว่า

- 1) วรรณคดีวิจารณ์ มิใช่การตัดสินว่า บทประพันธ์ชิ้นหนึ่งดีกว่าอีกชิ้นหนึ่ง
หากเป็นการสืบสวนและศึกษาลักษณะของบทประพันธ์นั้นๆว่า มิเป็น
อย่างไร และแตกต่างกันอย่างไร
- 2) วรรณคดีวิจารณ์ต้องถือว่า ในวรรณคดีไม่มีกฎเกณฑ์อันใดที่กวีจะต้อง
เคารพในการประพันธ์ สิ่งที่เรียกว่ากฎเกณฑ์ในวรรณคดีที่แท้ก็คือ

1 สิทธา พินิจวาท ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย หน้า 486

2 วิทย์ ศิวะกริยานนท์ ล.ก. หน้า 303 - 305

ลักษณะพิเศษที่นักวิจารณ์ประมวลเข้าเป็นกฎ ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์
บทประพันธ์นั้นๆ

- 3) นักวิจารณ์ต้องถือว่า ไม่มีมาตรฐานอันใดในการประพันธ์ที่เป็นของถาวร
อันเป็นสิ่งที่จะใช้วิธีจับคู่คุณค่าของบทประพันธ์ทุกกาลสมัย

จะเห็นว่าหลักในการวิจารณ์วรรณคดีมีอยู่มากมาย และ ยังไม่เป็นที่ยุติว่า
หลัก หรือ ทฤษฎีของใครดีกว่ากัน แต่ผู้วิจัยจะวิเคราะห์วรรณคดีเรื่อง
พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยอาศัย
หลัก หรือ ทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดีของผู้ข้างต้นมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ โดย
จะศึกษาวิเคราะห์ในด้านต่อไปนี้

1 วิเคราะห์ลักษณะภาพประพันธ์ ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงใช้ในการทรงพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ตลอดจนการเลือกใช้ชนิดของ
ภาพประพันธ์ในแต่ละตอน

2 วิเคราะห์ สิลลา - ท่วงทำนองในการเขียน (Style) ของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

3 วิเคราะห์คุณค่าของวรรณคดีเรื่องพระนลคำหลวง ในแง่ สุนทรียะ

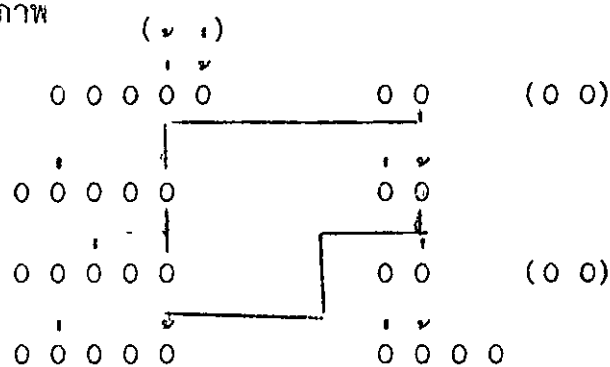
4 วิเคราะห์คุณค่าของวรรณคดีเรื่องพระนลคำหลวงในแง่อื่นๆ

ลักษณะฉันทลักษณ์ในเรื่องพระนลคำหลวง

บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวงในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วยคำประพันธ์ร้อยกรองของไทยทุกประเภท คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย และคำประพันธ์แต่ละชนิดยังแยกย่อยลงไปอีก ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอชื่อและแผนผัง ดังนี้

โคลง มีทั้งโคลงที่บังคับกับ เอก โท ไตร่ โคลงสี่สุภาพ โคลงสามสุภาพ โคลงสองสุภาพ โคลงสามชั้น และโคลงที่ไม่บังคับกับ เอก โท คือ โคลงวิหขุมาลี โคลงมหาวิหขุมาลี โคลงจิตรลดา โคลงมหาจิตรลดา โคลงสินธุมาลี โคลงมหาสินธุมาลี โคลงนันททนาย โคลงมหานันททนาย โคลงแต่ละชนิดมีแผนผังดังนี้

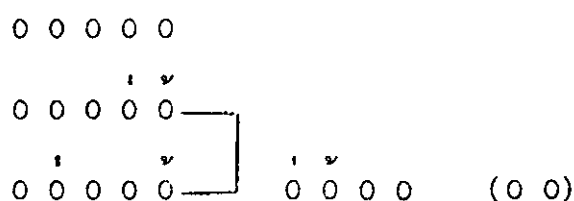
โคลงสี่สุภาพ

ตัวอย่าง

กูรากุลบุตรเชื้อ	ชาติชาย	ไทยเฮย
ฉันชากิรุ่งเรืองฉาย	เฉิดไต้	
แม่ไร่กว๊าย	ทั้งชากิ	เจียวพล
เขาจะเขาะเล่นแม่	หมกผู้รู้ดี	

โคลงสามสุภาพ

ตัวอย่าง โกลงสามสุภาพ

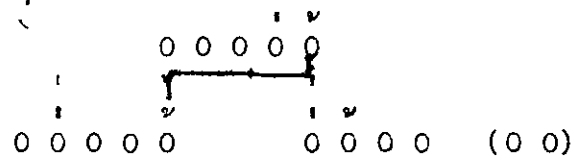
พระมุนีนารถ

เฉดยพจน์เทพไท

อันมนุษย์โลกไซ้

สุขแม่นเกษมา

โกลงสองสุภาพ

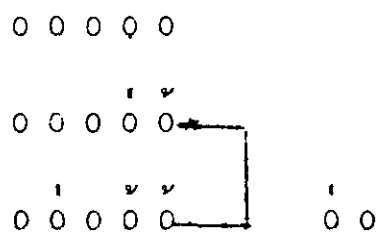
ตัวอย่าง

จอมแมนพิงพจน์เจ้า

จึงถามเพื่อทราบเก่า

ไกรรู้เหตุการณ์

โกลงสามก้น

ตัวอย่าง

นางเนาในราชฐาน

แห่งภูบาลพิตุไร

โทยสงบดอยู่ได้

หนึ่งคืน

โคลงวิษณุบาลี

๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๐ ๐	(๐ ๐)
๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๐ ๐	
๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๐ ๐	(๐ ๐)
๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๐ ๐	

ตัวอย่าง

ซักแต่ทะเลไท	ท่านถือ	ไกรนอ
ยังบ่ทราบนามกร	อดอ้าง	
การเป็นทุกข์ถือ	สุรศาสน์	
ควรจจะรอรอบข้าง	สิทธิสรรพ	

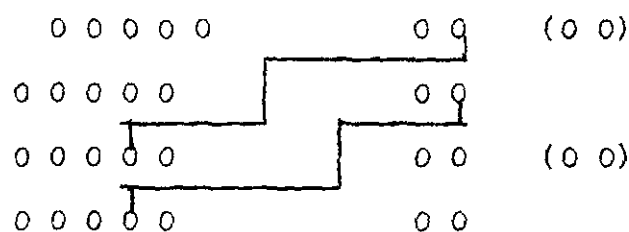
โคลงมหาวิษณุบาลี

๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๐ ๐	(๐ ๐)
๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๐ ๐	
๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๐ ๐	(๐ ๐)
๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๐ ๐ ๐ ๐	

ตัวอย่าง

เราโอรเห็นรูปเจ้า	ธิดา
กล้ายเมื่อนางอยู่เวียง	นิกรราช
นับว่าสิทธิ์ปรารถนา	เป็นแน่
เพราะประสบนางสวาท	โลกล้วนนิยมกุ

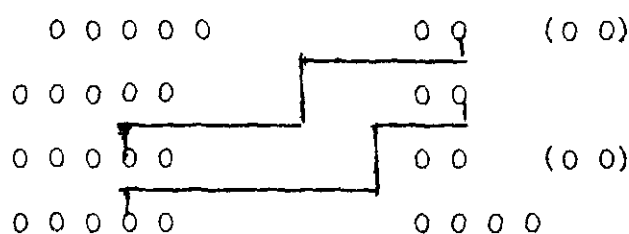
โกลงวิตรลกา

กัวย่าง

ข้าแต่ไวทรภราช	สุภา
ข้าสู่เทพเพื่อนพระ	พิไร
มาสงวนนิมนาริ	วรรัตน
โดยกิมะไร่ควน	กลมา

โกลงมหาจิตรลกา

กัวย่าง

ดรหัยญ่เน้งนอย	งามองก	เอกเอย
เป็นมหิสีไกร	อຍากร	
สุภาเฒ่าพงกัถิ	ฤาถอย	ฉินโก
โยจึงมาสักกราก	อຍู่เพียงหาสี	

โคลงสินธุมาลี

0 0 0 0 0	0 0	(0 0)
0 0 0 0 0	0 0	
0 0 0 0 0	0 0	(0 0)
0 0 0 0 0	0 0	

ตัวอย่าง

กาลเมื่อไกรบุรี	จักหลาน
หลานอยู่แสนสำราญ	สุขสถิต
ทุกสิ่งกลมมาน	ไค้จุจ ใจนา
เพื่อพระภูเท้านิถย	รักษา

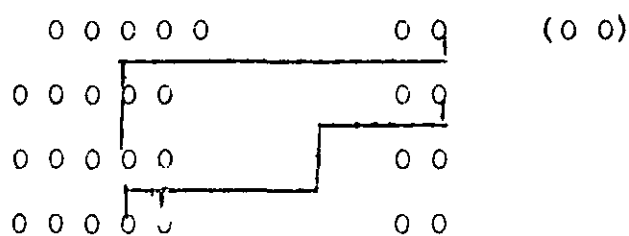
โคลงมหาสินธุมาลี

0 0 0 0 0	0 0	(0 0)
0 0 0 0 0	0 0	
0 0 0 0 0	0 0	(0 0)
0 0 0 0 0	0 0 0 0	

ตัวอย่าง

กูราราวทุกยด	สารดี
ผู้ฉลากจับพาดิ	ปึงยาว
นางทมยันที	อรเอก
จะสยบพรรว	เร่งเร้าเวลา

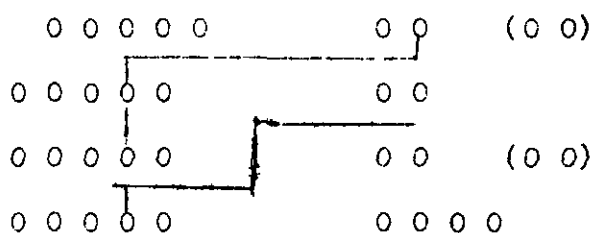
๒ โกลงนันทายี เว้น โกลง นันทายีโดยคง ขว ๓. ๖

ตัวอย่าง

ในวิหรรณารเจ้า	งำเมือง	
กิมะราชเลื่องลือ	ฤทธิ์ส้าง	
สุการุ่งเรืองศรี	สวประเสริฐ	นี้แล
หมยันถ้ำางดอก	นามกร	

๓ โกลงมหานันทายี เว้น โกลง มหานันทายีโดยคง ขว ๓. ๖

ตัวอย่าง

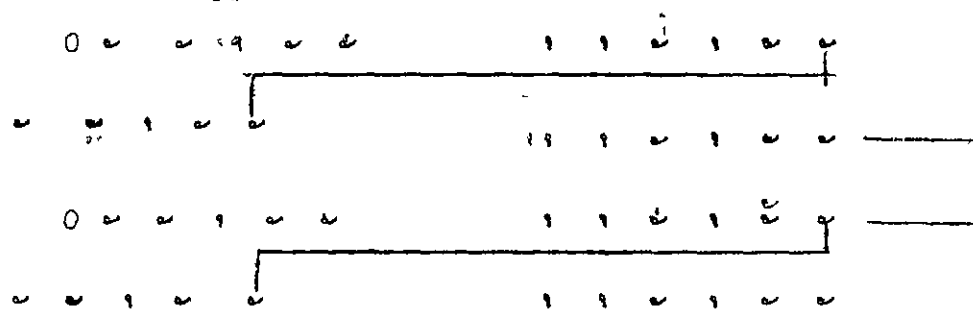
อัสริภูณลักษณะเลิ	นารี
เป็นลูกภกนิฉัน	สุกสวาท
เห็นไฟซึ่งมีงาม	ขำอยู่
จึงแนนางนาฏลักษณะ	เลิกแท้คือหลาน

ฉันท์ เป็นคำประพันธ์ที่บังคับกับ กรุ ลหุ ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนล
กำหลวง ประกอบด้วยฉันท์ต่างๆ คือ อินทริเชียรฉันท์ วสันตฉันท์
อุชฌายาฉันท์ ซึ่งมีแผนผังดังนี้

กรุ แทนด้วย ~ หมายถึงคำที่ประสมสระเสียงยาว คำที่มีตัวสะกด
เช่น นา วิทย์ ไฟ

ลหุ แทนด้วย ˆ หมายถึงคำที่ประสมสระเสียงสั้น ไม่มีตัวสะกด และ
คำที่ผสมสระ อา เช่น พระ จะ สี คำ

อินทริเชียรฉันท์ 11

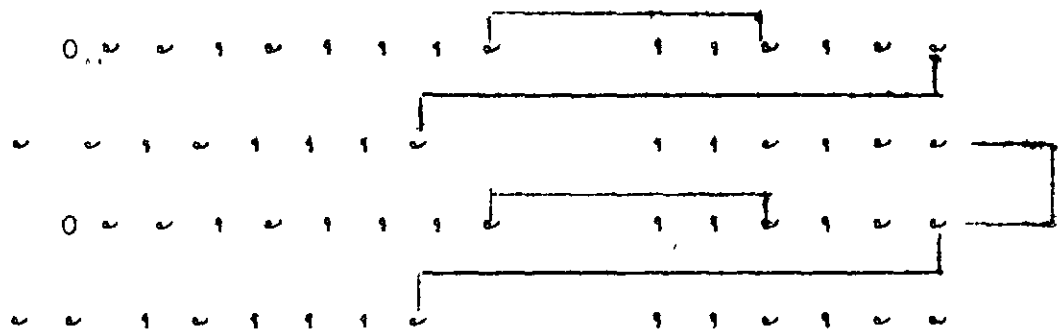

ตัวอย่าง

๐ ๑ โอ้ไอ้เข็ญของกู
เปี่ยมที่พระบิตู
๐ กรูเฝ้าพระธำมณี
คนเรานูเรณู

จรรณมารดร
โอ้เกาะกูที่แก้งัด
วิเศษโฉมศรีกรู
จระเข้กอนงกมู

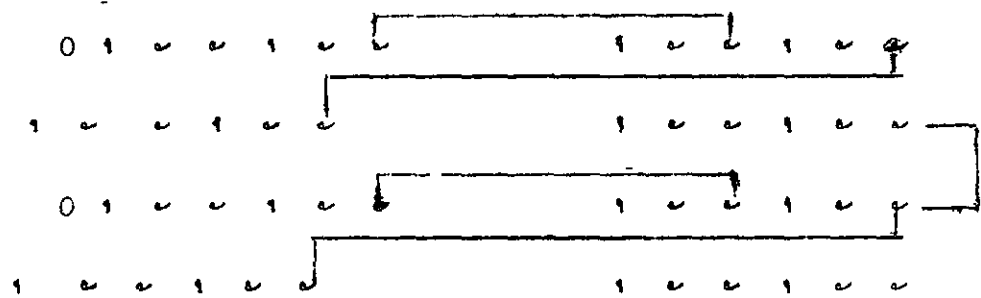
วสันตสิลกฉันท 14

ท้าวอย่าง

0 ท้ายกายะกรรมมนะสะพลาค	ภาวะวาจอลัจจัง
กรรบีโคประกอบนะกรุยัง	มะละเกิดผจญผจญ
0 ถากกรรมกระทำกรุชนาค	ชนชาติก่อนกาล
บาปเก่าจะแผวกริระราช	มนะชำระยาไป

อุชฌกปยาครฉันท 12

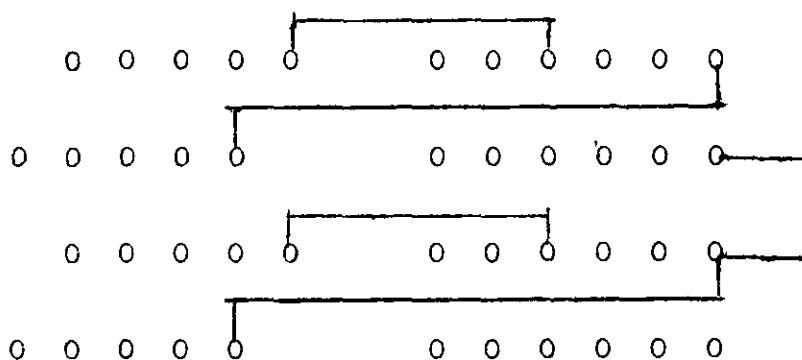

ท้าวอย่าง

0 สนิ้งมิ่งมนุษย์เก่ง	มก้องเกรงตสิ่งใด
อุหมุ่ระเหิมไพร	อุชฌาติกระเหิมราช
0 มีทองเกรงพระฤาษี	และเหล่าชีทิจาจารย์
เพราะเหตุพิษคนถวน	ศิริกษานรินทร์

ภาพยี่ เป็นภาพประพันธ์ที่ไม่บังคับกับ เอก โท กรุ ลหุ บังคับแต่ กอละ และสัมผัส ภาพที่ใช้ในบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง มี 3 ประเภท คือ ภาพยี่ยานี้ 11 ภาพยี่ฉบับ 16 ภาพยี่สุรางคนางค์ 28 ภาพยี่แต่ละชนิดมีแผนผังดังนี้

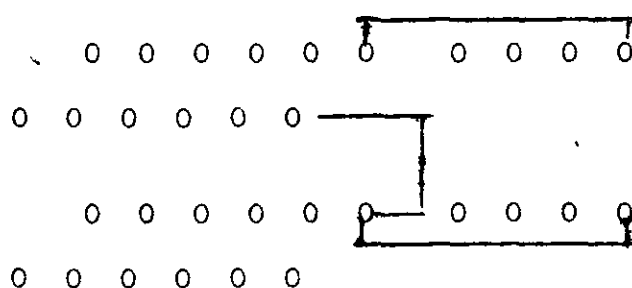
ภาพยี่ยานี้ 11

ตัวอย่าง

๐ หวานโกไม่หวานหนัก	เท่ารสรักสมัครสม
ไว้รักหนักอารมณ์	หวานเหมือนชมอมโศกา
๐ แลดูเหมือนกับ	บ้างโศกกับบ้างกินปลา
บ้างรองกองพนา	เรียกหาคุณเหมือนเนียง

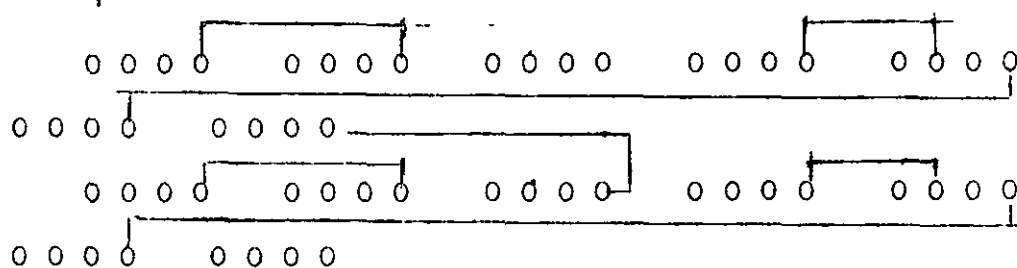
ภาพยี่ฉบับ 16

ตัวอย่างภาพยนต์มึง 16

จงเก็บแก้วก่อนเป็นไร จะควานไปไหน
 กระไรไม่รักสิ่งดี
 ชันปวงสบบิรักกันมณี ทุกทุกคนมี
 หุ่นส่วนจึงควรเก็บไป

ภาพยู่สร้างคนางค์ 28

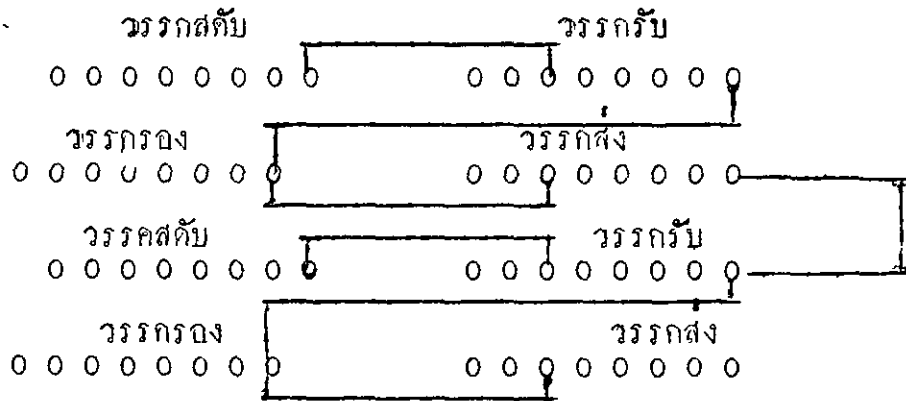

ตัวอย่าง

เดินไปมิช้า องค์พระราชา ก็แลเห็นไฟ แสงร้อนรุ่งโรจน์
 ช่วงโชติแสงไส เปลวเพลิงเรืองใหญ่ ในพนาดิ
 ไฉนเสียงร้อง อีกระทีกกัก้อง จากกองอัถคี เสียงเหมือนคนเร .
 ถูกเผาและมี ทุกซั่ววมทวี เหลือที่จะทน

นอกจากนี้ยังทรงนิพนธ์เป็นภาพยู่เห่เรือ เป็นตอนๆ ซึ่งลักษณะบังคับของ
 ภาพยู่เห่เรือ ประกอบด้วย โกลงสี่สุภาพ 1 บท และ ภาพยู่ยานี 11 ถีบที่ก็ได้จับจบ
 เรือเป็นตอนๆ

กลอน ที่ปรากฏในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวงประกอบด้วย
กลอนเพลงยาว กลอนเสภา กลอนบทละคร ซึ่งกลอนทั้ง 3 ประเภทนี้มีลักษณะบังคับกับ
คณะ ส่วนใหญ่เหมือนกัน ต่างกันในส่วนปลีกย่อย เช่น ลักษณะการขึ้นต้น และการจบ
ลักษณะส่วนใหญ่ที่เหมือนกัน คือ กลอน 1 บท มี 2 บาท หรือ 2 คำกลอน
แต่ละบาท (คำกลอน) มี 2 วรรค แต่ละวรรคมีคำ ตั้งแต่ 7 - 9 คำ แต่โดย
ทั่วไป นิยม 8 คำ ยกเว้นกลอนบทละคร นิยม 6 - 7 คำ (เพื่อความเหมาะสมใน
การแบ่งช่วงพอเหมาะ ไม่ยาวเกินไปเมื่อร้องเป็นเพลง) ส่วนลักษณะสัมผัสที่บังคับ
ในกลอน มีดังนี้

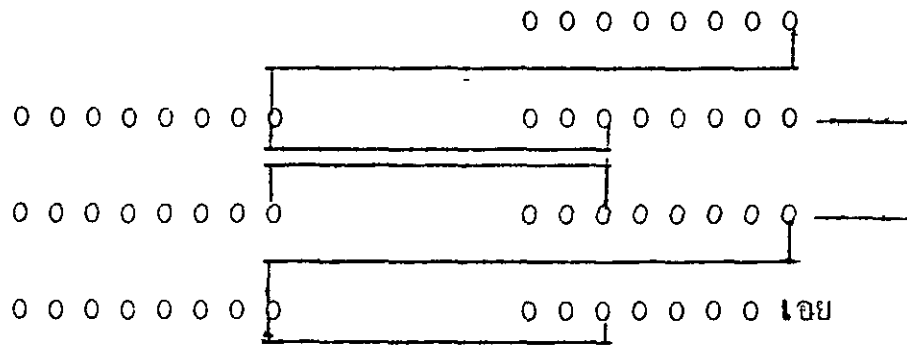

ตัวอย่าง

แสนพุ่มพอกแผ้วรรจไฟฉาย
หมัดแก่งผืนนั้นยืนไว้
โอวีรบุรุษมฤฎเกต
ผู้โศกเศร้าทุกทิวาราตรี

ให้รอนราวทรวงเรียงเหมือนเพลิงไหม้
พดจะไค้คางหน้าสวามี
จงสมเพชภรรยา มารกรี
เชิญบิดมาปลอมประโลมนาง

ส่วนลักษณะที่ต่างกันเป็นส่วนปลีกย่อยของกลอนสุภาพธรรมดา กับ
กลอนเพลงยาว กลอนเสภา และกลอนบทละคร อยู่ในการขึ้นต้น หรือ การลงท้าย
ก็กลอนเพลงยาว มักจะขึ้นต้นด้วยวรรคที่สอง หรือวรรกรับ จะแก่งยาวกับหลักได้
และจบด้วยคำว่า " เอย " ดังแผนผัง

ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลกล่าวถึง กลอนเพลงยาวขึ้นต้นแบบ
กลอนสุภาพ คือขึ้นต้นด้วยวรรกสลับ แต่จบด้วยคำว่า " เอย " แบบกลอนเพลงยาว
ดังตัวอย่าง

ถึงแม้ขอขำระกำใจ
ยอมรู้จักขมคนและหนร้อน
ถึงแม้ตัวทิ้งไปด้วยใจโหด

สตรีใจเชื้อเล็กเสวีรัฐสมร
จึงบังอรถึงฟ้าสุราลัย
หล่อนจะโกรธกรรค่าก็หาไม่

ฯลฯ

ถึงอย่างไรใจก็หรือใจชั่ว
โอ้ไรเมืองไรเกรืองบำเรอดี

เมื่อเห็นตัวคงเฝ้ารักดีศรี
ทุกข์ทวิหิวโหยโรยแรงเอย

กลอนเสภา แต่งเหมือนกลอนสุภาพ แต่ขึ้นต้นนิยมขึ้นด้วยคำว่า
" กรานัน " ดังตัวอย่าง

ครานันโฉมหมยันก็
พระทรงไถกสันสนุกเป็นทุกข์ใจ

ฟังคดีข้าหลวงมาทูลไข
ราวกับไขเฝ้าร้อนดูระร่ากาย

ฯลฯ

กลอนบทละคร มีลักษณะปลีกย่อยแตกต่างไปจากกลอนสุภาพ คือ
คำขึ้นต้น มักขึ้นต้นด้วยคำว่า เพื่อ นั้น บัคนั้น มาจะกล่าวบทไป ฯลฯ
และนิยมใช้คำ 6 - 7 คำในแต่ละวรรค ดังตัวอย่าง

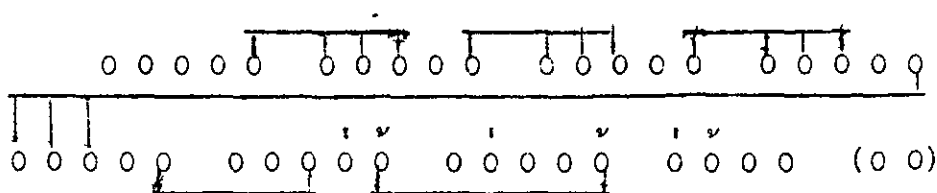
เมื่อนั้น	พระนลทรงสรวีส์รักมี
ทรงฟังคานางเกกนี	พาที่ลั่นกัณฑ์จับใจ
เฝ้าร่ำร้อยละห้อยหวานกะปิง	คิดถึงความหลังคั้งหม่นไหม้
ฉัศสุชลคลอกลองนงนัยน์	แทบจะกลั้นมิได้ในคราวนั้น

อาลา

ร่าย เป็นคำประพันธ์ที่ไม่ค่อยมีลักษณะบังคับมากนัก ข้อบังคับทั่วไป
ของร่าย คือ หนึ่งมีกัวรรกก็ได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่า 5 วรรค ตอนจบก็จบอย่าง
สั้นๆ หนึ่ง (ยกเว้น ร่ายสุภาพ และร่ายกัน จะจบด้วย โคลงสองสุภาพ และ
บาทที่ 3 , 4 ของโคลงสี่ชั้น ความลาภ) จำนวนก่าในแต่ละวรรค จะเป็น 5 ก่า
เป็นพื้น (ยกเว้น ร่ายยาว ที่ใช้เทศน์ จะมีก่ามากกว่า 5 ก่าในแต่ละวรรค)
สัมผัส ปีสัมผัสส่งท้ายวรรค และ สัมผัสรับ เชื่อมคัวรรคต่อไปจนจบ การแก่งร่าย
อาจเพิ่มก่าร้อยท้ายบท หรือ แทรกระหว่างวรรกก็ได้

บทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง มี ร่ายหลายชนิด คือ ร่ายสุภาพ
ร่ายโบราณ กลอนร่าย (ร่ายยาว) ร่ายแต่ละชนิดมีแผนผังดังนี้

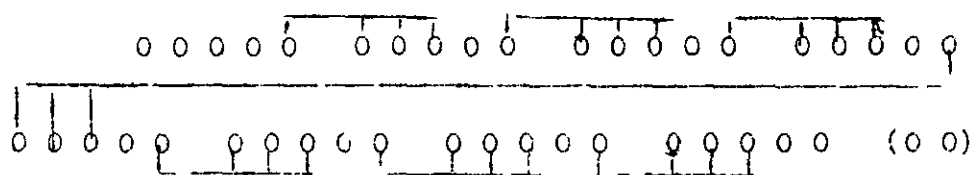
ร่ายสุภาพ

ตัวอย่าง

พระนลประณมวันทา หูลปฤตญาจะรับใช้ กิจใดไภ่ท่านประสงค์
จักจงจักถวายก็ แล้วกฤตญูลีนอบ ยอบกายอย่างเคารพ นบกราบฉี
เทพไท้ หัตถ์ประสานเรียบไว้ จึงเอื้อนปฤจณา

รายโบราณ

ตัวอย่าง

ไท่ทรงสกับขุนทร กลอนสุเทพทูลแถลงข่าว จึงท้าวท้าวฤๅษะ
 ธรรมิกนราธิปไตย จึงมีราชบรรหาร โยอ่อนหวานวาวจา แก้วหาสุสารสี
 ดังนี้

กลอนร้อย หรือ ร่ายยาวแบบเทศน์มหาชาติ ในแต่ละวรรคจะใช้คำได้ตั้งแต่
 5 - 6 , 6 - 7 คำ หรือมากกว่านี้แล้วแต่จะเหมาะ และมีสัมผัสส่งรับระหว่างวรรค
 ที่ใดก็ได้ เป็นแต่ให้ห่างสัมผัสส่งก่อนยิ่งมากยิ่งดี

ตัวอย่าง

ครานั้นเพ็ญปาวไล สะอึกสะอื้นให้น่าสงสาร เขวามาเลยไปทูล -
 พระราชา ทุกขเวทนาปรากฏนิต นารีรักนไถมิ ฤๅท้าวท้าวโสกากร
 จึงทูลองค์พระปิ่นนิธ ฐเป็นรัตนกรรกา อ้าพระทูลกระหม่อมแก้ว
 อันประชาชนมากอยู่แล้วที่พระทวารวัง พร้อมพร้องพากันมาเพื่อวันทาเฝ้า
 พระบาท หึงอบาตย์มนตรีปัญญาแด่มหลัก เพราะชื่อนกรงรักคือฝ่าละออง
 ธุลี ขอญมิจงไปรกล้ำให้เข้ามา ท้ายเหตุ

เปรียบเทียบบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ใน
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ Story of Nala
Sir Monier Monier-Williams กับ
Nalopākhyāna ของ Pratap Chandra Roy

พระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว¹ ทรงอธิบายไว้ในนิทานวิज्ञะ ว่า เรื่องพระนล เป็นเรื่องแทรกเรื่องหนึ่งในคัมภีร์มหาภารตะ ซึ่งพระมุนี ถกขณโฑวปายนวยาส ได้นิพนธ์ขึ้นเป็นโคลกภาษาสันสกฤต เรื่องพระนลแทรกอยู่ใน วนบรพ อันเป็นตอนที่กล่าวถึงปามทพทั้งห้าซึ่งตั้งอยู่กลางป่าได้รับทุกข์ทรมานมาก ได้พบพระฤๅณีนหนึ่งซึ่งช่วยปลดปล่อยประโลมปามทพทั้งห้าให้คลายจากความทุกข์ด้วยการเล่าเรื่องพระนลให้ฟัง

เรื่องพระนลเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มีผู้กล่าวถึงเรื่องพระนลไว้ เช่น คิมอดี คไวท์ (Timothy Dwight)² กล่าวว่า เรื่องพระนลกับนางทมยันตี เป็นเรื่องหนึ่งที่มีเสน่ห์ของมหากาพย์ภารตะ และความมีเสน่ห์ มีรสชาติของมัน ทำให้เกิดการเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี โดยมีผู้แปลไว้ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์³ กล่าวถึงเรื่องพระนลว่า เรื่องพระนลต้องเป็นเรื่องจริง และเป็นเรื่องที่ชาวฮินดูนิยม เพราะนอกจากจะปรากฏในมหากาพย์ภารตะแล้ว ยังมี นโลทย (Nalodaya)

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนลคำหลวง หน้า ๙

² Timothy Dwight and others The World's Great Classics

³ Monier Williams Story of Nala p. II - 13

เข้าใจว่าแต่งโดย กาลิหาส อันเป็นคอนสรวลเสริญพระนลที่กลับมามีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้มีเรื่อง ไนชธ (Nishadhas) โดย ศรีหรบ (Sri Harsha) ซึ่งเป็นการพรรณนาเกี่ยวกับประวัติพระนลอย่างละเอียด อีกเรื่องหนึ่งคือ นล - ราช (Nala - Raja) เขียนเป็นภาษาทมิฬ โดย ตรีวิกรม (Trivikram) และเขียนเป็นภาษาเทลูกู โดย ราชว (Raghava) ซึ่งเรื่องพระนลทั้งสองภาษานี้มีไคล่แปลมาจากภาษาสันสกฤต

ในการแปลวรรณคดีสันสกฤตเรื่องพระนลมาเป็นวรรณคดีไทยนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอธิบายไว้ในคำนำเรื่องพระนลภาหลวง ว่า " การแต่งข้าพเจ้ารู้สึกก่นอยู่ว่าตกอยู่ในที่ลำบากมากอยู่ เพราะข้าพเจ้าเองก็หาได้เรียนรู้ภาษาสันสกฤตไม่ จึงจำเป็นกองอาศัยก่าแปลเป็นภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมนีเยร์ โบนีเยร์-วิลเลียมส์ อีกชั้นหนึ่ง " ¹ จากพระบรมราชวินิจฉัยนี้แสดงว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงยืมเรื่องพระนลฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมนีเยร์ โบนีเยร์-วิลเลียมส์ เป็นหลักในการแปล แต่เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลภาหลวงในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เปรียบเทียบกับ เรื่องพระนล (. Story of Nala) ของ เซอร์ โมนีเยร์ โบนีเยร์-วิลเลียมส์ แล้วปรากฏว่า เนื้อหาบางตอนของหนังสือสองเล่มนี้ต่างกัน ผู้วิจัยจึงเกิดความคิดว่า การที่ต่างกันอาจเป็นเพราะ การแปลเรื่องพระนลจากฉบับภาษาสันสกฤต มาเป็นภาษาอังกฤษ โดยชาวอังกฤษ อาจมีบางสิ่งบางอย่างกลายเคลื่อนไปจากเดิมบ้าง และเมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำเรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษมาแปลเป็นวรรณคดีไทย เนื่องจากพระองค์ทรงมีความรู้ภาษาสันสกฤตอยู่มาก แม้จะทรงกล่าวไว้ในคำนำว่า " หาได้เรียนรู้ภาษาสันสกฤตไม่ " ก็ตาม ก่อนที่จะทรงแปลเรื่องพระนลเป็นภาษาไทยก็คงจะต้องศึกษาเรื่องพระนลฉบับภาษาสันสกฤตก่อน (ซึ่งแตกต่างจากวิธีทรงนิพนธ์ ทรงยกคำประพันธ์ภาษาสันสกฤตเขียนด้วยตัวอักษรไทย ไว้คำนำของหนังสือ แล้วแปลเป็นคำประพันธ์ภาษาไทยไว้คำนำ) และคงจะทรงเห็นลักษณะบางอย่างที่

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด.ด. หน้า คำนำ

ฉบับภาษาสันสกฤตเดิม กับฉบับแปลภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ - วิลเลียมส์ มีกวางกลาดเคลื่อนบ้าง และเนื่องจากทรงแปลเรื่องพระนลเป็นวรรณคดีไทย พระองค์จึงทรงเพิ่มเติมบางสิ่งบางอย่างให้เหมาะสมกับลักษณะของวรรณคดีไทย จึงทำให้เนื้อหาของเรื่องพระนล บางตอน ทั้งฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ - วิลเลียมส์ และ พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวต่างกัน เนื่องจาก วรรณคดีเรื่องพระนล เป็นวรรณคดีสันสกฤต ผู้วิจัยเกรงจะศึกษาวรรณคดีเรื่องนี้ในภาษาไทย เพื่อเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษ และภาษาไทย ที่แปลมาจากภาษาสันสกฤตอีกทีหนึ่งว่า มีส่วนเหมือน หรือ ต่างกันอย่างไร แต่เนื่องจากผู้วิจัยไม่มีความสามารถในการศึกษาภาษาสันสกฤตพอ จึงขอศึกษาเรื่องพระนลฉบับภาษาสันสกฤต ที่แทรกอยู่ในมหาकाพย์ภารตะในวามบรรพ ชื่อ นโลปาขยาน (Nalopākhyāna) แปลเป็นภาษาอังกฤษ โดยชาวอินเดีย ชื่อ ประคาม จันทร รอย (Pratap Chandra roy) พบ และขอเสนอผลการศึกษาเปรียบเทียบ ดังนี้

เปรียบเทียบบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เรื่องพระนล (Story of Nala) ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ และ นโลปาขยาน (-Nalopākhyāna) ของ ประคาม จันทร รอย

1 ด้านการประพันธ์

เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ได้ประพันธ์เรื่องพระนล (Story of Nala) โดยการแปลจาก นโลปาขยาน (Nalopākhyāna) ฉบับภาษาสันสกฤตที่พระมุนีกฤษณะไวพยานะ เป็นผู้ประพันธ์ ในการแปลเรื่องพระนลนี้ แปลเฉพาะตัวเรื่องพระนลเท่านั้น มิได้นำเรื่องต้นก่นที่จะนำเข้าสู่เรื่องพระนลมาด้วยวิธีการแปล เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ได้ยกโคลกภาษาสันสกฤตที่เขียนด้วยอักษรเทวนาครี ไว้หน้าซ้ายของหนังสือ แล้วแปลเป็นคำประพันธ์ร้อยกรอง

ภาษาอังกฤษหน้าขวามือของหนังสือ จนจบเรื่อง

ส่วนโนปายาน (Nalopakhyaṇa) ของ ประดาบ จันทร รอย เป็น เรื่องหนึ่งที่แทรกอยู่ในมหากาพย์ภารตะ อยู่ใน วนมรพ อันเป็นมรพที่ 3 ('ทั้งหมดก็ 18 มรพ)) ซึ่งนิพนธ์โดย พระมุนีกฤตไวยาทยวราส เป็นภานิสาสันสกฤต มหากาพย์ เรื่องนี้เป็นหนังสือที่รวมเรื่องราวต่างๆของอินเดียโบราณไว้มากมาย ยวาทะลาด เนรุห์ ¹ ได้กล่าวถึงมหากาพย์ภารตะว่า เป็นหนังสือที่ใหญ่โตมาก เป็นที่รวบรวมเรื่องราวปรัมปรา ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับสถาบันทางสังคม และการเมืองของอินเดียสมัยโบราณ และได้กล่าวถึงยุคของมหากาพย์ภารตะว่า ยุค มหากาพย์ภารตะคงจะเป็นระยะเวลาที่ชาวต่างศาสดาลงหลังไหลเข้าไปในอินเดีย พร้อมกับนำชนบประเพณีของชนกติกัวเข้าไปด้วย มีชนบประเพณีอยู่หลายอย่างหลายประการ ที่ไปเหมือนกับของชนเผ่าอารยัน เพราะฉะนั้นจึงเป็นที่สังเกตได้ว่า ได้เกิดการผสมผสานกันขึ้นอย่างประหลาดระหว่างกวัคและชนบประเพณีที่ตรงกันข้าม เป็นกันว่า หญิงอินเดียมีสามีหลายคนในเวลาเดียวกัน ไม่มีเห็นในชนชาติอารยันคนอื่น แต่ใน มหากาพย์ภารตะค่านางที่ชูโรงที่ว่าปรากฏว่าเป็นภรรยาของชายหนึ่งคนด้วยกัน สำหรับระยะเวลาในการแต่ง สันนิษฐานว่า คงได้รับการรจนาขึ้นก่อนยุคพุทธศาสนา เมื่อ ผู้แต่งหลายคน และแต่งต่อเนื่องขึ้นเรื่อยๆ

คิมดี้ คิวท์ ² ได้กล่าวถึงมหากาพย์ภารตะว่า มหากาพย์ภารตะเป็นมหากาพย์ อันเก่าแก่และยิ่งใหญ่ของวรรณคดีสันสกฤต มีความยาวมากกว่า มหากาพย์อิลเลียด (Illiad) และมหากาพย์โอดิสซีย์ (Odysey) รวมกัน ก็ยาวถึง 200,000 โคลก เป็นมหากาพย์ที่รวบรวมเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ การเมือง สังคม ศาสนากับชีวิต (religious life) ตลอดจนกานินัยและความกึกของชาวอินเดีย

¹ Jawaharlal Nehru The Discovery of India (แปลเป็นภาษาไทย โดย กรุณา กุศลาสัย) หน้า 339 - 342

² Timothy Dwight and Others Opent. p.

โบราณไว้ด้วยกัน นวนิยายเรื่องนี้มีเส้นที่ทั้งดำเนินโครงเรื่อง (Plot)
 นวนิยาย (Action) ซึ่งมีความผสมกลมกลืนกับความงามของคำประพันธ์ (Poetic
 Beauty) เกี่ยวกับระยะเวลาในการแต่งต้นนิพนธ์ว่าแต่งราว ศตวรรษที่ 3 - 4
 ก่อนคริสตกาล และพูดถึงความเชื่อของชนอินเดียว่า ถ้าอ่านนิยายภารตะ และ
 เชื่อในคำสอนจะทำให้พ้นจากบาป และจะขึ้นสวรรค์เมื่อตายไปแล้ว

ประเทว จันทร รอย โค้ดแปลนิยายภารตะฉบับภาษาสันสกฤตของ พระนุ
 ฤทธะ ไทปายนะ เป็นภาษาอังกฤษ โดยแปลเป็นร้อยแก้ว ตลอดทั้งเรื่อง (เรื่อง
 พระนล หรือ นโลปายนะ ซึ่งแทรกอยู่ในนิยายภารตะจึงได้รับการแปลเป็นร้อยแก้ว
 ภาษาอังกฤษ)

สำหรับเรื่องพระนลกล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัช
 กาลที่ ๖ แห่งพระนล โดยดัดแปลงแปลภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์
 วิธีการแปล เป็นทำนองเกี่ยวกับการแปลของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ คือ
 คำนวณมือของหนังสือ ทั้งโลกภาษาสันสกฤตเขียนด้วยตัวอักษรไทยไว้ คำนวณมือ
 ทรงแปลเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองภาษาไทย โดยนำคำประพันธ์ภาษาสันสกฤตมาตั้ง แล้ว
 ทรงแปลเป็นร้อยกรองภาษาไทยทีละตอน มากบ้างน้อยบ้าง เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าทรง
 แปลทั้งแต่ตอนไหนถึงตอนไหน เช่น " กรานีนางทมยันตี ... มีมิจริงใจพาที "
 (ทรงแปลทั้งแต่โลกที่ 1 - 4) " นี่แน่ะพฤตเสนา ... อ่างทรงธรรม์นลให้พา
 ทรงแปลโลกที่ 5 กรังโลก) " แล้วกล่าววจาแถลง แสดงราชทรัพย์สู่เทว
 (ทรงแปลโลกที่ 5 อีกครั้งโลก) เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง¹

หน้าซ้ายมือ

นโสปายาณัม ๘

- 1 ๐ ทมยันตี คโต ทิณฺฐุวา
อนุมัตตวาทิ อนุมัตตกา
- 2 ๐ ภยโสภสมาวินฺฐา
จินฺตยามาส ทตฺถ การิย
- 3 ๐ สวา กังกมานา ตักฺขปาป
นลฺล จ หิฏฺฐสรวสฺสวิม
- 4 ๐ วิฏฺฐกฺเสนามกฺกียตาง
หิตาง สรวววิฏฺฐสลาป
- 5 ๐ วิฏฺฐกฺเสเน วิธวาทิกาย
อาจักขว ยถา วิฏฺฐท หิวิณฺณ
- 6 ๐ ทตฺถ เต มนฺทวิณฺณ สรวเว
อปิ โน ภากเขย สียาท

ปุตฺตโยลฺลิก นราธิป
เทวาเน กตเจตสํ
ราชัน ภิมฺมสุตา กต
สมุทฺต ปาริณิณฺณ ปรีก
จิกิณฺณตี จ ตักฺขปริณ
อนุสฺสวียทิม อวิวิค
คาง ภาติริม ปริจาริกาม
อนุรํกตาง สุภาปิตา
อานายย นลฺลทาสนาค
อาคิณฺณ จ ยถา วสุ
วิธวาท นลฺลทาสนํ
อิกิณฺณทวา นลฺล อาววิณ

หน้าขวามือ

เรื่องพระนล ๘

๐ ทมยันตี คโต ทิณฺฐุวา ๐ กราณนางทมยันตี เทวเห็นแนตนัก อันจอมกษัตริย์
บุตโลก ผู้นองโลกนราธิป ท้าวเขอนั้นมีดวงจิต วิปริตวิกลไป หลงใหลราวเสียอา
รมณ์ ครอบครองเล่นสกา นางก็ไถ่กาครุพิลาป นางมีทราบจะแก้ไฉน องค์อภัยภิรมสุตา

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด.ท. หน้า 90,91

ห้วงพระราชานั้นเป็นยิ่งใหญ่ นางจินไทยช่วยกิจการ ทุกสถานอันควรแก่องค์ พระผู้
ทรงปดพิ เป็นที่พำนักแห่งประชากร บังอรตริกนิกกั๋ววันหวั่น กัวยราชันท้าวเธอพะวง
แก่นางก็จงใจ ให้ท้าวเธอไปรักเป็นนิตย เมื่อเห็นบพิตรนลรัตน เสียสมบัติผู้สदान
นงคราญเหลือจะอดกลั้น เมื่อนั้นจึงมีวาจา แก่พุดกเสนาผู้รักก็ ดันเป็นบาริอยู่ใกล้ข้าง
ทั้งเป็นนางนมสนธิ เข้าใจกิจสรวพการ นงคราญแนในความรัก ทั้งพูดมักเป็นสุภาณิก
มีมิจริงใจพาที ๐ วิฤตต์เสเน ๐ นั้นพุดกเสนา จงอย่าเข้าไปประภาษ เรียก
อมายมาชบ่นกัน อ้างทรงธรรม์นลให้หา ๐ ฉาจักวิวิทย์ ฤฤติ ธีร์วิชัย ๐ แล้วกล่าว
วาจาแถลง แสงราชทรัพย์สูญเท่าใด ๐ ฉากินญ จ ยัท วสุ ๐ อีกเท่าไรยังอยู่ก็
กจะมีเหลืออีกเท่านั้นเท่านั้น ๐ ทศัส เถ มั่นกริทธิ สรีเว ๐ อันทวยอำมาตย์มนตรี
ผู้มีจิตสามิภักดิ์ จงรักแก่นลราช พังประภาษราชา ฯลฯ

๑๕๓ สำหรับคำประพันธ์ที่ทรงใช้ในการพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลกำหนดวง ประกอบ
ด้วยคำประพันธ์ร้อยกรองทุกชนิดของไทย ก็คือทั้ง โกลง ฉันท กาพย์ กลอน ร่าย
ซึ่งคำประพันธ์แต่ละชนิดยังจำแนกออกเป็นแบบต่างๆอีก คือ

โกลง มี โกลงสองสุภาพ โกลงสามสุภาพ โกลงสี่สุภาพ โกลงสามชั้น
และมีโกลงที่ใบจำกัด เอก โท กัณ โคลงวิชมุขาลี โกลงมหาวิชมุขาลี โกลงจิตรลดา
โกลงมหาจิตรลดา โกลงสินธุมาลี โกลงมหาสินธุมาลี โกลงนันททนาย โกลงมหา
นันททนาย และบางตอนทรงพระราชนิพนธ์เป็นโกลงกลบทวิวัฒน์หลัก

ฉันท มีอินทรวชิรฉันท 11 วสันตกลิลฉันท 14 ภูชงกษยาตร์ฉันท 12

กาพย์ มี กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉมัง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28 และทรงนำ
กาพย์ไปแต่งปนกับคำประพันธ์ชนิดอื่น คือ ทรงพระราชนิพนธ์เป็นกาพย์ห่อโคลงประเภท
เห่เรือ โดยทรงนิพนธ์ โกลงสี่สุภาพ 1 บท แล้วนิพนธ์กาพย์ยานี 11 หลายบทเพื่อ
อธิบายความในโกลงให้แจ่มชัดขึ้น นอกจากนี้ยังทรงพระราชนิพนธ์เป็นบทพากย์ โดยใช้
กาพย์ยานี 11 หรือ กาพย์ฉมัง 16 เรียก พากย์ดึกดำบรรพ์

กลอน มี กลอนบทละคร กลอนเสภา กลอนเพลงยาว

ร่าย มี ร่ายสุภาพ ร่ายโบราณ กลอนร่าย

2 คำถามเนื้อหา

ดังที่กล่าวแล้วว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแปล เรื่องพระนล โดยอาศัยฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษของเซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ฉะนั้นในส่วนเนื้อหา โดยเฉพาะตัวเรื่องพระนล จะมีลักษณะเหมือนกับฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ เป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็น เนื้อเรื่อง หรือ ประเพณีความเชื่อต่างๆ มีบางส่วนแตกต่างไปจากฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ แต่เหมือนกับฉบับภาษาอังกฤษของ ประตัม จันทร รอย และบางส่วนได้ทรงเพิ่มเติมดัดแปลงให้ต่างไปจากฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ และ ของ ประตัม จันทร รอย ซึ่ง ผู้วิจัยขอเสนอลักษณะที่เหมือนกัน และ ต่างกัน ในด้านเนื้อหา ของเรื่อง พระนลทั้ง สามฉบับ คือ เรื่องพระนล ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ นโปลาขยาน ของ ประตัม จันทร รอย และ พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังนี้

2.1 ลักษณะเนื้อหาที่เหมือนกัน

ลักษณะเนื้อหาที่ตรงกับในเรื่องพระนลทั้งสามฉบับ คือ แก่โครงเรื่อง ใหญ่ ซึ่งเป็นเรื่องที่แสดงเรื่องราวของวีรบุรุษ คือ พระนล ผู้มีคุณสมบัติองค์ความลักษณะ วีรบุรุษของอินเดีย คือ มีความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับพระเวท มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและ จิตใจ มีอำนาจ และ คุณวิเศษต่างๆมากมาย ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีอำนาจเหนือกษัตริย์อื่นๆ มีความชำนาญในการยิงธนู และบังคับช้างม้า นอกจากนี้ยังโปรดในการทดสอบการอันเป็น กิฬานิกหนึ่ง ดังพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า

" ๐ อาลีห์ ราชา ๐ ฅปางก่อนนานมา มีพระราชชาธิบถ ๐ นโปลนาม ๐ มีนามบัญญัติวิมล ว่าพระนลผู้สามารถ เป็นราชบุตรท้าววีรเสน ฅเบนทรทรงพลกำลัง ทั้งมีพระคุณวิเศษชก โฉมศรีสวัสดิ์คือถวโกวิท เป็นอิศวรมหาราช ในมนุษยชาติมีทัฬ ประหนึ่งจอมสวรรค์เทวบดี เป็นที่หนึ่งเหนือผู้ใดใด พระเกษจวมไผทไฟโรจน์ ชว่งโชติเพียงพระอาทิตย์ จิตตบุ่งพรหมมาฆ เชี่ยวชาญในไตรเพท เป็นมเหศวรบุรุษรำนั กรองนิมิตพารา โปรดการสกาทดสอบกณณิก ฅวรงศักยวาทิ เป็นอธิบดีผู้บังคับ

อีกโฉมหันต์พลันเกล้า ฝูงนางแก้วผู้มีสง่า นิยมราชาเป็นยอดชาย พระฤทัยหมาย
 ใฝ่แผ่ เนนเน่สารรวมอินทรีย์ ภูมิรักษาพิภพ จเวนจบทางธนูศาสตร์
 เป็นมุนานาดสมัยนี้ ก็ประเสริฐคุณสาร ลั่นแล " 1

เรื่องพระนลฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ว่า

" Lived of yore, Raja, Nala, Virasena's mighty son,
 Gifted he with choicest virtue, beauteous, skill in taming steeds:
 Head of all the kings of mortals, like the monarch of gods
 Over, over all exalted, in his splendour like the sun:
 Holy deep-read in the Vedas, in Nishadhas lord of earth;
 Loving dice, of truth unblemished, chieftain of a mighty host;
 The admired of noble woman, generous, with each sense subdued;
 Guardian of the state; of archers best, a present Manu he " 1

นโลปาชยาน ของ ประดาบ จันทร รอย ว่า

" There was a king named Nala, the son of Virasena, and he was
 strong, and handsome, and well-versed in (the knowledge of) horses.
 and possessed of every desirable accomplishment. and he was at
 the head of all the kings, even like the lord of the celestials.
 and exalted over all, he resembled the sun in glory. And he was
 the king of Nishadhas, intent on the welfare of Brahmanas,
 versed in the Vedas, and possessed of heroism.

and he was truth - telling , fond of dice , and the master of a mighty army ; and he was the beloved of men and women ; and of great soul and subdued passions. And he was the protector (of all) and the foremost of bowmen ; and like unto Manu himself." ⁱ

ถึงแม้ว่าวีรบุรุษนั้นจะเป็นผู้มีคุณวิเศษปานใดก็มีโอกาสพลาดพลั้งได้ ดังเช่นพระนล ตัวเอกของเรื่อง ต้องเสียรู้ผู้มีชั้นเชิงเหนือกว่าในการทอดสกาอันเป็นกีฬาที่พระองค์โปรดปราน จนสิ้นเนื้อประดาตัว ต้องได้รับความทุกข์ทรมาน แต่ด้วยคุณวิเศษที่ทรงมีอยู่ทำให้พระองค์สามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆได้ และได้กลับมาครอบครองราชสมบัติดังเดิม

2.2 ลักษณะเนื้อหาที่ต่างกัน

2.2.1 ความแตกต่างในวิธีการเล่าเรื่อง พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เรื่องพระนลฉบับภาษาอังกฤษ ของเซอร์ โยเนียร์ โยเนียร์ วิลเลียมส์ และ นโลปายาน ฉบับภาษาอังกฤษ ของประกาย จันทร รอย ต่างก็เป็นเรื่องเล่าที่ พระฤๅณ พฤตัททะวะ (Wrihadastava) เล่าให้ป่าดพทังห้าพังโดยฉบับเกิงที่แทรกอยู่ในมหากาพย์ภารตะนั้น พระฤๅณ ไวกัมปายนะ (Vaigampayana) ผู้เป็นโณย พระฤๅณ กฤๅณไวกัมปายนวยจส (ผู้รวบรวมมหากาพย์ได้ จากกาการกะถวายท้าว ชนเมชย (Janamejaya) ราชชาจันทรวงก์ เมื่อครั้งทำพิธีราชสุมะ ๓ นครหัสคิน (ท้าวชนเมชย เป็นโอรสท้าวปรกษิต ท้าวปรกษิตเป็นโอรสพระฤๅณมัญชิ่งเป็นโอรสพระอรชุน ฉะนั้นท้าวชนเมชยจึงเป็นนัคดาของพระอรชุน) ฉะนั้น เรื่องพระนลที่ พระฤๅณ พฤตัททะวะ เล่าให้ป่าดพทังห้าพัง จึงถูก ไวกัมปายนะ ถ้ายทอดให้พระเจ้าชนเมชยฟังอีกก่อนหนึ่ง การเล่าเรื่องพระนลทั้งสามฉบับมีลักษณะต่างกันเล็กน้อย คือ

เรื่องพระนลฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษโดย เซอร์ โยเนียร์ โยเนียร์-วิลเลียมส์ มีวิธีเล่าสั้นๆ แบบผู้เล่าถ่ายทอดเฉพาะเนื้อเรื่องพระนล ที่ พฤตัททะวะเล่าให้

ปาวพทั้งห้าทั้งห้าทั้งห้า ส่วนการร้องเรียกที่ พุทททวะเรียกผู้ฟัง คือ ปาวพทั้งห้า โดย เฉพาะ ยุธิษฐิระ ไก่กัศยอก การร้องเรียกนี้แสดงความรู้รักของผู้เล่าด้วย แต่ เวอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ ตักออก คงไว้เฉพาะเนื้อเรื่องเท่านั้น ในการเล่า แต่ละตอน (section หรือ สรรค) จะขึ้นกันด้วย " พุทททวะพูดว่า " (*Vrihadāsava spoke*) ทุกครั้ง แล้วจึงเล่าเรื่องพระนลจนจบตอน

นโลปายาน ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษของ ประดาบ จันทร รอย มีวิธี การเล่าเรื่องตามแบบฉบับภาษาสันสกฤต โดยไวถัยปายนะ นำถ้อยคำที่ พุทททวะ เล่าให้ปาวพทั้งห้าฟัง มาเล่าสู่ ท้าวชนเมธยพิงอย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเรื่อง หรือคำเรียกที่พุทททวะเรียกผู้ฟัง คือปาวพทั้งห้า โดยเฉพาะยุธิษฐิระ การร้องเรียกนี้ มีหลายอย่าง ช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกของผู้เล่า คือ พุทททวะ ด้วย เช่น

"...the next day, O king, the remnant of that caravan left the place, " ¹

" thus bewailing as if devoid of sense, Damayanti, O Bharata , ascended the terrace (of her mansion) with the desire of seeing the righteous Nala " ²

" Vrihadāsava said " O son of Kunti , the ruler of the Nishadhas, having dwelt for a month (at Kundina) set out from that city with Shima's permission ... " ³

¹ Krishna Dwaipayana Vyāsa " *Mahābhārata* " *The Mahabharata* (translated by Pratap chandra Roy) p. 197

² *Op cit.* p. 218

³ *Op cit.* p. 229

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบอังกฤษ ของ ประทอม จันทร รอย คือผู้เล่าได้ถ่ายทอด ถ้อยคำของ พุทธทศวระ ไว้อย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเรื่อง หรือถ้อยคำร้องเรียกผู้ฟัง ก็อุปมาอุปไมยทั้งนั้น เช่น

"...หอยกษัตริย์ทางก็เพ่งพิริบ กางหิวนสุริโยดม พิงประโลมจอกใจ จะหาที่ไกล ไบมีติ ปวงสิริราชา กางตั้งคาเพ่งพิทวง แต่ละองค์ละสิ่งแล ญวนลแซมวางกา
0 ภารท 0 คุกรภารทเจ้า จงกำหนดเกาพจนาท 0 ถกต์ คีกรัตย์ดาเนม 0 เบื่อเอา
ประกาศเกียรติคุณ และสุนทรนาถกษัตริย์ทั้งหลาย ..." ¹

หรือ "0 ญนิมวีร 0 คุกรญนิมวีร 0 พุทฺธ มาสาน 0 เวลาเวียนไปเป็นหลายมาส..." ²

หรือ "0 ราชัน 0 คุกรจอมไผทพรงธรรพ์ 0 อาราวต์ สุมทางศัสตรา 0 ปางนั้น
ความแข็งแ้ง แม้นผู้ใดยักยอกใจ ..." ³

บางตอนพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้วิธีการเล่าแบบอังกฤษ ของ เซอร์ โยเนียร์ โยเนียร์ วิลเลียมส์ และ ของ ประทอม จันทร รอย คือ

(1) ทรงเพิ่มเติมความรู้สึกของตัวละคร โดยกำหนดให้ผู้เล่า คือ พุทธทศวระ แนะนำให้ผู้ฟัง คือผู้อุปถัมภ์ทั้งภาค และ เข้าใจตาม ได้แก่อนที่ว่าทุก ได้มารับสั่งท้าวฤๅษณ์ เรื่องขอให้คนช่วยขับรถพระที่นั่งพาพระองค์ไปยังกรุงวิทรรักษ์ภายใน 1 วัน เพื่อเข้าร่วมพิธี สยุมพรนางทพยัคฆ์ ฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โยเนียร์ โยเนียร์-วิลเลียมส์ ไว้ไว้ว่า เรียกชื่อผู้ฟัง คือผู้อุปถัมภ์ทั้งภาค เป็นแต่เล่าเรื่องไปเรื่อยๆ ส่วนฉบับภาษาอังกฤษของ ประทอม จันทร รอย เรียกชื่อผู้ฟังตรงกันกับฉบับของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว.

¹ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 59

² ก. หน้า 69

³ ก. หน้า 207

แต่ผู้เล้ามิได้แนะนำให้ผู้ฟังสังเกตอารมณ์ของวาหุ คือ พญหัตถะเล่าเรื่องไปเรื่อย ๆ จนถึง

"...O son of Kunti, by that king, Nala felt his heart to be bursting in grief. And the high souled king seemed to burn in sorrow. And he thought within himself..."¹

ฉบับของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเพิ่มเติมว่า

" ๐ เกาน์เตย ๐ กุรุธบาลทรงยก ผู้โอรสนางกุนตี ขอมึงจึ่งนึกถึงใจ
แห่งภูไนยจอมนิมิต ๐ เอวัม ฤกัถวา ๐ เมื่อเวรพิงการัศราชา จอมอยุธยาคังนั้น
พระนลพลันพลุกซึ่ สุขสันต์สุญจากใจ พระไนมัวคำวิ คริมโนโอษฐ์ แสนระกำกรมโลก
ยิ่งกว่าโรกโคโค พระจึ่งคานึงใน คังนี้ " ²

(2) ทรงเพิ่มเติมข้อกิด หรือ คำสอนลงในกาประพันธ์ โดยกำหนดให้ผู้เล่า คือ พญหัตถะ เตือนใจผู้ฟังคือ ปาณฑพทั้งห้า หรือ เตือนใจผู้อ่านทั่วไป ได้แก่ตอนที่พระนลช่วย เหลือพญานาคชื่อกรรโกฏก (Karkotaka) ให้พ้นจากคำสาป พญานาคได้ทดแทนบุญ โดย ักพระนลเพื่อให้พี่ชายคุ้มครองพระนลจากภัยอันตรายต่างๆ และบันดาลให้พระนลมีรูปร่าง วิกลไปจากเดิม ทั้งได้แนะวิธีที่จะทำให้พระนลมีรูปร่างเหมือนเดิม พร้อมทั้งยืนยันว่า พระนลจะได้กลับไปครอบครองบ้านเมือง จะได้พบแม่ เหล่ พระโอรสพระธิดา พระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ต่อเติมเป็นการเตือนสติปาณฑพทั้งห้าว่า

" ๐ เการว ๐ กุรุธรงภพ ผู้แก้วโกรพ ธรรมาธิปไตย ถึงเขอล่าบาท
ยากเย็นเข็ญใจ ครอบคทนได้ คังเยี่ยงพระนล " ³

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ และ ของ ประดาบ จันทร รอย ไม่มี

¹ Dwaipayana Vyasa Opent. p. 212

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 325

³ ก.

หรือคอนนางทพยันก็ออกถามหาพระนล ไก่พบเสือ นางถามเสียว่าไก่พบพระนล
หรือไม่ เสือไม่ตอบ กลับเดินหนี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงอธิบาย
เพิ่มเติมเป็นการให้ข้อคิดไว้ว่า

" พังกล่าวกรว่ากรวญโกก	วิโยกเศร้าเหงาฤทัย
มฤกรารากาจเก้งไกร	คอยเบี่ยงเมินตำเนินหนี
เสื่อสายคุร่ายเก้ง	ยอมฆ่าเกรงบารมี
แห่งทพยันตี	ผู้รักก็ตัดอรรกรา
สุมิงว้างมุ่งทรง	ลงไปธารละหานผา
น้ำใสไหลซ่าซ่า	ไหลเรื่อยตรงลงสาคร " ¹

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ กล่าวเพียงว่า

"Hearing thus my lamentation, now does that fell king of beasts
Go toward the crystal river, flowing downward to the sea." ²

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประทาม จันทร รอย กล่าวว่า

"Alas! hearing my plaintive appeal in the wilderness, this king of
beasts (heedeth me not but) lieth to the crystal river that rolloeth
toward the sea." ³

จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเพิ่มเติมข้อคิดแทรกลง
ไปเพื่อช่วยแนะให้ผู้อ่านพิจารณาว่าจริงหรือไม่ ซึ่งฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับไม่มี

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 167

² Monier-Williams Op cit. p. 67

³ Dwaipayana Vyasa Op cit. p. 137

(3) ทรงเห็นแจ้งการบรรยายอาภัพกิริยา ความรู้สึก ความนึกของกวีละคร โดยการนำเนื้อเรื่องบางตอนมานิพนธ์เป็นกลอนบทละคร และ กลอนเสภา จึงต้องบรรยายสิ่งเหล่านี้ด้วย ในฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับมีคำกล่าวถึงเรื่องนี้อย่างละเอียด ได้แก่ สรรกที่ 21, 22, 23, 24 อันเป็นตอนที่กล่าวถึงว่าถูกชัยรบพระที่นั่งพาตัวอุกฤษณ์เข้าเมืองวิทรรค จนถึง พระเลไลยก์พบและทำความเข้าใจกับนางพญาคันคัง ทำให้ท้าวทิมะ และ พระญาติพระวงศ์พากันยินดี

เช่น สรรกที่ 21 ฉบับภาษาอังกฤษของเซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์ วิลเลียมส์ ว่า

" With the evening in Vidarbha , men at watch , as the drew near ,
Mighty Rituparna's coming, to king Bhima did proclaim .
Then that king , by Bhima's mandate, enter in Kundina's walls,
All the region round him echoing with the thunder of his car.
But the echoing of that chariot when king Nala's horses heard,
In their joy the neighed and trampled, even as Nala's self
were there. " ¹

ฉบับภาษาอังกฤษ ของ ประเทส จันทร รวย ว่า

" Vrihadgwa said ' After Rituparna of prowess incapable of
being baffled had, in the evening, arrived at the city of the
Vidarbhas, the people brought unto Bhima the tidings (of his
arrival). and at the invitation of Bhima, the king (of Ayodhya)
entered the city of kundina, filling with the rattle of his car
all the ten points, direct and transverse, of the horizon.

¹ Monier Williams Cpait. p. 137

And the steeds of Nala that were in that city heard that sound,
and hearing it, they became delighted as they used to be in the
present of Nala himself. " ^I

พระราชนิพนธ์เรื่องพระนลกล่าวถึงพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว นิพนธ์เป็นกลอนบทละครว่า

" ๐ ตรี วิทรีกัน สัมปราชย์	สายาทิเฒ ศักยวิกรมัม
๐ รดเลื่อนเคลื่อนไปในวิถี	สกลวีโรราวหงษ์
พอเวลาสายัณห์ตะวันลง	ก็ถึงตรงหน้าวิทรภเวียงชัย

2 คำ

กฤษณ์ หนา ราชโสม ภิรมย์	ปรีดิ์เวทยัน
~ มัดนั้น	ฝ่ายนายประคูน้อยใหญ่
เห็นท่ากฤษณ์รกรก้นไกร	บวากัดจะถึงธานี
แบ่งปันกันอยู่ระวีการ	แต่ที่ทวารกรุงศรี
กัณยาไปเฝ้าจอมบุรี	เพื่อทูลทิดเห่การัง

4 คำ

เพื่อนั้น	ท่านดาวภิรมย์มหาศาล
ทราบเหตุปลื้มแปรบกลมาลัย	จึงมีบรรหารคั้งไป
จงเชิดพระจอมมยุรยา	เข้าสู่หาราย่าเจ้าได้
แล้วจงทูลองค์พระภูวไนย	ให้เสด็จตรงยังวังนี้

4 คำ

มัดนั้น	นายประคูนประคอบทศรี
รับจากพระโอรส	ไปที่ทวารเวียงชัย

2 คำ

ส ถัมภ์จนาท ราชา กุณฑินันท์ ปรีชาวิทย์ บุรุษ
 กรันถังจึงประณตบทงส์ ทูลองค์ฤๅมรณเป็นใหญ่
 ว่าพระจอมวังรับสั่งใช้ ให้เชิญทวารเฝ้าประเวศวัง

2 คำ

เมื่อนั้น ทานท้าวฤๅมรณกำลังขลัง
 ไถยนิระบอบชอบฟัง จึงตรัสสั่งเลื่อนรถเข้าสู่เวียง

2 คำ

นาทณีน รตโฆเบต สรวาท สวิติโก ทิศา
 รตขวัญ เสียงสนั่นแค้นกินไถยนิเสียง
 ไหวเว ะเหมาะจะทมิฬกลายจำเวียง พังเพียงเพลงเพราะเพาะใจ
 ยินถึงพระยามากม ของพระนลทรงฤทธิ์อภัย
 อันอยู่ในโรงที่ข้างใน ก็คือใจกว้างร้องก้องกังวาน
 ว่างทั่วเวียงร้องล่ำพองเด่น รวากับเห็นพระนลมหาศาล
 เห็นม้าท่าเปรมกมลมาลัย พักงานต่างก็คลงมนึก " 1

หรือตอนที่นางทมิฬขึ้นที่วังการาบทูลของนางเกศินี () เรื่อง
 อากัปกริยาของวาทุก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ไว้
 กลอนเสภา ดังนี้

ทมิฬนี้ที่ ดู คิ้วฉกรรจ์
 กรานั้นโฉมทมิฬนี้ พึงก็ข้าหลวงมาทูลไซ
 พระทรวงโกลนสนุกเป็นทุกข์ใจ รวากับไซ้เราอ่อนนุระรำกาย
 นางรำพึงคำนึงบุญบลด เชื่อว่าชายนั้นก็อนลุ่มเกล้าหาญ
 นางไครรู้แนฤทัยมิไถนนาน จึงตรัสแก่นงกราฎเกศินี " 2

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 355

² ก. หน้า 379

ฉันทภาษานางอังกฤของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ ว่า

" Damayanti when these wonders of the king of men she heard,
Thought yet more king Nala present, by his acts and mien revealed.
She her royal lord suspecting in the form of Vahuka,
With a gentle voice and weeping spake to Kesini again: " ¹

ฉันทภาษานางอังกฤของ ประกาย จันทร รอย ว่า

" Hearing everything, Damayanti became oppressed with grief,
and suspecting the person to be Nala, said unto Kesini..." ²

เมื่อพิจารณาวิธีการเล่าเรื่องพระนลทั้งสามฉบับ ผู้วิจัยเห็นว่า แต่ละฉบับมีวิธีการเล่าที่คนละแบบ คือ ฉันทภาษานางอังกฤของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ คำนึงเล่าด้วยแบบให้ผู้อ่านผู้ฟังตัดสินใจและเข้าใจเอง ไม่มีการแนะนำผู้ฟังใดแก่ปาดพทั้งห้าให้คิด ไม่มีการเรียกชื่อผู้ฟัง คือปาดพทั้งห้าในขณะใดเล่า ทำให้ผู้ฟังไม่สับสน เพราะคำร้องเรียกนั้น บางคำใช้เรียกพระเจ้าชนเมธย ก็ได้ เช่น O king

O Bharata O monarch และการเล่าเรื่องก็สั้นๆรัดกุมดี

ฉันทภาษานางอังกฤของ ประกาย จันทร รอย วิธีการเล่าที่ละเอียดถี่ถ้วน คือเล่าทุกอย่างตามที่พหูพจน์จะพูดกับปาดพทั้งห้า ซึ่งดีไม่ว่าทำให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวเรื่องเดิมที่แทรกอยู่ในมหากาพย์การทะไลละเอียก

✓ สำหรับเรื่องพระนลกำหนด พระราชพิธีในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เล่าเรื่องพระนลละเอียดถี่ถ้วนกว่าฉันทภาษานางอังกฤทั้งสองฉบับ และยังมีเพิ่มเติมถึงบางอย่างขณะที่เล่าอีกด้วย คือแนะนำให้ผู้ฟังเข้าใจความรู้สึกของตัวละครแทรกคำสอนผู้ฟัง คือ ปาดพทั้งห้า ซึ่งในฉันทภาษานางอังกฤไม่มี วิธีการเล่าเรื่องเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า มีส่วนดีในแง่ช่วยให้ผู้อ่านรู้เรื่องพระนลถึงลึกที่ปรากฏในมหากาพย์การทะ

¹ Monier-Williams Op cit. p. 151

² Dwaipayana Vyasa Op cit. p. 222

โดยบันทึกลำนำของ พุททังวะ ที่กล่าวกับปาดพหังห่าไว้ และช่วยให้ผู้อ่านรู้สึก
 ความรู้สึกของตัวละครได้โดยทรงเพิ่มเก็บความรู้สึกของตัวละครเข้าในคำกล่าวของ
 พุททังวะที่กล่าวแนะปาดพหังห่า และช่วยให้เข้าใจกิริยาท่าทางของตัวละครอย่าง
 ละเอียดโดยการนิพนธ์เป็นบทละคร ซึ่งก็ในแง่เปลี่ยนบรรยากาศของผู้อ่านไม่ให้จำเจ
 เกินไป ด้วยการใส่คำประพันธ์หลายแบบ ซึ่งคำประพันธ์แต่ละแบบที่ทรงเลือกใช้ เช่น
 กลอนบทละครก็เหมาะสมกับเนื้อเรื่องเวลานั้น

ส่วนข้อเสีย ผู้วิจัยเห็นว่าบางตอนพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ทรงพระราชนิพนธ์ยาวเกินไป คือเล่าเรื่องเดิมซ้ำบ่อยๆ ที่ควรจะรวบรัดได้ นี่
 ฉบับภาษาอังกฤษของ เจอร์ โนเนียร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ และ ของ ประคาม
 จันทน์ วรรณคดีว่า คือตอนที่เกณีนกรายทลเรื่องราวที่ไปสังเวยท้าวทัก
 นางหยันคี่หัง ฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับกล่าวไว้รวบรัด เพราะรายละเอียดใด
 บรรยายมากก่อนแล้ว แต่พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง
 เล่าทวนอีกครึ่งหนึ่ง ดังนี้

ฉบับภาษาอังกฤษของ เจอร์ โนเนียร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ ว่า

" In these words as speaking Nala in the anguish of his heart,
 Could he not refrain from weeping, his unwilling tears burst forth.
 Then fair Kōsini¹ departing, told to Damoyanti all,
 All that Vāhuka had spoken, all th'emotion he betrayed. " ^I

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประคาม จันทน์ วรรณคดี ว่า

" And, O bhārata, while speaking thus, Nala, oppressed with grief,
 could not restrain his tears, but began to weep! And thereupon

¹ Monier Williams Op cit. p. 149

Kegini went back to Damayanti, and acquainted her with everything about that conversation as well as that outburst of grief' " ¹

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า
"หมยนี้ไถ่ นบเวทียัก

กรั้นถึงจึงกับอุชฉิ
แล้วทูลแกล้งก้อรทัย
ข้าไปพม่าทุกสารทิศ
กล่าวกลอนสุนทรพจนาน

แล้วจึงกล่าวต่อว่า

แล้วจึงกล่าวตอบว่า
พุกเสด็จก็เฝ้าละอื่นให้
เห็นแก่แต่พาเหลืออาคร

กราบทหมยนี้ก็กริไศ

ตามที่ศรีไสไปสืบการณ

แห่งทางกาสุริมหาศาล

ความเข่นนางราญเสาวน

ดูท่าเกร้าหมองไม่มองศรี

เช่นที่ทิวขวานมาทูล

โกกปิไกรระงับดับสูญ

ข้าจึงรีบมาทูลด้วยกับใจ " ²

ผู้วิจัยเห็นว่า การนำเรื่องนี้มาแต่งเป็นกลอนมโหรีกระทำให้การเล่าเรื่อง
ซ้ำเกินไป บทความวิจารณ์ในแง่บรรยายการในการเล่า ก็คว่า ดี ทำให้ผู้เขียนผู้ฟังไม่เบื่อ
ประจักษ์กับผู้ที่ทรงพระราชนิพนธ์ทรงเลือกกลอนที่คงการแลกลองอาภักปกริยา และ ความรู้ดี
ของตัวละครอย่างมากมานิพนธ์ จึงทำให้การเล่าเรื่องในตอนนี้นำไป

2.2.2 ความแตกต่างค่านเนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องของพระนลทั้งสามฉบับ คือ ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษของ เซอร์
โมเนียร์ โบนีเยร์ วิลเลียมส์ นโธปายาน ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษของ ประดาบ
จันทร์ รอย และ พระนลกล่าวหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ปีหลายตอนที่รายละเอียดของเนื้อเรื่องต่างกัน คือบางตอนเนื้อเรื่อง

¹ Dwaipayana Vyasa Op cit. p. 222

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 377

ของพระนลคำหลวง เหมือนกับเรื่องพระนลของ เซอร์ โบเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์
แตกต่างจาก นโลปายาน ของประภาส จันทรวร บางตอน พระนลคำหลวง เหมือน
นโลปายาน ของ ประภาส จันทรวร ซึ่งมักเหมือนกันในด้านการใช้ศัพท์ ที่ฉบับภาษาอังกฤษ
ของ เซอร์ โบเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ไม่มี และมีหลายตอนที่พระนลคำหลวง
มีบางสิ่งบางอย่างที่เกินนอกเหนือไปจากที่ปรากฏในฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับ ซึ่ง
แยกเป็นข้อๆได้ดังนี้

(1) เหตุการณ์หลังจากที่นางหยันตีเสวยอาหารฝีมือว่านที่นางเกกนีมอบหยิบ
มาถวาย เรื่องพระนลคำหลวง กับ เรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โบเนียร์
โบเนียร์-วิลเลียมส์ อธิบายความทรงจำ คือ เมื่อนางเสวยอาหารแล้วก็เสวยน้ำ และ
มีพระโอบุสกายเข้ามา แต่ นโลปายาน ฉบับภาษาอังกฤษของ ประภาส จันทรวร
ปฏิบัติต่างออกไป ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โบเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ กับของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ความทรงจำ ถึงพระราชนิพนธ์ในเรื่อง
พระนลคำหลวงว่า

" กรีนนางสองตมซึ่งอาหาร ที่ข้าหลวงนงกราณนำมาให้
นางร้องกรีกขวิคขึ้นด้วยทันใด ว่าสุทรราชนั้นไซ้ก็พระนล
เสวยกลางทางละมั่งถึงความเก่า นางเขวชุนของหมองหม่น
เสวยน้ำวนพระโอบุสกายน้ำวนคัก คองคาบโสภณประเพณี " ¹

แต่ฉบับภาษาอังกฤษของ ประภาส จันทรวร มีใกล้เคียงถึงเรื่องถึงน้ำ กัด
กล่าวถึงความเก่าของนางเปื้อนด้วยเนื้อนั้น และล้างหน้า ดังคำประพันธ์

" and Kogini gave that meat , O son of Yuru race , unto Parayanti
and Parayanti who had formerly often partaken of meat dressed by
Hala, taste the meat what was brought by her hand - maid. and

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด.ก. หน้า 385

she thereupon decided Vāhuka to be Nala and wept aloud in grief of heart. And, O bhārata, overwhelmed with grief, and washing her face, she sent her two children with Keçini. " ¹

จะเห็นว่ากาวานอนนี้ นโลปายาน ฉบับภาษาอังกฤษของ ประทาย จันทร รอย แตกต่างไปจากเรื่องพระนลฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โปเนียร์-วิลเลียมส์ และ พระนลกล่าวหาพระราชปิณฑร์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพิจารณาจากโลกด้นสกฤตที่เขียนด้วยอักษรไทย จานขวามือของหนังสือเรื่องพระนลกล่าวหาว่า

" ไวกัลยัม ปรม คัคควา ปรักษาลย จ มุขี ทตห์ " ²

จากโลกข้างต้นแสดงว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เซอร์ โมเนียร์ โปเนียร์-วิลเลียมส์ แปลคำว่า " มุขี " ว่า ปาก แต่ ประทาย จันทร รอย แปล " มุขี " ว่า หน้า ความจึงต่างกัน ซึ่งคำว่า " มุข " ความเพยานุกรณฉบับราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า หน้า หรือ ปาก

(2) ตอนที่พระนลและนางทพยันตีออกจากบ้านเมืองเกินทางไปในป่าเป็นเวลาหลายวันจนถึงกระดอมแห่งหนึ่ง ทั้งสองพระองค์ได้ประทับพักผ่อน ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โปเนียร์ วิลเลียมส์ กับ พระนลกล่าวหา พระราชปิณฑร์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีความตรงกับ คือ นางทพยันตีทรงอ่อนแอและหิวและไปแก่พระนลได้หัดับเผ้าแต่กำลังถึงพระองค์ และนางทพยันตี และได้กักสินพระทัยทิ้งนางไป ส่วน นโลปายาน ของ ประทาย จันทร รอย ว่าทั้งพระนลและนางทพยันตี ทรงเมื่อยล้าและหลับไปทั้งสองพระองค์ พระนลรู้สึกพระองค์ก่อนได้กักกำลังถึงพระองค์และนาง และกักสินพระทัยทิ้งนางไป ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประทาย จันทร รอย ว่า

" And both attired in one cloth and wearied with hunger and thirst

¹ *Dwaipayana Vyasa Opit.* p. 224

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 384

in course of their wanderings, at least they came to a sheltered
 shed for travellers. And arrived at this place, the king of
 Nishadhas sat down on the bare earth, with the princess of Vidarbha
 And wearing the same piece of cloth (with Damayanti), and dirty,
 and haggard, and stained with dust, he fell asleep with Damayanti
on the ground in weariness. And suddenly plunged in distress, the
 innocent and delicate Damayanti with every mark of good fortune,
 fell into a profound slumber. And, O monarch, while she slept,
 Nala with heart and mind distraught, could not slumber calmly as
before. And reflecting on the loss of his kingdom, ... " I

ฉันทมาเวอังกฤชของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ และ พระเช
 กล่าว พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นึกวาทรงกัน กี่
 " ๐ ทวง สวามิ อุบัติมีปรีชา ๐ ปางเปื้ององค์สองกษัตริย์ มาถึงซึ่ง
 ละครทอมไรว์ จึงทวนไบนทรทัศน์ ผู้เป็นนิพนธ์กร ชวนบังอรรมหิสี ไวทรรณียอกเสนา
 งามมาเรอญเมื่อนั้น ก็นั้นแลเป็นทั้งแห่งโฉมฉาย ยั่วประภคกายถากก็ขาด เกวียงปลา
 นินิโก้ว อันวิปริตแห่งเรอทั้งสอง ห่มทองกัวยโคตรและฝุ่น สุนทรราชาวี
 ทบยนิเคอเมื่อชบ ครอบค้องกัวยกวาบอ่อน นางกัวยอดลัมกับชวดี ห่มยันคัวยวิ
 เหนือถนคัวยงนิทรา ไวอิจานาสงสาร นมกัวยากฤชอุษาชาติ หักบ่เคยขาด
 การกัวย มาค้องนทุกซ์เผเผาหัล ๐ นโล ราช ๐ ฝ่ายจอมกัวยริ้นลบพิตร
 ยามมิงนิทรเสนา สนิทนิทราอยู่แล้วนั้น ราชันเชอมนอน เหตุคัวยภรรยาทวนคัวย
 ราวคัวยพระทรวงไท่ วิโยคยากจากนุเรท จากนิเวณวังหลวง วากปวงชนคัวย
 พระทัย บาเกินไพรทุเรทระอา ว่าเหวจิตอ้างว้าง อยู่ในกลางป่าสงัด ๐ เปเรกัวย

¹ Jwaipayana Vyasa Cpcit. p. 180

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ค.ศ. หน้า 123

จันทน์ อภิเษก ๐ จอมนิชเปลาตย์ จึงกรีกไกรวินิจอยู่ ดังนี้ "

จะเห็นว่าฉบับภาษาดังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ และ พระนลคำหลวง มีได้กล่าวถึงการนอนหลับของพระนล แก่ ของ ประดาบ จันทร รอย ว่า พระนลทรงหลับไปพร้อมกับนางก่อน " " he fell asleep with Damayanti on the ground in wearinesswhile she slept, Nala, with heart and mind distraught, could not slumber calmly as before "

(3) ตอนที่นางทมนันตีเดินทางเข้าไปถึงเมืองเจติ (Chedi) พระราชมารดาของเจ้าเมืองเจติได้เห็นนางเกิดความสงสาร ไล่ให้ให้นางนมออกไปหานางเข้ามาหน้าพระที่นั่ง ตอนที่ฉบับภาษาดังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ กับ เรื่องพระนลคำหลวง มีความเหมือนกัน คือพระราชมารดาเจ้าเมืองเจติ เป็นผู้ถามนางทมนันตีถวายพระองค์เอง แต่ นโปลาชยาน ของ ประดาบ จันทร รอย นางนมเป็นผู้ถามนางทมนันตีก่อน แล้วพระราชมารดาเจ้าเมืองเจติจึงทรงเชิญชวนให้นางประทับอยู่ด้วย ดังกาประพันธ์ต่อไปนี้

นโปลาชยาน ของ ประดาบ จันทร รอย ว่า

" ...saying 'afflicted though thou art with such distress, thou ownest a beautiful form' Thou shinest like lightening in the midst of the clouds. Tell me who thou art, and whose' O thou possessed of celestial splendour, surely, thy beauty is not human, bereft though thou art of ornaments' And although thou art helpless yet thou art unmoved under the outrage of these men'

Hearing these words of the nurse the daughter of Bhima said:.."

¹ Dwaipayana Vyasa Opit. p 198

ฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โบเนียร์ โบเนียร์ วิลเลียมส์ และ
พระนลคำหลวง มีความทรงกันคือ พระราชมารดาเจ้าเปื้องเจี๊ยะ เป็นผู้ตามนางตั้งคำ
ประพันธ์ต่อไป

" ทยันต์ อปฤจจก

๐ จึ่งองค์สมเด็จพระชนนี ทายมยันต์ ค่ายมจรสพณา

เจ๊ว๊ อภัยสุชาวิญญา พิกริณี ปรมิ วบุห์

๐ อ้าแนอนาถใจ อระไรรอนาถา

แต่รูปฤโสภา สุพิลาสพิไลนวล

ภาสี วิทัยท์ อีวาเกิร์ม กัส เม กาสิ กัสย วา

๐ ราววิญญูโสแสง และแผงติเมฆมรด

แมงจขยายถวน วจะเกากคี่ไซ

น หิ เก มานม รุบม ญวไนร์ อปี วรีชิตม์

๐ พิธูปสี่เหลี่ยมเท วสุภาสุราลัย

พิศภูเฒ่าไซ มละสันสุราภรณ์

อลมายา นเรณียังจ โนทวิชัยมรปรีเก

๐ ไร้เพื้อจะร่ายตัว ฤบถลวันรากร

งามบนนอบรพ สุประภาพระไพตรี

กัจ ญ์ควา ววน คัสยา โภนิ วจนม อพิริวิท

๐ กรานันพระนางวิมลภักดิ์ สุวพักตร์ระภินิ

ทั้งสวระองค์พระชนนี ธกีนอบเฉลยไซ " 1

2.2.3 ความแตกต่างด้านบุคลิกภาพของตัวละคร

จากการศึกษาเรื่องพระนล ของผู้แปลทั้งสามท่าน คือ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์ วิลเลียมส์ ประตาบ จันทร รอย และ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ผู้แปลทั้งสามท่านจะแปลเรื่องพระนลมาจากแหล่งเดียวกัน คือ จากฉบับภาษาสันสกฤต ของ พระยูนี ฤทธิไทรปายนวยาล เนื้อเรื่องพระนลทั้งสามฉบับจะตรงกันเป็นส่วนใหญ่ แต่สิ่งที่เห็นแปลกที่ต่างกันคือ บุคลิกภาพของตัวละครสำคัญ จะมีลักษณะต่างกันคือ

เรื่องพระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตัวละครในเรื่อง จะมีบุคลิกลักษณะเป็นผู้มีความสุภาพ อ่อนน้อมต่อกัน โดยเฉพาะตัวละครที่อยู่ในฐานะกษัตริย์จะแสดงความสุภาพอ่อนน้อมต่อผู้ที่เหนือกว่า มาก แม้ตัวละครที่ฐานะสูงกว่าก็แสดงความสุภาพอ่อนโยนต่อบุคคลที่ต่ำกว่า ทางด้านอารมณ์ และการกระทำของตัวละคร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างไฉนเหมาะสมกับเหตุการณ์ และโอกาส มีความเหมาะสมผลพอเพียง ถ้าเปรียบกับฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์ วิลเลียมส์ และ ฉบับ ประตาบ จันทร รอย แล้ว จะเห็นว่า ลักษณะตัวละครของฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับ มีลักษณะคล้ายๆกัน คือ ตัวละครแข็ง และแสดงความเก่งกล้ามากกว่าในเรื่องพระนลคำหลวง และบางครั้งการกระทำของตัวละครก็ไม่เหมาะสมกับเหตุผลนัก

เกี่ยวกับบุคลิกภาพของตัวละครในฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับ กับ พระนล - คำหลวง ที่ต่างกันในเรื่องความแข็ง และ ความสุภาพ ที่ปรากฏ ได้แก่ตอนที่พระนล ยินดีรับอาสาทำธุระให้เทพทั้งสี่

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์ วิลเลียมส์ บรรยายว่า

"Hala made his solemn promise, ' All year bidding will I do ' ,
Then with fold hands adoring humbly of their will enquired.

' Who are ye ? to whom must Hala as your well-come herald go "

What is my commanded service ? tell me, mighty gods, the truth ? " ¹

ฉบัภาษอังกฤษของ ประกาศ จันทร รอย ว่า

" Nala pledged his word to the celestials, saying, I will do it.
And then approaching these, he asked with folded hands, who are ye?
And who also is he that desireth me to be his messenger " And ²
what, further, shall I have to do for you ? O tell me truly ! "

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบรรยายความตอนนี้อย่างละเอียด
บุคลิกภาพของพระนลก็อ่อนน้อม สุภาพกว่าฉบัภาษอังกฤษ ดังนี้

" O เกียรติ ปรีดิ์สุทัย นล O พระนลประณงวันทา หูลปฏัญจะรับไฉ
กิจโลกโทษประสงก์ จักจงจักด้วยดี แล้วฤทธิฐานด้นอบ ยอบกายอย่างเคารพ
นบกราบดีเทพไท หักกระแสนเรียบไว้ จึงเอื้อนปลุกา

o เก ไว ภวันต์ กากัวเวา	ย้ายาห์ หูก อีปัสกั
o ข้านเฒ่าให้	ท่านคือ ไกรนอ
ยังบทรายนามกร	ดอกอาง
การเป็นทุกข์จื้อ	สุรดาสน์
ควรจรรูบขาง	สิทธิ์ธรรม
o ก็ จ คัท ไว ขยา การย	
o อับการที่จักทอง	ปฏิบัติ
ขอพระไปรลบรรหาร	ถัดวน

¹ Benier-Williams Opit. p. 15

² Jwaipayana Vyasa Opit. p. 166

ดณัฏฐวิ ยดาตถัม

ของพระกำรัส

สอนสั่ง

ข้าจะทำเสร็จจวน

ถึงประสงค์ " 1

หรือตอนที่พระนลกลบจากทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวให้เทพทั้งสี่แล้วกลับมาพูดเรื่องราวให้เทพทั้งสี่ทราบ

ฉบับภาษาอังกฤษของเซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ ว่า

" Was she seen of thee, O monarch, Damayanti with soft smile "
Spake she of us all ? What said she ? tell, O blameless lord of
earth.

To the bower of Damayanti, on your solemn mission sent,...

I described your godlike presence, but the maid with beauteous face,
Choose me, bereft of reason, O most excellent of gods "

Thus she spake, that maiden princess, ' Let the gods together come,
Come with thee, O king of mortals; where the Svayamvara meets;

There will I, before their presence, choose thee, Rāja, for my lord.

So thou thee, O strong-armed warrior, may no blame, no fault ensue." 2

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประเทย จันทร รอย ว่า

"...Hast thou, O king, seen Damayanti of sweet smiles ? What hath
she said unto us all ? O sinless monarch, tell us everything.

Nala answered, commanded by you, I entered Damayanti's palace
furnished with lofty portals guarded by veteran warders.....

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด.ก. หน้า 25

2 Monier Williams Op cit. p. 109

And as I spake unto her of you, the fair-faced maiden, her will fixed
on me . And the maiden said , Let the gods, O tiger among men,
come with thee to the Swayamvara. I will, in their presence,
choose thee. At this, O thou of mighty arms, no blame will
attach to thee. This is all ye gods, that took place, as I have
said . " ^I

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยายไว้อย่างละเอียด
พระนลก็สุภาพกว่าฉบับภาษาอังกฤษ ดังนี้

" กัจจิที ทัญญา กัวยา ราชนัน ฌมยันตี ศุจิณีตยา

o เธอไปเห็นหล่อนแล้ว อาร่า ฌันธ

ทพะยันคีนา เรกเรื้อง

กิม อพรวีจ จ นที สรวาน วท ภูมิปเกนธ

หล่อนไถ่กล่าววาจา พุกว้าง ไคดา

ภูมิารอยาโยกเยื้อง ยักเยื้องเกลื่อนกล

นล อุมเว

o ภูมิณสรราชเจ้า วอนนิวั

พังเทพยดำรัส ถองแท

เกล็กมประนมหัตถ์ อภิวาทน

ทูลเล่าทุกสิ่งแล้ว ถัดวันสิ่งสรรพ

กวัทธีร์ อหัม อาทิมไฏ

o คูชารัมไร้เทวัญ ไปสู่ณีเวณันอัน สติณแห่งฌมยันตี

o เข้าไปถึงห้องมารศรี อันพนักงานมี อยู่นิถยพิทักษ์รักษา

o ซ้ำกล่าวแก่โณมนิกา ยกย่องเทวา นุกาพนนิทฤทธิ

๐ แก่เจ้าเข้าช่วยยกนารี	ผู้เลิกราที	สิริวิลาส เลอสร
๐ งวยงหลงใหลไปครั้น	ประหนึ่งนางฝัน	ไม่มีสีกิตรีไกร
๐ นางว่าถูกข้าถูกใจ	แห่งนางทราบวัย	และเลือกเข้าเป็นคู่ครอง
๐ อันองค์เทเวศรทั้งผอง	หลอนไม่ไผ่ปอง	จริงจริงเช่นนี้สุโรคม
๐ ยงยืนทนนี้ขบประมา	แล้วมิ่งทรมามชม	จึงกอบเป็นขอโซชวน
๐ ขอเชิญองค์เทพมหาศาล	ผู้โลกบาล	ทั้งสี่เสกจักษุกัน
๐ พร้อมด้วยพระนลทรงขรรค์	เรื่องเกษมณันท์	ผู้เป็นสมิงมิ่งคน
๐ หาดงักจงมาบัคกล	สู่ที่มณฑล	พิชัยพิเศษสุขุมพร
๐ บัคนั้นทามกลางสโมสร	ค่อนหาอมร	ผู้ฤทธิกาแห่งแรงถนัก
๐ ข้าจะเลือกจอบในบั้น	ให้แลเห็นรัก	แก่ตาจึ่งหัวฉากรี
๐ มหาพายุบถ	ถั่งไปมี	ซึ่งโทษะกรโกล
๐ กิ่งนี้ถือกำอภัย	ข้าจคงจำไว้	ทุกถ้อยทุกคำจำบา
๐ ขอจอบคีรีทศเทว	จึ่งไถ่เมตตา	และไปรจวนิจคามถวร

✓ ระบุว่า พระนล พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นตัวละครที่มีภาพลักษณ์อ่อนแอเกินกว่า พระนล ในฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับ

หรือตอนที่พระนลในร่างของวาหุเข้าเฝ้าถวายอุบายบรรพ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ให้พระนลเป็นกษัตริย์สงสาร อ่อนแอถวายอุบายบรรพอย่างสุภาพ แสดงการระออย่างเกินที่ ผิดจากฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับ ถือ

ฉบับภาษาอังกฤษของ เทอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ว่า

" Straight before the royal presence, 'Vahuka am I' he said ,
 'In the skill of taming horses on the earth is not my peer,
 Use me, where the arduous counsel; where thou want'st the

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ด. หน้า 53 - 54

dexterous hand;

In the art of dressing viands I am skillful above all.

Whatsoever the art, what ever be most difficult to do,

I will strive to execute it, take me to thy service, king!"¹

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประกาศ จันทร รอย ว่า

"...and on tenth day entered the city of Rituparna. And he approached the king, saying My name is Vahuka. There is no one in this world equal to me in managing steeds. My counsel also should be sought in matters of difficulty and in all affairs of skill. I also surpass other in the art of cooking. In all those arts that exist in this world, and also everything difficult of accomplishment, I will strive to attain success. O Rituparna, do thou maintain me!"²

พระนลกาทวง พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า
 ๐ วาหุโกหัม ๐ กุชาพระบาทชื่อนาย วาหุกถวาย กรัญชสีมินทร์
 อักวานาง วาหเน ยุคคห์ ปลุกวิยาง นาลิกิ มัคคสมห์
 ๐ ในอักษกริจจุรวา ทะถักและชาตชิน
 หัวทั้งสกละปอหิน ฤจะเทียบคนุ
 อรักักฤจเณรุ ใจวามั ปรัปวิวิ ในปุณมุ จ
 ๐ ฤาพระประสงค์อรรคอุดม ในวิทนิยม ฤธัถวกิจเจนใจ
 ๐ ฤาพระประสงค์ทรงไช้ กนกลองว่องไว จะรับสนองภูบาล

¹ Monier-Williams Opcit. p. 99

² Dwaipayana Vyasa Opcit. p. 202

อันนัสสการัม อปิ จ ชานมยนิโยร วิเศษกต

o อีกหนึ่งการแต่งอาหาร ข้าบาทชำนานู วิเศษบ่แสวงเสกสรร
ยานิ กิลิปานิ โลเกสสินิ ยัจ จานียัก สุกุมกรัม

o ปวงกิลปะการะทุระสิท ทิวิจิกระทุกอัน
มัยยากกระไรก็จะมิพริบ และมีเลี้ยงถเกรงขาม

สรวั ยกิมิเย คัก กริตุ

o ข้าบาททงจะพยายาม ทำให้สฤมถักตาม พระหฤทัยปรารภนา
ฤทุปรีช ภริสวั มาม

o ขอพระฤทุปรอมมหา ชรรมิกรธา อีราชจงไปรอกเกสิ " ¹

จะเห็นว่า พระนล ในเรื่องพระนลคำหลวง บิสิทกะแบบคนไทย ก็คือ
อ่อนน้อม สุภาพ ต่อผู้ที่เฒ่ากว่า ส่วนฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับสังเกตเห็นว่า
พระนลมีบุคลิกภาพแข็งกว่า

หรือก่อน เฒ่าทั้งสี่กว่าพระนล เพื่อพระนลทำท่าจะปฏิเสธใจยอมไปเป็นทนต์
ให้ เฒ่าคาในฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับแสดงอำนาจจาก ดังนี้

ฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์ วิลเลียมส์ ว่า

" I will do your bidding freely, thus thou said, Nishadha's king,
With thou now belie thy promise ? Nala, go no more delay." ²

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประเทย จันทร รอย ว่า

" The gods however , said, O ruler of the Nishadhas, having
promised first, saying I will, why thou not act accordingly now"

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 255

² Monier-Williams Op cit. p. 15

C ruler of the Nishadhas, tell us this without delay. " 3

พระนลคำตวงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้อธิบายถึงเหตุที่พระองค์ได้เสด็จไปหาพระนล และพระนลได้เสด็จไปหาพระองค์ด้วย พระนลได้เสด็จไปหาพระองค์ด้วย พระนลได้เสด็จไปหาพระองค์ด้วย พระนลได้เสด็จไปหาพระองค์ด้วย

กริณียา อิติ ศัตรูภัย ปฐวีมา อัสมาบุ โนม

๐ วัชรวิกรมก่าชก ว่าจอมนิมิตกล่าวไว้

เต็มจิตจะรับใช้ กิ่งข้าปรารภนา สิ้นแด

น กริณียา กัสมาท กัว วิธ โนม มาจิรัน

๐ ฤทธาจะกิน ก่ายยืนสัจย์ตั้ง

อย่าเห็นอภัยร่ำ รืบเท้าไปถาม " 2

ส่วนของ ประกาย จันทร รอย นั้น กว้างไกลต่างไปจากณัฏฐา อังกฤษ ของ เซอร์ โปเนียร์ โมนีร์ วิลเลียมส์ และ พระนลคำตวง คือ เทพมีไถ่ล้าง พระนลให้ไปค้นหาที่รับสัญญาไว้ แต่ให้ตอบว่าทำใจจึงไปปฏิบัติตามสัญญา

ส่วนที่กล่าวถึงอารมณ์ และการกระทำของกวีละครที่สมเหตุสมผล ในบท พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะปลื้มกับพระสมเหตุสมผลว่า ณัฏฐาอังกฤษทั้งสองนั้น ได้บอก ตอนที่พระนลชนะการทอดศอกพระนล ในณัฏฐาอังกฤษทั้งสองนั้น พระนลมีลักษณะเป็นโพธิ์ ก่อไม่โกรธกัน และ ยังมีความ อารมณ์รักพระนลอย่างมาก ส่วนพระนลได้แสดงกวีที่ตอบพระนล น้อยกว่าที่ควร จะเป็น กิ่งณัฏฐาอังกฤษของ เซอร์ โปเนียร์ โมนีร์-วิลเลียมส์ ว่า

" Nala thus consoled his brother, in his conscious power and strength;

Sent him home to his own city, once embracing, once again.

¹ Dwipayana Vyasa Cpct. p. 167

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 31

Pushkara, thus finding comfort, answered to Nishadha's lord,

Answered he to Ruyasloka, bowing low with folded hands:

' Everlasting be thy glory' may'st thou live ten thousand years!

That my life to me to grantest, and the city for mine here ! " 1

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประคัม จันทร รอย ว่า

' And Nala of unbaffled prowess, having comforted his brother thus, gave him permission to go to his own town, having embraced him repeatedly. And Pushkara himself, thus comforted by the ruler of the Nishadhas, saluted that righteous king, and addressed him, O monarch, saying these words with joined hands, let thy fame be immortal, and live thou happily for ten thousand years, thou who grantest me, O king, both life and refuge. " 2

ส่วนพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะแสดงว่า
โกรธไว้มากในตอนนั้น และแม้จะให้ภัยในตอนหลัง ก็มิได้แสดงความรักจนเกินเหตุ เพราะ
เป็นธรรมดา เมื่อพระบุตรทำให้พระนลกลองได้รับความทุกข์ยาก ย่อมต้องมีความแค้นเคือง
เมื่อเห็นผู้ที่ตนเคยได้รับความทุกข์ยากก็มิได้ให้ภัยแก่ผู้ใดก็มิได้หมายความว่า จะลืมความแค้นไว้
ทั้งหมด ส่วนพระบุตรเมื่อเห็นพระนลกล้วย ก็แสดงความทุกข์มาก อันเป็นลักษณะของ
คนไทย ดังคำประพันธ์ว่า

" O จะลืมกระไรได้

ว่าเจ้าโอรสภราดา

ไม่ก็เลิกบุตร

ชีวิตอยู่ร่อยเปี

1 Monier Williams Op cit. p. 171

2 Owlipayana Vyasa Op cit. p. 231

๐ ไปเลิกจมนั่ง	ดำรงรัชบุรีศรี	
อันหนึ่งบัดนี้	ไค้แก่น้องให้ทรงตราวุ	
๐ สานักวิโค โนชเชโนวั	บุษกรัท บัรกีญา	ห
๐ ปางนั้นบุษกรพิงสาร	แห่งพระภูบาล	ผู้ผ่านนิชปดพี
๐ เชอกรัสพมมานทวาทิ	ไค้พิงกัณ	กอยกลายชยาอาชญา
๐ อภิวาทเทมเบื่องบาท	บุญไ้เลกราชา	แล้วทูลเฉลยโองการ
๐ ขอไ้พระเกียรติภูบาล	แด่แม่ไ้เฝ้า	อย่ามีเวลาเสื่อมกษ
๐ ขจงพระชนมะวัย	ยืนยักยังไป	ประจวนแทนหมื่นพรรษา
๐ พระองค์ทรงพระกรุษา	ประทานชีวา	แก้ข้าผู้ผิดกิดร้าย
๐ เหน้พระคุณมากมาย	ข้าจะไม่วาย	กิดถึงพระคุณปราณี
๐ มีหน้พระภูบาล	ประทานบุรี	เป็นที่พำนักอาศัย
๐ ข้าขอเป็นข้าทูลไ้	กว่าจะประลัย	มิไ้พระองค์ขุนเคือง ¹

จะเห็นว่าตัวละครในเรื่องพระนลกล่าวหลวง มีลักษณะเป็นบุรุษมากกว่า และ
แสดงอารมณ์ และการกระทำได้สละสลวย

เรื่องตอนที่พระนลชนะศึก พระบุษกร ฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับ ได้บรรยาย
ถึงความโกรธของพระนลที่มีต่อพระบุษกรไว้ไม่ลืมนึกถึงผู้อ่าน คือไม่ลบกับที่พระบุษกรไ้
เยาะเย้ยถากถาง หรือ ก่อความทุกข์ให้พระนลและนางมัยนดี เมื่อพระนลมีชัยชนะแล้ว
ได้กล่าวถ้อยคำเสียใจพระบุษกรมากๆ กลับกล่าวเพียงเล็กน้อย ให้น่าขบขัน โทรม
พร้อมทั้งมอบหมายอาณาเขตบางส่วนให้ปกครอง และ แสดงความอาลัยรักอย่างมากเมื่อ
พระบุษกรจากไป ถึงคำประพันธ์ของ เฮอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ ว่า

" Fallen king' Vidarbha's daughter by thine eyes may no'er be seen.
Foolish king' thou'rt now her bondsman, thou and thine to slavery
sunk

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ส.ก. หน้า 435 - 437

Not thyself achieved the conquest that subdued me here to for ;
 'twas achieved by mightier Vali that thou didst not, fool, perceive.
 Yet me wrath, by him enkindled, will I not gainst the direct;
 Lived thou henceforth at thy pleasure, freely I thy life bestow,
 And of thine estate and substance give I thee thy fitting share.
 Such my pleasure, in thy welfare, hero, do I take delight,
 And mine unabated friendship never shall from thee depart.
 Pushkara, thou art my brother, may'st thou live a hundred years' !

Nala thus consoled his brother, in his conscious power and
 strenght;

Sent him home to his own city, once embracing, once again " I

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประกาศ จันทว รณ² ว่า

" And O worst of kings, thou canst not now even look at the
 princess of Vidarbha! With all thy family, thou art now, O fool,
 reduce to the position of her slave. But my former defeat at thy
 hands was not due to any act of thine! Thou knowest it not, O fool,
 that it was Kali who did it all! I shall not therefore, impute to
 thee the faults of others. Live happily as thou choosest, I grant
 thee thy life! I also grant thee thy portion (in the paternal
 kingdom) alone with all necessaries! And, O hero, without doubt,
 my affection towards thee is now the same as before! My paternal
 love also for thee will never know any diminution! O Pushkara,
 thou art my brother, live thou for a hundred years!...and Nala of

¹ Monier Williams Op cit. p. 171

² Dwaipayana Vyasa Op cit. p. 231

unbaffled prowess, having comforted his brother thus, gave him permission to go to his own town, having embraced him repeatedly."

พระเลก้าหลวง พระราชปิ่นธำในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า
 " ๐ เจ้าเคยเจ้าคนเขลา เจ้าเป็นทาสแห่งนงคราญ
 อีกปวงบริวาร ก็เป็นทาสะทาส
 ๐ อันเมื่อชำนะกู เจ้าบรูซึ่งดีจจา
 เจ้าจึงสำคัญว่า เจ้าฉลาดสกาขึ้น
 ๐ แท้จริงกลีฬาล บันดาลให้ชำนะกัน
 แต่เจ้าสิไมหัน บรูสำนึกกลัว
 ๐ อันกูนี้แค้นโกรธ เพราะว่าโหมกลีฬัว
 จะทำแก่เจ้ากสิ จะเป็นเวรเป็นกรรมไป
 ๐ ตัวเจ้าไก่อ่าฝึก ที่ถึกถนอมใจ
 แก่กูเมตตาไว้ ซึ่งชั่ววันม้วนพอน
 ๐ จงหาที่อยู่ใหม่ เพื่ออาศัยสโสร
 หวังสิ้นฉนาก กุประสาทให้พอกว
 ๐ เซนนี้กูเมตตา กรุณาเจ้าจากมว
 ก่อไปอย่าไต่หวน มาถึกถนอมใจ
 ๐ กูก็ยังเมตตา กรุณาอย่าสงสัย
 แก่กูอีกต่อไป! จงตั้งจิตสุจริต
 ๐ จะลืมกระไรได้ ว่าเจ้าไซ้รกราก
 ไปก็เลิกนุขกร ชีวิตยังอยู่ร้อยปี
 ๐ ไปเลิกวงมันกง กำรวัชบุรีศรี
 อันซึ่งบัดนี้ ไก่แก่น้องให้กรองสราย " ¹

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ค. หน้า 433 - 455

จะเห็นว่า พระนล ในพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
 มีอารมณ์รุนแรงเมื่อยามโกรธ ก็ออกก่อนที่พระนฤมิตรทรงใช้ถ้อยคำแข็ง บ้ายำเกรง
 แต่ก็มีอารมณ์ละมุนละไมเมื่ออภัยโทษ ทรงใช้ถ้อยคำอ่อนหวานทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกทราไป
 ด้วย ทรงบรรยายความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ของตัวละครได้เหมาะสมควรกับเหตุการณ์

หรือ นางทมยันตี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงบรรยาย
 บุคลิกภาพของนางไว้อย่างเหมาะสมกับเหตุผล และ เหตุการณ์ ได้แก่ กอนนาง
 ทมยันตีแข่งผู้กิดร้ายต่อพระนล ทำให้พระนลหนีนางไป

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โปเนียร์ วิลเลียมส์ ว่า

"He, by whose dire imprecation Nala this dread suffering bears,
 May he far surpass in suffering all that Nala suffers now.
 May he evil one, to evil, who the blameless Nala drives,
 Sworn by a curse as fatal, live a dark unblessed life " ¹

ฉบับภาษาอวัจนของ ประจวบ จันทรรอย ว่า

" ' That being through whose imprecation the afflicted Nishadma
 suffereth this woe, shall bear grief that is greater than ours.
 May that wicked being who had brought Nala of sinless heart to
 this, lead a more miserable life, bearing greater ills' " ²

ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า

" ๐ ยัสยาภิยาปาท พุทธรโก คุชชี วิเทติ โนมรท
 ๐ ผู้ใดเป็นผู้ร้าย แก่ลงกล่าววจี ที่แข่งฉกาจฉกรรจ์

¹ Monier Williams Op cit. p. 57

² Dwaipayana Vyasa Op cit. p. 183

- ๐ นอนงกัพระนลทรงธรรม ถองเฝ้าทรวงกัลย์ และทุกข์ลำบากยากใจ
 ๐ ศัสัย ภูกัศัย โน หุ้ชาต หุ้ชัม ฉัภัยธิกัม ภเวก
 ๐ ขอจงผู้โน้นจัดไร รับทุกข์ฤทัย จงท้วงด้วยกวมทุกข์หมั่นหัน
 ๐ จงทุกข์ยิ่งยวดกวดขัน ทุกข์กว่าทรงธรรม ผู้ทุกข์ทุเรศเวทนา
 ๐ อปาปเจกสัม ปาโป ย เฉว กิฏกวาน นลัม
 ๐ อันผู้ประสงกชั่วช้า แดเจกนา กลจิทพระนลหน่นของ
 ๐ อันผู้ทุจริตคิปปอง ใ้ร้ายกายกอง ขอร้ายกระหมกกระทักน
 ๐ ศัสมาศ หุ้ชกรัม ปิราปัย ชิวักวิสุชชีวิกรม
 ๐ ผู้กิริยาห่าวน จงแพ้ยกน และผลจึงมากมวณ
 ๐ กลอถยามยังชีวิ ขอสุขขอยามิ ทวีแก่ทุกข์นรินกร " 1

จะเห็นว่า นางพมย์เตี พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
 มีอารมณ์แค้นรุนแรง คาบข่งผู้กิริยาคอพระนลด้วยก้อยคำรุนแรง และกล่าวคำคำแรง
 หลายครั้ง ซึ่งเป็นธรรมชาติของนิสัยหญิง ถ้าใครทำให้ของรักของคนสูญหาย หรือ พลัดพราก
 ทำให้ตนได้รับความทุกข์ทรมานใจ ผู้หญิงจะมีอารมณ์แค้นรุนแรง สามารถทำอะไรก็ได้โดยไม่
 ฆากความยั้งคิด

หรือคอนนางคัดสินพระทัยจะเลิอกพระนลเป็นสวามี แม้เรื่องนี้จะแสดงว่า
 นางเอก เป็นผู้หญิงที่เก่งกล้าสามารถขอรักผู้ชายใจก่อน และสามารถอดทนอดบายน ๕๐
 ให้ได้ชายที่ตนรักมาเป็นคู่ครอง ในการนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ได้ทรงรักษากวาวจินนี้ไว้เป็นอย่างดี ถึงเกิดจากการนิพนธ์ทรงเลือกใช้คำที่แสดง
 กวาวกล้าของนางเอกไว้มาก แต่ก็บางตอนก็แฝงลักษณะหญิงไทยไว้บ้าง คือ ความระอาแ
 ที่จะกล่าวเรียกรายนนั้นว่าเป็นสามีเพราะยังมีได้เป็นสามีอันถูกต้อง ในการนิพนธ์จะทรง
 เลี่ยงไปใช้คำอื่น แม้เป็นนัยให้รู้ ซึ่งฝึกกับฉมังภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะ ของ
 เวอร์ โบนีเยร์ โบนีเยร์ วิลเลียมส์ จะใช้คำตรงๆ ดังนี้

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก หน้า 141 - 143

" To the gods, to all, my homage, king of earth, I humbly pay;
Yet thee only, thee my husband, may I choose, Be this my vow! " ¹

ผู้กล่าว

จะเห็นว่าผู้แต่งเน้นคำว่า husband เน้นความรู้สึกลึก แสดงความภักดีของ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ดังนี้ว่า

เทเวธิโยหิ นมัสสิถักุติย สริเวภักยิหิ ปฤติธิปเก

o การนบัสสเทพไค เป็นนิจ จกจิฉนา

ขอพระมิ่งโบลิต เชื้อน้อง

วิฤเต ทิวามิ เจว ภริตาริ สักยิมิ เจกัถิ พริวมิ เตะ

แก่น้องนี้ทั้งจิต ถึงสักยิ ไว้นา

ชายอื่นมิไคอง จิตแน้นราชา " ²

หรือคณพินิจออกอุบายให้พระนลมารวมใจให้สัตย์บุพพพร้อมกับเทพทั้งสี่

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์ วิลเลียมส์ ว่า

' Then will I, before the presence of the guardian of world,
Name thee, lord of men' my husband, nor thee my blame accrue " ³

¹ Monier-Williams Opert. p. 21

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 47

³ Monier-Williams Opert. p. 25

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ ว่า

คโณ โลกपालนาง	ลันนีเชว ค้าง นเรศวร
o สโธธอยู่คตหน้า	โลกपाल
ในพระโรงราชฐาน	กีกก้อง
วรยิบเย นรวิชัย	โนว โคโน ภวิชัย
น้องจะเลือกภูบาล	นรยักษ
โหมจะนิพาทของ	ที่ท้าวธานี " 1

เพื่อพิจารณาตามภาษาอังกฤษ ของ ประดาบ จันทร รอย ปราศว่า
กตนิบพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง คล้ายกับฉบับภาษาอังกฤษ ของ ประดาบ
จันทร รอย ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

' There, O monarch, in the presence of the Lokapālas I will,
O tiger among men, choose thee, at which no blame will be thine. '1

2.2.4 การเพิ่มเกมบางสิ่งบางอย่างที่แสดงลักษณะของคนไทยไว้ในบท พระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

สิ่งที่แสดงลักษณะของคนไทย คือ รักความสะอาด ซึ่งหมายถึงความงามของสิ่ง
ต่างๆ ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง มีตอนที่แสดงลักษณะคนไทยในการรักษา
ความสะอาด ได้แก่ ตอนที่พระนลกลับเข้าสู่กรุงวิทรรค์ มีการอาบน้ำชำระร่างกาย
และเมื่อเข้าเฝ้าท้าวภีระ ก็อาบน้ำชำระร่างกาย แต่งกายงดงาม มีฉบับภาษาอังกฤษ
ทั้งสองฉบับมีใจกล่าวถึงการอาบน้ำของตัวละคร รองศาสตราจารย์ ภูหลาบ บัณฑิต
ใจกล่าวถึง " วรรณคดีไทยบอกลักษณะ ของ คนไทยไว้ข้อหนึ่งว่า "คนไทยชอบอาบน้ำ

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ส.ก. หน้า 50

2 Dwaipayana Vyasa Cecit. p: 169

สะอาด รักสวย รักงาม จะเห็นว่าในวรรณคดีไทยของเรา ตัวเอกมักจะมีบทบาทน้ำ
แฉ่งตัวอยู่เสมอ " ¹ แม้ว่าในเรื่องพระนลคำหลวงจะกล่าวถึงการอาบน้ำของตัวเอก
เพียงครั้งเดียว ไม่ได้ทำเสมอๆ ผู้วิจัยเห็นว่า เรื่องนี้ได้แสดงลักษณะของคนไทยออกมา
ให้เห็น แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่แปลมาจากวรรณคดีต่างชาติ ดังตัวอย่าง

" ๐ อต ทาง วิญญิโก รากรี "	นโละ ราชฯ สิวลังกัฏท
๐ ปางนั้นพระบลรัตน	ผู้มีนักราเชนทร์
เป็นสุขสนุกเ็น	กลาณวิมานอินทร์
๐ ชมโฉมประโลงสวาท	วราชนารินทร์
รื่นรมย์สงจิน	ทนพร้อมพระโกบี
๐ เนาแนบสุภาควง	จนลัมลวงนึ่งรากรี
ใสแสงพระสุรวี	ขยับเยียมยุกันทร
๐ <u>กรีศวานเจ้าวาลหง</u>	<u>ไปไสรสร้งอ้งสากร</u>
<u>ทรงรัตนารณ</u>	<u>วรภูษาภา</u>
๐ ชวนกันจากลาหมัก	วรลักษณเามา
ขึ้นเฝ้าพระราชา	บิคุรงกัฏทรวงธรรม " ²

* ลักษณะอีกอย่างหนึ่งที่ชาวไทยนิยมแต่ง คือ การชบถวาทโอ้อำของกระบวนทัพ
และการพรรณนาเชิงนิราศ ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวงมีลักษณะดังกล่าว
แทรกอยู่หลายตอน ซึ่งในฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับไม่มี

การเพิ่มเกมบทพรรณนากระบวนทัพ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ได้แก่ ตอนที่พระนลจะวาทกบฏวิหรรษ์ไปยังกรุงนิมิต เพื่อหาสกา กับพระบุษกร ในฉบับ
ภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับกล่าวไว้สั้นๆ คือ

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส ล.ก. หน้า 256

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 409

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ ว่า

" There a month when he had sojourned, of king Bhima taking leave,
Guarded he by few attendants to Nishadha took his way.
With a single splendid chariot, and with elephants sixteen,
and with fifty armed horsemen, and six hundred men of foot;
Making, as 'twere, earth to tremble, hastening onward, did the king
Enter awful in his anger, and terrific in his speed." ¹

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประกาย จันทร รอย ว่า

" ...the ruler of Nishadhas, having dwelt for a month (at
Kundina) set out from that city with Bhima's permission, and
accompanied by only a few followers for the country of the
Nishadhas.. With a single car white in hue, sixteen elephants
fifty horses. and six hundred infantry, that illustrious king,
causing the earth itself to tremble, entered (the country of the
Nishadhas) without loss of a moment and swelling with rage. " ²

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระชนกาทอนนี้ไว้ว่า ว่า

๐ ๕ นาสัน อุนัย เกาน์เกย ภัมมัจฉาอันกรัย โนษทท์

๐ ลัวราญสดีกรยา	อุมวิตรรภาวรา	กำหนดไคกึ่งหนึ่ง วา
๐ วัจระไนยัสสุรนาถ	กิงเกอภิวาณ	ลาองค์พระภิมุณิทร
๐ เกจิจจากนกรกฤษณ	มุงสูริน	นิษัถวเฒลลวริหาร
๐ งานราชรถทรงภูบาล	กัทรพิพาน	แห่งองค์พระเทพวิสุทธิ

¹ Monier Williams Op cit. p. 167

² Dwaiyayana Vyasa Op cit. p. 229

- ๐ แอ่กอนงอนเงื่อนเนากินทร์ กงกำล่ำลั่น สลักสลุทองลาย
 ๐ ประคัมนรรัตนจักราย แว่ววาวพราวพราย ราววิหุโสแสง
 ๐ งามธวัชตวัควีสัยกง งามอัครก่าแหง ล่ำพองจะเฒ่นพาจร
 ๐ นายวาร์บไฉยหัยกร สารตัญญูร ถนั้กทะนงหัยการ
 ๐ งามแนวแฉวพลพหลหาญ พร้อมเพื่อผวญผลาญ เม็กจอรินลั่นกำล่ง
 ๐ สิบหกข้างพลายกายขลัง หัสกียานิกนึ่ง ก่ากับเพื่อขับเข้าสมร
 ๐ แสนสง่าห้าสิบหัสกร อัครวานิกกร กระลิ่งกัศกรากล่ำแข็ง
 ๐ หกร้อยปัดนิกแขง เลือกล้วนกำแหง ก่าล่งฉกรรจกัสนุทร
 ๐ ฝึเฝ้าเฝ้ากองอุตุตุ สนั่นลั่นอุจ แฉ่นดินถล่มจบไป
 ๐ พร้อมเพื่อประยุทธิ์ชิงชัย เพื่อกำกั้นไ้ สมที่ไ้ก่อห้ำขำนัก
 ๐ งามองค์พระนลทรงศักดิ์ ทรงฤทธิ์ประจักษ์ ประเสริฐสง่าน่าสยอน
 ๐ ไ้ฤกษ์เล็กเหล่าพลากร มุ่งทรงนคร นิมิตร์มืคคด " 1

หรือทอนที่พระนลไ้ชัยชนะในการทอดศกกับพระอนุกร ไ้กรอมครอง
 บ้านแป่งดังเก็บ ทรงเกศห่มขบวนทัพวารับนางพญยัณเฑี และ เวชโอรส พระธิดา จาก
 กรุงวิทรรค์ ในฉบับภาษายังกฤณกล่าวแก่เพียงไ้ไปรับกลับมาเท่านั้น ถึงคำพระพื้น้ ทรง
 เชอร์ โนเบียร์ โนเบียร์ วิลเลียมส์ ว่า

" Then at peace the tranquil city, the first festal gladness o'er,
 With a mighty host escorted, Sarayanti brought he home." 2

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประดาบ วันพร รอย ว่า

" After the festivities had commenced in the city that was full of
 joy and without anxiety of any kind, the king with a large force

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 421 - 423

2 Monier Williams Copit. p. 173

brought vanayanti (from her father's home) " (p. 173)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยายความเพิ่มเติมไว้มาก ว่า

" ๐ ปรีทณเต ฤ มุเร หัตถินเณ สัมปรีวิฤตฺเต นโหส์สเว
 ๐ ฝ่ายองค์พระเชลวีตร ผู้สถิตเสถียรแดน
 เห็นทั่วบุรีแสน จะชุกก็ปรีดา
 ๐ กรันคั่นมหรสพ และสงบดเพรา
 จึ่งองค์พระราชา ให้งั่งเกอฑ์กระบวนพล
 ๐ จัดแจงเป็นทัพหลวง พลลวณกาจกน
 แบ่งเหล่าพยุหผล จตุรงคเสนา
 ๐ ชุนข้างก็จัดช้าง สีรวิ้งวิไลงา
 หมอลำประจำนา กระหะแมงกาแหงหาญ
 ๐ พลขลังก็นั่งฉรรพ สัมปกับกลางสาร
 ศาคราธุระการ ก็กระลึงกระชัยกร
 ๐ ชุนข้างก็จัดม้า สิ้นชีพาหิวัตร
 ฝึกเท้าที่เก้าวร กะลสมกระหือญอง
 ๐ งามพลอัศวราช กุณกาจกกรจกกอง
 เกราะทองและทวนทอง ธุรมุงวะชิงชัย
 ๐ ชุนพลก็จัดพล สุพลพยุหไกร
 ลวเร้งบันเท็งใจ สรรพบริบสรวังงาบ
 ๐ โทมรและเกราะบ กั้วระวามระแววาม
 ชงทิวก็ปลิวหลาม กะท้าวรินไหม
 ๐ ชุนรก็จัดกรณ สีริศดง่าเสริม
 งอนกงและชงเวม คุวรณพระจอมสวรรค์
 ๐ เขียมอัศวราช จรดือเวียรวรวัล
 ราววายุพาณัณ ฝัวะเพียบสกลเสงอ

o งาพร้อมทั้งสี่เหล่า	สุรพลพยุหเลอ
เล็กโลกตลอดเออ	ฤาจะไถจะเทียมกัน
o ไต่ถรณ์พระจอมพล	นลราชคุณานันท์
ให้กลาพยุหผัน	ฉวีธรรมภิมิรมย์สถาน
o หวังรับพระทพยัน	กิติสุทธานุมาลย์
กีนคู่สรายุพาน	คิณิกสุภาพร " 1

นอกจากทรงเพิ่มเติมการพรรณนากระบวนทัพแล้ว ยังทรงเพิ่มเติมการพรรณนาเชิงนิราศ (การพรรณนาสิ่งที่ได้พบเห็นแล้วนำมาเปรียบเทียบกับความรู้สึกที่มีต่อคนรักที่ตนจากมา) ซึ่งกวีไทยนิยมแต่ง ในเรื่องพระนลคำหลวง มีหลายตอนที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเพิ่มเติมบทพรรณนาเชิงนิราศ คือ ตอนนางทพยันที่เที่ยวถามหาพระนลไปในกลางป่า ไล่ขบสัตว์ พรณไม้ต่างๆ ในฉบับภาษากังถุบททั้งสองฉบับจะบรรยายไปเรื่อยๆ แต่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงแทรกความรู้สึกของนางเข้าไปด้วย ดังนี้

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โจนีเยอร์ โปเนียร์ วิลเลียมส์ ว่า

" Slain that savage wild beast hunter, onward went the lotus-eyes,
Through the dread and desert forest ringing with the cricket-song;
Full of lions, pards, and tigers, stags, and buffaloes, and bears,
'There all kinds of birds were flocking, and wild men and robbers
dwelt.

Thick with Jals, ba. bees, Asvathas, Dnavas, and the Ebon dark,
Cily Inguds, Kinsuks, Arjuns, Maltrees, Syandans, Galmalas;
Lull with Rose-apples and rangoes, Lodh trees, Catechus and canos,
Blushing Lotus, Kadambas, and the tree with massy leaves;

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 439 - 441

Close overspread with Jujubes, Bel-trees, tangled with the holy Fig, Palms, Priyalas, Dates, Haritas, tree of every form and name." ¹

ฉบับภาษาอังกฤษ ของ พระบาท จันทร รอย ว่า

" Having destroyed that wild beast-hunter, Samyanti of eyes like lotus leaves, went onward through that fearful and solitary forest ringing with the chirp of crickets. And it abounded with lions, and leopard, and Hurus, and tigers, and buffalos, and bears and deer. And it swarmed with birds of various species, and was infested by thieves and mlecha tribes. And it contained Gālas, and Kumbhoos, and Dhovas, and Acwathas, and Tindukas, and Ingudas, and Kincukas, and Argunas, and niwvas, and Tindicas, and Calmalas, and Jarvas, and mango trees, and Lohras, and the Catechus, and the canes, and Padmakas, and Amalakas, and Plakakas, and Kadamvas, and Udumvaras, and Vādaris, and Vilwas, and banians; and ayalas, and palms, and date-trees, and Karitakas, and Vibbitakas. " ²

ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า	
๐ ส่า นีหักย นฤกัวยารัณ	ปรีคัสโก กบเลกัณณา
๐ พณัถยพาลพากพอง	อรองกั แก้วเอย
นางกมลเนกรตรง	โกเก้า

¹ Monier-Williams Op cit. p. 61

² Dwaipayana Vyasa Op cit. p. 165

วนัมี ปรีติภย ฐนัย
 เข้าสู่ประเทศกง
 เสี่ยงแก่เรไรเรา
 ๐ พันภัยทาลพาทอง
 โฉมนางสำอางนัยน์
 ๐ สงดาร์เยาวเรศ
 เกล็นในไพรระหง
 ๐ แลดูเห็นหมู่สัตว์
 สำสึงว้างโชนผา
 ๐ ฝูงกวางก้อย่างเยื้อง
 กระหิงว้างวูฉาว
 ๐ แลดูหมู่หมึกษา
 บ้างโคกโลกบนดิน
 ๐ แนวพวงกงคอนเปลี่ยว
 กัสกรกั้วอนาง
 ๐ แลดูหมู่พฤกษา
 ทั้รังมั่งสุริยไธ
 ๐ มะขามและมะเกือ
 อิงกฤษ์สงายล้ำ
 ๐ อรชุนคอกขาวทอง
 จั้วแคงส่องแสงสี
 ๐ ชุมพุ่มภูเกี
 มะม่วงกาญจนา
 ๐ สีเสียดข้างเสียดลี
 เจ็บยวบถูกหนามหนาย

ฌิลลิกา คณนาพิทักษ์
 แคนเปลี่ยว
 ยัวเข้าเย็นใจ
 หมกสิ่งของชักทางไป
 รับกรรไลสู่ไพรพ
 ประเวศเคียวเปลี่ยวในกง
 เรไรเราเร้าวิญญา
 วังเลาะลัถอยู่ไปมา
 พักขาและเสื่อขาว
 แลว่าเลื่องชนเหลือองวาว
 หมิชนยาวสนิพนิต
 มีบานาลงหากิน
 บ้างบินวอนแล้วร่อนลง
 เป็นที่เฝ้าฝูงคอง
 กอยข่มเหงบเกรงไกร
 มีนาบาชอุ้มใบ
 อีกคนไผ่กอกำยา
 อักมะเกลื้อสนิทก่า
 กิงสุกล่าคนพวงพี
 กอกคำผองเหมือนทองกี
 คีคุเพลินจำเวรฤตา
 รวากับสี่สะพักรว
 เนื้ออ่อนเหลือองเรื่องรองราย
 เหมือนนารีสีเสียดขาย
 ไม่เหมือนเจ็บเล็ดมือนาง

๐ ประมุขีแก่งจ้ำ	ขึ้นนาค่วมิจิจาก
แม่น้ำเป็นเพื่อนทาง	ช่วยชมพลงหว่างมรรคา
๐ หอมกลิ่นกลัมพัก	อกแทบหักเจียวฟือา
คิดยามอยู่พารา	เกยอบผ้าให้เชอทรง
๐ ถึงต้นอุทุมพร	โอดก้องนระหวของค์
นึกกรราราชารง	พระเกยนั่งตั้งหรรษา
๐ ไทรย้อยละห้อยจิต	กิดก่ามึงถึงภรรคา
ยามกรองป้อพารา	เหมือนไทรร่มพระสมภาร
๐ ถนหมากนิกหมากเมียง	เกยเลี้ยงในพระโรงธาร
ถนกลานิกใบตาล	อยู่งานพักจอมปดพี
๐ รุกขชาติกลาสกเกลื่อนตา	พรรณนามากมวลมี
ดูพลางหว่างวิถี	พอเพลินเพลินเกินญไป " ¹

"หรือ เมื่อนางหมยขึ้นก็เดินทางมาพบภูเขา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเพิ่มเก็บการพรรณนาเชิงนิราศไว้ ซึ่งฉบับภาษากฤตทั้งสองฉบับนี้ ไม่
ฉบับภาษากฤต ของ เซอร์ ไมเนียร์ ไมเนียร์ วิลเลียมส์ ว่า

" Pregnant with rich mine of metal many a mountain it enclosed,
Many a shady rescent arbour, many a deep and wondrous glen;
Many a lake, and pool, and river, birds and beasts of every shape.
She, in forms terrific round her, serpents, elves, and giant to sow,
Flocks, and tanks of lucid water, and the shaggy tops of hills,
Flowing streams and headlong torrents saw, and wondered at the sight
And the princess of Vidarbha gazed where, in there countless herds,
Buffaloes and boars were feeding, bears, and serpents of the wood.

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 153 - 155

Safe in virtue, bright in beauty, glorious, and of high resolve,
 Now alone, Vidarbha's daughter wandering, her lost Nala sought.
 Yet no fear king Thima's daughter for herself might deign to feel,
 Travelling the dreary forest, only for her, lord distressed;
 And she mourned, that noble princess, him in bitterest anguish veiled,
 Every limb with sorrow trembling stood she on a beetling rock; " 1

ฉบับภาษาอังกฤษของพระราชนิพนธ์ จันทน์ รอย ว่า

" And the princess of Vidharbha saw many mountains containing ores
 of various kinds, and groves resounding with the notes of winged
 choirs, and many glens of wondrous sight, and many rivers and lakes
 and tanks, and various kinds of birds and beasts. And she saw
 numberless snakes and goblins and Ākshasas of grim visage, and
 pools and tanks, and hillocks, and brooks and fountain of wondrous
 appearance. And the princess of Vidarbha saw three heads of bullocks,
 and bears and bears, as well as serpents of the wilderness. And so
 in virtue and glory and good fortune and patience. Darayanti
 wandered through those woods alone, in search of Nala. And the Royal
 daughter of Thima, distressed only at her separation from her lord
 was not terrified at sight in that fearful forest. " 2

¹ Monier-Williams Sanskrit. p. 61-63

² Dvalgyana Vyasa Sanskrit. p. 105

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ตอบไว้ว่า
ละเอียด ว่า

๐ นานาธาตุเกราะ นั้ชาน

๐ สำนัไสเลลวากเว้ง

ผากอบธาตุนาณา

นิญฐาน์ ปริสัณฐาน์

สนหลามเหลาพฤกษา

ก่ามประหนึ่งสวนั่น

๐ สำนัไสเลลวากเว้ง

ผากอบธาตุนาณา

๐ พฤกษามัคคาตยา

เย็นรื้นรื้นกมล

๐ เค้นผ่านธารน้ำใส

วามัณเฑาะ

๐ สัถว์อยู่กุหลายชาติ

โผแผลลวสัณเฑาะ

๐ สัถว์สำคู้กำแหง

โออันงกัณจกัเอวร

๐ แลโพนโน้งหลาย

รากมลลกลเลี้ยวไป

๐ รืบไปไ้ยังยับ

น้ำไลไม่มีฟอง

๐ ยอดมาส่งาแง

สูงเยียมเยียมเหวหา

๐ กิดถึงปรางค์ปราสาท

อันองค์กัภัย

วิวิธาน์ อปี จาจลัน

รงผา

หลากลัน

หริศัจจัทธกัทรกัทาท

คาคาบ

เพริกพริ้งเพลิดกา

เป็นรื้นเชิงชะเว็กผา

แกบประกอบกัชอบกล

สะอาคกาคูนายล

ราวสวนหลวงหลวงหลอกตา

ไ้หลงสระชะเชิงผา

หมู่จัจจาวัยเวียนวน

หวิบาทชองสัสน

จัทธพจรคจร

ร่างกายแข็งแรงเว้งรอน

หล่อนชยาคเจียนชาคใจ

เลื้อยเลือนตามเหล็ยไ้สไล

ไ้ด้นป่านาสยอง

จณนางถับแทบวิมหนอง

ราวคันฉ่องส่องฉายา

แลตระหง่านลานลายกา

พาไ้หมกคักริกรอมใจ

ในพระราชนิเวศน์ใน

เขออยู่เย็นเป็นทรบชา

๐ น้ำพุพุ่งกระเซ็น
 หมี่ถนบัวสุวรรณา
 ๐ กายนางพลางชุมนุม
 กำเนิดถึงพระองค์
 ๐ ถิณพลางนางงามสรรพ
 กุสัศวสารพักมี
 ๐ กระหึงมดิงนา
 หมี่ใหญ่ไผ่ภมร
 ๐ แม่น้ำที่คร่ำครวญ
 เกษะสัถยายง
 ๐ นางชื่อถิณความรัก
 สัศวร่ายหบายนิศา
 ๐ รากบสและปิตาจ
 กางไปให้พมทาง
 ๐ เค้นเคียวเปลี่ยวอกเกร้า
 กรวณคร่ำคร่ำพิไร
 ๐ ธิดากัณธราช
 พาลภัยโคกมี
 ๐ เกลินทางหว่างไพรสาณต์
 กำเนิดถึงแก่ผิว
 ๐ กรวณคร่ำคร่ำสรวลโศก
 หุกษ์ชำระกำไจ
 ๐ เกรงพระจะหุกษ์ยาก
 หิวโหยจะโรยรา

กระบสเย็นเยือกกายา
 ห่อซาราที่ไถยสรง
 แด่อกซำแห่งเป็นผง
 ปิยราชชาคปริดี
 องค์วิทรภสุภาศรี
 ในป่าคงระหงกอน
 แลหม่นไผ่ผางจร
 อิกงูป่านาพิตวง
 นมิกสายกล้านองก
 องค์ประจักษ์ลักษณา
 สามีรักก็แก้ภรรคา
 จึงแพ้นามีนาง
 กางขยาคน้อจขวาง
 ที่สุรางค์จะกรวโล
 ราวเพลิงเผาเร้าร้อนใน
 ไปเหี่ยวหาพระสามิ
 บัชยากภัยยายิ
 แก่องค์เองไม่เกรงกลัว
 เขาวมาลย์ยอมลิ้มทัว
 กลัวแค้นองค์พระทรงชัย
 เพื่อวิโยกภูวไนย
 เฝ้าโหยให้ถึงภรรคา
 จะด่ามากยากกายา
 จะอ้างว่างกลางกงกอน " ¹

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 155 - 159

จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยายความตอนนี้ละเอียดกว่า ฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับ ทรงเพิ่มเติมการพรรณนาลักษณะท่าทางของสัตว์ การเปรียบเทียบความงามของธรรมชาติกับสิ่งใกล้ตัว และทรงเพิ่มเติมการพรรณนาเชิงนิราศ โดยให้บางท่อนก็เห็นความงามของธรรมชาติแล้วว่าพึงถึงความสุขที่ได้อยู่ร่วมกับพระนล

หรือตอนที่ นางพมยันทิ เกินทางต่อมาได้พบภูเขา ฉบับภาษาอังกฤษของเมอร์ โปเนียร์ ไมเนียร์-วิลเลียมส์ บรรยาย ว่า

" Turn I to this holy mountain, crowned with many a lofty peak,
In its soul-exalting splendour, rising, many hued, to heaven;
Full within of precious metals, rich with many a glowing gem,
Rising o'er this spreading forest like a banner broad and high,
Landed by elephants and lions, tigers, bears, and bears and stags;
Sweetly sounding all around me with the songs of many birds;
All the trees of richest foliage, all the trees of stateliest height,
All the flowers and golden fruitage on its crested summits wave.
Down its peaks in many a streamlet dip the water birds
their wings . " ¹

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประเทาม จันทร รอย ว่า

" Let me, then, for tiling of the king, as't this king of mountains,
this high and sacred hill, crested with innumerable heaven-kissing
and many hued and beautiful peaks, and a bounding in various orcs,
and decked with gems of diverse kinds, and rising like a banner
over this broad forest, and ranged by lions and tigers and elephants

and bears and bears and stags, and echoing all around with (the
note of) winged creatures of various species, and adorned with
Kinsukas and Acokas and Vakulas and Purāgas, with blossoming
Karnikāras, and Dhavas and Flaks has, and with streams haunted by -
water-fowls of every kind, and abounding in crested summits."¹

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ไว้อย่างละเอียดกว่า	
ฉิม กิโธจชัยม์ ปุติย์ กฤชไกร พหุภีร์ อุจจวิโท	
o อัจฉอมกิริเจ้า	สิงขร
หลายยอดกระย้านยอน	ยั่วฟ้า
วิราชหิรัญ ทิวส์ปฤกษี	ในกวรีไธร์ มโนไพรท์
และเล็ดมโนหร	ลีลลับ
สูงกระหนังงาหล	เจ็ดสี่กัณธ
o อัจฉอมกิริราช	สูงผางาแงสิงขร
หลายยอดกระย้านยอน	เยื่อนยั่วฟ้าไณยณิ
o มโนทรกอนหินสรพ	สี่ระยับสลับลิ
สูงลำงาธาตรี	ชีศวรกรณันพิงหมาย
o นานาโลธธาทุ	ล้วนประหลาดเหลือมรยาย
อีกแก้วพรพรพรนราย	หลายแก้วหลากงากขวลัน
o กิริมพิมา	สูงสง่าพนาลี
เหมือนธงองกัวัชรี	ลีลลางกลางไพรวัน

๐ มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์หาญ	กบสารที่ขั้วมัน
หุ่หมี่มีมากกรัน	กวางตุ่รกรเทียวรรมหา
๐ ผุ่งนกกอกโผบิน	เทียวเลือกกินผลนানা
เร่ร่อนกองกลางป่า	น้ำชมเล่นเย็นเย็นใจ
๐ กิ่งสุกเกียจโศก	วายุโยกพิศุไล
มุนนากชอุ่ใบ	อีกมึงไม่หลากหลายสี
๐ กรรธีกากลิ่นหอมรื่น	มะเคื่องคิ่นขึ้นตุ๊ก
บุปผาส่งาสี	สลับลผลหล่นเกลือกนทาง
๐ น้ำใสไหลรินริน	คามชอกหินเช่นสำราญ
วิณณกณันพลาญ	บ้างเดนน้าชำสราญ " 1

จะเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยายความตอนนี้อย่างละเอียด และ ถ้าพิจารณาถ้อยคำ กวามตอนนี พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีลักษณะคล้ายฉบับภาษาอังกฤษของ ประคัม จันทร รอย มากกว่าฉบับภาษาฝรั่งเศสของ เซอร์ โยเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ ซึ่งแตกต่างข้อพิพาทไม่ทางๆตรงกัน ที่ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คล้ายกับฉบับภาษาอังกฤษของประคัม จันทร รอย เพราะเวลาแปลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ทรงเทียบฉบับภาษาสันสกฤตด้วย ประคัม จันทร รอย ก็แปลเป็นภาษาอังกฤษจากฉบับภาษาสันสกฤตเช่นกัน การแปลความตรงนี้ ก็คงจะแปลตรงฉบับภาษาสันสกฤตเหมือนกัน ความจึงตรงกับ แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้เริ่มการพรรณนาเชิงนิราศ สำหรับฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โบเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ ก็แปลจากฉบับภาษาสันสกฤต ซึ่งบางตอนก็แปลตรงบางตอนคงคิดแปลงบ้างตามความเหมาะสม ความตอนนี เซอร์ โบเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ คงก็แปลงจากฉบับภาษาสันสกฤต ความบางตอนจึงขาดหายไป ไม่ตรงกัน

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 167 - 169

หรือทวนที่นางทมยันตีเดินทางมาพบขบวนพ่อค้า การบรรยายแต่ละฉบับต่างกัน
พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบรรยายไว้อย่างละเอียด
และทรงเพิ่เติมการพรรณนาเชิงนิราศ แต่นับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับบรรยายไว้สั้นๆ
ถึงความในฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โทเบียส โมเนียร์-วิลเลียมส์¹ ว่า

" Long she roamed her weary journey, Dancyanti with sweet smile
Lo, a caravan of merchants, elephants, and steeds, and cars,
Passing o'er a pleasant river, with its water cool and clear.
'Twas a still stream broad and waveless, girt about with spreading
canes;
There the curlew, there the osprey, there the red-geese clamoured,
stood;
Swarmed the turtles, fish and serpents, there rose many a shoal and
islet.
ฉบับภาษาอังกฤษของประทาน จันทร รอย ว่า

"...And as she proceed, she came upon a broad way where she saw
with wonder a body of merchants, with their horses and elephants,
landing on the bank of river, full of clear and cool water, and
lovely and charming to behold, and broad, and covered with bushes
of canes, and echoing with cries of cranes and osprey and
Chakravākas, and a bounding intertortoses and alligators and fishes,
and studded with innumerable islets " ²

¹ Monier Williams Cpct. p. 19

² Dwipayana Vyasa Cpct. p. 197

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยายอย่างละเอียด และ
ทรงเพิ่มเติมการพรรณนาเชิงนิรุกติศาสตร์ ดังนี้

ก็ว่า ปรีกฤษณ์ อีวาน	หมยงค์ กุจิณีมิคา
๐ หมยงค์แน่นน้อย	นฤมล แบเออย
เลาะลัดคักไพรผดู่	เวก้าง
ทหรีตถ มหาสารี	หีลัณณ์วิรัตคฤกษ์
ยิบก็เมื่อยบายนล	พวกพลีช
ส่ำสะและระด้าง	พริ้งหรือบพเบว
๐ ทวยักษ์โสภณ	นฤมลอาจค์อ
เลาะลัดคักคองคอบ	อนระอาห่าบราตรี
๐ ยามเย็นพวกพลีช	นางมิ่งมิตรกียินกี
ซ้างม้าบามากมี	ฉีกทั้งรตวรคบา
๐ เดินผ่านนาเนห์	อันเป็นที่นารมยา
น้ำเย็นเย็นแก้วปลา	ว้ายแหวกวนชลธาร
๐ ล่างว้างหว่างระลอก	มกระลอกกระดวนคาบ
ไม้ดอกอิกิลธาร	แลละลานเขียวขจี
๐ โกลจามาลงเล่น	กุยเอือกเย็นเล่นวารี
เกียงอยู่ยิบก็	ไวสุวิคึกว่าเนียง
๐ จากระวากันวากู	เอียงก้องกุกก้องเสียง
จนจูมาเกียง	คำเนียงกลั้มไพท์พรรณา
๐ ทุนก้าน้ำวบ	สา่อนสายมวลมีวดา
กางปลาทางซิปปลา	อากนางพางสาบิ
๐ นทีมีมากหา	กาคาษเกาะคูเคมาะกี
แบ่มากกับสาบิ	จะช่วยจี้ให้เธอชม ¹

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 191 - 193

จะเห็นว่าการเรียกชื่อนกในตอนนี้ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรียกชื่อตรงกันกับฉบับภาษาอังกฤษ ของ ประคัม จันทร รอย คือ นกกระเรียน (crane) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้คำว่า " โกญจ " และ นกจากระวาก (chakrevakas) ทรงใช้คำว่า " จากระวาก " ส่วนฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ใช้คำเรียกชื่อนกทั้งสองประเภทต่างออกไป คือ ใช้คำว่า ' curlew ' แทน " crane " คำว่า " curlew " ดิกชันนารี ของ คอลลินส์ ¹ ให้ความหมายว่า

" curlew n. large long-billed wading bird "

ผู้วิจัยชอบที่จะแปลความหมายของ curlew ว่า นกกระสา มากกว่านกกระเรียน อย่างไรก็ตามทั้งสองประเภท คือ นกกระสา และ นกกระเรียน ก็ยังมีลักษณะร่วมเหมือนกัน คือ เป็นนกกินปลา ตัวใหญ่ ถึงพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ² อธิบายความหมาย ว่า " กระเรียน (เสียง) น. นกกินปลา ตัวใหญ่ กาเรียน ก็ว่า ร้องเสียงดัง ปีนสูง (Antigone Antigone sharpi วงศ์ Gruidae) " " กระสา 1 น. นกกินปลา รูปคล้ายนกยาง แต่โตกว่า เป็นสายชนิด (ในวงศ์ Ardeidae) "

และใน ดิกชันนารี ของ คอลลินส์ ³ ได้อธิบายคำว่า " crane " ว่า

" crane n. wading bird with long legs, neck and bill "

ฉะนั้น การที่ ประคัม จันทร รอย ใช้คำว่า crane และ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ใช้คำว่า curlew ก็คงเพราะเห็นว่าเป็นนกประเภทคล้ายๆกัน ส่วนที่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้คำว่า " โกญจ " ก็คงเพราะนี้

¹ Collins Collins English Gem Dictionary p. 122

² ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 หน้า ๖4, 69

³ Collins Oxcat. p. 114

ความหมายตรงกันอย่างน้อยหนึ่ง และเพราะในโคลงภาษาล้านสกลนคร บทหนึ่งว่า

" โป้รหุญญาง เกี้ยวจกักรวัก จักรวาโกปญฺชิตาม
กุ่มกักรวณากัรณาม ปุลินทวิปโกกิตาม " 1

ทรงใช้คำว่า " โกฏว " ภาษาล้านสกลนคร แทนคำว่า " เกี้ยวจ " ในภาษาล้านสกลนคร
 ส่วนคำว่า " จกักรวาก " ก็เช่นกัน ประตอม จันทร รอย ใช้คำว่า *chakravāṭṭas*
 เมต เซอร์ โนเบียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ใช้คำว่า *red - geese* แทน

พจนานุกรม 2 อธิบายความหมายของคำว่า จกักรวากว่า

" จกักรวาก , จกักรวาก จกักรวาก , จกักรวาก น. นกในวงศ์นกเป็ดน้ำ
 จกักรวาก หรือ จกักรวาก ก็เรียก "

" นกเป็ดน้ำ : พจนานุกรม 3 อธิบายว่า "...เป็ดน้ำ น. นกชนิดหนึ่ง รูปร่าง
 อย่างเดียวกับเป็ด แต่เล็กกว่าเป็ดที่อยู่ตามบ้าน ตัวสีน้ำตาลลายเปลือกลูกตาลสุก ปากดำ
 คอ และ อก สีน้ำตาลอ่อนเนื้อเหลืองอ่อน ชอบหากินในน้ำ "

จากคำอธิบายแสดงว่า นกจกักรวาก และ นกเป็ดน้ำ เป็นนกประเภทเดียวกัน
 และที่ เมอร์ โนเบียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ใช้คำว่า *red-geese* แทนคำว่า
chakravāṭṭas ก็คงเรียกตามลักษณะรูปร่างของนก และที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
 เจ้าอยู่หัว ทรงใช้คำว่า " จกักรวาก " ก็คงทรงใช้ตามความหมาย และใช้ตามคำ
 ปรากฏในโคลงภาษาล้านสกลนครข้างต้น นี้เอง

แต่มีข้อที่ต่างออกไป คือ ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โนเบียร์
 โมเนียร์-วิลเลียมส์ และ ของ ประตอม จันทร รอย มีนกอีกประเภทหนึ่งคือ
 ช้าง กิกรันนารี ของ คอลลิบลีย์ 4 อธิบายว่า

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 190

2,3 ราชบัณฑิตยสถาน ล.ก. หน้า 286 ; 605

" osprey ๒. fishing hawk; sea eagle, erect pluma. " 1

แต่ในฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่กล่าวถึงนกประเภทนี้
หรือก่อนหน้านางทมยันตีรำพึงถึงพระนล เพื่ออยู่กับพวกพ่อค้า มีการพรรณนา
ธรรมชาติไว้มาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแทรกกระบวนพรรณนา
เชิงนิราศไว้มาก ซึ่งฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับ ไม่มี ดังนี้

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ ว่า

" Long their journey through the forest, through the dark and
awful glens.

Then a lake of loveliest beauty, fragrant with the lotus flowers,
Saw those merchants, wide and pleasant, with fresh glass and fuel-
Flowers and fruits bedecked its border where the birds melodious-
In its clear delicious waters, soul enchanting, icy cool," 2

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประทีป จันทร รอย ว่า

"And after having proceeded for many days the merchants saw a
large lake fragrant with lotuses in the midst of that dense and
terrible forest. and it was beautiful all over, and exceedingly
delightful (with banks) abounding in grass and fuel and fruits
and flowers. and it was inhabited by a various kinds of fowls and
birds, and full of water that was pure and sweet. and it was cool
and capable of capitating the heart. 3

1
Collins Op cit. p. 367

2
Monier Williams Op cit. p. 33

3
Iwajayana Vyasa Op cit. p. 195

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพรรณนาโดยทรงเพิ่มเติมการ
พรรณนาเชิงนิราศไว้ ดังนี้

" ทพาคัม สรวโก ภัทรม์

๐ เกินวันหนึ่งไซ้

บึงใหญ่ใครเห็นว้

ปัทม เสากัณฐิกัม

บัวหลวงแน่นแนวนับ

ส่งกลิ่นจรดแด

๐ เกินไปไคว้นไผ่

แลเลิศประเสริฐสรรพ

๐ บัวหลวงมีคามดื่บ

ไ้ออกฟลอร่า

๐ บึงกว้างส่วางกา

มีญาน้ำประสงค์

๐ หอมบึงซึ่งเบี่ยนใหญ่

ก้างพรรณเหนือพรรณเขา

๐ พากิขวิภย์เกรา

แก่นางเจ้าทางไกล

๐ หอมกลิ่นเมกการอง

ไ้ออกกรกระบม

๐ อยู่วังนึ่งในสวน

ช่อเป็นพุ่มพวง

๐ กลิ่นแซมแกมกลิ่นรัก

ผิวไกลไร่เสมอ

๐ นานายลายด

ดองลิ้มชิบจูไซ้

จึงถัม

จิกแท้

หอนกรบ กอเลย

เลิศล้วนชวนใจ

จึงถึงบึงในอรัญ

กรันไคเห็นกู่เย็นตา

หอมกลิ่นรับชื่นนาสา

หอมเหมือนผ้าทอเกยทรง

พวงพอลาสมจาง

พอเลี้ยงธำมรียกมา

สกลไสวมากมาสา

ส่งกลิ่นฟุ้งจรุงใจ

เขาฉ่ำรวลกันรวนไป

พระภรรควอนนอกกรม

กิดถึงห้องสองเคยมย

กลิ่นยิ่งหอมยิ่งกรอมทรวง

มาลีล้วนลชอวาง

ปวงปลุกไว้ให้เราเรย

จึงหอบนกันระอวย

ไคกลิ่นหอมจึงกรอมใจ

สุขสุก. ลั่นกลั่นเกลื่อนไป

หวานกระไรชื่นใจกรัน

๐ หวานผลวิมลรส	ยิ่งกำสรดกันแสงกัลย์
กำนึ่งถึงทรงธรรม	พลันรสกลืนกลายชื่นชม
๐ รสใดไม่หวานหนัก	เท่าหวานรักสมักรสม
ไว้รักหนักอารมณ์	หวานเหมือนชมอมโศกา
๐ แลภูษูปักบิน	บ้างโบกบินบ้างกินปลา
บ้างรองกองพนา	เพรียกหาภูษูปักบิน
๐ อานักรวิหคหาญ	อยากไกร่วานเจ้าส่งเสียง
ช่วยน้อมจิกพร้อมเพรียง	ส่งสำเนียงเชิญพระมา
๐ น้ำบึงซึ่งน้ำเพ่ง	คู่ใส่เหนงเล็งเห็นปลา
เลี้ยวไล่กันไปมา	บ้างเล่นลอริมกอบัว
๐ ชาราน้ำลงเล่น	อาบนํ้าเย็นเย็นแก้ตัว
ใจโตกรวิโยคฉัว	เย็นแก้ตัวหัวกร้อน " 1

นอกจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงเพิ่มเกิการพรรณนา
ความสง่างามของกองทัพ การพรรณนาเชิงนิราศแล้ว ยังทรงเพิ่มเติมคำอวยพรที่
ท้าวภีมะพระราชทานแก่พระชนและนางทมยันตี เมื่อทูลลากลับไปครองกรุงนิมิตต์ครั้งหนึ่ง
ซึ่งฉบับภาษาดังทุกทั้งสองฉบับกล่าวไว้เพียงเล็กน้อย ดังนี้

ฉบับภาษาดังทุกของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ ว่า

" Danayanti rich in treasures, in her father's blessing rich,
Glad dismissed the mighty-minded Bhima, fearful in his strength.
With the daughter of Vidarbha, with his children in his joy,
Nala lived, as lives the sovereign of the gods in Nandana. " 2

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 201 - 203

2 Monier Williams Op cit. p. 173

ฉบับภาษาอังกฤษของ ประดาบ จันทร รอย ว่า

"...and her father too, that slayer of hostile heroes; Dhima of terrible prowess and immeasurable soul, sent his daughter, having honoured her duly: and upon the arrival of the princess of Vidarbha accompanied by her son and daughter, king Nala began to pass his days in joy like the chief of the celestial in the garden of Nandana " (p: 232)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยายความตอนนี่ว่า

๐ พยัญจน์ อปี ฤๅกา ลักฤๅถย ปรวิรพา		
๐ ปางนั้นทมนันก็สปร	ทราบข่าวลรรกร	เสด็จก็ปลื้มเปรมปรีดิ์
๐ กว้าวว่าเงินทองของก็	สมบัติวิเศษมดี	ก็เตรียมสำเร็จเสร็จสรรพ
๐ เมื่อว่าพระนิวจะกลับ	เสด็จมารับ	ไปยังนครนิมิต
๐ จะไก่อั้งพร้อมสมบัติ	ก็ไก่อั้งซัด	ถามถามพร้องสิ่งใด
๐ ทั้งพระนิทุรงก็ทรงชัย	ก็เชื้อเอาใจ	ช่วยเพื่อสำเร็จปรารถนา
๐ อีกรวยพรสรรพนานา	นางศรีสุภา	ก็สุขเกษมเปรมปรีดิ์
๐ ครั้นเมื่อพระนลบกี้	เสด็จถึงธานี	พระนางก็แสนสุขสราญ
๐ จึงพร้อมถวายพระภูบาล	ขึ้นเฝ้าพระมาน	พิภพวิตรรกสโมสร
๐ ฝ่ายท้าวภีมราชภูธร	ผู้ซัดกำลังกร	กำลังบิบัติเก็บโก
๐ ประทานพระพรชโย	อีกทั้งโยโค	สถิตที่ล่องลูกรัก
๐ ไกรถกขบถต่อทรงศักดิ์	ขอโทษประจักษ์	จงพลันแถลงแจ้งใจ
๐ ให้มันฉับพลันบรรลัย	ชีวิตกษัย	ทวยแสนล่าว่ากยากเข็ญ
๐ ใครซื้อถือธรรมมาเพ็ญ	ผลดีจงเห็น	เป็นสุขสวัสดิ์เสถียร
๐ ขอนลไฉนฤๅ	กับมิ่งมิ่งอร	จงนิรทุกข์สุขนิภัย
๐ สองกษัตริย์จึงกมโมลิต	รับพรบนิตร	ผู้มานวิตรรกพารา
๐ แล้วสองประนมทักดา	ถวายบังคมลา	มาจากปราสาทรังสรรค์
๐ ไก่อฤๅถยกราพลชันว์	จากแดนวิตรรก	เข้าสู่ในวังราชฐาน

๐ จากกายาง ฤ ไวทธิยาง สุปุตรายาง นโถ นฤปทั

๐ ปางนั้นพระนลนาถ สุมหาคัมมหาศาล

เนาในนิมิตตราญ หุกทิวาและราตรี

๐ พร้อมองค์พระเมียบวัญ สุไวัทธิเทวี

อีกบุตระบุตรี นิรทุกข์สุขารมย์

๐ พระนลนฤปพร้อม มุทิตาเสนหสม

แมนเทวราชรม ดิยนั้นทโนทยาน " 1

จากคำประพันธ์ข้างต้น จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเพิ่มเติมคำอวยพรของท้าวภิมะ ที่พระราชทานแก่พระนล และ นางทมยันตี ถ้าพิจารณาคำพรทำให้เข้าใจการปกครองในสมัยรัชกาลที่หกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่ว่า เป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช และยังมีความเชื่อดีในการทวพิธิธิดาน้ำ พระพิพัฒน์สยามที่ข้าราชการบริพารจะกองปฏิบัติต่อพระเจ้าแผ่นดิน

จากการเปรียบเทียบเรื่องพระนลทั้งสามฉบับ คือ เรื่องพระนลฉบับภาษา อังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ นโถปายาน ฉบับภาษาอังกฤษของ ประดาบ จันทร รอย และ พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ข้างต้น จะเห็นว่า เรื่องพระนลทั้งสามฉบับมีเค้าเรื่องอันเดียวกัน ทั้งนี้เพราะคำก็เป็นเรื่องที่แปลมาจาก นโถปายาน ฉบับภาษาสันสกฤต ที่แทรกอยู่ใน มหาकाพย์การตะ อันเป็นบทนิพนธ์ของ พระบุณี กฤษณโหวปายนवास แต่ส่วนปลีกย่อย ในเรื่องพระนลทั้งสามฉบับ มีลักษณะแตกต่างกันไปบ้าง ได้แก่ รายละเอียดบางตอน ของเนื้อเรื่อง เช่น การกำหนดศักระให้เป็นผู้ถามนางทมยันตีเมื่อนางไปถึงกรุงเจหิ การกระทำของนางทมยันตี หลังจากเสวยอาหารฝีมือของวาหุแล้ว หรือด้านบุคลิกภาพ ของศักระ สำหรับเรื่องพระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ค. หน้า 441 - 443

เจ้าอยู่หัว มีลักษณะพิเศษกว่าพระนลฉบับอื่นๆ ในแง่ที่สะท้อนให้เห็นนิสัยของคนไทย คือคนไทยเป็นคนรักความสะอาด เห็นได้จากการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยายเพิ่มเติมเกมการอาบน้ำ แ่่งกายของพระนล กับ นางหมยันทีก่อนที่จะเข้าเฝ้าท้าวละม๊ะ ซึ่งฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับมีไ้กล่าวถึงตอนนี้ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นนิสัยของคนไทยว่ามีความรักสวย รักงาม ชื่นชมต่อความงามของสิ่งต่างๆ เห็นได้จากการที่ทรงบรรยายเพิ่มเติม การชมกระบวนทัพที่พระนลเสด็จจากกรุงวิทรภ ไปยังกรุงนิษั เพื่อทำพันธสัญญากับพระบุษกร ซึ่งก่อนหน้านี้ฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับกล่าวตรงกันกับพระนลคำหลวงในแง่ที่ว่า พระนลเสด็จไปครั้งมีไพร่พล ช้าง ม้า ร่วมไปในกองทัพเป็นจำนวนเท่าใด แต่ในเรื่องพระนลคำหลวง บรรยายเพิ่มเติมถึงการจัดทัพ ว่า โอ้อำภาภูมิ เพียงใด และตอนที่พระนลมีรับสั่งให้จัดกระบวนทัพไปรับนางหมยันทีกีและพระโอรส พระธิดากลับมายังกรุงนิษั ฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับกล่าวแต่เพียงว่าให้จัดทัพไปรับเท่านั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยายกระบวนทัพตอนนี้ไว้อย่างงดงาม สง่า ภาภูมิ สมพระเกียรติของพระนล และ นางหมยันทีกี นอกจากนั้นยังทรงเพิ่มเติมกล่าววยพรที่ท้าวละม๊ะพระราชทานแก่พระนล และ นางหมยันทีกีไว้ ซึ่งฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับกล่าวไว้เพียงเล็กน้อย

นอกจากนี้บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวงยังมีการเพิ่มเติมบทพรรณนาเชิงนิราศ อันเป็นลักษณะที่กวีไทยนิยมเพราะช่วยทำให้เรื่องน่าอ่านยิ่งขึ้น ในวรรณคดีไทย แม้จะเป็นเรื่องการทำสงครามที่ท้าวหาญ คุ้เคียด แต่กวีก็มักจะทำให้เรื่องน่าอ่านขึ้นด้วยการแทรกการพรรณนาเชิงนิราศ คือพรรณนาถึงสิ่งที่ได้พบเห็นโดยนำมาเปรียบเทียบกับความรักที่ตัวละครในเรื่องจากมา เช่น เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ซึ่งเป็นเรื่องของการทำสงครามระหว่าง สมเด็จพระนเรศวรมหาราช กับ พระมหาอุปราชา ผู้ทรงนิพนธ์ทรงแทรกบทนิราศของพระมหาอุปราชาไว้ ทำให้เรื่องน่าอ่าน ในเรื่องพระนลคำหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแทรกกระบวนการพรรณนาเชิงนิราศไว้หลายตอน โดยเฉพาะตอนที่นางหมยันทีกีถามหาพระนลในกลางป่า ได้พบเห็นธรรมชาติต่างๆ นางก็รำพันถึงพระนลผู้เป็นที่รัก ซึ่งเป็นนิราศที่แปลกไปจากเรื่องอื่นๆ คือ แทนที่จะให้ฝ่ายชายเป็นผู้รำพันถึงความรักที่จากนางมา กลับให้ฝ่ายหญิงเป็นผู้รำพันถึงชาย ซึ่ง

ฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับไม่มีการร่ำพันเชิงนิราศ เป็นแต่บรรยายไปเรื่อยๆว่าขณะที่นางหมยันติดตามหาพระสามีนั่นนางได้พบสิ่งใดบ้าง และกระทำการอย่างใดกับสิ่งเหล่านั้นเท่านั้น

๔ การที่ส่วนปลีกย่อยของเรื่องพระนลทั้งสามฉบับต่างกันนั้น คงเป็นเพราะผู้แปลแต่ละท่านคงมีไคมุงที่จะแปลตรงกับเรื่องพระนลฉบับภาษาสันสกฤตที่เกี่ยวข้อง คงจะแปลและกักแปลงบ้างตามที่คุณแปลเห็นสมควร ก็อาจเห็นสมควรในค่านเนื้อเรื่องว่าถ้าเป็นเช่นนี้จะเหมาะกว่าก็กักแปลง หรืออาจพิจารณาถึงความเหมาะสมค่านวัฒนธรรมของผู้แปลก็ได้ เช่นบุคลิกภาพของตัวละคร ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ตัวละครมีบุคลิกแข็ง และดูเก่งกล้ากว่าเรื่องพระนลฉบับอื่นๆโดยเฉพาะพระนลคำหลวงของไทย ตัวละครจะอ่อนน้อม สุภาพ กว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมไทย กับ วัฒนธรรมของอังกฤษ และ ของจีนเกี่ยว กัน

การแทรกลักษณะนิสัยประจำชาติของผู้แปลไว้ หรือการแสดงลักษณะนิยมแบบวรรณคดีของชาตินั้นๆ เช่น กระบวนนิราศ ของกวีไทย เป็นต้น จึงทำให้เรื่องพระนลทั้งสามฉบับ มีลักษณะเนื้อหาต่างกันบ้าง แต่เค้าโครงเรื่องยังคงเหมือนกัน

สำหรับเรื่องพระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แม้พระองค์จะทรงอธิบายไว้ในตอนต้นว่า ทรงแปลเรื่องพระนลโดยอาศัยฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ แต่เมื่อได้ศึกษาเรื่องนี้อย่างลึกซึ้งจะเห็นว่า เรื่องส่วนใหญ่เหมือนฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ แต่ก็มีอยู่ไม่น้อยที่บางส่วนของพระนลคำหลวงเหมือนฉบับภาษาอังกฤษของ ประดาบ จันทร รอย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวคงจะมีได้ทรงนำเรื่องพระนลฉบับภาษาอังกฤษ ของ ประดาบ จันทร รอย มาแปลโดยตรง แต่คงได้ศึกษานิลปายยาน ฉบับภาษาสันสกฤต ก่อนแล้วจึงทรงแปล โดยอาศัยเรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ เป็นหลัก ส่วนที่ต่างไปจากฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ แต่เหมือนฉบับภาษาอังกฤษของ ประดาบ จันทร รอย นั้น แท้จริงเหมือนฉบับภาษาสันสกฤตเดิมมากกว่า ดังเกิดจากโคลงภาษาสันสกฤตที่เขียนด้วยอักษรไทยเปรียบเทียบกับข้อความของหนังสือเรื่องพระนลคำหลวง และประดาบ จันทร รอย ก็ได้แปลจากฉบับภาษาสันสกฤตเป็นภาษาอังกฤษ

อีกทีหนึ่ง เนื่องจากเขาเป็นชาวอินเดียนจึงมีความรู้ในเรื่องนั้นๆดีกว่าผู้แปลชาติอื่น จึงสามารถแปลเรื่องพระนลได้ตรงกว่า หรืออาจจะเป็นเพราะผู้แปลชาติอื่นก็ดัดแปลง บางตอนบ้าง จึงทำให้ความกลาดเกลื่อนกัน สิ่งที่พระนลกล่าวลงเหมือนกับ นโลปาชยาน ฉบับภาษาอังกฤษ ของ ประตาบ จันทร รอย มักจะเป็นก้นศัพท์ มากกว่าคำอื่น และ ศัพท์ดังกล่าวนี้ ในโคลงภาษาสันสกฤตก็มีอยู่ จึงกล่าวไม่ได้ว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลเรื่องพระนลโดยอาศัยฉบับภาษาอังกฤษของ ประตาบ จันทร รอย แท้จริงแปลโดยศึกษาเรื่องพระนลฉบับภาษาสันสกฤต เปรียบเทียบกับเรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ จึงทำให้ความบางตอนต่างไปจาก ฉบับของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ แต่เหมือนฉบับภาษาสันสกฤต

เมื่อพิจารณาวิธีการแปลเรื่องพระนล ของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยการเปรียบเทียบกับเรื่องพระนล ฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ และ นโลปาชยาน ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษของ ประตาบ จันทร รอย แล้ว จะเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้วิธี แปลตรง เป็นส่วนใหญ่ คือ ทรงแปลตรงในความสำคัญที่คงการคงไว้ไม่ให้ความเดิมสูญหาย และ ทรงเพิ่มเติมบางสิ่งบางอย่างที่ทรงเห็นสมควร

ในการแปลตรงที่ทรงต้องการรักษาความเดิมไว้ ทรงมีความสามารถในการเลือกใช้คำได้ถูกต้อง และ เหมาะสม ทรงเป็นผู้มีความรอบรู้ในเรื่องการเลือกใช้ศัพท์ คำภาษาอังกฤษบางคำทรงสามารถใช้คำภาษาไทยแทนได้หลายคำ และ ใช้ได้เหมาะสม เช่น ตอนที่นางพมยันติดตามเสด็จถึงเรื่องพระนล

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์^I

" Lo, with fourfold tusks before me, and with wide and gaping jaws,
Stand the forest king, the tiger, I approach him without fear.
Of the beasts art thou the monarch, all this forest thy domain;

^I Monier Williams Cpct. p. 65-67

Of Vidarbha's king the daughter, Damayanti know thou me,
 Consort of Nishadha's sovereign, Nala, slayer of his foes
 Seeking here my exile husband, lonely, wretched, sorrow-driven,
 Thou, O king of beasts, console me, if my Nala thou hast seen;
 Or, O lord of all the forest, Nala if thou canst not show,
 Best of savage beasts, devour me, from this misery set me free. "

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลทรงว่า

" ๐ อริณัย	อภัย ศรีมางค	จตุรทัต	มหาหนุ
๐ แลคุณวิเศษราช	ผู้	จอมไพร	
เขี้ยวดีชาวทางใหญ่		กาจกล้า	
การพิโลภิมุข	เกียติ	วิชาเมี้ยน	อภัยกิตา
การทูลมิ่งสัคว์ใน		แนวเดือน	
นางบเกรงขามอา		โอบรู้เอ็นเอือนถาม	
๐ แลคุณวิเศษราช		ช่างเก่งกาจนี้กระไร	
เขี้ยวดีชาวไฟ		ฉันททางใหญ่ควรสยง	
๐ การทูลเป็นมิ่งสัคว์		ในแนวรัฐสิ้นทั้งผอง	
กันยากกลางจะลง		ย่องเข้าไปและไถ่ถาม	
๐ กุราพญาเสือ		เป็นใหญ่เหนือสัตว์เกรงขาม	
หัวพงกงคองงาม		เป็นถิ่นฐานทานเคยหรรษ์	
๐ ชำก้อคโนยา		แห่งราชาครองวิหรรษ์	
อันนามแห่งชำนัน		หมยันทิเหว	
๐ เป็นอัศรชยา		นิบนาธิบดี	
กำแหงแรงฤทธิ์		ปราบอหิครฤทธิสยอน	
๐ ชำคนนลภ		ที่พลัดพรากจากนคร	
องค์เดียวเที่ยววงคอง		อนาทรเศร้าโศกสัลย	

o คุรามฤเกนทร์	เห็นคุชัญจาบัลย์
เห็นองค์พระทรงธรรม	บ้างหรือเปล่าจงเลามา
o คุราพญาไฟ	เอาใจช่วยด้วยสักกรา
ไม่เห็นพระภรรกา	จงบอกมาอย่ารั้งรอ
o ขอเจียมฤกเศรษย์	จงสมเพชทั้งข้าขอ
กินข้าเสียอย่าขอ	ให้หมองหม่นทนทุกข์ไป " 1

จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแปลความตอนนี้ได้ตรงด้นฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ อย่างยิ่ง ทรงเลือกใช้คำได้เหมาะสมกับเรื่อง คือ คำว่า เสือ ทรงสามารถหาคำมาใช้แทนได้หลายคำ คือ

tiger	ทรงใช้คำว่า	การทูล
of the beasts art thou	"	พญาเสือ
O king of beasts	"	มฤเกนทร์
O lord of all the forest	"	พญาไฟ
Best of savage beasts	"	มฤคเศรษย์

หรือตอนที่พราหมณ์สุเทพเห็นนางทมนันที่ ที่เมืองเจตี ได้กล่าวถึงความงามของนางทมนันที่ในอดีต เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ได้บรรยายความตอนนั้นว่า

" Like the full moon, darkly beautiful, with her fair and swelling breasts,

Her the queen, that with her brightness makes each clime devoid of gloom,

With her lotus eyes expanding, like Manmatha's queen divine;

Like the moonlight in its fulness, the desire of all the world;

From Vidarbha's pleasant waters her by cruel fate plucked up ,

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 165 - 167

Like a lotus flows up rooted, with the mire and dirt around;
 Like the pallid night, when Rahu swallows up the darkened moon;
 For her husband wan with sorrow, like a gentle stream dried up;
 Like a pool, where drops the lotus, whence the affrighted birds
 have fled,
 By the elephant's proboscis, in its quiet depths disturbed;
 Tender, soft-limbed, in a palace fit, of precious stones, to dwell;
 Like the lotus-stem, uprooted, parched and withered by the sun,
 Fair as generous, of adornment worthy, yet all unadorned,
 Like the young moon's slender crescent in the heaven by dark cloud
 widowed now of all love's pleasures, of her noble kin despoiled^{veiled}
 Wretched, bearing life, her husband in her hope again to see.
 To the unadorned a husband is the chiefest ornament,
 Of her husband is forsaken, she in splendour is not bright,¹

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยาย ว่า

" ปุริชจันทรนิภาง คียามาจ จารุวัฏกตปิโยธรัม "

o แสนกรุงงามมาครแมน เพ็ญจันทร์

งามพระกัณท์กังว สโรช

กัรวิณัณติม ปิรภยา เทวี สรวา วิคิณิรา ฤทธ

เทวีสิริฉายฉัน ฉายฉก

ศรีสว่างทุกทิศโชติ ช่างเพียงเพ็ญแข

จารุปัทม วิศาลากัณฐ มัณเฑียร รัตน์ ธีว

o แลคุณันเนกรแมน บัวทอง

งามเปรียบนางระที วิจิตร

¹ Monier Williams Opeit. p. 105

อภิเษก สัมผัส โลภัสย์ ปุริชจันทร์ปรีภาม์ อิว
 เป็นที่พะวงปวง แห่งโลก
 เหมือนหนึ่งจันทราทิพย์ ส่องหล้าอินทรี
 วิทวัสสรสส์ ศัสมาท ไทวโทยาท อิวโธธฤตาม์
 ๐ จากที่สรสส์แก้ว ในวิทวัส
 ทวยเทพชลิกนาง บุษปมาศ
 มลปังกานุสิปตางกิม มฤณาลิม์ อิว โจอธฤตาม์
 เหมือนรังกุสุมพรวณ พันสระ
 เปื้อนแปกวงนุปนชากิ แปกเปื้อนโคณนคม
 เปารัตนาสิม์ อิว นิสาณ ราหุคร์สีกนิสากราม์
 ๐ ทวามรมมัวหม่นม่น รากรี
 ราหุจันนิสากร ชบคาบ
 ปติโสกากลาง ทินาง กุบ์ภโธธาณ นทิม์ อิว
 อิดเหมือนอย่างนที แห่งผาก
 เพื่อโศกกลดพิลาป ทางทองมาตัง
 วิทวัสตปรัณกมลาง วิทวัสสิทวิหังกมาม์
 ๐ เหมือนบึงบัวเหี่ยวแห้ง ทางธม
 ฝูงวิหคเหินไกล บั๊ก
 หัสติหัสติปรัมภุชฎาง วิยาภูลาม์ อิว ปัทมินิม์
 น้ำแห่งขุนเป็นกม แสนขุน
 เพราะกษเอาจวงกรัก ภูคน้ำมาทิน
 สุกุมาริม์ สุชาตางกิ รัตนกรภคฤโหจิตาม์
 ๐ ยุพินฤเนงน้อย สุกุมาร
 กวรแต่อยู่หอกว่า กฤทรทิน

วิมานาม์ อิวาร์เกธ มณีนาลัม อิว โจทฐฤทกาม์

o โฉนางคังบัวบาน ถูกเค็ด
โคม์แตกที่รอนจัก จึงแต่งเห็ดลี้

รูปาหารยักไณเปต้าม์ มัณณาริหาม์ ฉมัทธิตาม์

o มรุปงามฉกัหัง งามใจ
ควรประกับไม้มี ประกับ

จันทร์เลขวาม์ อิว นวาง โวยมน์ นิลากัธสัรฤทกาม์

เหมือนจันทร์แรกขึ้นใน โขยมเก็น
มักเพราะกวงลี้ลัม เมฆก่อนใหญ่บัง

กามโกโคท ปรีไชร หินาง หินาม์ พันธุ์เนน จ

o หังกรอมกรัวห่างเจ้า เมจุมจันทร์
ยังมีหน้าประยุร วิโยก

เนห์ วารยตี หินาม์ ภริศฤทธรณกานกัณยา

หวังอยแต่พบกรร การเสนห์
นางจึงสู้นโลก อยู่ได้โดยคิ

ภริศา นาม ปรี นาริยา ญุณนาม์ ญุณไฉ วินา

o นาริแม่ไร้สรรพ ญุณา
ตัวก็เป็นเอกรณ พิลาส

เอษา หิ รติดา เตน โสภมานา น โสภเต

แม่ไร้ซึ่งภรรกา งามเหือก
ถึงจะแต่งรักคนมาต ไปพร้อมโสภ " 1

จะเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเลือกใช้ภาษาไทย
แทนภาษาอังกฤษได้เหมาะสมทั้งด้านเสียง และ ความหมาย เช่น

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ค. หน้า 273 - 279

the full moon	ทรงเห็นว่า	เพ็ญจันทร์	
swelling breasts	"	งามพระถันคังคอง	สโรช
her brightness	"	กริสว่างทุกทิศ	
lotus eyes	"	นัยน์เนตรแมน	บัวทอง
moonlight	"	จันทร์อาทิตย์	
Vidarbha's pleasant waters	"	สรีสแกว	ในวิหรรณ
Rahu swallows up the	"	ราหูจับนิศากร	ขบคาบ
darkened moon			

จากตัวอย่างที่ยามานี้แสดงให้เห็นวิธีการแปลทรง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ ทรงแปลโดยรักษาเนื้อความไว้คงเดิม ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการแปลที่ดี แต่มีบางตอนที่ทรงแปลโดยคิดแปลงบ้าง เพื่อความเหมาะสม เช่น ตอนพระนลจับหงส์ขณะประพาสอุทยาน ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ และ ของ ประดาบ จันทร์ รอย บรรยายไว้น่าสนใจนัก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดัดแปลงเสียใหม่ที่น่าสนใจ และ สมควร กังนี้

ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ ว่า

" Through the grove thus lightly moving one of these bright birds
he caught.

But the bird, in human language, thus the wondering king address:

'Slay me not, O gentle monarch! I will do thee service true,

So in Damayanti's presence will I praise Nishadha's king,

Never after shall the maiden think of mortal man but thee',

Thus addressed, at once the monarch let the bright-winged bird depart

Flew away the swans rejoicing, to Vidarbha straight they flew, "¹

¹ Monier-Williams Upat. p. 5

ฉบับภาษาอังกฤษ ของ ประทาย จันทร รอย ว่า

"and from a many then he caught one with his hand. And thereupon the sky-ranger one said unto Nala. Deserve I not to be slain by thee. O king I will do something, that is agreeable to thee. O king of Nishadhas, I will speak of thee before Damayanti in such away that she will not ever desire to have any other person (for her lord) " I

จะเห็นว่าฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับมีลักษณะเดียวกัน คือ เป็นการเล่าเรื่องไปเรื่อยๆว่า พระนลจับหงส์ได้ตัวหนึ่ง หงส์พูดภาษามนุษย์ได้ ได้ขอชีวิตไว้ และสัญญาว่า จะทำสิ่งที่พระนลปรารถนา คือ จะบินไปยังกรุงวิหรรค์ เข้าพบนางทมนันตี และจะสรรเสริญพระนลให้นางฟัง จนทำให้นางไม่คำนึงถึงชายใดนอกจากพระนล พระนลได้ฟังก็ปล่อยหงส์ไป พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลความตอนนี้ได้เกี่ยวกับฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองฉบับ คือทรงดัดแปลงเรื่องให้ตื่นเต้น น่าสนใจ และ สมควร คือพระนลได้จับหงส์ หงส์ตกใจมาก และอ่อนน้อมด้วยถ้อยคำน่าสงสาร เมื่อจะปล่อยหงส์ไป พระนลมีอาการรื่นเริงยินดี จะเห็นว่าตัวละครในเรื่องพระนลมีลักษณะสมควรมีชีวิตจิตใจ ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

"...จึงองค์นรินทรปิ่นนิษิต เสด็จรีบรักเล่นไป โล่ปักขีรวมลเนตร ทรงเคจรจับไว้ไคหนึ่ง จึงนกนั้นพลันสยอ ร้องกล้ายเสียงมนุษย์เรา หูลพระผ่านเฝ้าจอมนิมิต ค่ายสุนทรวัจนแซมซอญ ไพเราะถ้อยควรพิศวง กิ่งนี้

๐ หันควโยสมี น เก ราชัน

๐ อ้าองก้อสเรศล้ำ

ขอยาทรงพิฆาต

กริษยามิ ทว ปรีขัม

ข้าคงจะสามารถ

สนองพระเกษเจ้าหล้า

โลกธาตุ

เข่นชา

รับกิจ ทานนา

สิทธิ์ถวายใจวินต์

หมยน์คัสกาเต กวาง

๐ จะบินไปสู่แคว้น

เฝ้าพระหมยน์คี่

กรุงศรี

วิหรรณเธ

แนงน้อย

กถียินยามิ ไนบร

จะกล่าวกลั่นวาทิ

แห่งนิมิตราชถอย

เทิดเกียรติ

ทองแท่เลอสร

ยดา คิวพันนิม ปุณฺ น ส่า มัสยติ กรฺหิจิ

๐ แค้นเียวลัคนน้อย

นาเรกร

ช่ายอันจักไม่เจกน

จิตทอง

ผูกสมักรรักนถเบกร

บพิกร

โสกลแด

หวังสนิทธิคทอง

หางแล้แค้น

เอวมี อุคคัส คโต หัสมี ๐ ฝ่ายทรงธรรมนถบก็ พังวาที่หงส์ฉลาก

ภูวนาดชอบหุทัย ปลอຍให้ไปตั้งปรารภนา หงส์หลลลนถบกินทร บินไปควยอินคี่

บมิรอรี่ปุงจู สุวิหรรณเธโมสร . . . " 1

หรือตอนที่ทรงพระราชนิพนธ์เป็นกลอนบทละคร และ กลอนเสภา ก็เพื่อสร้าง
ฉากปกริยาของตัวละครให้น่าสนใจยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นการดัดแปลงให้ฉีกไปจากฉบับ
ภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ยังทรงเพิ่มเติมบางสิ่งบางอย่างที่น่าสนใจลงในบทพระราชนิพนธ์
เรื่องพระนลกล่าวหลวง ได้แก่ การเพิ่มเติมบทพรรณนากระบวนทัพ บทพรรณนาเชิงปราช
กล่าววยพร ตลอดจนการแสดงลักษณะนิสัยของคนไทยลงในบทประพันธ์เรื่องนี้

จึงกล่าวได้ว่า บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลกล่าวหลวง ในพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแปลมาจาก นโลปาชยาน ฉบับภาษาสันสกฤตที่แทรก
อยู่ในมหากาพย์ภารตะ ซึ่งเป็นบทนิพนธ์ของ พระมนี กฤษณโหวปายนวยาส โดยทรงอาศัย
ฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ชื่อ Story of Nalo

ในการแปล ทรงแปลตรงเป็นส่วนใหญ่ โดยการรักษาเค้าโครงเรื่องเดิมไว้อย่างครบถ้วน แต่มีบางคน ทรงดัดแปลงบ้าง พร้อมทั้งเพิ่มเติมบางสิ่งบางอย่างที่น่าสนใจ และเหมาะสมลงในบทประพันธ์เรื่องนี้

การแปลโดย ดัดแปลง เพิ่มเติมถึงกล่าวข้างต้น ทำให้บทพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ มีลักษณะของวรรณคดีไทย และ . ลักษณะของคนไทยแทรกอยู่มากพอควร จึงทำให้บุคลิกภาพของตัวละคร เปลี่ยนแปลงมาเป็นบุคลิกภาพของคนไทยมากขึ้น

วิเคราะห์พระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

การวิเคราะห์พระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ในพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะวิเคราะห์ในแง่ต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายในการทรงพระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชานิยายเกี่ยวกับ
จุดมุ่งหมายในการทรงพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวงไว้ใน อารัมภกถา ว่า

“ ๐ ประสงค์แห่งข้าแค้น เรื่องนล นี้ฤา
เพื่อแนะกุลบุตร เยี่ยงไว้
ดูแบบประเพณี โดลงกาย กลอนนา
เผื่อจะกึกก้องได้ อีกบางอย่างคน //

คือทรงพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง เพื่อชักจูงให้คนไทยได้ท่งหนึ่งส่ว
และทรงชี้ให้เห็นความสำคัญของกวีว่า

// ๐ กุรากุลบุตรเชื้อ ชาติชาย ไทยเคย
อันชาติรุ่งเรืองฉาย เดิกแท้
แม้ไร้วีรกาย ทั้งชาติ เจียวพอ
เขาจะเยาะเล่นแม่ หมกมุ่นรู้
๐ กวีสง่าแมน มนัสสาร
กำเพราะกือดังวาลย์ กอบแก้ว
กวรเพิ่มพริยการ กวีเวท เทอญพอ
กอบกิจประเสริฐแล้ว ไปต้องร้อนตัว ” 1

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า ๕ - ๖

และทรงชักชวนให้คนไทยแต่งกำประพันธ์ ว่า

๐ อย่างลัทธิอุกฤษ	เกินสมัย	น้อยเลย
ใครเขาก็อ้างใคร	อย่าแก	
<u>เราไทยอักษรไทย</u>	<u>เราแต่ง</u>	<u>ลือสา</u>
ใครก็ลือก็อ้อ	ไม่รู้ลือสา	
๐ นานาประเทศล้วน	นับถือ	
คนที่รู้หนังสือ	แต่งได้	
ใครเกลียดอักษรก็	คนป่า	
ใครเขาก็อ้างใคร	แน่แท้คนคง " 1	

จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์
ที่ทรงเห็นความสำคัญของกวี ทรงถือว่ากวีเป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของ
บ้านเมือง จึงทรงมีพระราชประสงค์ให้คนไทยช่วยกันแต่งหนังสือ ทรงให้กำลังใจผู้ที่กวี
แต่งหนังสือว่าให้กล้าแต่ง กล้าแสดงออก อย่างลัทธิอุกฤษ ให้ถือว่าคนที่คิด ก็คนใจ ทรงย้ำ
เรื่องภาษาไทย ว่า " เราไทยอักษรไทย เราแต่ง ลือสา " พระองค์ทรง
พระราชทานพิมพ์เรื่องพระนลคำหลวงขึ้นก็เพื่อเป็นแบบอย่างแก่คนอื่น ๆ โดยแต่งหนังสือบ้าง
ได้ทรงอธิบายไว้ในภาคอุตรกถา เกี่ยวกับการกวี ว่า

"๐ ขอไทยณะคุณกะวิวิชา สมะเหมือนณเพรงกาล

เพื่อเกียรติสยามกะวิวิศาล นรชาตินิยมชม " 2

สำหรับ วัน เดือน ปี ที่ทรงพระราชทานพิมพ์ ได้ทรงอธิบายไว้ในภาคอุตรกถา ว่า

"๐ คุณาสัมภิญญา วชิราวุธกม

ตั้งจิตประคิณรู้ผสม วรกายพะยะกำหลวง

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า ก

2 ล. หน้า 450

๐ หวังเพื่อจะนำใจ
ให้กึกประพณพวง

๐ สองพันและสี่ร้อย
พระพุทธรูปการ

๐ พุทธศักราช
มวลมาสประสมกัน

๐ อุทิศสัพพชาน
โคกร้างบริบร้อน

๐ วันเสาร์ที่เก้า
ตรงวันวโรคม

๐ สองพันและสี่ร้อย
แห่งพุทธศกกร

กฤษณกรสยามปาง

พจนานิพนธ์สาร

สิริห่าสิบหกสมาน

กฤษณกรสยามปาง

ระสิบแปดกำหนดวัน

ยะวิเศษสถาพร

รจนานิพนธ์กลอน

ก็สำเร็จทุกสม

วรพฤษภาคม

สุวิสาขบูชา

สิริห่าสิบเจ็ดปี

กฤษณกรสยามปาง

ก็ขอพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องพระนล
กล่าวหลวงเมื่อ วันพฤหัสบดี ที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2456 และสำเร็จเรียบร้อย เมื่อ
วันเสาร์ ที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2457 และได้ทรงอธิบายไว้ในคำนำว่า " อนึ่ง
หนังสือ "พระนลกล่าวหลวง" นี้ ข้าพเจ้าได้แต่งแล้วเสร็จ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2457 แต่การ
ตรวจฉบับพิมพ์ และแก้ไขแก้ไขเพิ่มเติมบทกลอนต่างๆกินเวลานาน และจะทำโดยรีบร้อนไม่ได้
หนังสือจึงเพิ่งจะได้ออกจำหน่าย ในปี พ.ศ. 2459 " ² แสดงว่าได้ทรงใช้เวลาตรวจทาน
แก้ไขบทประพันธ์เรื่องนี้อยู่เป็นเวลาประมาณ 2 ปี จึงออกจำหน่าย หนังสือเล่มนี้จึงเป็น
หนังสือที่มีคุณค่ามากเล่มหนึ่ง ในการที่ทรงตรวจทานแก้ไข พระองค์ทรงได้รับความ
อนุเคราะห์จากเจ้านาย และ ขุนนาง หลายท่านด้วยกัน ซึ่งที่ทรงกล่าวถึงในคำนำว่า

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด.ก. หน้า 450

² ด.ก. หน้า (3)

" ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจ พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ 1 พระยาพจนสุนทร 1 พระปริยัติธรรมธาดา 1 ในการที่ได้ช่วยกรวญแก้หนังสืออย่างละเอียดรอบ และได้ช่วยต่อเติมภาพยกตอนให้สละสลวยขึ้นด้วยเป็นหลายแห่ง นับว่าเป็นกำลังแก่ข้าพเจ้าเป็นอันมาก กับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์ เมื่อก่อนเวลาที่ประจักษ์นัก ได้ทรงเอาพระทัยใส่ ช่วยแนะนำข้าพเจ้าในการแก้หนังสือนี้เป็นอันมาก ข้าพเจ้าจึงเว้นเสียมิได้ที่จะรำลึกถึงพระคุณของพระองค์ท่านผู้ที่ข้าพเจ้ามีความเคารพนับถือเป็นอาจารย์ของข้าพเจ้าพระองค์หนึ่ง และอดนึกไม่ไควว่า ถ้าได้มีพระชนม์ยืนยาวต่อมาจนได้ทอดพระเนตรเห็นหนังสือนี้พิมพ์สำเร็จเป็นเล่มขึ้นแล้ว จะเป็นไฉนพอพระทัยท่านน้อยไม "

ถ้าพิจารณาระยะเวลาในการพระราชนิพนธ์ การตรวจทานแก้ไข ก่อนเก็บตัว จะเห็นว่าผู้ทรงพระราชนิพนธ์ ทรงเป็นผู้ที่มีความอุทิศอุตสาหะในการพระราชนิพนธ์หนังสือเล่มนี้มาก ประกอบกับทรงนำวรรณคดีสันสกฤตที่เป็นเรื่องยากเรื่องหนึ่งมาแปลเป็นวรรณคดีไทย โดยทรงแปลเปรียบเทียบทั้งฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ และฉบับภาษาสันสกฤตด้วย ยิ่งทำให้เห็นว่า พระองค์ทรงเป็นผู้มีพระวิริยอุตสาหะในการทรงพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่องนี้อย่างแท้จริง สมกับที่คณะกรรมการวรรณคดีสโมสร² ลงมติยกย่องหนังสือเล่มนี้ ว่าเป็นหนังสือเรื่องดี และ แก่งก็ ตามพระราชบัญญัติวรรณคดีสโมสร และยังลงความเห็นเพิ่มเติมว่า ผู้ทรงนิพนธ์ต้องประกอบด้วยความรู้กว้างขวาง ใฝ่วิสัย กวีสามัญจะแต่งได้ อีกประการหนึ่ง เป็นหนังสือเรื่องใหญ่ ทำให้แก้ด้วยวิริยอุตสาหะอันแรงกล้า

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อ.ก. หน้า (3) - (1)

² สบ.เค.จ.เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และ สมเด็จพระยาบำเรอ
ราชานุภาพ สาส์นสมเด็จ เล่ม 1 หน้า 157

2. ลักษณะคำประพันธ์ (ระหัสพระเชษฐา)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชวินิจฉัยเกี่ยวกับลักษณะ
คำประพันธ์ ของเรื่องพระนลคำหลวงไว้ในอารัมภกถา ว่า

\\ " ๐ จะเฒ่าเริ่มเรื่องท้าว	นางนล	ราชเสย
แปลโคลกสันสกฤตสน	อิไว้	
โคลงฉันทกาพย์กลอนปน	กันอยู่	
ตามแบบโบราณให้	ชื่อชื่อคำหลวง "	1 //

จากโคลงข้างต้น ทรงกำหนดชื่อลักษณะคำประพันธ์ เรื่องพระนลคำหลวง ว่า
"คำหลวง" เพราะทรงใช้คำประพันธ์ร้อยกรองทุกชนิดของไทย ซึ่งประกอบด้วย
โคลง ฉันท กาพย์ กลอน ร่าย ปันกัน

สำหรับคำว่า คำหลวง ตามความหมายที่ใช้ในสมัยโบราณ หมายถึง
คำสวดประเภทหนึ่ง เรียกว่า คำสวดคำหลวง ดังความที่ปรากฏในหนังสือจินตคามณี
ว่า " สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ให้อุปสมพรสงฆสงฆวาท แลนักปราชญ์ราช
บัณฑิตยทั้งปวง ผู้พระมหาชาติคำหลวงเป็นพิณารทรง 13 จัน เป็นคำสวดคำหลวง
แลด้อยคำในสวดพระบาทพิทักษ์ ในสวดเนื้อความกิติ เป็นไพเราะหนัก แลเรียนยาวยิ่ง
หนักหนา แลเพราะกว่าสวดคำกลอง แลเพราะกว่าสวดคำจ้องซึ่งมีมาโบราณนั้น.....
ถ้าแลเรียนสวดคำหลวง จดคำในสวดพระมหาชาติคำหลวงได้ก็เป็นบุญเป็นอันมาก..."²

ต่อมาสมัยหลังๆนี้ผู้รู้ให้คำจำกัดความของ " คำหลวง " ไว้ดังนี้
เจื้อ สตะเวทิน กล่าวถึงคำหลวงว่า คำหลวงเป็นชื่อชนิดของหนังสือที่เข้าลักษณะ

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า ก

² กรมศิลปากร " จินตคามณีฉบับพระเจ้าบรมโกศ " จินตคามณี หน้า 184

³ เจื้อ สตะเวทิน ประวัติวรรณคดี หน้า 41

ต่อไปนี้ คือ

(1) เป็นหนังสือหลวง หมายความว่า พระมหากษัตริย์ทรงมีส่วนอย่างสำคัญในการจัดทำ - อาจเป็นเพราะทรงพระราชนิพนธ์เองอย่างพระนลคำหลวง ของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ หรืออาจโปรดให้คนอื่นแต่งโดยพระบรมราชานุญาตเกราะที่ หรือทรงเป็นผู้ริเริ่มขึ้น เช่น พระบรมไตรโลกนาถทรงประมุขนักปราชญ์ราชบัณฑิติกช่วยกันแต่งมหาชาติคำหลวง เป็นต้น หนังสือของวังหน้า หรือ กรมพระราชวังบวร ก็เรียกว่า คำหลวงได้เช่นกัน เช่น นันโทปนันทสุทรคำหลวง พระมาลย์คำหลวงของ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร (เจ้าฟ้ากุ้ง)

(2) เป็นหนังสือกึ่งกวีสิทธิ์หรือเจตนาจะให้ เป็นเรื่องสำคัญควรนับถือ ในประวัติวรรณคดีไทยเรานับหนังสือที่เรียกว่า คำหลวง อยู่สี่เรื่อง คือ มหาชาติคำหลวง นันโทปนันทสุทรคำหลวง พระมาลย์คำหลวง และ พระนลคำหลวง สามเรื่องแรกเป็นเรื่องกึ่งกวีสิทธิ์ทางศาสนาพุทธ เรื่องหลังเป็นเรื่องกึ่งกวีสิทธิ์ทางศาสนาพราหมณ์

(3) เป็นหนังสือที่รวมแบบคำประพันธ์หลายชนิดในเรื่องเดียวกัน อาจมีหัวโกลน ฉันท กาพย์ กลอน กละกันไม่

เปลื้อง ๓ นกร¹ ได้อธิบายถึงควาหมายของคำหลวงไว้ มีความหมายเช่นเดียวกับของ เจื้อ สตะเวทิน แต่มีข้อเพิ่มเก็บว่า " คำหลวง อาจหมายความว่า อีกประการหนึ่งว่าเป็นฉบับที่ถูกต้องควรยึดถือเป็นแบบฉบับได้ "

จากคำกล่าวของผู้รู้จะเห็นว่า " คำหลวง " หมายถึงเฉพาะ หนังสือ เท่านั้น มิได้กล่าวถึงทำนองสวดถึงความหมายแคบโบราณ ที่ผู้รู้อธิบายความหมายเช่นนี้ ผู้รู้คงกำหนดความหมายของ คำหลวง จากหลักฐานที่ปรากฏอยู่คือ หนังสือที่ลงท้ายว่า คำหลวง ทั้งสี่เล่ม คือ มหาชาติคำหลวง นันโทปนันทสุทรคำหลวง พระมาลย์คำหลวง และ พระนลคำหลวง แล้วพยายามศึกษาลักษณะของ คำหลวง จากหนังสือทั้งสี่เล่มนี้แล้ว

¹ เปลื้อง ๓ นกร ประวัติวรรณคดีสำหรับนักศึกษ หน้า 47

อธิบายความหมายไว้ดังกล่าวข้างต้น ความหมายในแง่ท่านองสวกล่าวหลวงจึงไม่ปรากฏ ความความคิดของผู้เขียนเห็นว่า "กล่าวหลวง" ก็เริ่มจะต้องหมายถึง ท่านองสว อย่างหนึ่งที่ใช้สวดให้ประชาชนฟังในวันสำคัญๆ เช่น วันเทศกาลทางศาสนา เป็นต้น เรื่องที่นำมา สวดคงจะเป็นเรื่องทางศาสนา เป็นเรื่องสอนใจประชาชนให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม เช่น เรื่องมหาชาติ, เรื่องนันทโพนันทนากราช เรื่องพระมาลัย แล้วจึงเรียกชื่อ เรื่องเหล่านี้ตามท่านองสว ส่วนเรื่องพระนลกล่าวหลวง มิใช่เรื่องที่นิพนธ์ขึ้นเพื่อใช้สวด ท่านองกล่าวหลวง แต่ที่เรียกว่า " กล่าวหลวง " เพราะผู้ทรงพระราชนิพนธ์ทรงกำหนดชื่อ ว่า กล่าวหลวง เพราะทรงใช้คำประพันธ์ร้อยกรองทุกประเภท อันประกอบด้วย โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย เข้าด้วยกัน การที่ทรงเรียกว่า กล่าวหลวง ทรงอธิบายไว้ ตอนท้ายของโคลงว่า

" ตามแบบโบราณให้ ชื่อเรียกกล่าวหลวง " ¹

ที่ว่า " ตามแบบโบราณ " ผู้วิจัยเข้าใจว่าคงเป็นเพราะวรรณคดีไทยเรื่องมหาชาติ กล่าวหลวง ก็เป็นหนังสือที่แต่งด้วยคำประพันธ์ร้อยกรองทุกชนิดของไทยปนกัน และเรียกว่า มหาชาติกล่าวหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงเรียกกบพระราชนิพนธ์ ของพระองค์ว่า " พระนลกล่าวหลวง " เพราะเป็นหนังสือที่นิพนธ์ขึ้นด้วยคำประพันธ์หลาย านชนิดเช่นกับ

สำหรับลักษณะคำประพันธ์เรื่อง พระนลกล่าวหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว ทรงใช้คำประพันธ์ร้อยกรองทุกชนิดที่ใช้ในหนังสือไทย ซึ่งประกอบด้วย

โคลง มีทุกชนิดทั้งที่บังคับกับ เอก โท ใด แก่ โคลงสี่สุภาพ โคลงสามสุภาพ โคลงสองสุภาพ และ โคลงสั้น ^{ไว้ละ ๑๒} ก็ โคลงสามสั้น และ โคลงที่ไม่จำกัด เอก โท ซึ่งเป็นโคลงโบราณ , ในการแต่งเพียงแต่วางสัมผัสให้ถูกแบบเท่านั้น ใด แก่ โคลงวิหขณบาลี (ก็คือโคลงสั้น ที่ไม่บังคับ เอก โท) โคลงมหาวิหขณบาลี (โคลงสุภาพที่ ไม่บังคับ เอก โท) โคลงจิตรลดา โคลงมหาจิตรลดา โคลงสินธุมาลี โคลงมหา

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า ก

สินธุมาลี โกลงนันทายี โกลงมทนนทายี

ฉันท ทรงเลือกเฉพาะฉันทที่แก่ง่ายๆ และ เป็นที่นิยม มี อินทรวีเชียร

ฉันท วสันตกลิตฉันท ภูษณคยาครฉันท

กาพย์ มีทุกชนิดที่ใช้แต่งหนังสือไทย -- ได้แก่ กาพย์ฉันท กาพย์สุรางดนาถ กาพย์ยานี นอกจากนี้ยังทรงนำคำประพันธ์ โคลงสี่สุภาพ มาแต่งปนกับกาพย์ยานี ที่เรียกว่า กาพย์ห่อโคลงเห่เรือ

กลอน มีเกือบทุกชนิดที่ใช้แต่งหนังสือ คือ กลอนบทละคร กลอนเสภา กลอนย่น กลอนคอกสร้อย และ สักวา เพราะทรงเห็นว่าไม่มีที่เหมาะสมที่จะแต่งคำประพันธ์ทั้งสองชนิดนี้

ร่าย มี ร่ายโบราณ ร่ายสุภาพ กลอนร่าย (แบบร่ายยาว) ร่าย

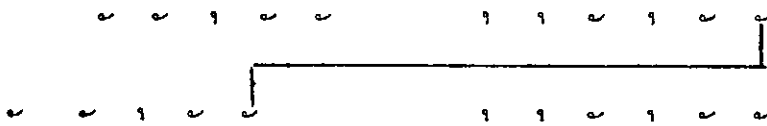
สำหรับลักษณะบังคับกับคำประพันธ์แต่ละชนิด ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง กณ ฤ ลหุ ของฉันท หรือลักษณะสัมผัส ลักษณะบังคับกับ เอก โท (สำหรับโคลง ที่บังคับกับ เอก โท) หรือลักษณะบังคับกับ ของ กาพย์ กลอน ร่าย ทรงพยายามรักษาระเบียบแบบแผนไว้อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพราะทรงมีจุดมุ่งหมายในกวีพระว ษณิพนธ์ เพื่อเป็นแบบอย่างให้คนอื่น ๆ ได้แต่งคำประพันธ์บ้าง

ในการพระราชนิพนธ์คำประพันธ์แต่ละชนิดสังเกตได้ว่า นอกจากจะทรงเกร่งกรัดในด้านลักษณะแล้ว ยังทรงคำนึงถึง เสียง และ ลำนำ (Rhythm) ของคำประพันธ์ว่าไพเราะ เหมาะสม กับคำประพันธ์ชนิดนั้นๆหรือไม่ ซึ่งการคำนึงถึงเสียง และ ลำนำนี้ ในคำประพันธ์บางชนิด เช่น ฉันท ซึ่งเป็นคำประพันธ์ที่บังคับกับ ฤ ลหุ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะบังคับกับ ฤ ลหุ ที่กำหนดขึ้นในปัจจุบัน จะเห็นว่าคำประพันธ์ฉันทบางชนิดของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในเรื่องพระนลกล่าวหลวง ผิดลักษณะบังคับกับ ฤ ลหุ ที่กำหนดในปัจจุบัน แต่ถ้าพิจารณา เรื่อง เสียง หรือ ลำนำ จะเห็นว่าถูกต้องตามลักษณะของฉันทชนิดนั้นๆ

คำประพันธ์ฉันทที่ทรงใช้ในเรื่องพระนลกล่าวหลวง มี 3 ชนิด คือ อินทรวีเชียรฉันท วสันตกลิตฉันท และ ภูษณคยาครฉันท สำหรับ วสันตกลิตฉันท และ

ภุชงกปยากรฉันท์ ทรงพระราชนิพนธ์ไว้อย่างถูกต้อง ทั้งในเรื่องลักษณะบังคับกับ กรุ ลหุ และสัมผัสตามที่กำหนดไว้ในฉันทลักษณ์

ส่วนอินทวิเชียรฉันท์ มีอยู่หลายบทที่มีลักษณะบังคับกับ กรุ ลหุ ไม่ตรงกับที่กำหนดไว้ตามแผนผังฉันทลักษณ์อินทวิเชียรฉันท์ ในปัจจุบัน
แผนผังอินทวิเชียรฉันท์

ความหมายของกรุ ลหุ ที่กำหนดไว้ในปัจจุบัน คือ ¹

ก่ากรุ (แทนด้วย ~) ก็คือคำที่ออกเสียงหนักเต็มเสียง ได้แก่พยัญชนะใดๆที่ผสมสระเสียงยาวในแม่ กกา และคำที่มีตัวสะกดในมาตรา กก กค กข กง กน กม เกย เกอว รวมทั้งคำที่ผสม อ่า โอ โอ เอา

กาลหุ (แทนด้วย ˊ) ก็คือคำที่ผสมสระเสียงสั้นในแม่ กกา สระเสียงสั้นที่ใช้เป็นลหุ ในฉันท์ไทย ก่อ อะ อิ อุ เอะ แอะ โอะ เอาะ อัวะ เอื่อยะ เอื้อะ เอวอะ ฤ และ ก่าว่า กั บั อ่า อัน

คำประพันธ์อินทวิเชียรฉันท์ ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในพระนลคำหลวง ถ้าพิจารณาตามลักษณะบังคับกับ กรุ ลหุ ตามที่กำหนดไว้ข้างต้น จะเห็นว่าผิดลักษณะบังคับ เช่น

" ๐ พึงวาทะไพเราะ
แม่เจ้าสงสาร

จะเหมาะมโนมาลย์
ก็เฉลวจิตรี " ²

คำที่ 4 , 5 ในวรรคแรก ตามลักษณะบังคับ เป็น กรุ กรุ แต่ในที่นี้ทรงใช้คำว่า

¹ กรบวิชากร หลักภาษาไทยชั้นเตรียมอุดม หน้า 224

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.พ. หน้า 235

ไฟ เราะ เป็น กรุ กรุ ถ้าพิจารณาตามความหมายของคำ กรุ ลหุ ที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่า คำว่า ไฟเราะ น่าจะเป็น กรุ ลหุ มากกว่า

หรือ " ๐ พระธรรมะคัมมัญญะ ปฏิบัติกุศลกรรม
ทั้งหนึ่งประทีปนำ จระสูสุชาลย์ "

(พระนลคำหลวง หน้า 451)

คำที่ขีดเส้นใต้เป็นคำที่ผิดไปจากลักษณะบังคับข้างต้น คือ คำที่ 1 ของวรรคแรก บังกับกรุ ในที่นี้ทรงใช้คำว่า " พระ " เป็นคำกรุ ซึ่งไม่ถูกต้องตามความหมายของคำกรุ ที่กำหนดในปัจจุบัน

หรือ " ๐ พุทฺธิสภกัวา ระสืบแปลกำหนดวัน
มวลมาสประสมกัน ยะวิเศษสถาพร "

(พระนลคำหลวง หน้า 450)

คำที่ขีดเส้นใต้เป็นคำที่ผิดไปจากลักษณะบังคับ คือ คำที่ 1 ในวรรคแรก บังกับกรุ ทรงใช้คำว่า " พุทฺธิ " เป็นกรุ และคำที่ 2 ในวรรคที่ 2 บังกับ ลหุ ทรงใช้คำว่า ' สิม ' เป็น ลหุ ซึ่งทั้งสองนี้ ไม่ตรงกับความหมายของ กรุ ลหุ ที่กำหนดในปัจจุบัน

การที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เช่นนี้ จะถือว่าผิดลักษณะบังคับ กรุ ลหุ หรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ผิด เพราะ คำประพันธ์นั้นเป็นคำประพันธ์ที่บังคับเสียงหนัก เบา เสียงหนัก คือ คำกรุ เสียงเบา คือ คำลหุ ถ้าคำใดออกเสียงหนัก ไม่ว่าจะเป็นคำที่ผสมสระเสียงสั้น หรือ เสียงยาว หรือ เป็นคำที่มีตัวสะกดหรือไม่ก็ตาม ถ้าออกเสียงหนักก็ถือเป็นคำกรุทั้งสิ้น กรณีคำว่า " ไฟเราะ " เวลาออกเสียงเราเน้นคำว่า " เราะ " มากพอๆกับคำว่า " ไฟ " จึงถือว่า " เราะ " เป็นคำกรุ ด้วย หรือคำว่า " พระ " และ " พุทฺธิ " ก็ออกเสียงหนัก จึงถือว่า ทั้งสองนี้เป็นคำกรุ หากใช่เป็นคำลหุตามที่กำหนดไว้ตามความหมายดังกล่าวไป เพราะการกำหนดความหมายของคำ กรุ ลหุ ในปัจจุบัน เป็นการกำหนดตามรูปตัวอักษร หากกำหนดตามเสียงไม่ ซึ่งความจริงควรกำหนดตามเสียง ถ้ากำหนดตามเสียงที่ออกแล้ว คำว่า " เราะ " " พระ " และ " พุทฺธิ " ก็ถือว่าเป็นคำกรุได้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้ลักษณะฉันทลักษณ์ถูกต้อง เพราะ ทรงคำนึงถึง เสียง กวีย มิใช่คำนึงถึงรูปคำแต่เพียงอย่างเดียว

ส่วนคำว่า " ลิป " ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงกำหนดให้เป็นคำลหุ เพราะเมื่อเราอ่านฉันทัพพนี้ เสียงของคำนี้ มิใช่เสียงหนัก หรือเสียงเน้น แต่เป็นเสียงผ่าน จึงถือว่าเป็นคำลหุได้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงใช้คำไ้ถูกต้องตามลักษณะของฉันท

เรื่องการกำหนด กรุ ลหุ ตามเสียงหนัก เบา ตามที่ผู้วิจัยกล่าวมานี้ ก็มีปรากฏในความหมายของ กรุ ลหุ ในภาษาบาลี สันสกฤต ด้วย คือคำประพันธ์ฉันทของไทย เป็นคำประพันธ์ที่เราดัดแปลงมาจากฉันทของอินเดียซึ่งเป็นคำประพันธ์ที่กำหนดเสียงหนัก เบา หรือ กรุ ลหุ ตามตัวอักษรที่เรียงกันไป ความหมายของ กรุ ลหุ ในภาษาบาลี สันสกฤต คือ

" คำกรุ แปลว่าหนัก คืออักษรที่ต้องออกเสียงหนัก มี 4 ประเภท คือ บรรดาอักษรซึ่งเป็นตัวกันของสังโยค คือ ชอนกัน และ สะกดกันก็คื ชื่อ สังโยคาธิกรุ อย่างหนึ่ง อักษรที่เป็นที่สะ อ่านออกสำเนียงยาวก็คื ชื่อ ทุสกรุ อย่างหนึ่ง อักษรที่มีนิกหิตอยู่เบื้องบนก็คื ชื่อ นิกหิตกรุ อย่างหนึ่ง อักษรที่เป็นสุกบาทข้างต้น หรือ ที่สุกข้างปลายบาทนั้น ถึงจะเป็นลหุ ก็นับเป็น กรุ ไ้ ชื่อ ปาตันตกรุ อย่างหนึ่ง

คำว่า ลหุ แปลว่า เบา บรรดาอักษรที่เป็นรัสสะล้วน อ่านมีสำเนียงสั้น และไม่มีพยัญชนะสังโยคซ่อนอยู่ข้างหลัง เรียกว่า ลหุ

อักษรที่เป็นลหุนั้น นับตามภาษามกธ คือ อ อิ อุ หรือพยัญชนะที่อาศัยระสามตัวนี้ " 1

แต่ในภาษาสันสกฤต คำกรุ ลหุ มีข้อสังเกตอย่างหนึ่ง คือ ถ้าไ้ก็ตามแม้จะผสมสระเสียงสั้นอยู่ ถ้ามี วิสกรุ อยู่ด้วย ถือว่าคำนั้นเป็นกรุ ไม่ใช่ ลหุ

ฉะนั้น คำลหุในภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้นว่า เป็นคำที่ผสมสระเสียงสั้น อะ อิ อี อุ เอะ แอะ โอะ เอาะ ฮัวะ เอียะ เอือะ เอาะ เป็นลหุเสมอ ก็ไม่ถูกต้องนัก เพราะต้องพิจารณาเป็นกรณีไปว่าออกเสียงหนัก หรือ เบา ถ้าออกเสียงหนัก ก็คงถือว่า

¹ ฉันท ขำวิไล ฉันทศาสตร์ (อ้างอิงจาก วิทยาวรรณกรรม พระนิพนธ์ ของกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ หน้า 663 - 664)

เป็น ครุ (แบบ กรุ ของภาษาสันสกฤต ที่ออกเสียงสั้นแต่มีวิสรรค) ถ้าออกเสียงเบา ถือเป็นลหุได้ ดังนั้น คำว่า "พระ" "พฤ" "เราะ" จึงถือเป็นคำกรุได้ตามเหตุผลนี้

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์¹ ได้ทรงอธิบายถึงคำกรุ ลหุ ไว้ สรุปได้ว่า ครุ ลหุ ควรถือเรื่องการออกเสียงเป็นใหญ่ ถ้าออกเสียงหนัก หรือ เสียงตกที่คำนั้น ก็ถือเป็น กรุ ถ้าออกเสียงเบา หรือ เสียงผ่านไป ก็ถือเป็นลหุ จะถือวิธีเขียนเป็นเกณฑ์ไม่ได้ ต้องถือวิธีอ่าน เมื่อเสียงตกที่ใดก็ถือว่าเป็นคำกรุ เช่น คำว่า "ตะแหมะมะชะ" เสียงตกที่ "แหมะ" "ชะ" ถือเป็นคำ กรุ กรุ ส่วน "ตะ" เป็นเสียงผ่านไป ถือเป็นลหุ หรือหากที่ผสม "อ" จะถือว่าเป็น ครุ หรือ ลหุ ก็ได้ แล้วแต่ว่าเสียงตกหรือไม่ ถ้าเสียงตก ก็ถือว่าเป็น ครุ ถ้าไม่ตก ก็ถือเป็นลหุ เช่น คำว่า "ประจำ" เป็น ลหุ กรุ

จากคำอธิบายเรื่อง กรุ ลหุ ทั้งของภาษาบาลี สันสกฤต และ ภาษาไทย จะเห็นว่า คำกรุ ลหุ ควรยึดเสียงที่ออกเป็นหลักมากกว่ายึดตัวเขียน ถ้าเสียงตก หรือ เสียงเน้นที่ใด ก็ถือว่านั้นเป็นคำกรุ ถ้าเสียงผ่านไปหรือไม่เน้นก็ถือว่าเป็นลหุ

จะเห็นการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้คำกรุ ลหุ ผิดจากความหมายที่กำหนดในปัจจุบัน แต่ทรงใช้ถูกต้องในเรื่อง เสียงหนัก หรือเสียงเน้น หรือ เสียงตก และ เสียงเบา หรือ เสียงผ่านไป จึงไม่ถือว่าทรงพระราชนิพนธ์อินทวิเชียรฉันทน์ ผิดฉันทลักษณ์ในปัจจุบัน แต่ทรงพระราชนิพนธ์ได้ถูกต้องโดยคำนึงถึง เสียง ลำนำ ของฉันทเป็นเกณฑ์ การพระราชนิพนธ์อินทวิเชียรฉันทน์ในลักษณะนี้มีไม่มากนัก ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องนี้

ส่วนคำพระฉันทฉันทอื่น ๆ คือ โกลง จาพย์ กลอน ร่าย ทรงเกร่งกร้า ในเรื่องลักษณะบังคับมาก ทั้งนี้เพราะทรงมีพระราชประสงค์จะให้หนังสือเรื่องนี้เป็นแบบอย่างในการประพันธ์ของคนอื่นๆ

¹ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ ด.ก. หน้า 662-668

3 ศิลปะในการประพันธ์ (การดำเนินเรื่อง)

จากการศึกษากาพย์ประพันธ์ในพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง จะเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีความสามารถในการเลือกใช้กาพย์ประพันธ์ ใดเหมาะสมกับเนื้อเรื่องแต่ละตอน เนื่องจากเรื่องพระนลเป็นเรื่องเล่าที่มีความยาวมาก พอสมควร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงเล่าเรื่องนี้ให้น่าสนใจด้วยการใช้กาพย์ประพันธ์หลายๆชนิดเหมาะกับเรื่องก่อนนั้นๆ เพื่อให้ผู้อ่านสนุกสนานและเกิดอารมณ์คล้อยตามไปด้วย

ในการพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวงนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแบ่งเนื้อเรื่องเป็นตอนๆ ไม่ให้ซับซ้อน ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดี โดยแบ่งออกเป็น 7 ภาค คือ

ภาคที่ 1 นมัสกฤตึกกา เป็นการกล่าวบูชาพระรัตนตรัย พระกณเฑียร ขอให้พระองค์นิพนธ์กาพย์ประพันธ์ได้สำเร็จ บูชาพระกฤษณะ ไทพยายนวยาส ผู้แต่งเรื่องพระนลฉบับภาษาสันสกฤต ขอให้พระองค์นิพนธ์เรื่องพระนลได้สำเร็จ บูชาพระอาจารย์ คือ พระยาอริราชดิษฐ์โสภณ (ม.ร.ว. หนู อิศรางกูร) ทรงนิพนธ์ว่า

" โทณอิศรางกูร มุสิก นามนา " ¹

ที่ช่วยทำให้พระองค์โปรดการแต่งกาพย์ประพันธ์ นอกจากนี้ทรงบูชา พระอุปัชฌาย์ พระราชชนนี ทวยเทพยดาที่ปกป้องสยาม ตลอดจนบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปสู่สุวรรค์แล้ว ทรงขอให้สิ่งเหล่านี้ช่วยซัดภัยพิบัติ และช่วยคุ้มครองสยามประเทศตลอดจนประชาราษฎร์ให้ร่มเย็นเป็นสุข

ในภาคที่ 1 นี้ เป็นลักษณะของวรรณคดีไทยทั่วไป ที่มักจะเริ่มด้วยการเกริ่นบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อขอความสำเร็จต่างๆ ดังกล่าวของ กุหลาบ มลลิกะมาส ว่า "วรรณกรรมร้อยกรองโดยทั่วไปของไทย จะขึ้นกันด้วยบทไหว้ หรือ ประณามบท อาจเป็นการชมบ้านชมเมือง ความเกษมสุขของราษฎร ความยิ่งใหญ่ของพระมหากษัตริย์

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ส.ก. หน้า ข

ไหว้พระรัตนตรัย ปิณามารกา ภรรยาจารย์ หรือ สรรเสริญเทพเจ้า " ¹ ซึ่ง
เรื่องพระนลฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ และ ฉบับของ
ประตาท จันทร รอย ไบมี

สำหรับคำประพันธ์ที่ทรงใช้ในภากนัมสฤกคิกดา นี้คือ โคลงสี่สุภาพ ทั้งหมด
ก่อนที่จะทรงพระราชนิพนธ์เป็นโคลงสี่สุภาพ ทรงตั้งกาดาวามาสันสกฤตก่อน แล้วจึงทรง
นิพนธ์โคลงสี่สุภาพ เพื่ออธิบายความ เช่น

" นโม วิทยาสาส กัณฺธมโหฬารายนาย

๐ พลงนบพระวลาสเจ้า	ทวิชนม์
กฤษณโฬปายน	พรกกลา
ผู้แต่งเรื่องพระนล	สันสกฤต นั้นแล
ขอจงคลจิตข้า	แต่งแมนพระมุนี " ²

การที่ทรงใช้โคลงสี่สุภาพประพันธ์ก่อนนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าทรงใช้ได้เหมาะสมกับ
โอกาส เพราะ โคลงเป็นคำประพันธ์ที่ใช้ในโอกาสแสดงความเกรงขม กักคี่สี่ทสี่ ไม้ดีก่า
คำประพันธ์ชนิดอื่นๆ แม้ว่ามีคำประพันธ์บางประเภท ก็คือ ฉันท์ จะใช้ในโอกาสแสดง
ความกักคี่สี่ทสี่ได้ แต่ก็รู้สึกว่ายากกว่าโคลง และในบทพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ มี
คำประพันธ์โคลง มาก และ เก่งกว่าคำประพันธ์ชนิดอื่น

ภากที่ 2 อารัมภกถา เป็นภากที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการพระราชนิพนธ์
เรื่องพระนลคำหลวง ว่า ทรงพระราชนิพนธ์เพื่อชักชวนคนไทยให้แต่งหนังสือ ทรงชี้
ให้เห็นความสำคัญของการกวี และการประพันธ์ ว่าแสดงถึงความเจริญของบ้านเมืองได้
คำประพันธ์ที่ทรงใช้ในภากนี้คือ โคลงสี่สุภาพ ทั้งหมด ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสม
เพราะลีลาของโคลงสี่สุภาพน่าเลื่อมใส

¹ ภูหลาม มัลลิกะมาส " วรรณคดี วรรณกรรม และ วรรณศิลป์ " อนุสรณ์
นาง รำเพย จำปีรัตน์ หน้า 196

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า ก

ภาคที่ 3 นิทานวัจนะ เป็นภาคที่กล่าวถึง เรื่องพระนวลว่าแทรกอยู่ใน
วนบรรพ ในกัมภีร์มหากาธะ ซึ่งพระมุนีฤๅณโศทปายนวยาส เป็นผู้นิพนธ์เป็นโคลงกา
สันสกฤต เรื่องพระนวลนี้ พระมุนีชื่อ พฤทธีวะ เป็นผู้เล่าให้ปามพทั้งห้าฟังขณะชักเช
ตุเรศสัตวอยู่ในป่าได้รับทุกข์ทรมาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลอบใจให้คลายความทุกข์
และได้ทรงเล่าเรื่องมหากาธะทั้งแก่ตน จนถึง ปามพทั้งห้าได้พบ พระมุนี พฤทธีวะ
และขอให้พระมุนีเล่าเรื่องพระนกลีให้ฟัง

สำหรับคำประพันธ์ที่ทรงใช้ในภาคนี้ ทรงใช้บรรยายในตอนต้น เพื่อรวบรัด
เรื่องให้เร็วขึ้น แล้วทรงเล่าเรื่องมหากาพย์กาธะ ด้วยการใช้ โคลงวิษณุมาลี
ในตอนท้ายของภาคนี้ ทรงกล่าวถึงการนิพนธ์เรื่องพระนล ว่า

" ๐	ก่อไปจะจับเรื่อง	พระนล	
	สันสกฤตมีกำกับ	อยู่แล	
	ในทางจะประพันธ์	เพราะอย่าง	ไทยฤา
	บางแห่งก็จำแก่	กักแปลง	
๐	บางแห่งเดิมว่าถ้อย	พาเพียร	บ้างนา
	แต่ไม่ผิดใจความ	เก่าไซ้	
	ขอท่านผู้เปรียบ	สันสกฤต	
	จงโปรดเมตตาให้	อภัย "	¹

การนิพนธ์โดยใช้ ร่าย และ โคลงวิษณุมาลี (โคลงสี่กัณฑ์ไม่บังคับ เอก โท) ในภาคนี้
ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสม คือ ตอนที่ทรงต้องการบรรยายความให้รวดเร็ว ทรงใช้ร่าย
บรรยาย แล้วจึงทรงเล่าเรื่องละเอียดโดยใช้โคลงวิษณุมาลี ซึ่งเป็นโคลงกั้น เสียงในกา
ท้ายของโคลง ห้วน ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสะเทือนใจตามไปด้วย

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า ๐

ภาพที่ 4 เป็นตัวเรื่องพระนล ทรงแบ่งเป็นตอนๆ เรียก สรรค มี 26 สรรค แต่ละสรรคทรงใช้คำประพันธ์ต่างกับความลักษณะของเรื่อง ในการดำเนินเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ จะทรงใช้ ร่าย เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ทรงใช้ กาพย์ฉกขี้ และ กาพย์สุรางคนางค์ ซึ่งคำประพันธ์ทั้ง 3 ชนิดนี้ใช้บรรยายความเมื่อต้องการความรวดเร็ว เป็นใหญ่ พระองค์ทรงเลือกใช้ได้เหมาะสม นอกจากนี้ บางตอนทรงใช้ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ โคลงสี่สุภาพ และ อินทริยเชียรฉันท แต่มีไม่มากนัก ส่วนกาสนกของตัวละคร ทรงใช้ โคลงสี่สุภาพ โคลงวิษุมาล โคลงมหาวิษุมาล โคลงจักรลา โคลงมหาจักรลา โคลงสินธุมาล โคลงมหาสินธุมาล โคลงนันททนาย โคลงนหานันททนาย นอกจากนี้ ทรงใช้ กาพย์ฉกขี้ กาพย์ยานี อินทริยเชียรฉันท วสันตศีลฉันท รุชงคปยาฉันท (ใช้เฉพาะคำพูดของ พญานาค ชื่อ กรรโกฏก)

การเลือกใช้คำประพันธ์ในการสนทนาของตัวละครนั้น บางตอนทรงนิพนธ์เลียนแบบละครด้นสกฤต ชนิดที่เรียกว่า " นาฏกะ " ซึ่งกำหนดให้ตัวละครใช้ภาษาต่างกัน ดังที่ทรงอธิบายไว้ท้ายเรื่องสกฤตลา ที่ว่าถ้อยวิธีเล่น " นาฏกะ " ว่า " ส่วนบทละครนี้ อาจารย์ แมกคอนแนลล์ อธิบายว่า ต้องแบ่งให้ภาษาพูดต่างๆกันตามสมควรแก่ชั้นของบุคคล บรรดา พระเอก กษัตริย์ พราหมณ์ และ กษัตริย์สูง พูดภาษาสันสกฤต บาง และ ผู้ชายชั้นต่ำ พูดปรากฤต (คือภาษาสามัญไม่ใช่ภาษานักเรียน) แต่แม่ในหมูกษัตริย์พูดปรากฤตนั้นก็ยังมีต่างๆกันไปอีก นางใช้ภาษามหาราชาในที่เป็นบธสา แต่ในบทรายใช้ภาษาเศารเสนี และ เกิดกับนางถนัดก็ใช้ เศารเสนี เสนาใช้มคธ...

ในเรื่องพระนลกล่าวหลวงก็เช่นกัน ในสรรคที่ 15 ทรงใช้คำประพันธ์ทางลักษณะของตัวละคร ดังที่ทรงอธิบายไว้ว่า " ในสรรคนี่ เล่นเป็นกระบวนฉันทต่างกษัตริย์กับฉกขี้สลับกันไป เลียนแบบละครด้นสกฤต ชนิดที่เรียกว่า ' นาฏกะ ' ซึ่งกำหนดให้ใช้กษัตริย์ที่เหมาะสมกับตัวผู้พูด ในที่นี้จึงใช้ดังนี้ คือ ดำเนินเรื่องใช้ สุรางคนา คำครีษพระนลซึ่งบัดนี้แปลงเป็นไฟ จึงใช้ฉกขี้ เป็นพื้น แต่เมื่อเผลอตัวก็พูดเป็นวสันตศีลฉกขี้

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สกฤตลา มัทนพารชา ท้าวแสนปม ประมวลสุภาษิต หน้า 69 - 70

ไปบ้างตามอย่างเจ้านาย กำนักรัศท้าวฤๅษบรรณ ใช้อินทวิเชียร กำพุกนายชีวลสารก็
ใช้บ้าง " 1

จะเห็นว่าทรงเลือกใช้คำประพันธ์ใดที่เหมาะสมกับโอกาส บางตอนทรง
พระราชนิพนธ์เป็นกลอนบทละคร และ กลอนเสภา เมื่อต้องการเล่าเรื่องให้ละเอียด
แจ่มชัด ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ และ กิดอารมณ์กล้อยกาม ได้แก่ตอนที่ พระนล กับท้าว
ฤๅษบรรณ และ เวย์นไฉย เข้ามาในเบ้องวิหรรค์เพื่อร่วมงานสมุพรนางทมยันต์ครั้งที่ 2
ตามอุบายของนาง จนกระทั่งพระนล และ นาง เข้าใจกันได้ ทรงใช้กลอนบทละคร
และกลอนเสภา เล่าเรื่องอย่างละเอียด สดกแทรกอารมณ์ ความรู้สึกของตัวละคร
เข้าไว้ด้วยกันอย่างแจ่มชัด

ในตอนที่ทรงพรรณนาเชิงนิราศ จะทรงใช้ โกลงสี่สุภาพ กับ กาพย์ยานี แต่งปน
กัน แบบกาพย์ห่อโคลงเห่เรือ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ก็นิพนธ์มาถึงสิ่ง
ที่ได้พบเห็นโดยนำไปสัมพันธ์กับความรักที่พรากมา ได้แก่ตอนที่นางทมยันต์เที่ยวควาหา
พระนลในป่า ทรงพรรณนาเชิงนิราศไว้บ้าง

ภาคที่ 5 อุดรกกา เป็นการสรุปเนื้อเรื่องพระนลว่าให้กตัญญูผู้อ่านอย่างไร
และทรงกล่าวถึง วัน เดือน ปี ที่นิพนธ์หนังสือเล่มนี้ ในตอนสุดท้ายโดยทรงขอพร
พระไตรรัตน์

คำประพันธ์ที่ทรงใช้ คือ วสันตทิลกฉันท์ และ อินทวิเชียรฉันท์

ภาคที่ 6 ภาคผนวก เป็นภาคที่ทรงอธิบายเกี่ยวกับลักษณะกาประพันธ์ ว่าทรง 19
พระราชนิพนธ์โดยใช้คำประพันธ์ชนิดใดบ้าง แต่ละบทของแต่ละสรรคทรงใช้คำประพันธ์
ชนิดใด ที่ต้องทรงนำมากล่าวในภาคผนวก เพราะในแก้วเรื่องแต่ละบท มิได้บอกคำประพันธ์
ไว้ ทรงเห็นว่าทรงรังจางนำมากล่าวไว้ในภาคผนวก

ภาคที่ 7 อภิธาน เป็นการรวบรวมศัพท์ที่ผู้อ่านควรจะทราบ ได้แก่ นามบุคลิก
ในเรื่อง ทรงอธิบายอย่างละเอียด นอกจากนี้เป็นศัพท์ที่ไม่ค่อยได้พบเห็นในหนังสืออื่นๆ

หรือศัพท์ที่พบในหนังสือเก่าๆ ศัพท์ที่ไ้เขียนไปจากคำแปลเดิม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ
เรื่องได้ดียิ่งขึ้น

4. คำเก่าทางศาสนาทฤษฎี

จากการศึกษาพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลกล่าหลวงในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้วิจัยเห็นว่า หนังสือเล่มนี้ใช้คำทางศาสนาทฤษฎีมาก จึงจะกล่าว
เป็นข้อๆ ดังนี้

4.1 การเลือกใช้คำ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีความสามารถในการเลือกใช้คำ
ได้เหมาะสม ไม่ใช่คำใดๆ แต่ทรงใช้คำที่มีความหมายลึกซึ้ง สะท้อนอารมณ์ หรือ
สูงส่ง มีสง่า ควรูป และ เสียง เป็นพิเศษ เช่นคำที่พระนลเรียกนางหมยงค์ ทรงใช้
คำว่า " กัลยาณี " หมายถึง นางงาม หรือ หญิงงาม แสดงความสง่างาม และ
มีเสียงไพเราะ เช่น

" จมใจแห่งพี่แล้ว กัลยา ณีแม่ " 1 //

หรือทรงใช้คำว่า " ศรี " แสดงความน่ารัก มีสง่า มีความงามเปล่งปลั่ง แสดงความรัก
และชื่นชมในคือนาง หรือทรงใช้คำว่า " โฉมศรี " เช่น

" ภริตา เกติ นิโพธทำ วจน์ หิคม์ อากัมมน์

" พังผิวทุกเลิกลิณ ศรีสวาท

ที่จะเผยพจน์พร้อง เพื่อศรี " 2 //

หรือทรงใช้คำว่า " นฤมล " อันหมายถึงนางผู้บริสุทธิ์ ไม่มีมลทิน หรือ ทรงใช้คำว่า

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ด. หน้า 47

2 ก. หน้า 109

"นิมเนื้อ" ซึ่งแสดงถึงกวางอ่อนหวาน นาทะนุณนอม เว้น

" น จาห์ คัยกตุกามส์ คีวาง กิมรัทม์ ภีรุ กังกเส

๐ อ้าเรีฟจักทัง นฤมล ไคฤา

เจ้าอย่าไคสงกา ลักเหื้อ

คัยเซย์ม อหัม อากีมาบ น ไว่ว คีวาม์ อนินท์เก

พินจะทังตน ไค้อยู นามเ

แกะทังนิมเนื้อ ไม่เลย " 1

นอกจากนี้ มีคำว่า "แก้ว" 'แก้วตา' อันแสดงถึงกวางรักเท่าเทียมชีวิต

คำว่า "บ่มเนื้อนวล" "นวลนาเรกร" แสดงความทะนุถนอม

คำว่า "เยาวมาลย์" แสดงความอ่อนเยาว์ นาทะนุณนอม

คำว่า "ศรีสุภา" หมายถึงนางผู้มีงามสง่างาม เป็นต้น

คำ ที่ทรงใช้เรียกนางทนต์โดยทั่วไป นี้มาก ล้วนแต่แสดงถึงความอ่อนหวาน บริสุทธิ์
สง่างาม ก็เล็ก เช่น สุภารัตน์ นารีรัตน์ มิ่งนารี นวลอนงค์ นงลักษณ์ นงเยาว์
นงพะงา นนงน้อย นางแก้ว บังอร อรทัย แจ่มจันทร์ โฉมศรี โฉมศรี งามด้วย
ทรมามขมิ ไกมี (อิกาท้าวภิมะ) ไวหรณ (เจ้าหญิงแห่งเมืองวิหรณ) หรือ

เทวีวิหรณ ยอดนารินทร์ เยาวมาลย์ เยาวเรกร ยุกิน มารศรี อักเรศ วนิดา

หรือคำที่ทรงใช้เรียกพระนล ก็ล้วนแล้วไปช่วยการแสดงความรู้สึกน่ายามสง่างาม

ภาคภูมิ เช่น บุรุษพิทักษ์ (ชายชากีส) นรเกรษฐ์ (ก็เล็กเหนือคน) อภิสิทธิ์

บุญโกลก ทรงเกรง อิศเรศ เจ้าหล้า นฤเบศร นรินทร์ นฤภินทร นิษัณธ์ (ผู้

ครองนิษั) ปิ่นนิษั ชักกียราช จอบไผ่ ท้าวไท ภวไนย ภูวนาถ ภูมิมาล

ภูวคด พระภูธร

หรือคำที่นางทนต์ เรียกพระนล ก็ทรงเลือกใช้คำที่แสดงความสง่างาม น่ายามสง่า

ยกย่อง เช่น นารถรรคา รัตนภรรคา ปิยราชภรรคา นรเกรษฐ์ นรพิทักษ์

นรนาถ พูลหัว พูลกระหม่อม พูลกระหม่อมแก้ว บรรพรัตนโรคม พระปิ่นสาก

พระทรงฤทธิ์ ทรงชัย จอมประชา วรราชา พงกัทธิกร

หรือคำที่ทรงใช้เรียก ป่า ก็ทรงใช้คำที่มีความหมายก็ แะภาพให้เห็น เช่น ทรงใจ
คำว่า " ไพร่ทรง " ซึ่งหมายถึงป่าที่ประกอบด้วยต้นไม้สูง นอกจากนี้ก็มีคำว่า

ไพรวัน ไพรสณฑ์ แนวธัญ (ป่าหิม)

หรือ คำที่ใช้เรียก เสือ ทรงใจคำว่า อรดิยราช (เจ้าแห่งป่า) แกรพูล

มฤเคนทร์ (ผู้เป็นใหญ่เหนือสัตว์ทั้งหลาย) พญาไพร (เจ้าแห่งป่า) มฤคเศรษฐ์

(ผู้ประเสริฐเหนือสัตว์ทั้งหลาย) มฤกราช (เจ้าแห่งสัตว์ทั้งหลาย) สมิง

หรือ คำที่ใช้เรียก ภูเขา ทรงใจคำที่มีความหมายก็ แะภาพให้เห็น คือ สิงขร

สิขเรศ ไศล วงษา ภูษา กิรราช ราชกรี (เจ้าแห่งเขา) อจลเกรมภ์ (ถ้าม

ที่อันมั่นคงยิ่ง) จอมกรี จอมภูษา กิรรัตน์ จอมไศล

4.2 เสียงของคำที่ทรงเลือกใช้กับภาพไพเราะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก

กลอยกลาม ไก่แก

4.2.1 เสียงสัมผัส คือเสียงกลิ้งจองที่เป็นทั้งสัมผัสนอกซึ่งเป็นสัมผัส
บังคับในกาพย์ประพันธ์แต่ละชนิดโดยใช้สัมผัสสระ และสัมผัสใน ซึ่งเป็นสัมผัสนอกบังคับ
อาจจะเป็นสัมผัสสระ หรือ สัมผัสอักษร ก็ได้

ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้คำประพันธ์หลายประเภท และทรงพระราชนิพนธ์ไว้ถูกต้องตามลักษณะ
บังคับของกาพย์ประพันธ์นั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง คณะ หรือ สัมผัส ก็สัมผัสนอก
ส่วนสัมผัสใน ในกาพย์ประพันธ์ทุกชนิด จะทรงเพิ่มสัมผัสในค เมื่อนิยมไว้เสมอ ทำให้
บทพระราชนิพนธ์ของพระองค์มีเสียงสัมผัสไพเราะรื่นหู ซึ่งผู้วิจัยจะเสนอคำประพันธ์
แต่ละชนิด ดังนี้

(1) ถ้าประพันธ์โคลงสี่สุภาพ รองศาสตราจารย์ สบปอง พิริยกิจ¹ กล่าวว่า กลวิธีที่จะทำให้โคลงสี่สุภาพ โดยการเพิ่มสัมผัสในบาทโดยใช้สัมผัสอักษร หรือสัมผัสสระ ก็ได้ แต่โดยทั่วไปนิยมสัมผัสอักษร การเพิ่มสัมผัส จะสัมผัสในท่วง เช่น โคลงสี่สุภาพ วรรคหน้า มี 5. ถ้า แบ่งเป็นท่วง 3/2 หรือ 2/3 หรือ 2/2/1 แล้วเพิ่มสัมผัส ดังนี้

๐ ๐ ๐/๐ ๐

หรือ

๐ ๐/๐ ๐ ๐

หรือ

๐ ๐/๐ ๐/๐

หรือจะส่งสัมผัสข้ามวรรค หรือ ข้ามท่วง ก็ได้ ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะไพเราะของโคลงสี่สุภาพ เช่น

๐ ๐ ๐ ๐ ๐ _____ ๐ ๐ (๐ ๐)

ซึ่งการสัมผัสในของโคลงสี่สุภาพ มีหลายแบบด้วยกัน โคลงสี่สุภาพที่ดี จะถ่วงโยนสัมผัสอักษรให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะเสียงสัมผัสใน ของโคลงสี่สุภาพ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่องพระนลคำหลวงแล้ว เห็นว่า โคลงของพระองค์ มีเสียงสัมผัสดี และมีลักษณะสัมผัสใน หลายประเภท ดังนี้ คือ

" ๐	กุรากุลบุตรเชื้อ	ญาติชาย	ไทยเอย
	อันชาติรุ่งเรืองฉาย	เด็กแท้	
	แม่ไร่กะวือวาย	ทั้งชาติ	เจียวพ่อ
	เขาจะเมาะเลนแม่	หมกมุ่น	

(พระนลคำหลวง หน้า ก)

¹ สบปอง พิริยกิจ กาบบรรยายวิชาการประพันธ์ร้อยกรอง บรรยายแก่นิสิตปริญญาโท วิทยาลัยวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท พ.ศ. 2515

หรือ หันควา โยสมิ น เก ราชัน กริษยามิ ทว ปรียัณ

๐ แก่นเ็นเขาวลัคนน้อย นาเรศร
 ชายอื่นจักไปเวกน จิกทอง
 บุคสมักรรักนฤเบศร บพิตร ไสกแล
 หวังสนิษชิกทอง หางแด่แก่น

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 7)

หรือ สดล เก ภเวจ ฐันม รูป เจท สุมิธยเบ

๐ พระนางกำเนคแล้ว เด็กคิ
 เอาจลอบพรอบเพริศศรี ผองแผ้ว
 แมกรองกฐีวี สมณนิท
 ผลจะมีไมแคล้ว กลากพันผลสรรพ

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 11)

หรือ ปรีรามุญ อิจฉันคิ เทวาศิ ถิวง กักโรกนิร วรุโณ ยบท์

๐ เกื่อนนางว่าซำละ ลักนี้
 ยบราชวรณมี จิกพ้อง
 เทษาม อันยักม เทว็บ ปกิกแก้ว วรยัสวี ห
 ซอรัตนาริ เลือกเทพ หนึ่งนา
 เป็นกุสสมนอง แบนเนื้อเนนาน

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 29)

หรือ หฤทธราชย์ หฤทธทวิย วิวิศัตริ กษัตติถุกัน วิคัม

๐ เสียเปื่องเสียหทัยแบ่น ผาตรง หมกแล
 ขำอุกเจียนพระองค จักมวย
 กลัม ฤคสฤชย กิจเจยมี อหิ ถวาง นิรชเน วเน
 จะทิ้งพระเก็นกง แคนเดือน เกี้ยวฤา
 ขำจะไปกวาย เพื่อนท้าวเขอไลน

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 119)

จะเห็นว่ โคลงสี่สุภาพ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เต็มไปทั่วสมัยสมัยใน ในลักษณะต่างๆกัน ซึ่งช่วยทำให้เสียงในโคลงไพเราะ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม

ส่วนโคลงประเภทอื่นๆ ได้แก่ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ และ โคลงสามก้น ก็มีสัมผัสใน ภายในท่วง ทำให้โคลงมีเสียงไพเราะ เช่น

โคลงสามสุภาพ

๐ เหวมี อุกัถ์ ส กักรณ นลห์ ปิราญชสิร์ อพิร์วิท

๐ พังบรรหารกักรินทร์ นลนรินทร์โกกเศร่า

จึงประณตนอนเกล้า คอบถอยวัชร

(พระนลคำหลวง หน้า ๒๙)

หรือ

๐ น กริษยสี กัศมกั ทิว วรจ ไนบจ มาจิริม

๐ ฤาธาจะกิน กายยังยืนสัคยั้ง

อย่าเน่นอยารอรู้ ธิบเกาไปคาบ สิ่งนา

(พระนลคำหลวง หน้า ๓๑)

โคลงสามก้น

๐ เหวมี อุกัถ์ส กยา ราชัน สุเทโว ทวิขลัคคัมท

๐ ฝ่ายสุเทพทวิข สติธิปัญญาเยี่ยมเกล้า พังสารพระแม่เจ้า กรัสถา

สุโขวิวิฏ อาจิมเฏ หมยันกียา ยดากถัม

๐ พรหมณั่งลงโกยกวร ทลทั้งมวลหมกไซร

เรือนางวิทรภักให้ เสรีจสุรพ

(พระนลคำหลวง หน้า ๒๘๙)

โคลงสองสุภาพ

๐ คาท ศา วาศปกลยา วาจา หุ่เชน กริษิตา

๐ นฤมลแสนไท่กสร้อย สรุเลียงละห้อย

สะอื้นทรวงศรี

(พระนลคำหลวง หน้า ๑๑๓)

ส่วนโคลงโบราณที่ไม่บังคับกับ เอก โท ทั้งที่เป็นโคลงก้น และ โคลงสุภาพ ก็ทรงเพิ่มสัมผัสในไว้เช่นเดียวกัน ทำให้โคลงมีเสียงสัมผัสไพเราะขึ้น เช่น

โคลงวิษณุมาลี

กถิ สัมฤทธิโธ กัถว่านํ ทว หริบ วิวรชนทํ
 ๐ กรังก่อนนอวฤทธิลํ มหิบาล อีนแม่
 เพื่อเพิ่มพูนพรรษา แห้งเจ้า
 ปริจิยุโก กมิธยามิ ทว โสภ วิวรชนทํ
 กรังนี้จะไปปาน ยาจก พี่แม่
 จะเพิ่มพูนโสภเสรา แห้งส

(พระนลคำหลวง หน้า 121)

โคลงมหาวิษณุมาลี

กามโกโกทํ ปิริโยร หินาง หินาม พันธุชนน จ
 ๐ ทังกรอกรวัท่างเจ้า แจ่มจันทร
 ยังมีหน้าว่าประยูร วิโยก
 เทหิ ชารยติ หินาม ภักติภทมิเนนทางกันยา
 หวังอยู่แก้พบภรร คาเส้นท
 นางจิ่งสุทนต์โสภ อยู่ไถ้ไถยก็

(พระนลคำหลวง หน้า 277)

โคลงจิครลกา

มม โสเกน สัมวิคินา ไนราถียาถ์ กนุมีธยามา
 ๐ ฤาเป็นเพื่อโสภเสรา ทรวงหมอง
 เพราะหาทางสวามี นิราถ
 ไนว ส่า กริหิจิถ์ กรียาถ์ ส่าปติยา จ วิเทษท
 แก่มิลูกสองสุท วิเทษ แล้วนา
 กงมัวว้าชาติอย่าง กากหญิง

(พระนลคำหลวง หน้า 329)

โคลงมหาจักรลดา

ถถ จ ภริญา ชฎาคีโยย ภริคุรี วา วามโลจนา
 ๐ นารีไพบรภาณูถิ วงศา
 ไพบรภาณรรคาครอง กุเกล้า
 คีวยา จ วิหิตา วิปริ กถัม เอวักกา สติ
 นางนี้วิปราชราย รัจัก อยู่ตา
 ไยจึงมาเสราโศก คังนี้เป็นไฉน
 (พระนลคำหลวง หน้า 287)

โคลงนันทหายิ

อเนน วปนา พาลา ปิปลุณาเนน สู้จิกา
 ๐ นารีทรงทร กเกล้า นงพาล
 ไผเปรียบบัวบานเจิม แจะหน้า
 ลักปิเกยัม มายา เทวี นิกฤโตกีนีร อีไวมธนา
 ขอลลักษณ์พิศาสองก อรชัค แ่นแล
 กุจะแสงจาบฉก อักนี
 (พระนลคำหลวง หน้า 295)

โคลงมหานันทหายิ

ภกีนยา ทูพิศา เนสี ปิปลุณาเนน สู้จิกา
 ๐ อัครีสุภลักษณ์ เลิศ นารี
 เป็นลูกภกีนินัน สุกสวาท
 เห็นไผซึ่งมีงาม ขาอยู่
 จึงแน้นนางนาฏลักษณ์ เลิศแท้ก่อนหลาน
 (พระนลคำหลวง หน้า 297)

โคลงสินธุมาลี

มาง เจต อัจฉลิต ชีวันกัม มคห์ สักยัม หริวมิ เถ

๐ อ้าพระบังเกิดเกล้า เกตุ ช้าเอย

ลูกจะกงชัว อยู่ไค

ก็เพราะพระชนนี ทรงโปรค นั้นแล

ลูกจะทูลถอยไซร้ แดทรง

(พระนลคำหลวง หน้า 305)

โคลงมหาสินธุมาลี

วิหริภาย์ ยาคุม์ อัจฉาภิ มหยังกียาห์ สิวยวรั

เอกาหิณา หยัคคักรัตถุ มัณยเส ยทิ วาหุก

๐ กูราวาหุกยอด ลารถิ

ผูลาคชัปปาชี ยิงยวค

นางมมยันที อรเอก

จะสยบพรรวค เรงเราเวลา

(พระนลคำหลวง หน้า 325)

นอกจากจะทรงแสดงกวางสามารถในการเพิ่มสัมผัสใน ในโคลง ซึ่งทำให้
โคลงมีเสียงไพเราะ และ ก่อให้เกิดความสะเทือนอารมณ์แก่ผู้อ่านแล้ว ยังทรงแสดง
ความสามารถในการพระราชนิพนธ์โคลงเป็นกลบท ชื่อว่าพันหลัก อีกหลายบท ก็อ

น ใจกา ใจธสา กักียา ไกจิจท์ จริณิถุม์ ปถิ

๐ อันนางประภคณกัวย คียิง -

ยงตั้งเกราะกันของก เกร

ยศวิมิ มหาลาคา มัททิกเตย ปถิวิธา

แกวเอยอ้ายทรง ตรีวิชัย

รักบักถกวงจิตแล้ว แน่นแน่นถาจาก

(พระนลคำหลวง หน้า 127)

คัตถ์ว่า กัถ์ว่า นโล ราชา

o ราชาไปพันกลับ เวียนวน กลับเธ

ขุนร เอติ สภาบ มุหุห

วนกลับคุณมด อักเทื่อ

อากฤษัยบาณห์ กลินา

เทื่อโกลลิลล จาหาก ไปนา

เสาทฤเทนาวิกฤษัยเก

หากรักชัฏจุเชื่อ ท่านไท่กีนกง

(พระนลคำหลวง หน้า 133)

หรือ

อวกฤษัยภูติ ฤ กลินา

o กลีณี่รายกรวาท พระนล ท่านนา

โมหิตท์ ปิราทริวัน นลท์

นลราชโมทะนล จังลี้

สุปัทม อุกฤษัย ฅาน ภารียาง

ลี้จากภริยายจ ยังลี้ อยู่แม่

วิดิปัย กรุณณ์ พุ

ลี้แก้ทุกขจื่อ นาน้อยกรวดูกราง

นัฏฐาตมา กลินา สฤษัยภูติ

o ปางนีนกลีราย จุงใจ พระเอย

กัท กัท วิทณัน นฤปห์

ใจกลับหวนกะนิงใน ล๊ะหอย

ชคาไมกาง วเน ฅุณเย

ล๊ะหอยจุเข้าไพร ไกลจาก ทับเธ

ภารียาญ อุกฤษัย พุทธิชิตท์

จากอนุชเนงน้อย นีกเฝ้าทรวงกัลลย์

(พระนลคำหลวง หน้า 135)

การที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลือกนิพนธ์เป็นกลบทวิวัฒนาการในตอนนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าทรงใช้ไวยากรณ์กับเหตุการณ์ คือเป็นเหตุการณ์ก่อนที่พระนลกล่าวว่าจะสนใจ คัดสินใจไม่แน่นอนว่า จะจากนางไปหรือไม่ ยามใดที่ทรงเป็นตัวของตัวเองก็มีความอาลัย รัก ห่วงใยบ้าง วิถีชีวิตที่กลืนเข้ากลืนใจก็สามารถที่จะละทิ้งนางได้ ซึ่งจิตใจของพระองค์ขณะนั้นว่ารุนแรง เป็นที่สุด ภาวะเช่นนี้ สัมพันธ์กับลักษณะ กลบทวิวัฒนาการ ที่กาในแง่ละบลสัมพันธ์กัน คือ คำสุดท้ายของบทต้น กับกาแรกของบทต่อไป เป็นคาๆเดียวกัน

นอกจากจะทรงใช้กลบทวิวัฒนาการในก่อนนี้แล้ว ยังมีที่ใช้อีกตอนหนึ่ง คือ ตอนนางหมยันทิออกควมหาพระนลในกลางป่า ได้พบธรรมชาติงดงาม ทรงบรรยายธรรมชาติตอนนี้อย่างเห็นภาพพจน์ โดยใช้กลบทวิวัฒนาการ ว่า

นานา ธาตุไกร นัชนัน วิวิธาน์ อภิ จาจราน์

๐ สำไถลแลวกเว้ง

วงณา

ณากอบธาณานา

หลากณ

นิภูษณัน ปริสุษณัน

หริทจาทภูทหรณานา

ลบลลามาเหลาพถกบา

คาคานา

กาบประหนึ่งสวนพน

เพริทพริงเพลินกา

(พระนลกล่าวลง หน้า 155)

(2) กาประพันธ์ฉันท์

รองศาสตราจารย์ สมปอง พิริยกิจ กล่าวถึงการแต่งฉันท์ว่า กวีมักจะเพิ่มความไพเราะของฉันท์ ด้วยการสร้างสัมผัสภายในวรรคเป็นท่วงๆ หรือสัมผัสระหว่างวรรค ซึ่งจะใช้สัมผัสอักษรหรือสัมผัสสระก็ได้

เมื่อพิจารณากาประพันธ์ฉันท์ ที่ปรากฏในเรื่องพระนลกล่าวลงแล้ว จะเห็นว่า นอกจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงเกรงครัดในลักษณะบังคับทางฉันท์ลักษณะ คือ เรื่อง กรุ ลุ แล้ว ยังทรงเพิ่มความไพเราะของฉันท์ด้วยการ

หรือ

อนุวรรจันต์ พุฒา น สัวปามี นิทาสี ตทา
 ๐ เลี้ยวลึกและถักวะระวิถิ สร้อยตรีทั้งสองมุม
 กลางปาดิพาอะมิกะรัม กุณนอบนหัดบไหล

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 229)

ภุรงกปยาตรฉันท

มยา เกนกรหิถิ รูปิ น กิ่ว วิทัยร์ ชนา อิกิ
 ๐ พระรูปทรงฉแฉกฉิก ก็เพื่อโลกนี้
 ประสงค์ให้จุนาจิ มีรู้จักพระทรงธรรม

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 247)

หรือ

น เถ ภัย นรวิยาขริ ทับวิริภัยท์ กักรุโกมิ วา
 ๐ สมิงมิ่งมุขบ่เก้ง บัดองเกรงฉิ่งใจ
 ฤหยาปากระเหิมไพร ฤชาถักกระเหิมราญ

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 249)

หรือ

อนเนน วาสสาจ ฉันท สิวรูปัม ปรีกิปักสัยเส
 ๐ ณเมื่อหมสพัตรดับ ก็คงกลับวรินทร์ย
 พระรูปเคิมเฉลิมทวี มิไคฉกฉกไป

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 253)

(3) กำประพันธ์กาพย์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเพิ่มเติมความไพเราะในกาพย์ทุกชนิดของพระองค์ ด้วยการเพิ่มสัมผัสในทั้งสัมผัสสระ และ สัมผัสอักษร ทั้งสัมผัสภายในวรรค และ สัมผัสข้ามวรรค เช่น กาพย์ยานี 11 ในหนึ่งบท มีกับสัมผัส 2 แห่ง คือ คำสุดท้ายของวรรคแรก ส่งสัมผัสไปยังกาที่ 3 (หรือ 1 หรือ 2) คำสุดท้ายของวรรคที่สอง ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่สาม ส่วนวรรคที่สี่ จะรับสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สามหรือไม่ก็ได้ แต่กาพย์ยานี พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ปรากฏในเรื่องพระนลกล่าวหลวงส่วนไหน จะมีสัมผัสเพิ่มวงคำสุดท้ายของวรรคที่สามส่งไปยัง กาที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ในวรรคที่สี่ และเริ่มสัมผัสภายในวรรคเป็นห่วงๆควบ ทำให้กาพย์ยานีของพระองค์มีเสียงไพเราะ เช่น

๐ <u>ดูรากิริราช</u>	ส่งมาจากเงื้อมพนาค์
<u>ถามถึงจิ้งจอกบาด</u>	<u>ทานรุมางถาอู้งไร</u>
๐ <u>ดูกองลี้ธเรศ</u>	<u>อจลเกรนรู้สี่ว่าไฟ</u>
<u>ยอดยางตรงขึ้นไป</u>	<u>ใกล้จะถึงซึ่งสวรรค์</u>
๐๐ <u>ทานนเป็นคู่ฝั่ง</u>	<u>ซึ่งถนนหลวงในเขต</u>
<u>มหารัฐนครสุพรรณ</u>	<u>ดูชาวปล้นขอวันทา</u>

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 155)

กาพย์ฉมัง 16

ลักษณะบังคับทางฉันทลักษณ์ คือ 1 บท มี 3 วรรค วรรคแรก 6 กา วรรคที่ 2 มี 4 กา และวรรคที่ 3 มี 6 กา มีสัมผัสบังคับ คือ คำสุดท้ายของวรรคแรก ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่สอง ถ้าแก่งหลายบทให้เพิ่มสัมผัสระหว่างบท โดยส่งสัมผัสจาก คำสุดท้ายของบทแรก ไปยัง คำสุดท้ายของวรรคแรกในบทต่อไป การเพิ่มสัมผัสเพื่อช่วยให้กาพย์มีเสียงไพเราะ ทำได้โดย แบ่งคำในแต่ละวรรคเป็นห่วงๆ คือ วรรคที่มี 6 กา แบ่งห่วงเป็น ๐ ๐ ๐/๐ ๐ ๐ หรือ ๐ ๐/๐ ๐/๐ ๐ ๐ วรรคที่มี 4 กา แบ่งห่วงเป็น ๐ ๐/๐ ๐ แล้วเพิ่มสัมผัสภายในห่วง หรือ ส่งสัมผัสข้ามวรรค ในที่ที่ไม่ใช่สัมผัสบังคับ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชนิพนธ์กาพย์ชนิดนี้โดยเพิ่มสัมผัสในไว้มากพอสมควร ทำให้กาพย์ของพระองค์
มีเสียงไพเราะ เช่น

๐ ยามนางประเวศเวียงชัย	โอ้ว่าพรามวัย	ใครเห็นก็นำใจหาย
๐ ผ้าปักมีตัวรกาย	เพราะผ้าโฉมฉาย	สีมีอยู่เยี่ยงกิ่งเคียว
๐ รุ่งรังทั้งผอมชุกเขียว	แผ่ผบเป็นเกลียว	ทั้งกายก็หม่นมลทิน
๐ ชาวเมืองวังคูรพิณฑ์	ทุกคนเชื่อดั้น	ว่านางนี้มานานัน
๐ ทางเรียกพวกพ้องมองกัน	ทุกคนเห็นขึ้น	ชวนกันมาเยาะแหย่

(พระนลกำหนดวง หน้า 221)

กาพย์สุรางคนางค์ 28

แน่ว่าแคล้ววรรคของกาพย์สุรางคนางค์จะปีเยียง ๔ คำ แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าก็ทรงเพิ่มสัมผัสใน เพื่อความไพเราะ เช่น

๐ นางเล็กเลอสร	ผู้างราวจันทร์	ยามถารทะฉาย
จึ่งกษัตริย์ยากร	นวยนาศกรกราว	จากอริสุร่า
๐ เกไปไคนาน	จึ่งนิมนงกราญ	มาถึงเปื่องงาน
แลดูกำแหง	แข็งสุสงกราบ	นิมิตองกราน
๐ นี้ก็อนกร	สฤตสุนทร	แห่งท้าวเจ็ก
ชีนธอธิดา	สุพาหุกร	สุธัยวิสัย
	สรเกษม	

(4) คำประพันธ์กลอน

ในเรื่องพระนลคำหลวง มีกลอนบทละคร และ กลอนเสภา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนิพนธ์ได้ไพเราะเพราะพริ้งด้วยการเคิมสัมผัสใน ลงใน แต่ละวรรคทั้งสัมผัสสระ และ สัมผัสอักษร เช่น

กลอนบทละคร

นาथัน รตไซเชณ สรวาท สวิติโส ทิศท์

0 รตขวัญ

ไพเราะเหมาะหมายกัลยจำเรียง

ยินถึงพระยามากน

อันอยู่ในโรงที่ข้างใน

ต่างทิวเรียงร้องลำพองเด่น

เห็นมาหาเปรมกมลมาลย์

เสียงสนั่นแกนกินไถ่ยืนเสียง

ฟังเพียงเพลงเพราะเหมาะใจ

ของพระนลทรงฤทธิ์อภิกภัย

ก็ใจต่างร้องกองกังวาม

ราวกับเห็นพระนอมหาศาล

พนักงานกางกิดลงนักษ

(พระนลคำหลวง หน้า 357)

หรือ

กว นู กว กิตว

0 โอนักสกาของข้าเอ๋ย

แบงเอาผาคุดมแล้วคุดมไป

ข้างทอดทิ้งเมียขวัญอันสวาท

เมียชื่อตรงจงรักภักดีถน

แสนหมพอกอกผาวราวไฟฉาย

หมแกวกิ่งผืนนั้นยืนไว้

กระไรเลยกันคั้นไปหนไทย

ข้างกระไรไปกิดเบกตกัก

ให้นอนนอนรางกลางไพรสณฑ์

นั่งกอดผัวอยู่นั้นเช่นสิ่งไว้

ให้ร้อนราวทรวงเรียงเหมือนเขลียงไผ่

พอจะไคตางหนาพระสามี

พระนลคำหลวง หน้า 309)

โอ้วีรบุรุษมกุฎเกศ
ผู้โศกเศร้าทุกทีวราครี

จงสมเพชกรรยาบารศรี
เจียมคิมาปลอบประโลมนาง

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 373)

ลักษณะกลอนบทละคร ในเรื่องพระนลคำหลวง ถ้าพิจารณาในเรื่องเสียงสัมผัส จะเห็นว่ามีความไพเราะกินใจอยู่มาก แก่ถ้าจะนำไปแสดงละครจริงๆ คงไม่เหมาะ เพราะมีลักษณะกลอนคล้ายเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ก็น่าฟังในเรื่องการบรรยายให้เกิดภาพพจน์ ซึ่งบางครั้งบรรยายมากเกินไปไม่เหมาะสมควรที่จะนำมาแสดงละครได้จริงๆ จำนวนคำในแต่ละวรรคก็มีมาก ส่วนใหญ่มีวรรคละ 8 คำ อาจจะไม่เหมาะในการนำมาทำเป็นร้องประกอบทำนองของตัวละคร ทั้งนี้ผู้วิจับเข้าใจว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์กลอนบทละครขึ้นมิได้มีพระราชประสงค์ที่จะให้นำไปแสดงละครจริงๆ แต่มีพระราชประสงค์ที่จะเสนอเรื่องเป็นกาพย์ประพันธ์กลอนบทละครมากกว่า จึงมิได้ทรงเกรงกริ๊งที่จะทรงพระราชนิพนธ์ให้ไปแสดงละครได้ทันที

กลอนเสภา
ครั้งนั้นเจ้าไศสยาผู้คิดร้าย
อันกำแรงแรงเหลือแม่ื่อนวล
แต่นั้นมากลี้ก็เข้าสิง
ร้อนรนเป็นพันพันทวี
ร้อนขึ้นทุกทีทวีหนัก
เหมือนกอเพลิงเดิมเพลิงเลกิงกานท์
แต่บัดนี้กลิ้งผู้ร้าย
ทั้งพินาศพญากวียก

มุ่งหมายกระทำให้กำสรวล
ล้วนลมเพลงกรงกลี
แนบนิ่งอยู่ในกายที่
ควายเห่ที่กำแครงกำแหงราว
มิไฉนผู้อนพุกทวิณลาย
เพลิงผลาญรณรมสมฤดี
แพพ่ายอำนาจดบะพี
จึงอาจปราบกลิ้งนั้นแพไป

กราเทวีกฤติกา
 สิ้นแล้วนะแถวคาผู้ย่ำใจ
 อันตัวพี่นี่ออกพ้นกำแล้ว
 พี่จึงรีบทำใจไปรอร่า
 มุ่งมาหาของผูกของจิก
 ไปนี้จะไรนอกนั้นมาบ้นา
 อันนารีผู้นี้ผู้สขกร
 ได้ให้ถอยให้กำจามันไว้
 เหตุไฉนจึงจำแรงปลงใจ
 ไฉนกลืนกินไปไฉนกินนี้

สารพัดสิ่งทุกซกซอ
 อย่าสงสัยในคำแห่งทียา
 หึงกลาณเคลวปวงบาปอันแน้นหนา
 รีบมาหาเจ้าเขาวมาลัย
 หวังนิยมชบชิตยกอดสูงสาร
 ไม่ทอ้งการประโยชน์อื่นใด
 บำรุงรักจอกจิกพิศนัย
 เหตุไฉนจะเสียสิ่งวาที
 หาตัวใหม่กลอดเกลียวให้เสียกริ
 เจ้าก็จริงแกล้งให้แจ้งใจ

(พระนลคำหลวง หน้า 395-397)

(5) กัณฑ์พระพันร่าย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเพ็ชรสมณัสสไบ ในการนิพนธ์ร่าย
ไว้เสมอ ทำให้ร่ายของพระองค์มีเสียงสัมผัสดี เช่น

๐ เก ตัม มบรทุห์ สหสา เจษุมานันท์ มหิกเด ๐ ฝ่ายว่า
 กณะพลีธ นอนหลับสนิทอยู่กับเนนดิน ผูกกรีนวี่งมาเหยียบป่น สุกจะคืนรพันไปได้
 กางกักใจร้องทวนโหย ไครโยยไวยอะไรกัน บ้างก็ผลุนผลันวี่งหนี
 วี่งจู้จู้เข้าไป ในที่รทหมกแมกหนาม บัมีมีความกิกชีวี่ง บ้างก็ยืนจั้งจั้งปากอ้า
 เพราะะว่ายังบัมีกึณคิ ฝ่ายคณะกรีกก็เอางาแทง เอาจวงแว้งทุบซ้ำ
 เอาตีนย่ำยิบเตะส่ง กบด้ลุมลงบ้างกระเด็น บ้างก็เห็นอูของคณลัม
 ระทมทอควอดจายชนม์ ปนกับฝูงกนเลี้ยง อันวี่งเลี้ยงรีบลี้ไป

((พระนลคำหลวง หน้า 205))

หรือ

อด เหวาห์ ปลิ นลั

๐ ฝ่ายเหวาทั้งสี่ เห็นภูมินลมหิกร สถิตยังพื้นภูวกล ภูวิมลนักริยราช
 เห็นสิริวิลาสแจ่มงาม รูปคังคามเทว งามแจ่มจะเจนนเกี บัมีที่คิได้ เทพใหญ่โลกบาล
 ทักนาการเพ่งพิริจ คุมพิตรเปล่งศรี รามแสงรวีรุ่งเช้า เหววราชเจ้าตะลึงดู
 นิ่งอยู่บมิถึงกาย คุโณมฉายราชา รูปไกรหาไม่มีทัน เหว้นถ่างเพลนพิศ
 พินิจพลางให้หยุดชบวน ทั้งมวดยุ่ท่าบกลาง หว่างอากาศะมรรกา แล้วลงมาจาก
 นภกล กล่าวยุบลแก่ไท้ ผู้ผ่านนิมัยให้ สดับถ้อยสุนทร

(พระนลคำหลวง หน้า 23)

จะเห็นว่าเสียงสัมผัสในคำประพันธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทุกบท
 ที่ปรากฏอยู่ในเรื่องพระนลคำหลวง จะมีเสียงเสนาะไพเราะชวนให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ และ
 ความรู้สึกคล้อยตามเกือบทุกบททุกตอน

4.2.2 ลีลาจังหวะในคำประพันธ์

ภูหลวง มัลลิกะมาส ได้อธิบายความหมายของ ลีลาจังหวะในคำประพันธ์ ว่า
 " หมายถึงช่วงซ้ำที่มีผลทำให้มีเสียงอ่อนเนิบ กึกกัก กระชากกระชั้น กระแทกกระทัน
 เนื้อเรื่องตอนใดต้องการแสดงอารมณ์รุนแรง ลีลาจังหวะต้องเร่งเร้า ทำให้เกิดเสียง
 ของร้อยกรองสอดคล้องกับเนื้อเรื่องตอนนั้น " ¹

บทพระราชนิพนธ์เรื่อง พระนลคำหลวงในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ
 เจ้าอยู่หัวมีหลายตอนที่ มี ลีลาจังหวะ ในบทประพันธ์ คือ

¹ ภูหลวง มัลลิกะมาส ล.ก. หน้า 165

ก่อนพระเลมชมความงามของนางหมยงค์ โดยใ้กัภาพณ์บั้ง ว่า

๐ กุราที่สว่างวามตา	คู่คังกวงภา	ดูมาตจรัสชาตรี
๐ พิศดูสะอากเอี่ยมศรี	วรารณิน	วิสิฐสุดกับณรงกราญ
๐ งามทรงสิริสุกุมาร	หัตถ์กร่อนปาน	ประหนึ่งนิปิตสงส์มา
๐ เหวกลมสมท้วกายา	ยิ่งพิศเพลินตา	งามเนตรสำนึกยวนใจ
๐ แม่แสงกัศรมองใส	แสงเห็นเย็นใจ	ไม่เทียมเท่าแสงวรรณุช
๐ แสงนางกระจ่างแจ่มสุก	นวลละอองมองผูก	พิไลยะลัคนะราที
๐ ยืนชมโฉมหมยงค์	นิมิตบัก	ฤทัยร่อนรมกาม
๐ ยิ่งพิศยิ่งกึกเห็นงาม	ในโลกทั้งสาม	ไม่มีจะเทียบเปรียบปาน

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 33)

จะเห็นว่าลีลาจึงหะเป็นไปอย่างนุ่มนวล อ่อนเนิบ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก
และภาพพจน์ตาม

หรือตอนที่กลั่นใจเมื่อทราบว่า นางหมยงค์เลือกพระนลเป็นสวามี และ
กล่าวกำสาปแช่ง ทรงพระราชนิพนธ์เป็นรายบรรยายความ มีลีลารวดเร็ว แข็งกระด้าง
แสดงอารมณ์โกรธ ว่า

๐ เทวานาม มาบุญมี มีชัยย์ก ส่า ปกิม อวินท์ ๐ นาง
บังอาจเหิมกล้า ค่อนหาเทพฤทธิ์ฤทธิ์ เลือกเอาบุญญ์ด้อยราที เป็นบดิดะนั้นไซร์
กักร์ คัสลียา ภเวณ์ นัยายัม ๐ โทบนางใหญ่หลวงนัก หมีนักร์ก็เทพเทวัญ
๐ วิบุลี หัตถ์ธารณัม ๐ กวรลงหัตถ์แก่นาง ให้เป็นตัวอย่างถึงขนาด นั้นแล

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 77)

หรือตอนที่นางหมยงค์ติดตามพระนลเข้าไปในป่า พระนลพยายามรีทางแก่นาง
หวังจะให้นางกลับบ้านเมืองไม่ต้องติดตามพระองค์ไปลำบาก นางไ้กล่าวกำสาป
ประโลมพระนล ทรงพระราชนิพนธ์เป็นโคลงสี่สุภาพ มีลีลาจึงหะอ่อนเนิบ เหมาะ
สำหรับการปลอบประโลม ว่า

กีรานต์สย เก กษุอาร์กัตสย

๐ ยามไรโฆระหัง

หวนกึกเมื่อยาสุข

วเน โฆร มหาราช

ยามพระจะจุบูก

เมื่อยจะคามทุกก้าว

น จ ภารยาสมิ กัญจิ

เขามชี่ สรวุทฺเทเช

๐ ยามผิวเป็นทุกขไกร

เกษรโอสถอัน

ไปสู่มีงเมียรวิญ

แพทยฉลาครุแท

พระนลไคคกอนนางควยถอยถำอนหวาน มีลีลานิมนวล ว่า

๐ เอวมี เอตทั ยถาคถ ทว ทยันตี สุมัธยเม

๐ ทยันกีแบ่งน้อย

หลอนกลาวพีเห็นจริง

นาสติ ภารยาสมิมิ มีตรี

เกษรประเสริฐไหน

หาเทียบเทียบเมียรแก้ว

น จาห์ คัยกตุกามัสี ต้าง

๐ อากรีฟจักหัง

เจ้าอย่าไคสงกา

คยเซยมี อหัม อากมานิ น

พินี้จะทั้งคน

แก่จะทั้งน้อมเนื้อ

จินตยานัสย คัก สุขิม

ทนทุกข

เพื่อนท้าว

นาสยิบยามุยหิ กลมิม

ไพรทอง เดือนนา

ปลอบไคทุลหัว

วิทย์เก ภิษาม มคัม

สัคยิม เอตทั พรวิมิ เก

โศกกลัย

วิเศมแล

กลอยจิต ไคเลย

กั้งนี้สัคยา

กลอยใจ พื่อ

แนแล้ว

นรัสยาร์กัตสย เกษชบ

คัยทุกข ไคยื่อ

ไปมี

กิมรติม ภิรุ กังกเส

นฤมล ไคฤา

สัคเทื่อ

ใจว ความ อนินทิเก

ไคอยู่ นาม

ไคเลย

จะเห็นว่า คำพูดของพระนล นอกจากจะอ่อนหวานแล้ว ยังเกิดขาด แสดงความเก๊กเกี้ยวในการให้กำมัน สัญญา ทั้งนี้เพราะทรงใช้คำประพันธ์เป็นโคลงวิหิงสา ซึ่งเป็นลักษณะโคลงคั่น วรรคสุดท้ายมีเพียง 2 คำ ทำให้ล้าของโคลง สั้น ห้วน กว่าโคลงสุภาพ เหมาะกับเหตุการณ์ที่แสดงความจริงใจต่อกันในการให้กำมันสัญญา หรือการอนุโลมตาม

หรือตอนที่พวกพณิชถูกช้างป่าทำร้าย ต่างก็วิ่งหนีซุกซุ่ม ทรงใช้ภาพย้งบ่งบรรยายถึงลักษณะอาการของพวกพณิช มีล้าคั่นเกิน เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่กำลังจะนวนาย

๐ คัรยธวั ชาวตาธนา

เร็วเร็วเข้าเดิกเดิกไฟ อย่างมีวรัไ จงหนีให้รอดชีวิต

๐ รัตนราภิร วิถีรีไณย

เฮ้ยเฮ้ยรัตนะเหล่านั่น เป็นของใครกัน จึงทิ้งระจิกกระจาไว

๐ กฤทธิธวั กิม ปรวาธ

จงเก็บแก้วก่อนเป็นไร จะกวนไปไหน กระไรไม่รักสิ่งดี

๐ สามานยัม เอกัท ทรวิตัม

อันปวงสมบัตินักตบ ทุกทุกอันมี หุ่นส่วนจึงควรเก็บไป

๐ น มิถยวจนัม บม

โอ้โหโอ้กลัวข้าโฉน จะหลอกหลอนไป มีใช้เวลาหลอกหลอน

๐ ปุนร์ เอวากิชาศียาปิ

เฮ้ยเฮ้ยข้าชามาก่อน เฮ้ยเฮ้ยอย่าร้อน อย่ารีบกันไปให้ฉิบหาย

๐ จินตยธวั สภาคราห์

เฮ้ยเฮ้ยแน่เจ้าทั้งหลาย ชีขลาคปางตาย อย่าเสียสติคริกรอง " 1

หรือตอนที่นางหมยันทีรำพึงกับตนเอง เมื่อหนีจากการทำร้ายของพวกพณิชซึ่งเข้าใจว่านางเป็นผู้ทำให้พวกคนไกริบอันตรายจากโคลงช้างป่า ทรงพระราชนิพนธ์โดย

1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ส.ก. หน้า 207 - 209

ใช้ วสันตสิทธินันท์ ซึ่งมีลลาจังหะกระแทกกระทั้น เพราะประกอบด้วย กรุ ลหุ หรือ
เสียง หนัก เบา มากพอๆกัน ทำให้เหมาะสมกับอารมณ์ของตัวละครขณะนั้นซึ่งกำลัง
เกร้า สะเทือนใจมาก / ดังคำประพันธ์ ว่า

o อโห มโหปริ วิเชห์ ลัมมิโก ทารุโณ มหานัน

o โอโ้ไก่อระไรระยยะทา รุณะนิจะพุลภีย

แม้ว่าคนจะจระไนน พหุโทษก็คามหา

o นานุพริณาคี กุศล กัสสิเยติ กริมตห์ ผลัม

o อันสิ่งกุเลสิริสวัส คิพัพณัมปิงมา

กรรมโคณะพาทุระณะลา มะละรายทะลายกุ

(พระนลกล่าวลง หน้า 213-215)

หรือก่อนพยานาค กรรโกฏกะ ขอให้พระนลช่วยเหลือตนให้พ้นจากคาสาบ โดย
พยานาคจะนิมิตตนให้เล็กเท่านิ้วมือเพื่อให้พระนลหยิบยกออกจากกองไฟ พระบาทสมเด็จพระ
พระบงกุเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์โดยใช้กาพย์สุรางคนางค์ บรรยายเหตุการณ์
ตอนนี้ ทรงบรรยายรวดเร็ว เห็นภาพพจน์ เหมาะสมกับลักษณะคำประพันธ์กาพย์สุรางคนางค์
ซึ่งมักใช้ในโอกาสบรรยายความที่องการความรวดเร็ว เพราะ กาพย์บทหนึ่งมีถึง 7 วรรก
แต่ละวรรก มีเพียง 4 คำ จึงสามารถแต่งให้มีลีลารวดเร็ว กระชั้น ไปได้ ดังนี้

o เหว้ม อุกั้วา ส นาเคนไทร พญาวงกุฎฐมาตกรท

o พอชากวาจา จึงนากว่าชา ผู้เร่ดงฤทธิไกร สำแดงแสงฤทธิ
นิมิตกัวไซร้ ให้อย่อมลงไป เพียงเท่าอังกุขฐ

o จึงนลนเรนทร์ หยิบกัวนาเคนทร์ ซึ่งเบาที่สุด ออกพ้นจากเพลิง
เดกิงวรุณม์ ง่ายคายประจุ ยกก่อนสำลี

o พานากราช มาที่อาภาท เย็นโล่งโปร่งดี ถึงที่อันว่าง
ห่างเปลวอัคคี พันภัยไขมี อันตรายา

o พอพระวะวาง ลงที่ระหว้าง กลางวันมรรกา จึงกรรโกฏก
อูกรราชา เมยพจนา แก่พระภูธร

(พระนลกล่าวลง หน้า 245)

จะเห็นว่า บทพระราชนิพนธ์ เรื่อง พระนลกล่าวหลวง มีคำประพันธ์ที่ไพเราะ
เต็มไปก้วยลีลาจังหวะนาสนใจ เหมาะสมกับเหตุการณ์เกือบตลอดทั้งเรื่อง ทั้งนี้เพราะ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเลือกใช้คำประพันธ์ และ ถ้อยคำ สำนวน
ได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ตลอดจนอารมณ์ และความรู้สึก ของตัวละคร ขณะนั้น ทำให้
ผู้อ่านรู้สึกสนุกสนาน และ เกิดอารมณ์คล้อยตามไปด้วย

4.2.3 การเล่นคำ

การเล่นคำ เป็นกลวิธีที่ทำให้เกิดความไพเราะค่านเสียงอีกอย่างหนึ่ง อาจจะ
โดยการซ้ำคำ ซ้ำกวาง หรือ เล่นอักษรก็ได้ บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลกล่าวหลวง
มีการเล่นคำอยู่ไม่น้อย ดังนี้

(1) การซ้ำความ ไก่แก่

ก่อนที่นางหมยันที เห็นบุรุษ 5 คน มีรูปร่างเหมือนพระนล นางไม่แน่ใจว่า
บุรุษใด คือ พระนล บุรุษใด คือ เทวดา นางจึงอ่อนวอนเทวดา ขอให้แสดงลักษณะ
ของเทพในปรากฏ ทรงพระราชนิพนธ์โดยใช้โคลงสี่สุภาพ ทรงซ้ำความตรงสองบาท
สุดท้ายของทุกบท เป็นการย้ำความให้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

๐ หัสนาง วจนาง คีร์คัว ยถา เม โนนโต วิฤกข์

๐ พังศุทรถ้อยแห่ง พญาหงส์

ขามาทจิกวอดตรง นิธิเจ้า

ปติแก้ว เตน สักเณ เทวาศ คัม ปรีทิกันทุ เม

ควยสักยวาทยง ยืนมั่น

ขอเทพแสงเงา แฉกเงาเงนกา

มนสา วจสา ใจ ยถา นากิจรามย์หัม

๐ วาจาพนัสพร้อม มั่นคง

บมิขอลากองก ่ ยานเฝ้า

เณ สักเขน เม เทวาส คัม เอว ปรีทิกันทุ เม
กัวยลักยวาทยง ยีนมัน
ขอเทพแดลงเภา แวมแจงเจนกา
 ยถา เทโวห์ ส เม ภรตา วิหิโก นิธาธิปต์
 ๐ ภรรคาอันเทพเจ้า จานง ให้นา
 กือนิษัรราชทรง เทริคเกล้า
 เณ สักเขน เม เทวาส คัม เอว ปรีทิกันทุ เม
กัวยลักยวาทยง ยีนมัน
ขอเทพแดลงเภา แวมแจงเจนกา
 ยถา วิรคัม อารัพธิ นลัสยาราชเน บยา
 ๐ วาจาซากล่าวแล้ว แเคองก
 นลราชขอไทรง เชนว่า
 เณ สักเขน เม เทวาส คัม เอว ปรีทิกันทุ เม
กัวยลักยวาทยง ยีนมัน
ขอเทพแดลงเภา แวมแจงเจนกา

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 63 - 65)

หรือตอนที่นางทมนันตีแสดงความซื่อสัตย์ต่อพระนล โดยการอ้อนวอน พระพาย พระอาทิตย์ พระจันทร์ ให้ช่วยเป็นพยานในกวางซื่อสัตย์ของนาง ทรงพระราชนิพนธ์ โดยข้อความ ว่า

" ถึงในดวงใจไม่เกยกิด	ทุจรีตต่อพระองค์ทรงเกศา
ไม่เกยกิดกิดินินทา	หรือว่าเคี้ยวคคชบดใจ
ขอท้าวเจ้าลมอุคมกักดี	ผู้มักเตี้ยาทั่วโลกรอบไค้
เป็นพยานเห็นทั่วภพไคร	จงไค้เป็นพยานซ้านี้
<u>ถ้าแม้นข้ากิดกคชบดไซร</u>	ขอให้พระภูตะสักชี
ทำลายปราณประหารชีวี	ให้เป็นที่ปรากฏกัวยพลัน

อนึ่งขอให้พระผู้กระจำ

ผู้เสด็จเยี่ยมภพจบทุกวัน

ถ้าแม่ข้ากิดกชบถไวย

ทำลายปราณประหารชีวา

อีกขอพระจันทิยามหายศ

ทั้งทราบสิ้นสรรพกิจในจักกณ

ถ้าแม่ข้ากิดกชบถไวย

ทำลายปราณประหารชีวัน

ส่องสว่างเวหนบนสวรรค์

พระองค์นั้นเป็นพยานวาจา

ขอพระไฟบนสวรรค์อันแสงกล้า

เพื่อให้ปรากฏชัดถ้อยคยล

ผู้อยู่หมกหัวไปทุกแห่งหน

เป็นพยานบันดาลผลจงมากกรัน

ขอจงได้เทเวศรวินิเศสสรรพ

กัวยตีปัลลีนปรากฏทุกประการ

(พระนลคำหลวง หน้า 399 - 401)

(2) น้ำคำ หรือ ชั่วดี

การน้ำคำ หรือ ชั่วดี เพื่อช่วยเน้น หรือ ย้ำ ความหมาย ความกิด ความรู้สึก เช่น ก่อนนางหมยันตีคร่ำกรวยหาพระบลด นางเข้าใจว่าพระนลล่อนางกัวย การแอบซ่อนกาย นางขอให้พระนลตรัสกับนาง พระบาทสบเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ โดยชั่วดี เพื่อเน้นกวาง ว่า

๐ เทกไฉนเมรุรชอนเรน	หลังพุ่มอันเป็น	ดับแลท่ามึงสาบกา
๐ <u>คริสต์เกิดคริสต์</u> เกิดราชา	อย่าเฝ้าภรรยา	จงกริ้วให้หายวายกลัว

(พระนลคำหลวง หน้า 139)

หรือตอนที่พวกพณิษที่รอคอยอันตรายจากโซลงข้างป่า ว่าพันถึงความสูญเสียอย่างเศร้าใจ ทรงนิพนธ์ โดย ชั่วดี และ ชั่วดี ว่า

๐ ฝ่ายพวกผู้รอคชีวี	ยามรุ่งสุริย์กรี	ก็ต่างวิโยคโศกสลับ
๐ จังหวะกันไปไพรวัน	ทุกนท้วกัน	ก็ว่าไฟโรไปมา
๐ <u>บ้างเสียรกรกรบิกา</u>	<u>บ้างเสียบุกร</u>	<u>บ้างเสียซึ่งมิตรไมตรี</u>
๐ <u>ต่างคนต่างรีบจรลี</u>	เพื่อพ้นจากที่	อันทุกข์ขัดบัคซึกใจ

(พระนลคำหลวง หน้า 217)

หรือตอนที่นางทมนันตีลาพระราชมารดาของพระเจ้าแผ่นดินแก้วมณี โคยให้
เหตุผลว่า สงสารพระราชโอรส ธิดา ทรงยากว่า "สงสาร" ถึงคำประพันธ์ ว่า

ทารกา จ หิ เม นีเตา วสคัส คัตถิ พาลกา

๐ สงสาร ทารกน้อย กอยหา

จำพรากจากกันมา วิโยก

ปิตริา วิหิเนา โคถาร์เตา มยา ใจว ถถิ นุ เตา

สงสาร ลูกกำพร้า พรากพอ

ชั่วแม่ทางคงโศก ศัลยหา

(พระนลคำหลวง หน้า 301)

หรือตอนที่พระบุบกรตรัสกับพระนลอย่างยินดี และมีใจว่าพระองค์จะก้องมีรัย
ชนะในการเล่นสกากับพระนลอีกครึ่งหนึ่ง ทรงนิพนธ์โดยซ้ำวลี ว่า

๐ กึ่งนักพระองค์ทรงธรรม ได้ทรัพย์มากกรัน มาเล่นสนุกอีกที

๐ กึ่งนักซึ่งทมนันตี ผู้มีนางรี จะได้มาชมสมสอง

๐ กึ่งนักพระองค์ทรงครอง ที่วายุทอง กฤหาสน์แห่งนางเสนา

(พระนลคำหลวง หน้า 427-429)

หรือตอนพวกพมิขเห็นนางทมนันตี ค่างประหลาดใจ และ ทรงแสดงอาการ
ก่างๆ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าทรงพรรณนาไว้อย่างแจ่มแจ้ง เห็นภาพพจน์ โดย
ทรงพระราชนิพนธ์เป็นกาพย์ห่อโคลงเห่เรือ ทรงนิพนธ์โคลงสี่สุภาพเป็นโคลงกระทู้ คำกา
และนิพนธ์กาพย์ยานี บรรยายกวาวในโคลง ว่า

คาง ทัญว่า คัตถิ มนุชา เกจิถ ภิกขา ปิรทุทฺธู

๐ บ้าง เห็นทั่วหลอนแล้ว ขวัญหาย เจียวสา

บ้าง ลัดกระจิกจาย รีบเร่ง

เกจิจ จินทาปรัส ถัสถุถ เกจิถ คัตถิ ปิรทุทฺธู

บ้าง ยืนพิณจาย นางเนง อยู่ฮือ

บ้าง ก็ส่งเสียงเค็ม ชูควยไกรธา

๐ <u>บ้าง</u> เห็นตัวโฉมฉาย	ก็ขวัญหายเจี๊วแบฮา
<u>บ้าง</u> ลักคักเข้าป่า	รีบไปซ่อนซ่อนซอกพง
๐ <u>บ้าง</u> ยืนนิ่งพิณิจ	พิศกายนางอย่างพะวง
<u>บ้าง</u> โกรธนี่มอนก	ส่งเสียงซู่อยู่แหวนหว
๐ <u>บ้าง</u> พุกอย่างเย้ยหยัน	ว่าตัวนั้นอะไรแฮ
<u>บ้าง</u> เกื่องซ่าเลื่องแล	บนที่ใบพำพร้าก่านาง
๐ <u>บ้าง</u> คึกคึกเมกกา	แลเห็นท่าว่าหลงทาง
ถามเหตุเมกภัยกลาง	อีกถามนางว่าชื่อไร

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 193-195)

หรือตอนที่พวกพณิธโกรม จะทราวยนาง เพราะกิดว่านางเป็นผู้ทำให้พวกตน
ได้รับภัยจากโสมงข้างป่า ทรงบรรยายได้ดี เห็นภาพพจน์ ทรงซักถาม เพื่อเน้นความ ว่า

" ... จะไว้นางกลี มีแต่จะนำความฉิบหาย และความตายมาสู่เรา
จงเอาคืนเอาผู้ตน จงระคมค่ายไปไผ่ จงไล่กักค่ายไม้พลอง จงถองทุบค่ายกำป้า
เพื่อนางนั้นมันตายไป เพื่อให้สาแก่ใจ บักรี้เล็ก

(พระเบลกล่าวหลวง หน้า 213)

จะเห็นว่าการซักถาม หรือ ซักวี้ นี้ นอกจากจะย้าความ และ ทำให้เสียงก
แล้ว ยังช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก ของตัวละคร และเกิดอารมณ์คล้อยตามด้วย

(3) การเล่นอักษร

การเล่นอักษร หมายถึงการใช้อักษรเกี่ยวกับตลอดทั้งวรรก ทำให้เสียงของ
คำประพันธ์ไพเราะ เช่น ตอนวาร์มไฉย เห็นวาทุขัษบร ก็คำนึงในใจว่า วาหุ
มีวิธีการขับรดคล้ายพระนล ทรงพระราชนิพนธ์โดยเล่นอักษร และ ซักถาม เพื่อ
ย้าความรู้สึกนึกคิด ของ วาร์มไฉย ว่า

๐ เอ่ว วิจารย์ พุโส ๐ ยอมแย่งแยกย้ายยัก ตระหนักนึกกรีกไกร
นายวาร์มไฉยนิ่งนึก เห็นพิลึกลานคา ยิ่งกรีกครวยิ่งงน อันพระนลก็บวาทุ
แทบทุกสิ่งเสมอกัน ...

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 343)

ทรงเล่นอักษร " ย " ในวรรคแรก และ คำว่า " ยิง " หรือก่อนพรรณนาถึงอาวุธที่โปรดพระนลธิ์ เมื่อยกทัพมารับนางทพยัณเฑี และ พระโอรส พระธิดา กลับกรุงนิบับ ทรงพรรณนาว่า

๐ โคมระและศรคาบ

ธงวิภักปลิวหลาม

ก๊ววาวะแวววาม

กละท่าอรินเหิม

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 441)

ทรงเล่นอักษร " ว " บรรยายถึงแสงของอาวุธ ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ นอกจากการเล่นอักษรแล้ว บางตอนทรงเล่นคำ โดยการใช้คำที่เกี่ยวข้องกัน แก่มีความหมายต่างกัน เช่น

ตอนที่นางทพยัณเฑี ถวายหาพระนล นางได้พบนกอินทรี ทรงเล่นคำว่า อินทรี กับ ไก่ ไก่อย่างไพเราะ และ มีความหมายที่ ว่า

๐ อินทรีกุศลสุข

ไกรเกรวเภาดูรา

ช่วยกับทุกขด้วยสักกรา

อ้อไกรโรกซำร้าย

๐ อ้ออินทรีใหญ่

พถกนดาชาช่วยพูล

๐ อินทรีเหมาะสมญา

จงทอบให้ชอบใจ

๐ พุคพลางทางกรวณูกรำ

ไกรพลางนางเทวี

กุชชาไกรอินทรี

จงศกไกรวิโยกใจ

ศกไกรกาณูพิไร

ศกไกรใหญ่ให้สักทึ

อกรคำชาไกร

เวียนไกรยิ่งไกรศัลย์

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 189-191)

4.3 ความหมายอันไพเราะกินใจ ✓

อุทลลภ มัลลิกะมาส¹ ได้กล่าวถึงความหมายอันไพเราะกินใจ ของ มหรรณฺโณ ว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยสร้างสรรค์อารมณ์แก่ผู้อ่านหลายประการ เป็น ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ หรือ อารมณ์กล้อยตาม หรือทำให้ผู้อ่านเกิดความคิด (Idea) ต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้แต่งบรรยายไว้ หรือทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์อันประณีต ละเอียดยกยอ เห็นคุณค่าของศิลปะ และอื่นๆ กลวิธีที่ทำให้เกิดความหมายอันไพเราะกินใจนั้น มี หลายประการ เช่น การรู้จักเลือกใช้คำที่มีเสียง และ ความหมายไพเราะเป็นพิเศษ การใช้กวีโวหาร การบรรยายหรือการพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่านเห็นได้กับความรู้สึก ฯลฯ

บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีความสามารถในการนิพนธ์บทพระราชนิพนธ์ให้ความหมายไพเราะกินใจ เพราะทรง เลือกใช้คำต่างๆทั้งทางด้านเสียง และ ความหมาย ทั้งนี้เพราะทรงมีความรู้กว้างขวาง ในเรื่องกวีพจน์ แม้ว่าเรื่องพระนลคำหลวง จะเป็นเรื่องที่ทรงแปลมาจากวรรณคดีของ ต่างชาติ ซึ่งใช้ภาษาต่างประเทศ พระองค์ก็ทรงสามารถแปลโดยเลือกใช้คำในภาษาไทย แทนให้เหมาะสม ถึงได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ความสามารถในการเลือกใช้คำได้เหมาะสม นี้ ได้สร้างความหมายอันไพเราะกินใจในบทพระราชนิพนธ์ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์กล้อยตาม เกิดภาพพจน์ และ เกิดความถวิลต่างๆได้

เรื่องความหมายอันไพเราะกินใจ ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง นอกจากจะเด่นในด้านการเลือกสรรคำอันเหมาะสมทั้งด้านเสียง และ ความหมายแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงใช้กลวิธีอื่นที่ทำให้บทพระราชนิพนธ์ของพระองค์ มีความหมายไพเราะกินใจ คือ

4.3.1 การใช้กวีโวหาร ✓

การใช้กวีโวหาร หมายถึงการใช้เทคนิคในการแต่งให้เกิดความลึกซึ้ง ประทับใจ ในถ้อยคำ มุ่งในคำถ้อยคำมากกวีขอเท็จจริง กวีโวหาร อาจมีหลายแบบ เช่น

¹ อุทลลภ มัลลิกะมาส ล.ค. หน้า 167 - 170

การอุปมาอุปไมย การใช้สัญลักษณ์ การพรรณนาที่แจ่มแจ้งชัดเจนจนทำให้ผู้อ่าน
เกิดภาพพจน์

ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง มีการใช้โวหารแบบต่างๆ คือ

(1) การอุปมาอุปไมย คือการกล่าวเปรียบเทียบให้เห็นและรู้สึกชัดเจนขึ้น
จะเปรียบเทียบโดยตรง หรือ โดยอ้อมก็ได้ จะเห็นได้ว่าบทพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ มีการกล่าว
เปรียบเทียบมากมาย เช่น

คอนนางทมยันตีศรีสกับพระนล เปื่อพระนลได้บอกทางเพื่อหวังให้นางกลับบ้านเป็น
ทรงกลาวเปรียบเทียบไว้อย่างน่าฟัง ว่า

อุเทวเต เม หฤทัย

สีหัตถ์ยังกานี สรวสท์

๐ อ้าใจเทวตเพียง

ภินท์พิง พระเอย

ตัวก็สิ้นเพิ่มคัง

จับใช้

กว ปาริถิว สักลป

จันถยันต์ย้าห์ ปุนท์ ปุนท์

อกกรมระบมพิง

พระศรีส

ยิ่งกรีสยิ่งหม่นไฉน

อกเพียงเพลิงเรือง

(พระนลคำหลวง , หน้า 113)

หรือตอนที่พระนลกักสินพระทัยไม่ถูกว่าควรจะทำอย่างไรถึงนางทมยันตีไปหรือไม่
ทรงบรรยายเปรียบเทียบความรู้สึกของพระนลไว้อย่างน่าสนใจว่า

ทวิเชว หฤทัย คัสสิ พุทธิศีลยาภวัค คทา ๐ งวยงงเพื่อทุกข์ไฉน

ปั่นป่วนไปมิหยุดหย่อน อกถูรราวกับแยก แยกเป็นสองภาคแพร้ง ๐ โทเลว

มูหุร์ อายากิ ยากิ ใจ สกาม ปรีติ ๐ แกว่งไกวอยู่เช่นชิงช้า

พาให้จรรจากับ แล้วหวนกลับคืนไป เป็นได้หลายหนะนี้

(พระนลคำหลวง หน้า 135)

หรือตอนที่นางทมยันตีตามหาพระนล และ กร่ำครวญถึง ทรงบรรยาย
เปรียบเทียบไว้ให้เห็นภาพพจน์ ดังนี้

หา หา ราชนัน

โอ้อุทลกระหม่อมแก้วไปไหน โอ้ภูวไนย ขอเชิญเสด็จก็งั้นมา

มหารั อิตถี เจตต์จ ธาวถิ

โอ เสียงนางโหยหวน โรทร่ำคร่ำครวญ ในแนวพนา

เสียงนางกู่ก้อง กระทั่งภูมา เสียงก้องกลับมา โอ้อไ้ไปไหน

โอ โอ้นิจา สงสารกานดา กรวญกร่ำรำไร

เสียงรารนกเหี่ยว เหี่ยวโตกาลัย ร่ำพลางทางไป ในป่าอารัญ เย็นแล

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 143)

หรือการพรรณนาความงามของนางทมยันตี ก่อนที่นางรอกพันอันกรายจาก
โดยพรรณาป่าช่วยไว้ ทรงพรรณนาเปรียบเทียบไว้ถาแบบการพรรณนาความงามของ
นางในวรรณคดี ก็มิมีลักษณะเหมือน ว่า

○ สุกุมารนวิยางกั

○ ครุฑแน่นนอยกลอยราย คูนานิยม คังรูปนิมิตวิจิตรมา

○ ปรีณจันทรนิภานนาม

○ พิทวงวงพักตร์ลักษณ์ งามถึงวันทรา จรัสจิ้งหรีดนิภาพร

○ วราลปักษ์มณีนาม

○ งามเนตรคังคารากร งามชนงก่งอน คังตรสมแก้จมีชวาน

○ ทถามจุรณานิยม

○ แสนเสนาะเพราะเสียงนงกราย สุนทรอ่อนหวาน ปานมธุรสกฤตย์

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 147-149)

หรือตอนนางทมยันตีตามหาพระนลเรื่อยมาจนถึงหนองน้ำแห่งหนึ่ง ทรง
พรรณนาเปรียบเทียบ ว่า

σ รีบไปไม่ยั้งยับ

น้ำใสไปมีฟอง

o ยอกมาส่งาแง

ส่งเยี่ยมเทียบเวหา

จนนางถับแทบริมหนอง

ราวกันดองส่องกายา

แลกระหง่านลายคา

พาให้นักตรึกครอมใจ

(พระนลคำหลวง หน้า 157)

หรือก่อนที่นางทมยันตีกราบถวายพระนล และ ไปฝันที่จะไถ่เลี้ยงเสียงพระนล
เรียกหานาง ทรงพรตนาเปรียบเทียบไว้ว่า

o อาไฉนจะไถ่เลี้ยง

เสียงลิกนิกกสม

o ไฉนจะไถ่ฟัง

หวานฉ่ำจากมล

o ชาน้อยก้อยสำเนียง

ฟังเสียงเพียงคนตรี

o จะเพราะเหมาะละม่อม

ฟังรสพจนา

เสียงภูมินทร์ถูกอารมณ์

เสียงฟารองกองเวहन

คำรับสั่งแห่งพระนล

ราวน้ำทิพย์จิบยินดี

ฟังเสียงเรียกไวทรรักษ์

จักจังหวะจะหรรษา

เหมือนเสียงกล่อมจอมเทวา

ส่างโศกาและจาบัลย์

(พระนลคำหลวง หน้า 173)

หรือก่อนพราหมณ์สุเทว เดินทางเพื่อค้นหาพระนลและนางทมยันตี ตามรับสั่งของ
ท้าวภีมะมาจนถึงกรุงเจติ ไคพบนางทมยันตีในลักษณะหม่นหมองไม่เหมือนก่อน แต่เขายังจำ
นางได้ ไครำพึงถึงความงามของนางที่คงเปลี่ยนแปลงไป ทรงพรตนาเปรียบเทียบ
ไว้ดังนี้ว่า

ปฐวีจันทร์นิภาง ก็ยามาง

o แสนตรงงามมาตรงมั่น

งามพระธันคังควง

กัรวันคิม ปรีภยา เทวี

เทวีสิริฉายฉน

ศรีสว่างทุกทิศโชติ

จารุวัฏคตปโยจราม

เพ็ญจันทร์

สโรช

สรวา วิหิมิรา ทิศท์

ฉายฉน

สว่างเพียงเพ็ญแข

- ดุคหน้า ๘ ก้น

จารุภัณฑ์วิศาลากัณธี มัณณัตถ์ชัย รกัณธี อิว
 ๐ แลคนันนเนตรแบน บั้วทอง
 งามเปรียบนางระเก้ วิจิตร
 อินันท์ สมนันติ โลกัสัย ปุณณจันท์ปริภาม อิง
 เป็นที่พะวงปวง แข่งโลก/
 เหมือนหนึ่งจันทราทิกย์ ส่องหล้ายินดี
 วิทวัสสรสัส ศัสมาท ไหวโหมท อิวทวัฏตาม์
 ๐ จากที่สระรัสแก้ว ในวิทรภ
 หวยเทพปถิกนาง บุษปมาศ
 นลปังกานุลีปถากัณ มฤณาลัม อิว โจทวัฏตาม์
 เหมือนเรียงกุสมพรวณ พนสระ
 เปื่อนแปกดวงบุปผชาติ แยกเปื่อนโกถนถม
 เปารณมาลัม อิว นิกาง ราหุคิรส์ตนิศากราม
 ๐ ทรามชมมัวหม่นแมน ราวรี
 ราหุจันนิศากกร ขนิภาณ
 ปติโกถากกลาง ทินาง คุบักโสริถาง นทิม อิว
 อีกเหมือนอย่างนัท แหงผาก
 เพื่อโศกถลยพิลาป ห่างหองมาหิง
 วิวิธัสกปรณกมลาง วิทวัสติทังถกตาม์
 ๐ เหมือนมิงบัวเหี่ยวแห้ง ห่างชม
 ผุงวิทกเห็นไกล บัพทัก
 หัสติหัสตปรามณิถุถาง วิทยาถูลาม อิว บัทธิมิณัม
 น้ำแห่งขุนเป็นคบ แสนขุน
 เพราะครเอางวงควัก คุกน่านากิน

สุกumarĩm̃ สุชาคางกĩ รัตนกรํภักทิโหจิตาม̃

o ยุพินญนํงนอย

สุกุมาร

กวรแกถุยหอกา

คฤหรัถน

ทหิยมานาม̃ อิวารĩเกถ มĩถณาลĩม̃ อิว โจทĩรัถกาม̃

โอนางคังบับบาบ

ถกเคĩก

โหมแกกทĩรอนจก

จĩงแทงเหĩถกสĩ

รุเปาทารĩยคฺไนเปตาม̃ มĩถนารĩหาม̃ อมĩถĩถิตาม̃

o นĩรปงามอĩกทĩง

งามใจ

กวรประกĩบไปมĩ

ประกĩบ

วันทĩเรซาม̃ อิว นวาง วĩโยมĩนĩ นĩถาภĩรĩสํวĩถิตาม̃

เหมĩออนจĩเทรแรกซĩนใน

โโพยมเกน

มĩถĩเพราะคางลĩลĩบ

เมฆกอนไหญมĩง

(พระนลคำหลวง หน้า 273-277)

และ

กทา นุ ซคฺ ทุหĩซĩคาง ปรี ยาสĩยคĩ ไว ฤภา

o ปางคĩถกฏลĩกนงแกว

กานกา

จĩงจะซํมพนท้วง

แทงทุกซ

ภĩรĩกฏĩ สมากมํคĩ สํวĩ วĩโรทĩถĩ กทĩโน ยถา

เมĩอĩถĩจะพพบสา

มĩเตนท

คังพระวĩโรทĩถĩสุข

เสนทĩถĩยคĩ

(พระนลคำหลวง หน้า 279)

หรือตอนที่พระนลกับนางทมยันทĩไคพบ และ เข้าใจกĩน พระบาทสภเกĩจ
พระมงกุฎเกลาเจาอยุทĩวทรวงพรณนาเปรĩยบเทĩยบความสุขของสองพระองคĩ วา

ทั้งพระไวยุทธภิกษุวัสสี

แสนสนุกสุขชมภิมย์รัก

ถึงสี่ปีร้างทางเบียดขวัญ

สมประสงค์จงจึ่งยินดี

ฝ่ายหมยันต์ตรีสมร

เหมือนฝันไปรอยฝันพสนุขรา

ทั้งพระนลันธรรวดีลัดก็

ค้างชักชวนกันให้ยินดี

มาพบกันปลื้มเปรมเกษมศรี

เปรมปรีย์เหลือล้นคณา

ไก่อพบพระภรรกรเสนหา

ก็เกิดผลนานาทั่วไป

(พระนลคำหลวง หน้า 407)

หรือตอนพระนลไก่อพักกายเฝ้าจากพระบุกร เมื่อพระองค์ศรีชวนพระบุกร
เล่นสกาอีกครั้งหนึ่ง ทรงแค้นเคืองมาก ถึงความเปรียบว่า

o พระนลฟังกำขานไซ้ เจ็บจิตราวไฟ มาสมณะเฝ้าผลาญ

หรือ

o เนกรแค้นดังแสงอัคนี ไกรผลาญชีวี แต่สู้สะกดอกใจ

และทรงกล่าวว่า

o มาเล่นกันอย่าอวดก็ เมื่อแพ้ครั้งนี้ จะนั่งเป็นเต่าเหงาไป

(พระนลคำหลวง หน้า 431)

หรือตอนเปรียบเทียบความสุขของพระนล เมื่อได้กลับมาครองกรุงนิมิตต์อีกครั้งหนึ่ง
พร้อมควย พระมเหสี พระโอรส พระภิกษา ฯลฯ

o พร้อมองค์พระเมี้ยวขวัญ

อีกบุตรบุตร

o พระนลนฤปพร้อม

แมนเทวราชรวม

สุไวยุทธภิกษุ

นิรทุกข์สุขารมย์

มุทิตาแสนห่ม

ฉิษะนันท์โนทยาน

(พระนลคำหลวง หน้า 443)

จะเห็นว่าการเปรียบเทียบที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง
ที่ยกมานี้ การเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีลักษณะเหมือนวรรณคดีเรื่องอื่นๆของไทย ก็เป็นการ
เปรียบเทียบที่อยู่ในลักษณะเพอฝัน หรือ จินตนาการ เช่น เปรียบเทียบความก่งงอ
ของคิ้ว เหมือนคันศรของพระอินทร์ หรือเปรียบเทียบงามของนางทมยันตี เหมือนเทพธิดา
เหมือนพระศรี (ซายาพระนารายณ์) หรือ นางรตี (ซายาพระกามเทพ) เปรียบ
ความงามของพระนล เหมือนกามเทพ เหมือน เทพธิดาวิณ ลักษณะการเปรียบเทียบเช่นนี้
เป็นการเปรียบกับสิ่งที่ใกล้เคียง ผู้อ่านมองไม่เห็น ต้องสร้างจินตนาการเองซึ่งอาจจะทรง
หรือไม่ตรงกับที่กวีทรงคิดไว้ก็ได้อีกการเปรียบเทียบลักษณะนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการเปรียบเทียบ
ที่ไม่เด่นชัดนัก แค่วิเคราะห์ไปนิยม และการเปรียบเทียบเช่นนี้ เป็นไปตามความนิยมของ
กวีอินเดียด้วย ดังปรากฏในเรื่องพระนล ทั้งฉบับภาษาสันสกฤต (เขียนเป็นอักษรไทย)
ฉบับภาษาอังกฤษของเซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ และ ฉบับของ บรรดา
จันทร์ รอย ก็เปรียบไว้เช่นนี้

ส่วนการเปรียบเทียบอีกแบบหนึ่งเป็นการเปรียบเทียบในสิ่งที่ใกล้เคียง
สามารถจินตนาการ ได้ชัด เจนกว่าแบบแรก เพราะกวีนำสิ่งที่มีความคล้ายคลึงกัน
มา หู จมูก ทำให้ผู้อ่านเข้าใจตามไปด้วยได้ เช่นการเปรียบเทียบดวงตาของ
นางทมยันตีว่า เหมือนดาว หรือเหมือนน้ำที่ขังอยู่ก้นหุบเขา ดังคำประพันธ์ ว่า

“ งามเนตรกึ่งดาราการ ”

(พระนลคำหลวง หน้า 149)

“ เนตรคำรavnน้ำแฝง ในหุบเขาเงาเงื่อมผา ”

(พระนลคำหลวง หน้า 177)

หรือเปรียบเทียบความทุกข์ของนางทมยันตี ให้อดทนหน้าเงี้ยวหมอง เหมือนพระจันทร์ที่
ถูกเมฆก้อนใหญ่บัง ดังคำประพันธ์ว่า

“ เหมือนจันทร์แรกขึ้นใน

โพยมแก่น

มีคเพราะดวงลี้ลับ

เมฆก้อนใหญ่บัง

(พระนลคำหลวง หน้า 279)

หรือพูดถึงอภินิหาร ขณะที่ว่าทุกทำอาหาร ว่า

" พร้อมธวัชชะโกธนาสารพัด	หึ่งเนื้อปลาเนื้อสัตว์จักสรร
ล้วนของดีจริงจริงทุกสิ่งอัน	หึ่งนั้นเป็นของกรวแก่ชิตยา
เพื่อชำระรักษาหึ่งหลายนี้	เขาคึงหม้อดีก็ไวคอยท่า
พอเขาเดินมาองจ้องควยกา	น้ำก็เต็มขึ้นมาเองพลัน
ครั้นเสร็จกิจชำระรักษาไซ้	นายวาหุลูกไปจากที่นั้น
เก็บเอาหญ้าแห้งมาหึ่งกำพลับ	แล้วบัดนั้นถือชูเชือกไว้
พอหญ้าแห้งถูกแสงกะวันฉาน	บ่มินานสักอีกใจหนึ่งได้
ก็ลุกโรจนโซติช่วงเป็นกองไฟ	ราวกับไกรลือกลิ่นเร็วรา

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 381)

ผู้วิจัยเห็นว่า อภินิหารตอนนี้ เป็นสัญลักษณ์แทนความสามารถของคนดี และ
คนฉลาด เมื่อภิกจะกระทำสิ่งใด ก็คิดอย่างรอบคอบแล้วจึงลงมือทำ เมื่อทำแล้วมักจะสำเร็จ
ดังใจ ความในตอนนี้ พระนลเป็นตัวแทนของ คนดี คนฉลาด มีความสุขุม รอบคอบ
พออาหารดิบที่เตรียมไว้ ก็คิดถึงที่หวังว่าจะทำให้สำเร็จ การตั้งหม้อไว้อย่าง
หาหญ้าแห้งมาเตรียม ก็คือการก่อกองรอบคอบว่าจะทำอะไร อย่างไร ส่วนอภินิหาร
ที่ว่า วาหุมองจ้องควยกา น้ำก็เต็มขึ้นมาเอง หรือ ถือหญ้าแห้งชูไว้ ไฟก็ลุก เป็น
สัญลักษณ์แทนใจที่แน่วแน่ มีสมาธิ ที่จะทำสิ่งนั้นจริงๆ จึงได้รับความสำเร็จในที่สุด
หรือ

" อันไฟลุกก็กึกพิลึกเหลือ	จะไหม้เนื้อชายนันทามีได้
เอาเพลิงนั้นมาถือในมือไว้	ราวกับไฟนั้นเล่นเย็นสบาย
เมื่อเขานั้นประสงกชี้้งนำท่า	น้ำก็หลังไหลมาได้เหมือนหมาย
ยามเสร็จชำระสระกาย	น้ำก็หายแห้งไปดังใจปอง "

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 381)

ความตอนนี้ก็เช่นกัน เป็นสัญลักษณ์แทนความเพียรอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
การเอาเพลิงมาถือไว้ราวกับไฟนั้นเย็น แสดงถึงการชำนาญอุปสรรคต่างๆ เพลิง คือ

อุปสรรคที่กองพันฝ่า เมื่อผู้พบอุปสรรค (ไฟ) แล้วไม่ย่อท้อที่จะต่อสู้ ก็สามารถเอาชนะอุปสรรคได้ ประสงค์สิ่งใดก็ได้อันปรารถนา ดังฉันทินทรา ว่า

" เมื่อเขานั้นประสงค์ซึ่งน้ำหา น้ำก็หลั่งไหลมาได้เหมือนหมาย ' น้ำ เป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งที่ต้องการทำให้สำเร็จ น้ำไหลมาและแห้งไปตามใจปรารถนา ก็อ กวามสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา

และอีกตอนหนึ่ง ว่า

\\ " ก็เขาเก็บบุปผามาขังนั้น	แล้วค่อยปั้นค่อยปั้นกลีบขยาย
ดอกไม้แห่งจวนโรยทุกทุกราย	ก็กลีบกลายสกลชิ้นคืนดี
มีหน้าซำกดับคั้งขึ้นไค้หมค	อีกทั้งเห็นปรากฏกลีบสกลดี
แล้วกลีบหอมอบอบตระหลบคี่	เหมือนมาลีแรกผลิพิลิกนิก "

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 381)

ความตอนนี้อยู่ด้วยเห็นว่า เป็นสัญลักษณ์แทน สังสารวัฏ คือ การเวียนว่ายตายเกิด สิ่งที่ทำให้มนุษย์มีการเวียนว่ายตายเกิด คือตัวมนุษย์เอง ดังความในตอนนี้ ดอกไม้ เป็นสัญลักษณ์ของ ชีวิต พระนล เป็นตัวแทนของมนุษย์ การเก็บดอกไม้มาบีบ บั้น ก็คือ ทำให้มีการเกิด ดอกไม้ที่แห้งโรย เป็นสัญลักษณ์ของ การแตกดับ ส่วนที่ว่า " ก็กลีบกลายสกลชิ้นคืนดี " เป็นสัญลักษณ์ของการเกิดใหม่ " และกลีบหอมอบอบตระหลบคี่ " เป็นสัญลักษณ์แห่งความยินดีในการเกิด ซึ่งเป็นธรรมชาติ มนุษย์ย่อมยินดีในการเกิด มากกว่า ความร่วงโรย หรือแตกดับ

หรือความตอนนี้ อาจหมายถึง ความไม่แน่นอนของชีวิตก็ได้ คือ เมื่อคนเรา อับโชค ก็มีได้หมายความว่า จะอับโชคตลอดไป คงจะมีสักครั้งที่กลับมีโชคดี ความตอนนี้ ดอกไม้ เป็นสัญลักษณ์แทน โชค พระนล เป็นสัญลักษณ์แทนมนุษย์ทั่วไป การที่พระนล เก็บดอกไม้มาบีบ บั้น หมายถึง มนุษย์มีส่วนทำให้ตนเองมีโชค หรือ อับโชค ดอกไม้แห้งโรย หมายถึง การอับโชค เถว้าหมอง " ก็กลีบกลายสกลชิ้นคืนดี " เป็นสัญลักษณ์ของการมีโชค " แล้วกลีบหอมอบอบตระหลบคี่ " หมายถึงการยินดีในโชคกลางของตนเอง หรือการที่ผู้อื่นพากันยินดีด้วย ก็ได้

หรือในเนื้อเรื่องบางตอนก็แทรกสัญลักษณ์เอาไว้ คือตอนที่พระนลกับนางพญันต์ได้กลับมาพบกัน พระนลระแวงในความซื่อสัตย์ของนาง นางพญันต์ยืนยันความซื่อสัตย์ของนาง และ วิงวอน พระพาย พระอาทิตย์ พระจันทร์ ขอให้เป็นพยานในความซื่อสัตย์ บริสุทธิ์ ของนาง พอสิ้นคำวิงวอน พระพายก็แปลงเสียงกรัสกับพระนล เป็นพยานในความซื่อสัตย์ สุจริต ของนาง และขอให้ทั้งสองพระองค์มีความสุข พอสิ้นคำพระพาย ก็เกิดอุกจกรรณ ก้อนเหวคาโปรยปรายคอกไม้ มีเสียงดนตรี เสียงเพลงแห่งสวรรค์ลอยลงมา พระนลจึงเชื่อในความซื่อสัตย์ของนาง

เนื้อเรื่องตอนนี้แสดงให้เห็นการดำเนินชีวิตของมนุษย์เกือบทุกคนว่า เชื่อถือในเสียงเล่าลือ หรือคำพูดของผู้อื่นเกี่ยวกับเรื่องของตนเองอยู่มาก ถึงกรณีที่พระนลระแวงในความซื่อสัตย์ของนางพญันต์ที่มีต่อพระองค์ นางยืนยันในความบริสุทธิ์ด้วยการเล่าความจริงให้ฟัง นางรู้ว่า พระนลไม่เชื่อ จึงต้องอาศัยเสียงพูดของผู้อื่น คือ พระพาย เป็นเรื่องยืนยันอีกชั้นหนึ่ง และบังเกิดสิ่งสนับสนุนคำพูดของผู้อื่น (พระพาย) ก่อสิ่งอุกจกรรณต่างๆ จนพระนลเชื่อในความซื่อสัตย์ของนาง พระพาย พระอาทิตย์ พระจันทร์ ที่นางวิงวอนถึง และคำกล่าวของพระพาย เป็นสัญลักษณ์แทน เสียงเล่าลือ หรือคำพูดของผู้อื่น เกี่ยวกับเรื่องที่พระนลกำลังสนพระทัย หรือกำลังตัดสินใจพระทัย สิ่งอุกจกรรณต่างๆที่เกิดขึ้นหลังจากคำกล่าวของพระพาย เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงสนับสนุนของบุคคลอื่นเป็นจำนวนมากที่กล่าวถึงนางด้วยความชื่นชมยินดี การโปรยปรายคอกไม้ของเหวคา หรือเสียงเพลงสวรรค์ เป็นสัญลักษณ์แทนความสุข ความยินดี ในการตัดสินใจที่ถูกก่อตั้งส่วนพระนลเป็นตัวแทนของคนทั่วไปที่ยังมีมานะ ทิฐิ เชื่อในความคิดของตนเองว่าถูกทั้งๆที่บางครั้งอาจไม่ถูกต้อง แต่เมื่อมีเสียงเล่าลือเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสนใจอาจทำให้เขาเปลี่ยนความคิดได้

(3) การบรรยายและการพรรณนาที่แจ่มแจ้งชัดเจนจนสามารถแลเห็นภาพพจน์
ตามที่พรรณนา

ในบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรยาย หรือ พรรณนาเกือบทุกบท ทุกตอน ได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ และความรู้สึกคล้อยตาม เช่น

ตอนพระนลแพ้สกา เสียทรัพย์สมบัติ บ้านเมือง ต้องออกจากพระนคร
พร้อมกับนางทมยันตี ทั้งสองพระองค์หัวโหมมาก ขณะเดินทาง ได้พบนกทองบินร่อนอยู่ พระนลลื้มตาทรงหลบนกไว้ หวังจะนำมาเป็นอาหาร แต่เคราะห์ร้าย นกนั้นกลับพาพาทรงไป ทำให้พระองค์อยู่ในลักษณะเปลือยเปล่า ทรงบรรยายได้แจ่มชัดว่า

" ภูมิธัยัจฉกุนาน์ กาญ์ศิจิต์ ๐ เออโชคดีจริงเห็นนกทอง อันผู้ครอง -
ขจิตรมาต ๐ ธีรณียสฤทธิ์จันทราน์ ๐ ร่อนลงกลาอยู่ริมบุดู อันที่ภูธรจะดำเนินไป
๐ ส จินตยามาส ตทา นิมาธิปกิจ์ พลี ๐ จึงท้าวไทนินชาธิบดิ์
ผู้มีพลกำลังสามารถ เห็นสกลุชาติเหล่านั้นลี ธักคำวิแคในพระทัย ๐ อัสสิติ
ภักโณย มมาทียายิ วสุ เจทัม ภิวินยิถิ ๐ ว่าเออนกนี้ไซ้เหมาะะหนักหนา
จักได้เป็นภักษาแห่งภูษัค ทั้งเป็นสมบัติอันพึงปรารถนา แหงกและชวยาดวันนี
๐ ตกัสี กาน์ ปรีชาเนน วาสสา ส สมารวิถุโณค ๐ กิดแล้วภูมิกลี้น่าทรง
แวงวงโอบอุ้งวิหก ทรหลบนกเหล่านั้นไว้ หวังได้คังจินกนา ๐ กัสสิ กัถ
วิสัถิรมิ อาทาย สรีเว ชักบุรี วิหายสา ๐ โออินิจาเป็นคราวเคราะห์
เฉพาะเป็นนกลู่งสำคัญ มั่นนัณกลับพาภูษาทรง บินลอยกรงขึ้นไปยังอัมพร
๐ อุคปกันตท ขกา ๐ แลวมั่นก็ไปรอนราอยู่ ๐ ทฤษฏีว่า ทิศวิาสลัม ภูเมา
ลิดัค ทินัม อโหมขัม ๐ แลคองคพระภูธร เห็นลอนจอนผ้ามีห่ม ยืนก้มหน้าอยู่
แทบพื้นดิน ลิ่นสง่าราเริงใจ ... "

(พระนลคำหลวง หน้า 105-107)

หรือตอนที่นางทมยันตีตื่นขึ้นแล้วไม่พบพระนล นางร่ำร้องหา และรำพันถึงพระนล เมื่อรู้ว่าพระนลถึงนางไป แต่ขณะเดียวกัน นางก็ไม่แน่ใจว่าพระนลจะถึงนาง จึงทำให้ นางมีอุปาทานว่า พระนลคงแอบซ่อนนางอยู่ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นแน่ เหตุการณ์ตอนนี้

เป็นการแสดงความว่านุใจ สืบสน ของนางทมยันตี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงบรรยายให้เห็นความเคลื่อนไหวของตัวละคร หรือ บรรยายนาฏการ
(Action) อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน ดังกล่าวประชันว่า

" อปภิรานเเก นเล ราชัน ทมยันตี กตกิดมา

o ปางนั้นมิชา พอนลราชา ประเวทไพรวัน

นางทมยันตี นารีเลอสรรร นอนหลับแล้วนั้น พอนหน้าสำราญ

o จึงนางเวยออบ พลิกพื่นคั่นนอน ที่ในไพรสาณฑ์

นางอยู่เอยกา กลางป่ากัณการ มิ่งเวยาวมาลย์ ร้อนราญฤดี

o ม้องหัวกระท่อม ไม่เห็นพระจอม กษัตริย์สามิ

นางโศกสาหัส ทุกข์รักฤดี เวยายอกนารี โรหรงเวยกหา

o หา นาด หา มหาราชา

o อ้าองกันั้บิรราชา นาดะภรรกา พระองค์เสด็จหนีไทบ

o มหาราชาทรงชัย พระอยู่ทนไก พระองค์อยู่เหนือหัว

o อ้าทูลกระหม่อมจอบฉัว นองนี้เหลือกลัว ไฉนพระที่นั่งกลางคอง

o ได้อักราหนีเหลือพระวง ทิ้งไว้ให้หลง พระองค์มาทอดทิ้งไฉน

o อยู่เกี่ยวอนาถหาวาใจ จะเหลียวพึ่งใคร ในป่าระหงคองคอง

o อ้าพระองค์เอกอติศร ทรงธรรมสุนทร ธรรมะบมีละเลย

o อันสัจวาทีที่เอย เป็นนิกยฐเวย จะเสียซึ่งสัจฤดาไฉน

o กำปั้นสัญญาไคโค อันองค์ทรงชัย เอยไคประหानนานมา

o แะทั้งมิ่งมิตรกนิษฐา ก็เสียสัจยา นุสัจย์ที่ตรีศพาที

o อ้าพระปิยราชสามิ ทิ้งน้องหมองศรี เชนนี้ฤาไคไจร้าย

o เมียถามันคองจหมาย กราบเท่าวันกาย ไม่ทิ้งพระผู้ภรรกา

o ทั้งจิตและกายวาจา มิเอยสัจกรา จะคิดทำนองปองภัย

o ถึงแม้พระองค์ทรงชัย ก้องกับแก่นใจ มิไจว่านองปองท่า

o เสียแรงพระให้ถอยคำ มั่นคองยงยา จะถอนซึ่งถ้อยเอยไฉน

o พุคแล้วกัณการณโค เชนนั้นกัวไชย ก็เสียซึ่งสัจฤปฏิญาณ

๐ คอหน้าเหวราชโลกบาล	สถิตสถาน	ท่ามกลางภักดิ์วิสัยสมากรม
๐ ปางนั้นพระองค์กับรบ	รัตนโรคม	สัญญาแก่ข้ามนั้นไว้
๐ อันชนในแดนโลกย์	ถึงกาลเมื่อใด	ไม่กล่าวอานาจมฤตยู
๐ เหตุฉะนั้นช้ายอมรู้	ผู้ทั้งแล้วอยู่	เพิ่นครุ่นหนึ่งแล้วมรณา
๐ อำดองกัปปิราชักรรคา	อย่าหลอนภรรยา	ผู้สิ้นระริวกลัวภัย
๐ จะสร้างแฉ่งองค์อยู่โย	ขอเชิญขึ้นไว	เสกเข้ามาหาเถิกบถ
๐ อ้อข้าเห็นพระสวามี	เชอแอบอินทรีย์	ถ้านักว่านองบมิเห็น
๐ เหตุไฉนภุชชอนเร้น	หลังพุ่มอันเป็น	ลับแลกำบังสายตา
๐ กรัสเกิดกรัสเกิดราชา	อย่าเข้าภรรยา	จงตรัสให้หายวายกลัว
๐ อำพระราเชนทร์เหนือหัว	กูเกิดควาบกลัว	จน้องนี้สิ้นขวัญหาย
๐ เหตุใดไม่มาคังหมาย	ปลดบ้องเพื่อวาย	วิคกวิโยกโคกศัลย์

(พระนลคำหลวง หน้า 137-139)

และ

" คคหี ส่า คีวโรเการิกา

- ๐ ครวญพลางนางแก้ว ฤทัยทวมแล้ว ค้วยโกเกเหลื่อตรา
 ประหนึ่งไฟเอน ร้อนรมธุรา โอ้อนิจา หุกษาหวิ
 ๐ นิ่มนฤมล วังววกเวียนวบ หาพระสวามี
 โรทร่ากำสรวล กร่ากรวญโกเก หุกชัทวมฤติ อิงมิไปมา
 ๐ ผุดลุกขึ้นมอง หัวทั้งในท้อง ทั้งนอกชายกา
 ไม่แลเห็นองค์ ยดยงราชา ก็ทรุกกายา โทการ่าไร
 ๐ บ้างนั่งนิ่งชม บังคับอารมณ์ อมโคกแก่นใน
 บ้างร้องอุนไคค โรทร้องกองไฟ เรียกพระภูวไนย ร้องให้อยู่พลาง
 ๐ ระบมอมโคก ทรวงแสนวิโยก โศกในอกนาง
 ทอดถอนฤทัย ร่าไห้ครวญครวง โอ้ออกอ้างว้าง อยู่กลางคองคอน

(พระนลคำหลวง หน้า 141)

หรือตอนที่นางหมยันทิดถูกงูรัด ทรงบรรยายไว้อย่างชัดเจน และเห็นภาพพจน์
แต่ไม่ค่อยน่ากลัว หรือตื่นเต้นนัก ว่า

" สหสภียาคตาม์ โภมิมี
 ๐ ปางเมื่อโหม้ องค์อัครนารี ประเวศไพรวัน
 เผลอญเณไป โกลโพรงหนึ่งอัน นางมีสำคัญ วัชรอันตราย
 ๐ จิ้งจุกัวใหญ่ ไผ่จากไพรงไพร กระทบคโณมฉาย
 งูนั้นกำยำ ลำสันทั่วกาย หึงมีโรกร้าย คือคอกอาหาร
 ๐ ยามงูกระหวัด ไขว้ไค้ณัด รัดแน่นเยาวมาลย์
 ยามนึกถึงองค์ บัพพะวงสงสาร โศกถึงภูบาล พระผู้บรรดา "

(พระนลกาหลวง หน้า 143 - 145)

หรือตอนที่ทรงพรรณนาธรรมชาติที่นางหมยันทิดได้พบเห็น ขณะเที่ยวหาพระนล
ทรงพรรณนาได้ชัดเจน เห็นภาพพจน์ ว่า

๐ แลดูเห็นหมู่สัตว์	วิ่งเลาะลัดอยู่ไปมา
สัตว์สิ่งวิ่งไฉนผา	พยัคฆาและเสือดาว
๐ ผุ่งกวางค้อย่างเปื่อง	แลธำเลียงชนเหลื่องวาว
กระหิงวิ่งฉูดาว	หมีขนยาวสนิหนิล
๐ แลดูหมู่บักบา	ปิ่นานาลงหากิน
บ้างโคกลอดบนดิน	บ้างบินว่อนแล้วร่อนลง "

(พระนลกาหลวง หน้า 153)

หรือ

๐ อัจฉบกิจวิราช	สูงผดงาแก่งสิ่งขร
หลายยอดกระยัณเอน	เกื่อนยั่วฟ้าน่ายินกี
๐ มโนหรงกอนหินสรวพ	สิระยับสลับสี
สูงล้ำว่าจากรี	ชี้สรวรค์อันทิ้งหมาย
๐ นานาโลหธาตุ	ล้วนประหลาดเหลือบรรยาย
อีกแก้วเพชรพรรณราย	หลายแก้วหลากหลายมวลมี

- ๐ ก็ริมหิมา
เหมือนขงองค์วัชร
- ๐ มีสิ่งให้การทูลหาญ
หมุ่หมี่มีมากกรัน
- ๐ ฝูงนกผกโผบิน
เรีงร้องกองกลางป่า
- ๐ ถึงสุกเกียงอโศก
บุณนากชอุ่มใบ
- ๐ กรรณีกากลิ่นหอมริน
บุปผาส่ง่าดี
- ๐ น้ำใสไหลรินริน
วิหคผกผันพลาง

สูงสง่าพนาดี
สีส้างกลางไพรวัน
กชสารที่ขั้บมัน
กวางสุวรรณเที๋ยวหรรษา
เที๋ยวเลือกกินผลนানা
น้ำชมเล่นเย็นเย็นใจ
วาญโยกพิกุลไกว
อีกมิ่งไม้หลากหลายสี
มะเคื้อกิ้นขึ้นฤทิ
สลับผลหล่นเกลื่อนทาง
กามชอกหินเช่นล่ำวาง
บ้างเล่นน้ำชำสราภ "

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 167-169)

หรือ

- " ๐ เดินผ่านน่านนที
น้ำเย็นเห็นควัปลา
- ๐ ล้ำกว้างหว่างระลอก
ไม้้ออกอโกศลาร
- ๐ โกฎจามาลงเล่น
เกียงกู่อยู่ยินดี
- ๐ จากระวากมันจากกู่
จนกู่จมาเกียง
- ๐ คนุคาน้ำวาย
ท่างปลาท่างฉิกปลา
- ๐ นทีมีมากหาก
แม่น้ำกับสำปี

อันเป็นที่แวมยา
ว้ายแหวกวนชลธาร
บกระลอกกระฉอนฉาน
แลละลานเชียวขจี
กูเยือกเย็นเล่นวารี
อาดูขี้กีกว่าเนียง
เสียงก้องกู่ก้องเสียง
สำเนียงกดับคัพทหรรษา
สำสอนส่ายมวล์มัจฉา
อาอกนางหางสำมี
กาภายในเกาะกู่เหมาะก็
จะช่วยเหลือให้เชอชม

๐ เกินทางห่างภรรคา
 ใจเหี่ยวเปื่อยวอกกรม
 ๐ กรันเห็นพวกพลิช
 องค์พระบิสิ
 ๐ จึงนางน้อมนงก์
 ไม่ช้ามาถึงใน
 ๐ รูปร่างนางเหมือนบ้า
 ฝ่าปีกมมิกคน
 ๐ ทนน้ำมีกษำฝุ่นเประ
 ผนเพอะฝุ่นเอาะดัง

โฉระอาเระอารมณ์
 บ่อยากชมนทีศรี
 นางมิ่งมิตรวิคยินคี่
 แห่งพระนลเห็นพนักย
 คำเนตรงจงเข้าไป
 ที่ท่ามกลางระหว่างชน
 คุหน้าตากก็แปลกกน
 มีกึ่งฉีนยั้งจั้ง
 ทั้งโก่ดลและคุเกรอะกรัง
 คุรุงรังทั่วทั้งกาย

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 191-193)

หรือ

๐ แลคุหมุ่บักบิน
 บ้างรองกองพพา
 ๐ อานกวิทกหาญ
 ช่วยนอบจิกพรอณเพรียง
 ๐ น้ำบึงบึงน้ำเพ่ง
 เลี้ยวไล่กันไปมา
 ๐ ธาราน้ำลงเล่น
 ใจโถกวิโยกฉัว

บ้างโบกบินบ้างกินปลา
 เหยือกหาญเหมือนเนียง
 อยากไกรว้านเจ้าส่งเสียง
 ส่งสำเนียงเจ็ญพระมา
 คุไ้เหง่เล้งเห็นปลา
 บ้างเล่นล่อริมกอบัว
 อาบนน้ำเย็นเย็นแก้ตัว
 เย็นแต่ตัวหัวอกร้อน "

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 203)

หรือ ตอนที่โสดงช้างเข้าทำลายกองเกวียนของพวกพลิช ทรงบรรยายได้ชัดเจน ให้
 ภาพพจน์ และความรู้สึกกันเถว

๐ เตะ กัม มมริทุห์ สหสา เจปฏมานัม มหิตเล
 ๐ ฝ่ายว่ากษะพลิช นอนหลับสนิหอยอยู่กับพื้นดิน ฝูงกรินวิ่งมาเหยียบป่น
 สุกจะคืบร่นพันไปไ้ ก้างก็กกใจร้องหวนโหย โอโยโอโยไวยอะไรกัน

บ้างก็ฉลุฉลึงว้างหนี ว้างจี้จู้เข้าไป ในที่รทกมกแมกหนาม บ่มีมีความกึกจี้ว้าง
 บ้างก็ยืนจั้งจั้งปากอ้า เพราะว่ายังบ่มีคันค้ำ ฝ่ายกณะกรีกก็เอาจาแทง
 เอาจวงแว้งทุบซ้ำ เอาคีนย่ำยับเกาะส่ง กนกก็ล้มลงบ้างกระเด็น บ้างก็เห็นอุรุของ
 กนสนม ระพมพอดควอควายชนม์ ปนกับฝูงกนเลี้ยง อันวิ่งเลี้ยงรีบลีไป
 ทั่วกันไซ้ระส่ำระสาย ว้างโวยวายรักชีวี บ้างก็ทุบตีซึ่งเพื่อนกัน ซึ่งก็คึกกันกันหนทาง
 บ้างก็ร้าววิกลจริต ลีบกิดลั่นทรีตรอง โรหรงก์องพนากอน นอนกลิ้งเกลือกกับธรณี
 บ้างรีบหนีขึ้นต้นไม้ เพราะตกใจเหลือประมาณ บ้างก็ลานป่วนเสียอารมณ์
 ล้มลงแล้วเลยไข่ลุก ทุกทุกคนยอมป่นปี้ บ้างม้วยชีวีอยู่ริมทาง เหตุด้วยร่างอันถูราย
 ทำอันตรายเอาจะนั้น"

(พระนลคำหลวง หน้า 205-207)

หรือ ตอนที่ชาวนครกุณฑินตกแต่งบ้านเมือง เพื่อแสดงความยินดีในการกลับมาของ

พระนล ทรงบรรยายเหตุการณ์ก่อนนี้อย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน ว่า

" ตโต พฐว นกเร สุมหาน ทรมชหิ ลวณห์

๐ ปางนั้นอันชเวติ	ก็อึงมื่นกรพลับ
ชาวเมืองกระเดื่องสรร	บเลื่องลืออยู่อื้อไป
๐ ทราบว่าพระนลถึง	ขึงนกรสุชาลัย
ทุกทองถนนใน	นกระทักยินกั
๐ ตกแต่งนครรัตน	ก้วยทวัชสลัปสี
ผูกธอสุมาลี	และประกาศประดับวาม
๐ อันทองถนนหลวง	ทั้งปวงปราบเรียบราบราม
บุปผาสว่างาม	ก็โรยรินถุกินไป
๐ ฟ่องเฟื่องบุปผายาน	ประสานสีประโลมใจ
โยงจากทวารไป	อีกทวารประสานกัน
๐ ทุกกาลเทพารักษ์	อันเป็นหลักนกรันท์
พร้อมเกรวี่องพลัสร	พวิจิตจำเรฎฐา

(พระนลคำหลวง หน้า 411)

หรือ ตอนพรรณากองทัพของพระนลเมื่อเสด็จจากนครกุณฑินไปยังนครนิษิต เพื่อ
ทรงสการวกับพระบุกรีกครั้งหนึ่ง ทรงพรรณนาไคอย่างไฟเราะเห็นภาพพจน์ ว่า

๐ ส มาลัม อูบีย	เกานเคย	กิมัน	อามันกรีย	โนบรห์
๐ สำรณสถิตรณยา	อยู่วิทรภพารา			กำหนดไคถึงหนึ่งมาส
๐ จึ่งพระในมัสสุรนาถ	กับเกอเวอิวาหน			ลวองค์พระกัมภูมินทร์
๐ เสด็จจากนครกุณฑิน	มุ่งสู่บุริน			นิมิตภัยเหล่าบริวาร
๐ งามราชรถทรงภูบาล	กักรถพิมาน			แห่งองค์พระเทพวิชรินทร์
๐ แอกอ่อนงอเงื่อนนาถินทร์	กังกาล้ำสิ้น			สลักสลุดทองลาย
๐ ประคับนารัตนจักราย	แวววาวพรารพราย			ราววิฑูไสแสง
๐ งามธวัชกวัดวิสีแคง	งามอิกกวำแหง			ลำพองจะเฒ่นพาร
๐ นายวาร์ษไฉยหัยกร	สารดิฐธร			ถนิกทะนงหัยการ
๐ งามแนวถวพลพลหาญ	พร้อมเพื่อผจญผลาญ			เผด็จอรินสิ้นกำลััง
๐ สิบหกช้างพลายกล เขยดัง	หัสตยานิกั้ง			กำกับเพื่อขับเข้าสมร
๐ แสนสง่าหาสิบอัคร	อัครวานิกกร			กระลิ่งกัศตรากจำเริญ
๐ ทกรวยบัตกานิกแวง	เลือกลวนกาแหง			กำลัังถกรรจกัณญ์
๐ ณีเฝ้าเฝ้ากองอุตุล	สนั่นลันคจ			แผ่เกินถล่อมวนไป
๐ พร้อมเพื่อประยุทธิงชัย	เพื่อแก้แค้นให้			สมที่ไคทำชำนักร
๐ งามองค์พระนลทรงักก็	ทรงฤทธิประจักบี			ประเสริฐสง่านาถยอน
๐ ไกลุภย์เล็กเหล่าพลาก	มุ่งทรงนกร			นิมิตรัฐบัคค "

(พระนลคำหลวง หน้า 421-423)

หรือ ตอนพรรณากัระบวนทัพของพระนลที่ยกจากกรุงนิษิตมายังนครกุณฑิน เพื่อรับ
นางทมยันตี และ พระโอรส พระธิดา ทรงพรรณนาไคอย่างชัดเจน ในภาพพจน์ ว่า

๐ จักแจงเป็นทัพหลวง	พลลาวาณกรรจกัณ
แบ่งเหล่าพยุพล	จักรุงกเสนา
๐ ขุนช้างกัจักช้าง	สิริร่างวิไลงา
หมอลำประจำนา	กะทะแมงกำแหงหาญ

๐ พดขลังก็ไ้สรพน	สัปกับกลางสาร
ศาสตราวุธกระการ	ก็กระลิ่งกระถับกร
๐ ขุนม้าก็วัคบ้า	สินรพาที่อัศกร
ผีเฝ้าที่เฝ้าจร	กตะลนกระพ้อมยง
๐ งามพลอัศวราช	คุณกาจณกรจก้อง
เกราะทองและทวนทอง	ธุระมุงจะชิงชัย
๐ ขุนพลก็จักพล	สุพหลนขุนไกร
ล้วนเริงบันเทิงใจ	สระพริบสระพริ้งงาม
๐ โคมรและตรกาน	ก็วะวามวะแหววาม
ชิงกิวก็ปลิวหลาน	กอะทาดรินเหิม
๐ ขุนรถก็จักรถ	สิริสกสง่าเสริม
งอนกงและงเงิม	กจะรตพระจอมสวรรค์
๐ เทียมอักษพาชี	จรลือเจียรจรัล
ราววายุพาฉิน	ผิจะเทียมสกุณเสบ
๐ งามหรรบทั้งสี่เหล่า	สุรพลพยุหเลอ
เลิศโลกดอเออ	ฤจะไ้จะเทียมพัน
๐ ไค้ฤกษ์พระจอมพล	นลราชกุธาเน็ค
ให้กลาพยุหฉิน	ณวิทรวิภิมย์สถาน
๐ หวังรับพระหมยัน	คิวิสุทธิสุมนมาลย์
กีนกู่สุราญศาน	กิสถิตสถาพร "

จากการศึกษาพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง ผู้วิจัยได้สังเกต
 ลีลา - ทำนองเขียน (Style) ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก่อ
 กำนวธีการดำเนินเรื่อง แม้พระราชนิพนธ์เรื่องนี้ จะทรงแปลจากวรรณคดีของ
 อื่นเคย ที่เขียนเป็นภาษาสันสกฤต โดยอาศัยฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษ ของ เซอร์
 โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ก็ตาม แต่ในการแปลมิได้ทรงแปลตรงตามฉบับภาษาอังกฤษ
 หรือฉบับเดิมในภาษาสันสกฤตทั้งหมด ได้ทรงดัดแปลง เพิ่มเติม บางสิ่งบางอย่างที่
 ทรงเห็นว่าเหมาะสมลงไป ทำให้พระราชนิพนธ์เรื่องนี้ มีลักษณะแบบวรรณคดีไทยมากขึ้น
เมื่อพิจารณาวิธีดำเนินเรื่อง จะเห็นว่ามีการดำเนินเรื่องเหมาะสมกับเหตุการณ์ บางตอน
ดำเนินเรื่องรวบรัดตามฉบับภาษาอังกฤษ และ ฉบับภาษาสันสกฤต แต่บางตอนทรง
ดำเนินเรื่องช้าๆ เพราะต้องการเน้นให้เห็นความสำคัญของตอนนั้น เช่น ตอนนางทมยันตี
ตามหาพระนล ทรงดำเนินเรื่องอย่างช้าๆ ชี้ให้เห็นความทุกข์ทรมานใจของนาง ที่ต้อง
พลัดพรากจากความรัก ทรงแทรกฉันทะการพรรณนาเชิงนิราศเข้าไป ทำให้ผู้อ่าน
เกิดอารมณ์สงสารคล้อยตามไปด้วย และในตอนท้ายที่พระนลจะได้พบกับนาง จนถึง
พระนลฐานะสภาโศกครองบ้านเมืองถึงกับพร้อมๆกับรับนางทมยันตี และ พระโอรส
พระธิดา กลับมา ก็ทรงดำเนินเรื่องช้าๆเหมาะสมกับเหตุการณ์ เมื่อทั้งสองพระองค์เฝ้า
พระนล และ นางทมยันตี เข้าใจกันแล้ว ก็ดำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ แม้ตอนที่พระนลเสด็จ
ไปยังกรุงนิวยอร์กเพื่อทำสัญญากับพระอนุภรรยาจะดำเนินเรื่องให้รวดเร็ว เพื่อแก้แค้นให้สมกับ
ที่ทรงดำเนินเรื่องช้าๆ มีการพรรณนาชวนความงามตลอดจนความตลกของของกองทัพที่ยกไป
ชี้ให้เห็นถึงกวางเบิกบานใจ มั่นใจ ของพระนล และ ไพโรพลที่ถามเสด็จ จึงทรงดำเนิน
เรื่องไปเรื่อยๆ มิได้รวบรัด จนกระทั่งถึงฐานะสภา ก็สืบความพระอนุภรรยา จึ่งเกริ่นเรื่อง
ในบานเมือง และ จักกองทัพมารับนางทมยันตี พระโอรส พระธิดา กลับบ้านเมือง ทรง
พรรณนาความงาม กว้างไกลหาญ ของกระบวนทัพ ตลอดจนความรู้สึกของนางทมยันตี
เมื่อรู้ว่าพระนลเสด็จมารับ การประทานพรของท้าวภิมะ และ การสรรเสริญพระเกียรติ
พระนล ทรงพรรณนาไปเรื่อยๆ ดำเนินเรื่องอย่างช้าๆ เพราะต้องการเน้นถึงความสุข
ความมีเกียรติยศของพระนล หลังจากที่ทรงฟื้นฟูอาณาจักรมาอย่างยากง่าย จนได้พบ
ความสุข ความสงหวัง

ถ้าพิจารณาเรื่องการเลือกโช้ยอัยคำ จะเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ทรงมีความสามารถในการเลือกโช้ยอัยคำ คือทรงใช้ทางสายๆ มีความหมาย
ชัดเจน รัดกุม เหมาะกับเนื้อเรื่อง และ อารมณ์ ความรู้สึก เช่น

กอนนางทพยันทีคามหาพระนล นางรำพันต่างๆนานา ว่า

๐ โอเวียงเสียดสี	เพราะพระสินเรนทร์สุร
นาถาอย่าเพิ่มพูน	ประมุขโศกโศกาลัย
๐ เชิญคอบเมี่ยงสักกา	เมี่ยงตามช้ำอยู่รำไป
เจ็กคอบให้ชอบใจ	ข้ามิใช่ฤาเมี่ยงรัก
๐ เวียงคูเล็กภูธร	เมี่ยงอ่อนปลอกแหบหัก
หมดเลือกเผือกผิพักตร์	เปื้อนไกลนเลอะเปื้อนระดูดี
๐ แม่น้ำมีแก่ง	ฉิ่งบ่ปิดบิกอินทรีย์
เคินเคียวเหลียวมี	ที่พึ่งพาคอนาถครัน
๐ เหมือนควางสาอาจองก	กาเป็นหลงเข้าไพรวัน
ห่างเหินเคินไม่ทัน	พลันพรากหมอยุ่เยือกใจ
๐ โอพรากจากบัก	น้องก็บ่แต่รำไร
โอองค์พระทรงชัย	ไม่เห็นน้องหมองอารมณ์
๐ อยู่เดียวเดียวละเหี่ย	แต่ไม่เสียดสัจนิยม
รักก็ทิ้งบรม	ชัคคิยาสวามี
๐ โอทุลกระหม่อมแก้ว	น้องเรียกแล้วเป็นหลายที
ข้าก็ทมนันที	นี่พระโยไม่ชวนพลัน

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 161-163 ,

ในก้นการพระราชนิพนธ์ร้อยกรองบางบท มีลักษณะเป็นร้อยแก้ว เช่น
ก่อน วารับไฉนคำนึง เมื่อเห็นว่าทุกซบรคได้เร็ว และมีลักษณะคล้ายพระนล ว่า

ภเวต์ ฤ มติเกโท เม กาทร์ไวรุภัยคาม์ ปิรติ

๐ กุณจนที่รูปแฉก

นายกู

หลังก่อนชนกโกง

! และสิ้น

(พระนลคำหลวง หน้า 341)

บาทที่ซีกเส้นใต้ มีลักษณะเป็นร้อยแก้วก็ได้อีก ถ้านำมาเรียงติดกัน เป็น

" หลังก่อนชนกโกงและสิ้น "

หรือ ถอนนางเกณีนกรามพูนนางพมพันธ์ เรื่องกิริยาของวาหุ หลังจากให้นางไปส่งแคว
มา ว่า

" กระหม่อมฉันเผลออยู่ที่นี่

ก็พลันพิศมัยเป็นหนักหนา

จึงกังใจจะรีบเข้ามา

เพื่อทูลแถลงกิจจามีชาติ

แต่ชะงักเจี้ยวเพคะขณะนั้น

ยืนตะลึงซึ้งงันอยู่กับที่

เห็นสิ่งอัศจรรย์อีกทันที

กราวนั้นน่าตระหนกตกใจ

อันไฟลุกคึกคิกพลิกเหลือ

จะไหม้เนื้อรายนันหามิได้

เอาเพลิงนั้นมาถือในมือไว้

รากับไฟนั้นเย็นเล่นสบาย

(พระนลคำหลวง หน้า 383)

ข้อความ ที่ซีกเส้นใต้ ถ้านำมาเรียงกันโดยไม่แบ่งวรรคแบบกลอน จะมีลักษณะเป็น

ภาษาพูดธรรมดา คือ " แต่ชะงักเจี้ยวเพคะขณะนั้น ยืนตะลึงซึ้งงันอยู่กับที่ เห็นสิ่ง

อัศจรรย์อีกทันทีที่กราวนั้นน่าตระหนกตกใจ อันไฟลุกคึกคิกพลิกเหลือจะไหม้เนื้อรายนันหามิได้

เอาเพลิงนั้นมาถือในมือไว้รากับไฟนั้นเย็นเล่นสบาย "

คาร์คิ กวียิ มหาราช พุทธิ ไว ส นิวัคชัยคิ

๐ และกราบไคจะสิงอยู่
ก็กรามนั้นและมันไซร์

ณจิตภูเรไท

จะกองทนทุเวทนา

(พระนลคำหลวง หน้า 249)

และ

ภวิชัยสิ ยทากัมชุก เจริยสา โภกัมยเส คทา

๐ ณเมื่อไคพระเชียวธาณ

สะภาการฤสมจินต์

ณเมื่อนั้นพระภูมินทร์

จะสิ้นทุกขสุขารมย์

(พระนลคำหลวง หน้า 251)

ประโยคยาวแบบโวหาร (Ciceronian) เป็นประโยคก่อนข้างยาว
มีใจความตรงไปตรงมา ความจะก่อกวนหรือความสำคัญยิ่งขึ้นในตอนท้าย เนื้อความจะ
แว่มแว้งในตอนจบ เช่น

" น จาห์ กียักทุกามุสึ กิวง กิมริตัม ภีรุ กังกาเส

๐ อัครีพีจักหัง

นฤบล ไคฤา

เจ้าอย่าไคสงกา

สีกเทื่อ

กียเซย์ม อหุ้ม อาคิมาน น ไจว คิวาม์ อนินทิตะ

พินี้จะหังตน

ไคอยู่ นะแม่

แต่จะหังนึ่มเนื้อ

ไม่เลย "

(พระนลคำหลวง หน้า 117)

หรือ ตอนที่พราหมณ์สุเทว คำนี้ เมื่อเห็นนางทวยยันที ที่เมืองเจตี ว่า

" เปารัตนาสิม อิว นิตาง ราหุคิรสีตนิตากราม

๐ ทรามชมมัทหมนแมน

ราครี

ราหุจันนิตากกร

ชบกาบ

ปติโกตากกลาง หินาง ญักโสรัถาง นทีร์ อิว
 อิกเหมื่อนอย่างนที แห้งฉลก
 เพื่อโกกักลยพิลาป ห้างห้องมาหิง "

(พระนลคำหลวง หน้า 275)

บางตอนทรงใช้ประโยคหลายๆแบบปนกัน เช่น
 ทยันที วเทห์ เอตต์ ญุ่ยยัท ทุห์เชน โมหิกา
 ๐ ฉันโคนาเรศรแก้ว ทยัน คีแม่
 จึงประกาศความทราบ เช่นแท้
 ภาว่าแจ่มจันทร์เฟือน พันสคิ แล่วนอ
 เพราะโตกกระชั้นช่วย ชักเฉ
 อัสมิตรเด ภเวห์ วายมึ อุปายักิจิ์คโค มหานี
 ๐ ภาเป็นเล่ห์ลอชา กิบเวียง
 หวังเพื่อให้หิงหวง หวงสวาท
 จึงปาวว่าเนียงจะ เลือกกู่ ใหม้แธ
 เป็นอุบายอาจคิก สกิกใจ

(พระนลคำหลวง หน้า 327)

ในการพระราชนิพนธ์ นอกจากจะทรงสามารถในกาจรเลือกใช้คำง่าย ๆ มีความหมายกระชับ รัดกุม ทรงใช้สำนวนโวหาร ประโยคแบบต่างๆที่น่าสนใจแล้ว บางตอนทรงแทรกสิ่งที่น่าสนใจลงในคำประพันธ์ สิ่งๆที่แทรก มีทั้งที่เป็นความกึกเห็น ส่วนพระองค์ บิ่ลักษณะเป็น จิตวิสัย (Subjectivity) และแบบไม่แสดงความเห็น เป็นแบบ วัตถุวิสัย (Objectivity) แต่การแทรกมีไม่มากนักเพราะเป็นเรื่องแปลก ต้องพยายามรักษาเรื่องเดิมไว้ให้มากที่สุด ตอนที่แทรกสิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ ตอนที่นางพยุษนคีตตามเสด็จเรื่องพระนลโดยมิได้เกรงอันตรายจากเสือ เสือไม่คอย กลับเดินหนีไป พระบาทสบเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแทรกข้อคิดว่า

" ๐ คุรามฤเกษมทร์	เอ็นดูชาญจาบัลย์
เห็นองค์พระทรงธรรม	บ้างหรือเปลื้องเสามา
๐ คุราพญาไพร	เอาใจช่วยกวยสักรรา
ไม่เห็นพระภรรคา	จงบอกมาอย่ารังรอ
๐ ขอเจ็ดมฤกเศรบรู๋	จงสมเพชฟังข้าขอ
กินข้าเสียอย่ารอ	ให้หมองหม่นทบททุกข์ไป
๐ พังก่ำกรากรวกโศก	วิโยกเกร้าเนงาฤทัย
มถารากาจแก่งไกร	ก้อยเมียงเป็นคำเนินหนี
๐ เสือลายคร่ายเก้ง	ยอบบำเกรงบารมี
แห่งหมยันตี	ผูกมัดทอกรรคา
๐ สมิงวังมุงทรง	ลงไปธารละหานผา
น้ำใสไหลช้าช้า	ไหลเรื่อยทรงลงสาคร

(พระนลกำหหลวง หน้า 165)

บทที่ซึกเส้นใต้ เป็นข้อกิดเห็นที่ผู้ทรงพระราชนิพนธ์แทรกลงในกาประพันธ์
 หมายถึง คนดี และ คนที่ซื่อสัตย์ต่อสวามีเช่นนางหมยันตี จะไปในที่แห่งใด ก็ไม่มีอันตราย
 แม้สัตว์ที่ร้าย เช่น เสือ ก็ยังไม่กล้าทำร้ายนาง ซึ่งความกิดนี้เป็นข้อกิดส่วนพระองค์
 ผู้อ่านอาจจะไม่เห็นด้วย เพราะในชีวิตจริง ความกิดเช่นนี้ไม่จริงเสมอไป คนดี
 คนซื่อสัตย์เป็นจำนวนมาก ถูกทำร้าย ความเชื่อที่ว่า " คนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ "
 จะไม่ก่อยจริงเสมอไปนัก

ข้อกิดนี้ ถ้าพิจารณาในแง่สัญลักษณ์ เสือ เป็นสัญลักษณ์แทน คนร้าย คนชั่ว
 ไม่กล้าทำร้ายนางหมยันตี ซึ่งเป็นตัวแทนของ คนดี

หรือ ทรงแทรกข้อกิดเกี่ยวกับความรัก เมื่อนางหมยันตีถามหาพระนล ไล่ขบเห็น
 สิ่งใด ก็นึกถึงเสมอ เมื่อไม่เห็นก็เกร้า ทรงแทรกข้อกิดว่า

๐ นานายาลาผล	สุขสุดหล่นกล่นเกลื่อนไป
ดองลัมซิมคูไซร์	หวานกระไรชื่นใจกรัน
๐ หวานเนลิมลรส	ยิ่งกำสรกกันแสงกัลย์
กำนึ่งถนทรงธรรม	พลันรสกล่นกลายชื่นชบ
๐ หวานใดไม้หวานหนัก	เท่ารสรักสมักรดม
ไว้รักหนักอารมณ์	หวานเหมือนชบวบโศกา "

(พระนลกาหลวง หน้า 203)

ข้อคิดที่ทรงแทรกมีลักษณะเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity)

คือ เป็นความจริงทุกยุคทุกสมัย สำหรับคนที่มีความรัก จะยอมรับความจริงข้อนี้

5 คุณค่าด้านต่างๆที่ปรากฏในเรื่องพระนลกาหลวง

เนื่องจากเรื่องพระนลกาหลวง เป็นวรรณคดีที่แปลมาจากวรรณคดีของดีเดฤดา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพยายามแปลวรรณคดีเรื่องนี้ตรงตามฉบับเดิม แม้ว่าจะทรงอาศัยฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ ก็ยังทรงเทียบกับฉบับภาษาสันสกฤตด้วย เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน ดังที่ทรงอธิบายไว้ในลำนำเรื่องพระนลกาหลวง และจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษากันว่า เรื่องนี้แล้ว เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลตรง คือ แปลโดยรักษาเนื้อหาเดิมไว้มากที่สุด มีที่ดัดแปลงเพิ่มเติมบ้าง ก็เป็นไปตามความนิยมของวรรณคดีไทย คือ ทรงเพิ่มเติมการพรรณนาเชิงนิรุกติ การพรรณนาชมความงามของสิ่งต่างๆ เช่น กระบวนทัพ การเพิ่มเติมคำอวยพร สิ่งเหล่านี้มิได้ทำให้เนื้อเรื่องพระนลเปลี่ยนไปจากฉบับเดิม

เรื่องพระนล เป็นเรื่องเกี่ยวกับคติทางพรหมณ์ จึงให้ความรู้ด้านสภพ ความเป็นอยู่ของชาวอินเดียที่นับถือศาสนาพรหมณ์ ว่า ไก่ประพาศ ปฏิบัติ อย่างไร นอกจากนี้ ยังให้ข้อคิดเกี่ยวกับเนื้อเรื่องพระนล และ คติต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง กังจะเสนอเป็นข้อๆ ดังนี้

✓ 5.1 ความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ และ ชนบประเพณีของชาวอินเเกีย
ที่นับถือศาสนาพราหมณ์

บทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง ได้แทรกความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มาก
 กือ มีทั้ง ชนบประเพณี พิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์ เช่น กล่าวถึงพิธีอัศวเมธ
 พิธีราชสุบะ และกล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวอินเเกียสมัยนั้น เช่น อาชีพของคน
 การปกครองโดยแบ่งชั้น วรรณะ ความเชื่อในเรื่องต่างๆ ซึ่งจะแยกกล่าวเป็นข้อๆ ดังนี้

5.1.1 ความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์

(1) พิธีอัศวเมธ เป็นพิธีบูชาญักวาม้า หรือ ปล่อดม้ายานุการ
 ในบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง ได้กล่าวถึงพิธีอัศวเมธไว้หลายครั้ง เมื่อ
 กล่าวถึงภักตร์ยงค์โค จะกล่าวถึงการทำให้พิธีอัศวเมธกวนทุไปควยเสมอ เช่น
 นางทมยันตี ราพันถึงพระนล เมื่อพระนลทิ้งนางไป ว่า

" อันองค์พระทรงเกษ	อัศวเมธทำก็หน
เช่นสรวงบำนางบ	บมิเว้นเช่นสรวงรัก "

(พระนลคำหลวง หน้า 159)

หรือกล่าวถึงท้าวภิมะ ว่า

" ภีรราชนามทรงเกษ	เป็นเกบครวธิบก็
รักษาประชาชี	สี่พรหมเบรมเกบนลราญ
เคยทำราชสุบะ	อัศวเมธวิเฒสา
อีกปางพลีการ	มักอวยทานทักษิณา "

(พระนลคำหลวง หน้า 169)

พิธีอัศวเมธนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว¹ ได้ทรงอธิบายไว้ใน
 หนังสือ เรื่อง บ่อเกิดรามเกียรติ์ สรุปได้ว่า พิธีอัศวเมธ หรือ การบูชาญักวาม้า 。

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รามเกียรติ์และบ่อเกิดรามเกียรติ์
 หน้า 975

หรือพิธีปล่อยม้าอุปการ เป็นพิธีสำคัญสำหรับล้างบาป หรือเป็นพิธีสำคัญแสดงบุญทานการ
หรือเคษานุภาพของกษัตริย์พระองค์นี้ๆให้เป็นที่ยำเกรงแก่กษัตริย์ในประเทศใกล้เคียง
กรรมวิธีในการทำพิธีอัฐเวต คือ นิมนต์พระฤๅษีมาทำพิธี และส่งทูตไปยังเมืองใกล้เคียง
หูลเชิญกษัตริย์มาร่วม ประภาภเชษฐฤๅษีพรหม และ นักร้อง นักรำ มาร่วมงาน แล้ว
จัดตั้งประรำพิธี ทั้งพิธีทานตกร (ซอควาสงบราบาบ) ท้าวราชอาณาจักร จักรหา
เครื่องใช้ในพิธีกรรม มีพิชพรรณต่างๆ เกลือ น้ำมัน เนย และ ทอง เงิน
สำหรับใช้เป็นทักษิณา แลให้พอดำมาถึงร้าน ทางทางที่จะไปยังที่ทำพิธี ครั้นถึงวันฤๅษี
ก็ปล่อยม้าอุปการ ซึ่งเป็นม้าสีกำ มีขวัญเป็นมงคล ในการปล่อยม้าไปในที่ต่างๆนั้น
มีผู้ยกทัพตามมาไปด้วย ผู้ที่ยกทัพตามไป ส่วนใหญ่จะเป็นพระญาติสนิทของกษัตริย์ที่ปล่อย
นั้น เมื่อม้าไปถึงบ้านเมืองใด ถ้าผู้ปกครองเมืองปรารถนาจะแสดงความไมตรี หรือ
อ่อนนอบ ถ้จ้การต้อนรับมานั้นอย่างดี แลถ้าผู้ปกครองเมืองใดไม่ต้อนรับมาตามสมควร
ผู้กำกับม้าไปนั้นก็ต้องรบ ม้าที่ปล่อยไปนั้นมักกำหนดหนึ่งปี ในระหว่างนั้นมีพิธีพลีกรรม
เป็นประจำทุกวัน และฤๅษีพรหมที่มาก็ได้รับภัตตาหาร และ ทักขิณาทามการนา
กุดาณรูปทั่วกัน เมื่อครบปี ผู้กำกับม้านั้นก็กลับมา จึงข้าม้านั้นบูชาด้วย

และทรงอธิบายไว้ในหนังสือลิลิตนารายณ์สิบปาง ¹ อีกว่า

" พิธีอัฐเวตนี้ เฉพาะแต่พระราชบิดาจึงจะทำได้ และในโบราณสมัย เป็น
พิธีขอลูกเท่านั้น (ท้าวทศลทำพิธีขอโอรส ในเรื่องรามเกียรติ์ว่าพิธีกวเขวาทิพย์)
ก่อนๆกลายเป็นพิธีแผ่อานาจไป เริ่มกันลงมือทำพิธี เรียกว่า " อักนิโยภูมิ " คือ
บูชาไฟ และ ฉลองม้าตัวสำคัญ แลปล่อยม้านั้นให้เดินไปในแคว้นต่างๆ บิณฑกทัพนาย
เห็ดม้าไปถึงแห่งใด ผู้ครองแคว้นนั้นต้องกระทำการเคารพ หรือมีฉะนี้แก่ต้องสู้รบ
กับกองทัพที่ถาบบ้านไป เมื่อมาเห็ดยาไปไ้ครบหนึ่งปี จึงพากลับพระนคร พระราชาผู้
เป็นเจ้าของ ทำพิธีฉลองเป็นการใหญ่โต แลข้าม้าสำคัญนั้นบูชายัญ พระอัครบเหล่าของ

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ลิลิตนารายณ์สิบปาง หน้า 428

พระราช ก้องเป็นผู้ลงมือฆ่าม้า แล้วก้องเผ่ากษัตริย์นั้นตลอดคืน พร้อมกัวยมเหสีรอง และ
สนมกำนัล เข้าขึ้นจึงสร่ง ชำระพระกาย แล้วขึ้นเฝ้าพระราชสวามี ทางโศภิตาธร
นิยมนกันว่า ถ้าพระราชองค์ใดกระทำพิธีอัฐวเมธไกร้อยครั้ง จักได้เป็นพระอินทร์
ครอบครองเทวคา และ มนุษย์ทั่วไป "

จะเห็นว่าพิธีอัฐวเมธ เป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่ จัดกระทำเพื่อมุ่งขยายอำนาจเป็นใหญ่
ผู้ที่จัดทำพิธีนี้ไ้จะก้องเป็นพระราชาธิบดี ในเรื่องพระนลคำหลวง กล่าวถึงพระนล
กับท้าวภิมะ เกยท้าวพิธีอัฐวเมธ โดยเฉพาะพระนล ทรงทำหลายครั้ง ถึงกับประพันธ์ว่า

" อ้นองค์พระทรงเดช อัฐวเมธทำก็หน "

แสดงว่าทรงเป็นกษัตริย์ที่ ยิ่งใหญ่ มีอำนาจมากเหนือกษัตริย์ทั่วไป

(2) พิธีราชสุยะ

พระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวงได้กล่าวถึงพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์
อีกอย่างหนึ่ง คือ พิธีราชสุยะ อันเป็นพิธีที่พระราชาธิบดีเป็นผู้จัดกระทำ เพื่อแสดง
พระเกียรติ ในเรื่องนี้ กล่าวถึงท้าวภิมะ เกยท้าวพิธีราชสุยะ ถึงกับประพันธ์ ว่า

" ภิมราชนามทรงเดช	เป็นเกษกระบตี
รักษาประชาชี	สี่พรรณเปรมเกษมสราญ
<u>เกยท้าวราชสุยะ</u>	อัฐวเมธวิเศษสาร
อีกปวงพลีการ	จักอวยทานทักษิณา

(พระนลคำหลวง หน้า 169)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงกล่าวถึงพิธีราชสุยะไว้ใน
หนังสือเรื่องพระศุนทเกป ว่า " พิธีราชสุยะนั้น ใช้สำหรับเกล็ดรัชแห่งพระราชาธิบดี
ผู้ที่ไ้ทรงมีชัยชนะ ถ้าได้ทรงแผ่อาณาเขตโดยอาการอื่นจนใดเป็นใหญ่ เห็นอบรรคา
พระราชาทังปวง ก็เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ พิธีนี้ กลายพิธีราชาภิเษก ซึ่งพระราช
กระทำทุกๆพระองค์ แต่เป็นพิธีใหญ่กว่า และมักจะมิจานอยู่ปีหนึ่งเต็ม บ้างก็ทหลายปี
กว่าจะเสร็จการ ในระหว่างงานนั้น มักกระทำพิธีกรรม และ ยัญพิธีต่างๆ ซึ่งเป็น

ลัทธิประเพณีสำหรับชนบทต่างๆ ที่จะได้มาร่วมอยู่ในราชอาณาจักรแห่งพระราชอำนาจ
ผู้กระทำพิธีราชสุยะนั้น และ ชนต่างพรรณต่างภาษาก็ได้มีโอกาสมาพบปะสมาคมกัน
ในระหว่างเวลาที่ชวายน ในหนังสือมหากาธะ มีข้อความพิสดารกล่าวด้วยพิธีราชสุย-
แดงพระยงธิเบสเรียวร และ หนังสือรามายณะ (ไทยเรียก รามเกียรติ์) นั้นมีเรื่องพิชิต
ราชสุยของพระราม หนังสือทั้งสองนี้ ยังใช้เป็นตำราในงานราชาภิเษกงานเถลิง
ของเจ้านายในรัชสมัยประเทศมาจนปัจจุบัน " ¹

ในหนังสือเรื่อง พระขุนทด ไก่กล่าวถึงพิธีราชสุย สรุปได้ว่า ²
พิธีราชสุย เกิดขึ้นเพราะบัณฑิตทั้งหลายในมัธยมประเทศลึกลงใจให้มีขึ้น เพื่อให้เกิดความ
สงบ และ ระงับความแตกร้าง ระหว่าง ชนผิวขาว (อารยะ) กับ ชนผิวคล้ำ
(ทาส) ซึ่งเป็นอริกันเสมอ ให้เข้ากันกันได้ เป็นมิตรกันได้ และ พร้อมใจกันบูชา
พระอินทร์ ซึ่งเป็นเทพที่ชาวอารยชนนับถือมาก และ เชื่อกันว่า พระอินทร์ได้เป็น
จอมสวรรค์ คอยอำนาจพิธีอิศวรเมธ ที่โคกระหาถึงร้อยครั้ง เทวดาทั้งหลายจึงจัดกบดาน
พิธีอินทราภิเษก ขึ้น และ พระวยาสกาบส ได้แสดงไว้ในมหากาธะ ว่า " แต่เมื่อ
จึงมีประเพณีนิมว่า ผู้เป็นพระราชาธิบดีต้องกระทำพิธีราชภิเษก " การทำพิธีราชสุย
มีการพลีกรรมและบวงสรวงนานถึงหนึ่งปี เริ่มด้วยชนทุกพรรค ทุกชนบท ในมัธยมประ
เทษก็มาในงานพิธี นานถึง 12 เดือน มังาน เริ่มตั้งแต่เล็กไปจนถึงที่สุด ก็เมื่อได้เข้า
ไปถวายน้ำในพิธีบูรณาภิเษกนั้น (ปุณร แปลว่า ซ้ำ) คำนี้จึงหมายถึงการอภิเษก
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอธิบายว่า พิธีราชสุย เป็นพิธีที่ทำหลังจา
พิธีราชาภิเษกตามปกติ) บรรดาชนเหล่านี้ ก็ไปชุมนุมกันในสนามกว้างกลางหา
วังเขาก็พากันเข้าไปในที่นั้น เหล่ากษัตริย์ทั้งหลาย ก็ไป พร้อมด้วยบริวาร บ้างขี่ม้า
บ้างขี่ช้าง บ้างขี่รถ บ้างเดินไป ถือทั้ง ธงทิว และ อาวุธ ฝ่ายพราหมณ์ แพทย์
ภูธร ค่างก็ไต่ร้อง และ ขับเพลง พากันไป ฝ่ายนารีก็นั่งอยู่ที่หน้าต่าง มองดูคนเหล่านั้น

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระขุนทด หน้า 41-42

² ละก. หน้า 3

ควยควาบซึ่งมีในบารมีของพระมหากษัตริย์ ที่จะได้รับฉกเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ในมณฑลพิธีที่แต่งตั้งเสร็จการมารับ และไ้กระทำพิธีในที่นี้แล้วหนึ่งปีเต็ม บรรดา เครื่องพิธีทั้งหลาย ยังคงบริบูรณ์ ในวันสำคัญนี้ ราชา พราหมณ์ ฤๅษี ก็มาอยู่พร้อมกัน ณที่นั้น ประจุทวยเทพ พระราชาธิบดีนั้นประทับอยู่ที่หัวตอระหว่างภาคสวรรค์ กับ ภาคปถวิ และพระอักรมเหล่าประทับอยู่ริมองค์ เมื่อพระอาทิตย์ขึ้น พระเจ้าแผ่นดินจะ เสดยน้ำโสมที่พราหมณ์ไ้ทำถวายเติมตามพิธีแล้ว เวลาเที่ยงจึงทรงมงกุฎ ถอดเครื่องประดับ ขวางอยู่ในมณฑลทอง เรียกว่า สุวรรณปวิตร แล้วชนสี่ตระกูลจึงพากันเชิญน้ำมาถวาย น้ำนั้นรินลงตกแล้วจากเครื่องกรองอันถักด้วยเส้นทองแถบ ลงไปตอมงคด คุยน้ำทิพย์ ตกลงมาจากสวรรค์ตกตอมพระองค์ประทับอยู่เหนือแผ่นทอง และ มีแผ่นทองอยู่โดยรอบ ประจุว่ามฤตยูห้อมล้อมอยู่นั้น ขณะนั้นมีเสียงกึกก้อง ทั้งเสียง ๑๖ สังข์ ปี่ กลอง เสร็จสงฆบรรดาภิเษกแล้ว เสด็จเข้าไปทรงเครื่องตามขัตติยราชประเพณี แล้วเสด็จออก ประทับราชบัลลังก์ จึงสวดพระกฐนพิเศษ อันเป็นที่นิยมน่า ผู้ใดฟังแล้วเป็นสวัสดิมงคลยิ่ง มีพราหมณ์ผู้น้อยคอยเป็นลูกแก้วช่วยสวด และ กล่อม พระราชาธิบดี พระมเหสี และ ทวยลูกเจ้าลูกขุน บรรดาที่ชุมนุมกันอยู่ก็ตั้งใจฟัง สวดแต่บายกลออกไปจนกว่า บรรดาผู้ฟัง ก็นั่งนิ่งฟังอยู่ควยควาจนเคารพทั่วกัน

จากข้อความข้างต้น จะเห็นว่า พิธีราชสูยะ เป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่ ต้องเชิญกษัตริย์ ต่างๆมาร่วมงาน และใช้เวลาทำพิธีถึงหนึ่งปี ฉะนั้นกษัตริย์ที่จะทำพิธีราชสูยะได้จะต้อง เป็นผู้ที่มีอำนาจมาก เป็นที่เกรงขามของกษัตริย์ทั่วไป

5.1.2 ✓ ความรับรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของชาวอินเดียสมัยนั้น

(1) ✓ การแบ่งชั้นวรรณะตามอาชีพ

บทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง ได้กล่าวถึงสภาพของชาวอินเดียสมัยนั้น ว่าแบ่งชนออกเป็นสี่วรรณะ หรือ สี่พวก ดังคำประพันธ์ ว่า

" กิโย นามา กิโยคิยิต จาตุर्वรณียสย รักนิตา

\\ นามกิยะราชัน เป็นเกษกร บคิเอย
ผู้คงไฟฟ้า สุขทั้งจักรวรรณ

(พระนลคำหลวง หน้า 169)

จากโคลงสองบาทข้างกัน มีคำว่า " เกษกรบคิ " และ " จักรวรรณ " คำว่า " เกษกรบคิ " ใช้เรียกพระเจ้านคริน หมายถึง หัวหน้าเกษกร แสดงว่า อาชีพหลักของชาวอินเดียในสมัยนั้นก็ถือ การทำกสิกรรม

คำว่า " จักรวรรณ " แสดงว่าอินเดียแบ่งชนออกเป็นสี่พวก หรือ สี่ชั้น ทำให้เกิดปัญหาสงสัยว่า ชนพวกใด มีอาชีพกสิกรรม หรือว่าชนทั้งสี่พวก เป็น กสิกร หรือ เกษกรกร

เนห์รู ¹ กล่าวว่า การถือชั้น วรรณะ เดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อแยกพวก อารยัน ออกจากพวกไม่ใช่อารยัน คือ พวกชนชาติเดิมของอินเดีย แรกทีเดียว พวก อารยันรวมกันเข้าเป็นชนชั้นหนึ่ง โดยยังไม่คำนึงถึงความเชืวชาติในวิชาชีพ คำว่า " อารยะ " เกิดจากรากศัพท์ หรือ วาคุ ที่แปลว่า " ใจ " พวกอารยันล้วนมากในสมัย นั้นเป็นกสิกร และ ถือกันว่าเกษกรกรรม เป็นอาชีพที่ประเสริฐ ชวาณา ทาหน้าที่ นักบวช พอลา ไปควยในคัว ต่อมาเกิดปฏิกิริยาขึ้นในพวกอารยันเอง คือ มีการ แบ่งอาชีพ หน้าที่ และ การแสวงหาความเชืวชาติในวิชาชีพแข่งค่งจนมากขึ้น จึง กลายเป็นการ แบ่งวรรณะในพวกกสิกรเดิม เกิดมีวรรณะสี่ชั้น คือ วรรณะแรก

ประกอบด้วย ขาวนา นายช่าง พ่อค้า วรรณะกษัตริย์ ไคแก่ ผู้ปกครองประเทศ และ นักรบ วรรณะพราหมณ์ คือ นักบวช นักกิด ผู้ถือกันว่า ปิ่นท้าวที่ จะก่อ แนะแนวนโยบาย และ ดำรงรักษาไว้ซึ่ง อณุกติของชาติ วรรณะกฤ เป็น วรรณะกำลัง ประกอบด้วย กรรบก กณงาน ผู้ไม่มีฝีมือ รวมทั้ง ชาวนาค่วย ชนพื้นเมือง เก็บหลายเม ถูกกลืน และ มีฐานะอยู่ในวรรณะกฤ การแบ่งวรรณะ ระยะแรกๆ ยึดหยุ่นได้ ต่อมา มีสภาพ เข้มงวดมากขึ้น วรรณะพราหมณ์ ได้รับการยกย่อง นับถือ ให้อยู่ใน ฐานะสูงสุด ของสังคม เพราะ เป็นนักกิด นักปรัชญาเมธี ร่วลงมาก็คือ วรรณะกษัตริย์ ซึ่งเป็น ผู้มีอำนาจ ในการปกครอง และ การรบ รอลงมา คือ พวกมีทรัพย์สิน เงินทอง ไคแก่ วรรณะแพศย์ ส่วน พวกวรรณะกฤ ถือว่าเป็น วรรณะต่ำสุด ของสังคม

จากข้อความนี้ แสดงว่า การแบ่งชั้นวรรณะ ของอินเดีย ออกเป็นสี่วรรณะ คือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ กฤ ในระยะแรกๆ เพื่อ ฝึกฝน ความชำนาญ ในวิชา ชีวิตของ วรรณะนั้นๆ เป็นส่วนใหญ่ ที่ ว่าอาชีพ ของ คนอินเดียสมัยโบราณ ส่วนใหญ่ เป็นอาชีพ เกษตร ผู้ทำการเกษตร ในระยะแรกๆ คือ พวกอารยัน ต่อมาเมื่อแบ่งวรรณะแล้ว ผู้มีอาชีพ เกษตร คือ วรรณะแพศย์ กับ วรรณะกฤ

เสวีร์โกเทก¹ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแบ่งวรรณะ ของอินเดีย ว่า ชนชาติอารยัน ที่เข้ามาอยู่ในอินเดีย แรกๆ อยู่แถบ ตะวันตกเฉียงเหนือ ของอินเดีย แถบ แคว้นปัญจาบ เหนือลุ่มน้ำสินธุ มีลักษณะเป็น นักรบ มีอาชีพ เพาะปลูก เวลาปกติ ทำไร่ไถนา เวลาต่อสู้ศัตรูก็ สู้กันเป็น หมู่เหล่าแบบ ทหาร การปกครอง แบ่งเป็น โคตร มีหัวหน้า ควบคุม นับถือ เทวะ มีการบูชา เทวะ แบบ ยัถกรรม คือ ฆ่าสัตว์บูชา ใน เวลา แรก ชาติอารยัน แบ่งเป็น สามพวก คือ พวกนักบวช พวกนักรบ และ พวกเพาะปลูก พวกนักบวช คือ พราหมณ์ เป็น พวกที่ ผู้อื่นนับถือ เชื่อฟัง เพราะมีความรู้ สามารถ ทำกิจ ในเรื่อง เทวะ ได้สำเร็จ ต่อมาเมื่อขยายอาณาเขตไปเรื่อยๆ จน อินเดีย ภาคเหนือ ทั้งหมด ตกอยู่ ใน อำนาจ การปกครอง และ ความเจริญ ของ ชาติอารยัน ชนพื้นเมือง เดิมก็ ตกอยู่

¹ เสวีร์โกเทก ลัทธิของเพื่อน หน้า 81 - 89

อำนาจของอารยันด้วย พวกอารยัน เรียกพวกนี้ว่า " ทาส " พวกพราหมณ์ก็แบ่ง
วรรณะ เป็น สี่ วรรณะ โดยจัดพวกชนพื้นเมืองเดิมเป็นชนชั้นต่ำ เรียก ศูทร ประชาชน
ทั่วไปยอมรับนับถือพราหมณ์ว่าเป็นอาจารย์ศักดิ์สิทธิ์ควรแก่การบูชา และ เชื่อว่า การแบ่ง
ชั้นมนุษย์ออกเป็นสี่วรรณะ ก่อ พราหมณ์ กษัตริย์ เวทย์ ศูทร เป็นวิธีที่พระเป็นเจ้า
ประทานลงมา สำหรับการปกครองเพื่อสันติสุขของมวลมนุษย์

จากข้อความนี้แสดงว่า การแบ่งวรรณะของอินเดีย เพื่อประโยชน์ในการปกครอง
และผู้ที่จัดการแบ่งชนเป็นวรรณะต่างๆ คือ พราหมณ์ ส่วนผู้มีอาชีพเกษตร ก่อ
พวกอารยันวรรณะหนึ่ง คือ วรรณะเวทย์ หรือ แพทย์

นอกเหนือจากอาชีพเกษตรแล้วชาวอินเดียสมัยนั้นยังประกอบอาชีพอื่นๆด้วย คือ
คืออาชีพค้าขาย เห็นได้จากตอนที่นางทมยันตีถามหาพระนลเรื่อยมาจนพบกลุ่มพ่อค้าที่จะ
เดินทางไปยังเมืองเจตี และนางได้ขอร่วมขบวนไปด้วย แสดงว่า การค้าขายของ
ชาวอินเดียมีมานานแล้ว ในระยะแรกๆ เมื่อพวกอารยันเข้ามาอยู่ และ ได้ครอบครอง
อินเดียฝ่ายเหนือไว้ทั้งหกก็มีการค้าขายเจริญ ดังที่เสฐียรโกเศศ กล่าวไว้ว่า
" การค้าขาย เริ่มเจริญขึ้นเป็นลำดับขยายออกไปกว้างขวาง ถึงกับไปมาก้าขายทางทะเล
ก็มี ชาวเรือเดินเรือไปขายถึงแคนไกล ไก้ไปสมาคมกับพ่อค้าชาวคินาบีโลเนีย (เป็น
ชาติโบราณ มีอำนาจและภาวะเจริญมากในสมัยนั้น ตั้งอยู่ในแคนอิรักเหนือประเทศอาหรับ
บัดนี้สูญชาติเสียแล้ว) จึงนำเอาวิชาหนังสือมาสู่ชาตินั้น " ¹

¹ เสฐียรโกเศศ ล.ก. หน้า 87 - 88

(2) ✓ ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อถือของชาวอินเดีย

(2.1) ความเชื่อถือเรื่องเทพยดา กนอินเดียนับถือเทพยดา เพราะเข้าใจว่า เทพดาจะช่วยให้สมหวังในสิ่งที่ปรารถนา เสรีร โกลเกต¹ ได้กล่าวถึงเทพดาที่ชาวอินเดียนับถือว่าเป็นเทพดาที่มีหน้าที่ปกครองดูแลความเป็นไปของบ้านเมืองตามตำแหน่ง เช่น มีหน้าที่ดูแลความทุกข์สุขของประชาชน หรือ ปกสัตว์ มีเทพดาอีกพวกหนึ่งอยู่บนสวรรค์ เหนือเทพดาเหล่านี้ เรียกชื่อในภาษาเดิมว่า "เทวะ" แปลว่า ผู้เปล่งแสง หรืออีกนัยหนึ่งผู้อยู่ในที่เล่นสมาย เทวะเหล่านี้ มีลักษณะเป็นธรรมชาติต่างๆ เช่น ลม ไฟ อากาศ ในชั้นเดิมปรากฏว่า นับถือพวกเทวะ เจ. พ้า เคื่อน กระวัน แสงอรุณ ลม ไฟ อยู่แล้ว แต่ไม่ได้ขนานนามเทพดาเหล่านั้น ลม ก็คงเรียกว่า ลม หากได้ตั้งชื่อขึ้นขึ้นโดยเฉพาะไม่ ก่อมาได้แบ่งเทพดาออกเป็นหมวดหมู่ มี สาม พวก คือ พวกที่หนึ่ง อยู่ในสวรรค์ เช่น วรุณ สุริยะ สวิตฤ วิษณุ อูษา อหิทิ มิกระ อรรยมัน และ อัศวิน พวกที่สอง อยู่ในพ้า (อากาศ) คือ วาตะ อินทระ รุหระ ปรรชันยะ และ มารุก พวกที่สาม อยู่บนพื้นโลก คือ อัคนิ ยม และ โสม

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า " ข้อความในฤคเวทนี้ มีกล่าวถึงเทพดาต่างๆ ซึ่งสรรเสริญ และ ขอบขอให้ช่วยกำจัดภัยต่างๆ มีอาทิ คือ พระอินทร์ (คือ ผู้เป็นหัวหน้าแห่งเทพเจ้าทั้งหลาย และ เป็นใหญ่ใน พน พ้า อากาศ)..."²

จากการศึกษาเรื่องพระนลคำหลวง ทำให้ทราบว่าชาวอินเดียนับถือมีความเชื่อถือ เคารพ บูชา เทพดา และเชื่อว่า ถ้าทำให้ถูกต้อง สามารถบังคับให้เทพดา

¹ เสรีร โกลเกต ล.ค. หน้า 77 - 83

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ศกุนตลา มัทนพาธา ท้าวแสนปม ประมวลสุภาษิต หน้า 171 - 172

"....ทางองค์เทพมหิมา กายาบทมิฐมนัน เนตรแนวก้นบั้นมิพริบ
ไม่กระหยิบอย่างคน อันสกลกฐณณารม บั้นมือนปอนแปกฝุ่น สุนทรเทพค่างสถิต
บ่มิติดพื้นพระโรงธาร ..."

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 65-67)

หรือก่อนที่เทพทั้งสี่ ยินดีในกาวนดุษกับพระนล ที่นางทมยันตีเลือกเป็นภรรยาคา
และให้พระองค์ละสองประการ

หรือ ก่อนนางทมยันตี แสดงความซื่อสัตย์ต่อพระนล โดยอ่อนน้อม พระพาย
พระอาทิตย์ พระจันทร์ ให้ช่วยเป็นพยานในความซื่อสัตย์ของนาง พระพายก็ช่วยเป็น
พยานให้ ค่ายการแปลงได้ลงลอยลอยมาตามลม ตรัสกับพระนล เรื่องความซื่อสัตย์ของนาง
จะเห็นว่า เทวดา มีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจของชาวอินเดียนั้นมาก ประชาชน
จะต้องบูชา บวงสรวง อยู่เป็นนิตย์ เพื่อขอสิ่งที่ตนปรารถนา เทวดาจะมีหน้าที่ดูแล
ทุกข์สุข ของประชาชน ให้ในสิ่งที่ประชาชนขุพสิ บูชา ขอทุกอย่าง

สำหรับเทพแต่ละองค์ มีความสำคัญ และ ถักก็สัทธิไปกนละทาง เช่น พระวรุณ
"พระวรุณ ถือว่าเป็นเทวดาผู้มีเมตตา ยิ่งกว่าเทพองค์อื่นๆ เป็นผู้สร้าง และ บารุง
ทั้งเทวโลก และ มนุษย์โลก ปิอาณาจ เรียกว่า "มายา" อันเป็นสิ่งที่บันดาลให้รอบรู้
ในสิ่งทั้งปวง พระองค์ยอมส่งเทวดาทุกไปในทิศานุทิศ เพื่อจกจำบรรคากิจการที่ เทวดา
มนุษย์ และ อมนุษย์ ประพฤติ พระองค์จะละเอียดจนกว่า ไกรกระหยิบคาก็กริ่ง และ
เกลียดชังความเท็จทุกสถาน แม้ผู้ใดทำบาป มีกล่าวเท็จ หรือ เสียสัญญา เป็นกน
พระองค์ยอมเอาพระวรุณบาเกลดงไปลงทัณฑ์ หรือมีฉะนั้นก็บันดาลให้ป่วยไข้ แต่
พระองค์เต็มไปด้วยความรักเมตตา กรุณา ผู้ใดรู้สึกบาปของตนแล้ว ก็ถอนปรนประทานให้
ผู้ใดประพฤติก้อยู่ในทำนองคลองธรรม ก็ประทานบำเหน็จ โดยให้มีความสุขสิริสวัสดิ์
และช่วยให้พ้นมฤตยู ในกาลบางสมัย พระวรุณ มิได้เป็นเจ้านำโดยเฉพา แต่มีฉายา
อันหนึ่งว่า " คินนรปุริ " ในคอนหลังยกให้มีหน้าที่อย่างเดียว คือ เป็นเจ้านำทั่วไป
ในมหากาณะ ข้า พระวรุณ เป็นโอรส พระฤๅณกรรทพรหมบุตร (แต่ในพระเวท ว่า

เป็นลูกนางอหิณี พี่พระสุริยาทิพย์ เรียกว่า " เจ้าฟ้าอันอยู่ทั่วไป ") เป็นโลกบาล
ประจำทิศปรักจิณ " ¹

นอกจากชาวอื่น เกียสมีนั้นจะนับถือเทวคาแล้ว ยังนับถือสิ่งอื่นๆอีก เช่น อสูร
ผู้รักษาทิศต่างๆ ในเรื่องพระนลกล่าวหลวง กล่าวถึงการเชื่อถืออสูร ชื่อ ท้าวกูเวร หรือ
ไวกรวัณ และ อสุรมณิกัทร ซึ่งช่วยคุ้มครองพวกพ้องๆ ในตอนที่กล่าวถึงพวกพ้องๆ
ขออำนาจท้าวไวกรวัณและท้าวมนิกัทรคุ้มครองกันด้วย ดังคำประพันธ์ ว่า

" ๐ ขอองกัยกับราช	จงอย่าขาดความคุ้มครอง
แม่ใครจะขบเหง	ไวกรวัณช่วยกันภัย
๐ อันท้าวมนิกัทร	ช่วยซจักซึ่งจัญไร
อุบาทว์บารวเกล	จากเหล่าชาวมิชاجر "

(พระนลคำหลวง หน้า 199)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอธิบายว่า ท้าวกูเวร หรือ
เวกรวัณ เป็นโอรส พระพรหมฤๅปีศาจสคยะ กับ นางเทพวรรณี (บุตรีพระภริทวารชุนี)
ท้าวกูเวรบำเพ็ญทาน และ ทบะอย่างบิคา จนพระพรหมมาโปรดปราน อนุญาตให้ขอพรตาม
ปรารถนา ท้าวกูเวรขอให้ได้เป็นผู้อภิบาลมนุษย์ และ สัตว์ พระพรหม จึงให้เป็นโลกบาล
ทิศอุดรและให้เป็นอเนกวร (คือเป็นใหญ่ในทรัพย์) กับประทานนุชนก แล้วท้าวเวกรวัณ
จึงขอที่อยู่จากบิดา พระบิดาให้ไปอยู่เมืองลงกาอันเป็นเมืองงงาม พระวิทกกรรมมณเฑาะ
ไว้แล้ว ๓ ยอดเขาทริภูฏ เป็นที่อยู่เดิมของพวกกรากบส แต่พวกกรากบสทิ้งเมืองไปเพราะ
กลัวอำนาจพระนารายณ์ ท้าวกูเวรจึงไปครองลงกาเป็นที่พึ่งของอสูรต่อไป ก่อนมาทกกัน
ซึ่งเป็นน้องต่างมารดาชาวเมืองลงกา พระบิดาจึงแนะนำให้ท้าวกูเวรทิ้งเมืองลงกาไปสร้าง
เมืองใหม่ที่เชิงเขาไกรลาส ริมฝั่งน้ำมณฑาทิณี ท้าวกูเวรเชื่อฟังบิดา จึงอพยพจากเมืองลง
ลกาไปสร้างเมืองใหม่ ชื่อ อลกา

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ล.ก. หน้า 547-548

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมเกียรติและบ่อเกิดรวมเกียรติ
หน้า 940-946

จากข้อกล่าวข้างต้น แสดงว่า ท้าวฤเวระ เป็นอสูรที่รักษาโลกทางทิศอุดร
นิกรวรรค กอญคุ้งครองสัตว์ และ บมนุษย์ จึงเป็นเกราะหนัมือของชาวอินทเกีย

ส่วนอสูรมณัฏฐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอธิบายว่า
" มณัฏฐ (ส. มณัฏฐ)' นามแห่งพญายักษ์คนหนึ่ง ผู้เป็นอนุชาแห่งท้าวฤเวระ และ
เป็นผู้คุมเกรงรักษาผู้เดินทาง และ ผู้ไปมาค้าขาย " ¹

พวกพ้องชาวอินทเกียทั้งสองคนนี้ เพื่อขอให้คุมเกรงในการเดินทางไป
กาชา

(2.2) ความเชื่อเรื่องโรคกลาง

นอกจากชาวอินทเกียจะเชื่อถือเรื่องเทวดา อสูร แล้ว ยังเชื่อถือในเรื่องอื่น
อีก คือ เชื่อเรื่องนก เืองกลาง ถึงก่อนที่พวกพ้องที่รอกชีวิตจากการทำร้ายขอ
โซลงข้างป่า ราพันว่า ในใจ

" นู๋ น บุษิโกสุมาริ มณัฏฐโร มหายศาห์
๐ อันเทพโห้จอมณัฏฐ ผู้ทรงสวัสดิ์มหาศก ได้รับบูชาแล้ววิจิตร
เหตุใดหือจึงมีภัย ท้าวไวกรวิธกาแหง แรงฤทธิ์เรืองศักดิ์ ผู้เป็นยักษ์นามิบัติ
ร่วมเกดปวงพ้อกา อิกนานาเนกวิธสุรรพ์ อันมีอานุภาพใหญ่ เราทั้งหลายไยไร
บูชาแล้วสิ้นไชร เหตุใดนกกอินให้โซก จะบอกโรคกลางมิถ วิปริตไปหนักหนา
ถาถารากนมิเหมาะ ถาถาเวระห้ชักขวาง เราเดินทางมาจึงร้าย" //

(พระนลคำหลวง หน้า 211)

การเชื่อถือ เรื่องนกให้โซก หรือ นกบอกลาง ในวรรณคดีไทยก็มี เช่น
เรื่องลิลิตพระลอ ตอนนางริน นางโรย ปลอบพระเพื่อน พระแพง ว่า พระลอ
จะมาถึงในไม่ช้า ดังกาประพันธ์ ว่า

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนลคำหลวง หน้า 526

" ... พระจันทร์ส่องแสงเสร็จ พระสุริยเสกข์จุทัย นกกระโณนกลาง
เฉวียนฉวางจับจอมไม้ แสงขาวไท่เสกข์จกลา ฟังเสียงกากระพอก
บอกข่าวท้าวเสกข์จกล คนที่เลี้ยงสองนาง ชมลางคิ่วะใจ ไหว้สองกษัตริย์ फिर
ทูลว่าไถ่บิณฑุณี ประจักษ์ก็แก้ตาช้า รอยจะพบเจ้าหล้า นิราศแล่นหัว พี่เอ๋ย "

จะเห็นว่า ความเชื่อเรื่องนกบอกข่าว หรือ นกให้โชค ของไทย กับ ของ
 จีนเคียงตรงกัน ส่วนความเชื่อทางดาราศาสตร์ของจีนเคียงในเรื่องการดูดาวฤกษ์
 ดาวเคราะห์ ก่อนเดินทางนั้น ไม่ปรากฏในวรรณคดีไทยแท้ๆ มีแต่วรรณคดีที่แปลจาก
 วรรณคดีของอินเดีย หรือ ของต่างชาติ บ้างปรากฏบ้าง เช่น เรื่องกามนิคม มีกล่าวถึง
 ดาวฤกษ์โจร มีการดูดาวก่อนออกเดินทาง วรรณคดีไทยแท้ๆ จะกล่าวถึงโหราศาสตร์
 เช่น การตรวจดูฤกษ์ยามก่อนออกเดินทาง เช่น เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย มีการตรวจดูฤกษ์
 ยามก่อนที่พระนเรศวรจะยกกองทัพไปรบกับพระมหาอุปราชา เป็นต้น

(2.3) ความเชื่อเกี่ยวกับการคืบนำโสม

โสม ชาวอินเดียถือว่าเป็นของสูง เป็นของเฉพาะพราหมณ์ ส่วนกษัตริย์ กับ
แพทย์ คืบได้บ้างในบางกรณี พวกพุทธคืบไม่ได้ เชื่อว่าการคืบนำโสมอาจจะบำบัดโรคได้
 ทุกชนิด ดังที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอธิบาย ว่า
 " โสม คือน้ำที่กั้นจากกันไม้นชนิดหนึ่ง เรียกว่า ต้นโสม เป็นไม้เถา เรียกชื่อตามภาษา
 ละตินว่า "อัสเคลปิอัสอีเค (*Asclepias acida*) เถาไม้เมื่อคืบ เป็นน้ำขาว
 หมักไว้ก่อน แล้วจึงใช้เป็นเครื่องสังเวทเฑาะ และพราหมณ์คืบต่อไป เมื่อคืบแล้วเฑาะ
 ทำให้จิกโจราเว้ง พวกพราหมณ์ชอบมาก ถึงกับกล่าวว่าใครคืบโสมแล้ว ได้แลเห็น
 สวรรค์ ในพระฤคเฑาะ มีกล่าวเรื่องนำโสมนี้เป็นอันมาก มีคำสรรเสริญ และ กลอบ
 กับในหนังสือพราหมณะ มีอธิบายวิธีโสมพลีไว้หลายอย่าง มีข้อความวิจิตรพิสดารมาก
 โสมนั้น ยกย่องเรียกว่า " ราชน " และเป็นเฑาะที่มีอำนาจมาก อาจบำบัดโรคได้
 ทุกอย่าง ให้ทรัพย์สินบังเกิดแก่ผู้นับถือ และเป็นใหญ่ยิ่งกว่าเฑาะทั้งปวง เพราะอาจ

บันทึกให้เหวตทำอะไรๆ ได้ตั้งใจ (คือดื่มเข้าไปแล้วเมานั้นเอง) พระอินทร์เป็นผู้ที่โปรดน้ำโสมมาก จะถวาย สิ่งใดก็ไม่โปรดเท่าน้ำโสม โสม นิยมกันว่า เป็นยาอันประเสริฐ เพราะเป็นยาเย็น ระวังความโกรธ ป้องกันภัย ฉะนั้น เมื่อระวังโกรธผู้อื่นได้ด้วยความดี จึงเรียกว่า " ชนะภัยโสม "...¹

จะเห็นว่า โสม เป็นของสูงสำหรับสิ่งใดเหวต และพราหมณ์ผู้ทำพิธีเป็นผู้ดื่ม จึงจัดว่า โสม เป็นของสำหรับเหวตและพราหมณ์ ในเรื่องพระนลกล่าวถึงพระนลว่า

“ เลื่อมใสในพรหมเมถร ทั้งพระเวทก็เจนจิต
ทุกเพราะเหมาะเป็นนิกย บุญสติกโสมบาน ”
(พระนลกล่าวหลวง หน้า 171)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอธิบายคำว่า " โสมบาน " ว่า " โสมบาน , ส. ๘ (ส. โสมปา) = ผู้ควรค้ำน้ำโสมได้ น้ำโสมเป็นของที่พราหมณ์นิยมนับถือว่าเป็นของสูง จึงหวงมาก จนที่เป็นศุภรหัมภิน กษัตริย์ และ แพทย์กินได้แต่บางครั้ง พราหมณ์เท่านั้นกินได้ทุกเมื่อ ”²

การที่ กษัตริย์ และ แพทย์ ค้ำน้ำโสมได้บ้างแสดงว่าอยู่ในวรรณะสูง และจะค้ำโสมได้ก็ในโอกาสสำคัญๆ เช่น กษัตริย์ค้ำน้ำโสมในกอนทวพิธีราชาภิเษก พราหมณ์ค้ำถวายน้ำโสม พระนลอยู่ในวรรณะกษัตริย์ มีโอกาสค้ำน้ำโสม จึงใช้คำว่า " โสมบาน " ได้

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถกนกลา มัทนพาชา ท้าวแสนปม และ ประมวลสุภาษิต หน้า 191 - 192

² พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนลกล่าวหลวง หน้า 569

(2.4) ความรู้เรื่องอาหารที่ชาวอินเดียนับประทาน

อาหารที่ชาวอินเดียนับประทาน กับ ชาวอินเดียนับประทานนั้นต่างกัน คือ ชาวอินเดียนับประทานอาหารทุกชนิดได้อย่างเสรี ทั้งปรากฏในเรื่องพระนลดาหลวง ตอนนางเกกีนำความขึ้นกราบทูลนางหมยงค์เรื่องอาหารที่วาทุจะว่า

"พร้อมชัชชะโภชนาสารพัก

ทั้งเนื้อปลาเนื้อสัตว์จักสรร

ล้วนของดีจริงจริงทุกสิ่งอัน

ทั้งนั้นเป็นของกรรแกชัตถิยา "

(พระนลดาหลวง หน้า 381)

จะเห็นว่าอาหารที่ชาวอินเดียนับประทานนั้น นับประทานได้ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นเนื้อปลา หรือ เนื้อสัตว์ประเภทใด ดังกล่าวของเนहरु ว่า " .. การล่าสัตว์เป็นอาชีพที่กระทำกันอย่างสม่ำเสมอ เพราะได้ใช้เนื้อเป็นอาหาร การรับประทานเนื้อสัตว์เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันทั่วไป เนื้อที่รับประทานนั้น มีทั้งเนื้อเป็ด ไก่ ปลา เนื้อกวางถือว่า เป็นเนื้อที่มีค่ามาก ตามสถานที่ต่างๆ มีโรงฆ่าสัตว์ และการจับปลา... " ¹ และกล่าวเปรียบเทียบเรื่องอาหารการกินของชาวอินเดียนับประทานกับปัจจุบัน ว่าต่างกัน คือ " ... ในยุคต่อมา เมื่ออำนาจจากภายนอกเริ่มบุกรุกและทำลายความมั่นคงของระบอบเดิม ความเชื่อมั่นในตนเองเริ่มลดน้อยถอยลง และเริ่มมีการเรียกร้องให้อยู่ในกรอบอันเป็นแบบฉบับเดียวกันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกื้อก้ำดัง และ ความกลมเกลียวภายใน และ พร้อมกันนี้ ข้อหามานาประการก็เกิดขึ้น เช่น การรับประทานเนื้อวัว ซึ่งแต่ก่อนเคยรับประทานกันอย่างเสรี ต่อมาได้ถูกห้ามอย่างเด็ดขาด ในมหากาพย์มหาภารตะ เราจะพบข้อความที่แสดงให้เห็นถึงการตอนรับอาถรรพ์ของผู้มีเกียรติด้วยการเลี้ยงเนื้อวัว หรือ เนื้อลูกวัว (แต่ปัจจุบันชาวอินเดียนับประทานเนื้อวัวเป็นมาอย่างหนักแน่น - ดูแปล) " ²

1

Jawaharlal Nehru Opcit. p. 363

2

Opcit. p. 349 - 356

การที่ชาวอินดูถือว่าการรับประทานเนื้อวัวเป็นบาป เพราะ เชื่อว่า วัวเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื่อว่าเป็นพาหนะของพระอิศวร ดังคำอธิบายของ พ.อ. ปิ่น มุทุกันต์ ว่าด้วยเรื่องสิ่งเคารพของอินเดียนั้นว่า "....พวกคนชั้นสูงเคารพพระอิเว หรือ พระนารายณ์แล้วแต่ใครจะนับถือองค์ใดมาก เมื่อบูชาองค์ใดแล้ว ก็ต้องบูชาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเทวดานั้น เช่น บูชาพระอิเว ก็พากันบูชาวัวลิงค์ บูชาพระนางอุมาเทวี ผู้ชวยว บูชาพระพิฆเนศ พระขันธกุมารผู้ไธส นอกจากนั้นยังบูชาโคซึ่งเป็นพาหนะของพระองค์อีกด้วย " ¹

คอกบัวขาว กล่าวถึงเรื่องโก ว่า "...ประเพณีทางพราหมณ์อีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับศาสนา คือ การนับถือแม่วัวเป็นสัตว์ที่ศักดิ์สิทธิ์ มีคำสวดให้แก่แม่วัว " ²

ความเชื่อเรื่องวัว หรือ โก เป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ และไม่รับประทานเนื้อวัว เป็นสิ่งที่เกิดภายหลังสมัยมหาภารตะ ในปัจจุบันชาวอินเดีย นอกจากจะไม่รับประทานเนื้อวัวแล้วยังไม่รับประทานเนื้อควาย และ ปลาไหล ผู้วิจัยมีโอกาสได้สนทนากับพราหมณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้ความว่า ที่ชาวอินดูไม่รับประทาน เนื้อวัว และ เนื้อควาย เพราะถือว่าสัตว์ทั้งสองประเภทนี้ เป็นสัตว์วิเศษ ใช้งานได้จึงไม่รับประทานเนื้อ ส่วนปลาไหล ไม่รับประทานเพราะชาวอินดูเชื่อว่าเป็นสังวาลย์ของพระอิศวร จึงไม่รับประทานเพราะกลัวบาป

¹ ปิ่น มุทุกันต์ บทเรียนจากอินเดีย หน้า 349

² คอกบัวขาว และ พิกพ ถึงคณะสิ่ง เปรียบเทียบลัทธิของโลก หน้า 155

³ พราหมณ์ แจ่ง พรหมชาติ

(2.5) ความเชื่อในเรื่องกรรม

ชาวอินเดียในสมัยก่อนมีความเชื่อในเรื่องกรรม (การกระทำ) เชื่อว่า คนจะไ้สุข หรือ ทุกข์ อยู่ที่กรรม ดังกล่าวของ เสวียรโกเศศ ว่า " สมัยอินเดียที่กราวพุทธกาล ความเชื่อในลัทธิของประชาชนทั่วไปคงเป็นเหมือนอย่างในยุคที่ล่วงมา ก็ยังปฏิบัติในการพิธีกรรม และ ประชาชนโดยมากยังมีความเชื่อถือเหมือนเดิม แต่บางชนเจ้าสติปัญญา มีความรู้ความถึกเขยิบขึ้นสูงกว่าคนสามัญ อันเป็นเหตุให้ลัทธิของเดิมมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ความคิดที่เกิดขึ้นใหม่ คือนราชาติที่อุบัติมาในโลก มีสภาพกลายเป็นไปไม่สม่ำเสมอ กัน บางคนมีอำนาจวาสนา บางคนก้ำก้อยน้อยอำนาจ บางคนมีความสุข บางคนมีความทุกข์ และลักษณะอื่นอีกมาก ทั้งนี้เพราะกรรม ซึ่งเป็นเหตุให้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสาร ...กรรม แปลตามพจนานุกรมว่า การกระทำ ตามความหมายในลัทธิบัญญัติก็ถือว่า การกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดผลไปในชาติหน้า มนุษย์มีชาติกำเนิด และ กลายเป็นไปไม่สม่ำเสมอ กัน ก็เพราะกรรมที่ท้าวไว้ทั้งดีและชั่ว อำนาจวิบากสืบเนื่องกันไปดังลูกโซ่ ... " ¹

ในเรื่องพระนลกล่าวถึงถึงความเชื่อเรื่องกรรม คือ ตอนนางทพยันตีรำพึงเมื่อหนีออกจากเงื้อมมือของพ่อกำที่รอกพันอันกรวยจากโซลงข้างประตูซึ่งคิดจะทำร้ายนาง นางรำพึงถึงเกราะห้ร้ายครั้งนี้ว่า เป็นเพราะกรรม ดังคำประพันธ์ ว่า

" โอโห มโมปริ วิเวห์ ลัมมิโก ทารุโณ มหาน์

โอ โอโกระไรนะภะทา

รุดะนิจจะพุตภัย

แม้ว่าคนจะจระไน

พทุโถมก็ถามหา

นานุพพนาติ กุศล กัลลเยทำ กรมกเท มลัม

๐ อันสิ่งกุศลสิริสวัสดิ์

คิพัพพณัมพึงมา

กรรมโคณะพาทุระมลา

มละร้ายทำลาย

¹ เสวียรโกเศศ ล.ก. หน้า

น สัมรามย์กุฏ กิณฺญจิกฺก กิณฺญจิกฺก กิณฺญจิกฺก อันวปี
 ๐ ปางปาปะกรรมจะอะกุศล มะนะคละกะนิงคุ
 ทำไว้กะไกรฤทธิคุณ บัณฑิตนทหลัง
 กรรมมา มสา วาจา กัสสเยทฺถ กรรมณฺห์ ผลัม
 ๐ ควฺยกายะกรรมมนสะพลาถ ถะวาวะสัจจัง
 กรรมโกประกอบนะกุรุยัง ผละเกิกผจฺญผลาญ
 ๐ ฐาณกรรมกระทำคุรุชํนาค ขณฺหาติโกณกาล
 บาปเกาจะเภาสะริระว่าญ มะนฺธำระยาไป
 อปฺปํจิมาญ อิมาง กัมมํ อปฺปํจิมาญ ปิรํปฏวักยํ
 ๐ กรรมคางณปางวิวิตะกอน ฌิจะรอนระบมใจ
 อกรรมประพฤติเณน นะจะพนพหลกรรม "

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 213-215)

และเชื่อว่า คนเราจะตายก็เมื่อถึงเวลา ถึงคำประพันธ์ ว่า
 นาปรปฺกกาโล มฤเตยํ สรรคํ วฤทฺธานุสสาสนํ
 ๐ แม้ไกรบถึงมรณกาล ฌิจะผลาญบิณฑมรณ
 อาจารย์พิสุทธิพุทธพร อนุศาสนหาไว้
 ยํ นานํ อหํ มฤติกา หัสสิญฺเณน ทุหฺชิตา
 ๐ ศาสนะรอยจะบิณฑ
 สารเหยียบขณาพณิชะไร บิณฑเหยียบมียากู "

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 219)

หรือตอนที่นางทมยันตีรำพัน เมื่อพระนลทิ้งนางไป ว่า
 ๐ อันชนในแดนโลกีย ถึงกาลเมื่อใด ไม่แก้วน่านาจนมฤตยู
 ๐ เหตุละไม่คู่ช้ายอมรู้ ด้วทิ้งแล้วอยู่ เพียงกรูหนึ่งแล้วมรณา
 (พระนลกล่าวหลวง หน้า 139)

จะเห็นว่า ความเชื่อในเรื่องกรรมอันเป็นต้นเหตุให้มีการเวียนว่ายตายเกิด อยู่ในสังสารวัฏนั้น ค่อยมาได้เป็นความเชื่อของคติทางพุทธศาสนา ประเทศไทยได้รับนับถือพุทธศาสนา ความเชื่อในเรื่องกรรมก็เข้ามามีอิทธิพลต่อจิตใจของคนไทยด้วย ดังปรากฏในวรรณคดีไทยหลายๆเรื่อง เช่น เรื่องลิลิตพระลอ ตอนพระลอลาพระนางบุญเหลือว่าจะไปประพาสไพร พระนางบุญเหลือรู้ทันว่าพระลอแสวงลาประพาสไพร แต่แท้จริงจะเสด็จเมืองสรอง จึงทรงห้ามปราม แต่พระลอแสดงกวางเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรมว่า

" ถึงกรรมจักอยู่ได้	ฉันใด	พระเอ๋ย
กรรมไม่มีไกร	ฆ่าช้า	
กุศลส่งสนองไป	ถึงที่	สุมนา
บาปส่งจำตกช้า	ช่วยไถ่ฉันใด "	1

(2.6) ประเพณีเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้นับถือศาสนาพราหมณ์ ขณะไป

บางสรวง หีดย้ายกรรม บุษบาเทวคา

แสง บณวิหุร ไก่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า " การบูชาเทวคาของฮินดู ภูมิ พิธีทางกันไปตามบรรณะ ยิ่งพวกวรรณะต่ำยังมีพิธีแปลกไปจนเหลือประมาณ พุทธวรรณะสูงพิธีพอใช้ได้ คือ สวดมนต์ภาวนา อาบน้ำชำระกาย ชำระฟัน และ สักขยเทวคาทุกวัน สำหรับผู้เกรงครัดต้องทำเป็นกิจวัตร แต่พวกได้รับการศึกษาแผนใหม่ มักเป็นเฉยจะทำเฉพาะพิธีอาณานิคมบอกไว้ เช่น ทากวางสะอาดร่างกาย ..." 2

จะเห็นว่า การที่จะทำพิธีบางสรวง หรือ บุษบาเทวคานั้น ผู้ทำต้องชำระล้าง

1 กรทรวงศึกษาธิการ ล.ค. หน้า 48

2 แสง บณวิหุร เรื่องศาสนาพราหมณ์ หน้า 30

ร่างกายให้สะอาดก่อน ซึ่งข้อนี้กับนี้ตรงกับเหตุการณ์ในเรื่องพระนล ก็พระนลล้มล้างบาท
จึงเป็นเหตุให้กลีเข้าลิ้งร่างกายได้

5.1.3 ความรู้เรื่องอื่นๆ

(1) ความรู้เรื่องการคุลิกษณะม้า

ในบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวง กล่าวถึงการคุลิกษณะม้าไว้ ๓๓
ตอนว่าทุกรับรับสั่งจากท้าวฤๅษบรรดให้จักเกรียมนร และ ม้า เพื่อไปยังกรุงวิทรรภในวั
รุงขึ้น ว่าทุกเล็ดออกมาดี ซึ่งมีลักษณะดังนี้

เอโก ลลาเกุ เท้วา มูรณิ เท้วา เท้วา ปารีโก้วปปารีโก้วโย

๑๐ ฟังไทว่าทูกนอบ ทูลลอง

ซวกหนึ่งกรงหน้าผาก ผองส้าง

ซวกกริวักสอง บนกระละ

ซวกที่สี่ข้างเหมาะ สดิกข้างละสอง //

เท้วา เท้วา วักนล วิชเญเยา ปรีญาเน ใจก เหว ฤ

๑๐ มองเห็นอังกูไร ออกขวา ซ้ายเฮย

อีกหนึ่งที่โคนหาง แจ่มแจ้ง

รวบซวกสิบราเกี สดิกเที่ยง แท่นา

ซำบาทบแกลังกล่าว ปดโปภูมิ //

เอเต หยา กัมบิยันคิ วิทรรภัน นาคีร์ สักยห์

๑๐ ทั้งสี่หัยรัตนเลิศ เลอสร

หาเทียบไก่อเหมือน มุ่งมาตร

จะไปวิทรรภรวค เร้วถับ ถึงแอ

ชอบหาราษหมค ซึ่งข้อสงสัย //

(พระนลคำหลวง หน้า 333-335)

และ "...ถึงลักษณะไร้โทษต่างๆ นาสีกกว้างทางใหญ่ถนัด อีกเห็นชัดสิบขวัญ
อันกำเนิดเล็กก็ ที่ริมฝั่งสินธุ จรรู้เร็วราวลมกล้า..... "

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 331)

จากคาประพันธ์ข้างต้นได้ให้ความรู้แก่ผู้อ่านเรื่องลักษณะม้าก็ ว่า ม้าก็ มีฝีเท้า
เร็วราวกับลม ต้องเป็นม้าที่เกิดแถบลุ่มนาสินธุ มีจมูกกว้าง คางใหญ่ มีขวัญ 10 ขวัญ
คือ ที่หนามาก 1 ขวัญ บนที่รับระ 2 ขวัญ ที่สี่ข้าง ขางละ 2 ขวัญ ที่อกซ้ายและ
อกขวาดีกข้างละ 2 ขวัญ และที่โคนหางอีก 1 ขวัญ รวมเป็น 10 ขวัญ

เกี่ยวกับเรื่องม้า เนห์รู กล่าวว่า " อินเดียบโบราณมีคำราเกี่ยวกับการฝึกช้าง
และเลี้ยงม้า ตลอดจนสัตว์อื่นๆ ความรู้แต่ละแขนงเหล่านี้ เรียก ศาสตร์...." ¹

เรื่องคำรากุลลักษณะม้า ของไทยก็มี ส่วนต้นเดิมของคำรานี้จะมาจากอินเดียหรือไม่
ไม่มีผู้วิจัยไว้ มีปรากฏในตอนต้นของคำรานี้ ว่า เป็นตำนานกุ่มา ของ พระอิศวรมุขี
ผู้เป็นบุตรพระอาทิตย์ กับ พระจันทร์ ได้แสดงลักษณะม้าสี่ตระกูลไว้ คือ บำเวลาหะ
อัสสาชาไนย สินภ และ อัสกร และได้แสดงลักษณะของม้าเอก 7 ประการ
ลักษณะม้าโท กริ จักวา และนิการกุขัตของม้า ว่าเป็นม้าดี หรือ ให้โทษ แต่เพื่อ
ศึกษาเนื้อหา และ ความเชื่อของคำราเล่มนี้ กับ ลักษณะขวัญของม้าที่ปรากฏในเรื่อง
พระนลกล่าวหลวง เห็นว่ามีส่วนตรงกันบ้างเล็กน้อย คงจะขอยกตัวอย่างขวัญของม้าที่
ปรากฏในคำรากุม้าของไทย ดังนี้ ²

ขวัญของม้าที่ดี คือ ขวัญที่ปลายหู เรียก ขงชัย ขวัญที่โคนหู หรือ หลังหู
เรียก ทักคอกไม้ ขวัญตรงหน้าผาก 3 ขวัญ เรียกดวงจันทร์ หรือ เทพนม
ขวัญระหว่างคอด กับหน้าอก เรียก ห้อยราชสาส์น ส่วนขวัญที่ไม่ดี ได้แก่

1

Jawaharlal Nehru Cpcit. p. 373 - 374

2

ราชบัณฑิตยสถาน คำรากุม้าของเก่าและคำรากุม้าเก่าไกลง หน้า 175

ขวัญเกี้ยวลิกอยู่หน้ามาก เรียก หลุมผี ขวัญข้างคอดสองข้าง เรียก ขนากา ขวัญไค้คอดสองข้าง เรียก กาจับปากโลง ขวัญไค้ขากรรไกร เรียก กอเชือก ขวัญตรงหน้าอกระหว่างขาหน้า เรียก จุกเลือด ขวัญอยู่ข้างซ้ายตัวม้า เรียก แร้งกระพือปีก ขวัญกลางหลัง เรียก หิ้งโจร ขวัญไค้ทองตรงลิ้นก้ เรียก ลิงจ้าว และ ขวัญที่ข้อศอกมุมทั้งสองขาหน้า หรือ หลัง เรียก จำกรวน "

จะเห็นว่าคำรากษัตริย์ของไทย กับ ความรู้เรื่องม้า ที่ปรากฏในเรื่องพระนล มีส่วนคล้ายกัน และ ต่างกัน คือ คล้ายกันในเรื่องม้าสี่ตระกูล แต่เรื่องขวัญของม้า ทำนายต่างกัน เช่นขวัญกลางหน้ามากหนึ่งขวัญ คำว่ารากษัตริย์ของไทยถือว่า เป็นขวัญไม่ดี แต่ในเรื่องพระนลว่าเป็นขวัญดี จึงไม่อาจยืนยันว่า คำรากษัตริย์ของไทยได้มาจากอินเดีย หรือ เป็นคำรากษัตริย์ของไทยแท้

(2) ความรู้เรื่องคนสมอเป็นไม้จัญไรเพราะกลีเข้าสิง

ในเรื่องพระนลกล่าวถึงคนสมอเป็นไม้จัญไร ในตอนที่พระนลในร่างของวาหุกลีตกมา อภิเษกจากท้าวฤๅษะบรรพตเจียวชาด กลีที่สิงอยู่ในร่างของพระนลก็หมดอำนาจไค้ออกจากร่างของพระนล และ ผนวกกับในความคิดของตน พระนลให้ภรรยา กวแก้วกล่าว กลีจึงรีบหนีเข้าสิงในคนสมอ คนสมอจึงกลายเป็นไม้จัญไรตั้งแต่บัดนั้น ดังคำประพันธ์

o กลีกลัวพระสุรวงค์	ประตอมพวงศ	แล้ววิ่งเข้าสิงพิเภกไพ
o ยามลนทนานั้นไซ้	บ่มีผู้ใด	ไค้เห็นนอกจากจอมนิมิต...
o ฝ่ายคนสมอพิเภกไพ	เป็นไม้จัญไร	มาตั้งแต่ครั้งกลีสิง

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 353)

ความเชื่อเรื่องคนสมอเป็นไม้จัญไรนี้ได้กลอบกลุมมาถึงประเทศไทยด้วย ดังจะเห็นได้จากบางท้องถิ่น ¹ เชื่อว่าสมอเป็นไม้จัญไร ห้ามคนที่ถูกสุนัขกัดและยังมีไค้ฉีกวักขืนป้องกันพิษสุนัขบ้า ผ่านโกนคั้น ถ้าผ่านจะทำให้คนผู้นั้นเสียชีวิตเพราะโรคพิษสุนัขบ้า

¹ อำเภอบำมอ จังหวัดอ่างทอง

5.2- ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องพระนล

ก่อนที่จะได้อ่านข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องพระนล— ผู้วิจัยได้เกริ่นเสนอเนื้อเรื่องย่อ ของเรื่องพระนล— ดังนี้—

พระนลเป็นพระราชโอรสของท้าววิรุณ ผู้ครองกรุงนิวั ได้สืบราชสมบัติต่อจากพระราชบิดา ทรงเป็นกษัตริย์ที่ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม มีความสามารถเหนือกษัตริย์ทั้งปวง ทรงมีสัจจาจา มีความซื่อสัตย์ ทรงเลื่อมใสในศาสนาพราหมณ์ ทรงประพฤติปฏิบัติในสิ่งดีงาม ทรงปกครองบ้านเมืองด้วยความร่มเย็นเป็นสุข มีอนุชาชื่อพระบุกร มีพระมเหสีชื่อ ทมยันตี ซึ่งเป็นผู้มีความงามมาก มีคุณธรรมสูง มีความรักและซื่อสัตย์ต่อสวามี นางเป็นราชธิดาของท้าวภิมะ กษัตริย์แห่งกรุงวิทรภะ พระนลได้นางเป็นบเหสี เพราะนางเป็นผู้เลือกพระนลในพิธีสยุมพร ท่ามกลางเทวา และกษัตริย์ทั้งหลาย ทรงมีพระราชโอรส คือ อินทรเสน และ พระราชธิดา คือ อินทรเสนา

กลี ฌีรายกนหนึ่งมีความประสงค์จะได้นางทมยันตีเป็นชายา เมื่อทราบว่านางได้เลือกพระนลเป็นสวามีต่อหน้าเทวคา ก็โกรธ และ สาบแช่งนาง กลีคอยโอกาสอยู่ถึง 12 ปี ก็สบโอกาส เข้าสิงในร่างพระนล เพราะพระนลลี้มล้างบาทก่อนไปบวงสรวง และเข้ากลใจพระบุกรให้ชวนพระนลทรงสกา พระนลรับกำชวนเพราะไปรคการทอดสกา กลีเข้าสิงในลูกสกา พระนลพยแพ้ เสียทรัพย์สินสมบัติมากมาย ทรงหลงใหลการทอดสกา รวากนวิกลจริต นางทมยันตีทรงให้สทิหลายครั้ง ก็มีไคสนพระทัย นางรับสั่งให้วาร์มไยเย สารถิของพระนลเชิญพระโอรส พระธิดา และม้าทรงของพระนลไปฝากท้าวภิมะ พระราชบิดาของนางไว้ ส่วนวาร์มไยเยไคไปเป็นสารถิของท้าวฤคบุรณกษัตริย์แห่งกรุงอโยชยา พระนลทรงสกาจนพ่ายแพ้ยับเียน เสียราชสมบัติ พระบุกรเชิญชวนพระนลให้วางนางทมยันตี เป็นเกิพพันในการทอดสกาครั้งสุกท้าย พระนลแค้นพระทัย ทรงเปลื้องเกิองทรงออกคองไว้แต่ผ้าผืนเดียวบิครกาย แล้วเสด็จออกจากกรุงนิวั พร้อมก้วยนางทมยันตี ซึ่งทรงผ้าผืนเดียวเช่นกัน พระบุกรขึ้นครองราชสมบัติแทน ทรงประกาศให้บราชณูรับอุปการะพระนลและนางทมยันตี ทั้งสองพระองค์เสด็จเร่รอนบาค้วยความลาบาก หิวโหยวันหนึ่ง พระนลทรงเห็นฝูงนกทองบินอยู่ จึงทรงใช้ผ้าทรงของพระองค์ไอบฝูงนกไว้หวังจะได้เป็นอาหาร แต่เกราะห้ร้าย นกฝูงนั้นแท้จริงก็อลูกสกาที่กลีสิงอยู่แปลงเป็นนก

และได้โดยเอาผ้าทรงช่องพระนลไป เพราะหวังจะให้พระนลหมดตัวจริงๆ พระนล
 ได้รับความโหดมาก จึงกระโดดทางที่จะไปยังกรุงวิทรรภ์แก่นางทมยันตี เพราะหวังที่จะ
 ให้นางกลับไปอยู่กับพระราชบิดา ไม่ต้องมาทนทุกข์กับพระองค์ นางไม่ยอมและไถ่กรรมทุก
 ปลดปล่อยพระนล ทั้งสองพระองค์ทรงผ้าผืนเดียวกันนี้ เสกจกออกไปจนถึงกระท่อมใน
 กลางป่า ทรงหยุดพัก ค่ายควาญเมื่อยล้า หิวโหย นางทมยันตีกลับไป พระนลเห็นนาง
 แล้วเศร้าใจ สงสาร ทรงกึกค้ำนั่งอยู่นานในการที่จะตัดสินใจพระทัยถึงนางไป คงหทัย
 ฝ่ายหนึ่งทรงเป็นห่วงนาง เกรงว่านางจะเสียพระทัยเบื่อกันขึ้นแล้วไม่พบพระองค์ อีกฝ่าย
 หนึ่งทรงมั่นใจว่า นางคงจะมีไคร่รับอันตรายเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด เพราะทรงเชื่อในฤ
 กวาทิของนาง และทรงคิดว่า ถ้าพระองค์ถึงนางไป นางคงจะกลับไปอยู่กับพระราชบิดา
 ของนางอย่างมีความสุข ผลที่สุดก็ตัดสินใจพระทัยถึงนางไปโดยตัดแบ่งผ้าทรงไปทิ้งหนึ่ง
 เบื้องนางขึ้นขึ้นไม่พบสวามี จึงร่ำกรวดหาด้วยความรัก และ ห่วงใย นางคิดว่าที่พระนล
 ทำเช่นนี้ เพราะมีผู้ทำให้พระนลคิด นางจึงเปล่งวาจาสาปแช่งผู้คิดร้ายต่อพระนล และ
 ทำให้พระนลถึงนางไป ขอให้ผู้คิดร้ายนั้นได้รับความทุกข์ทรมานยิ่งกว่าพระนล นางเพียร
 ทหาพระนลเรื่อยไปจนใกล้ไพร่ไม้หนึ่ง และถูกงูรัก นางมีไคร่เกรงอันตรายจากงู
 แต่กลับคิดว่าถว้ถึงพระนลด้วยความรักและห่วงใยว่า ถ้านางต้องสิ้นชีพเพราะงู ไคร่จะ
 เพื่อนเดินป่ากับพระนล ขณะนั้นนายพรานผู้หนึ่งได้เห็นเหตุการณ์นี้ จึงช่วยชีวิตนางไว้
 และด้วยความงามของนาง พรานป่าปรารถนาจะได้นางเป็นภรรยา จึงกล่าววาจาเลาโลม
 นางแก่นใจจากไคร่สาปให้พรานป่านั้นตาย แล้วนางจึงออกเดินทางหาพระนลต่อไป
 เมื่อได้พบสิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่ นางจะถามถึงพระนลเสมอ
 แต่สิ่งเหล่านั้นก็ไม่สามารถบอกข่าวให้นางพบพระทัยได้ นางเดินทางเรื่อยมาและได้พบ
 กองเกวียนของพวกพ่อค้าที่จะเดินทางไปยังกรุงเวที นางขอร่วมทางไปกับควาญ ก็นั่งหนึ่ง
 ขณะนาง และ กลุ่มพ่อค้ากำลังพักผ่อนอยู่ ณ ริมฝั่งใหญ่แห่งหนึ่งก็เกิดเหตุการณ์ร้ายขึ้น
 คือ โขลงช้างป่ากำลังตกมันโขลงหนึ่งโกล่งมากินน้ำในบึงนั้น ไคร่ลั่นช้างบ้านของพวกพ่อค้า
 จึงเข้าทำร้าย เหยียบย่ำทั้ง คน สัตว์ และ สิ่งของ ล้มตาย เสียหายมาก พ่อค้าบางคน
 ที่รอดชีวิต คิดว่านางเป็นคนเหี้ยมโหดให้เกิดเรื่องร้ายเช่นนี้ จึงคิดจะทำร้ายนางให้ถึงแก่ชีวิต
 นางหนีออกซ่อนไปจนได้พบพวกพรานหมดที่ร่วมทางมากับพ่อค้า และ รอดชีวิตอยู่ นางจึง

ร่วมทางไปกับพราหมณ์จนกระทั่งถึงเมืองเจติ ค่ายความสกปรก และ แ่่งกายไม่มีฉึก
 ของนาง ทำให้ชาวเมืองเจติถามคุณาง เพราะกิดว่านางบ้า นางเดินเรื่อยมาจนถึง
 วังของพระเจ้าแผ่นดิน ขณะนั้นพระราชบารคาของพระเจ้าสุพาหุแห่งแคว้นเจติ
 ทอดพระเนตรเห็นนาง จึงให้สาวใช้ทามางเข้าไปเฝ้า พระนางได้ตรัสถามนางมยันที
 ถึงเรื่องราวต่างๆ และ ทรงชักชวนให้นางประทับอยู่ในวังด้วย นางเล่าเรื่องแต่เพียงว่า
 นางพลัดพรากจากสวามีและกำลังติดคามหา เมื่อพระราชมารดาท้าวสุพาหุตรัสชวนให้นาง
 อยู่ นางขอสัญญาว่า นางจะไม่กินของเหลือเกินจากใคร ไม่ล้างบาปให้ใคร และจะไม่ขอ
 พูกกับชายใดยกเว้นพราหมณ์ผู้รับอาสาระงันหาสวามีนางเท่านั้น หากชายใดปรารถนาจะได้
 นางไปเป็นคู่ครอง ขอให้ลงโทษ ถ้าลงโทษครั้งหนึ่งแล้วไม่เข็ดหลาบขึ้นทำอีกเป็นครั้งที่สอง
 ขอให้ประหารชีวิตเขาผู้นั้นเสีย พระราชมารดาท้าวสุพาหุยอมรับข้อสัญญา นางมยันทีจึง
 ประทับอยู่ในกรุงเจติ

ฝ่ายพระนลเมื่อจากนางมยันทีแล้ว ไ้เสด็จจร่อนเร่ไปเรื่อยๆจนได้พบกรรโกฏก
 พญานาก และได้ช่วยชีวิตพญานาก ทำให้พญานากพันสาป พญานากแทนคุณพระนลด้วยการ
 ฉกักพระนลทำให้พระองค์ปฐุปปลกบัณ พญานากทูลพระนลว่า การที่พระนลมีรูปอัปลกบัณ
 จะทำให้พระนลเป็นผู้ชนะ และ ขอให้พระนลเปลี่ยนชื่อเป็น วาหุ ให้เดินทางเข้าไปยัง
 กรุงอโยธยา เข้าเฝ้าท้าวฤๅษบรรณ สมักรเป็นสารถิ และให้แลกวิชากับท้าวฤๅษบรรณ
 วิชาอายุในวิชาอภินิหาร (หัวใจสกา ก็ือความรู้ในการเล่นอย่างคี่ยั้ง) จะทำให้พระนล
 ได้พบกับพระมหะสิ พระโอรส พระภิกา และ จะได้ครอบครองบ้านเมืองดั่งเดิม ถ้า
 ปรารถนาจะมีรูปดั่งเดิม ขอให้พระนลว่าลิกถึงพญานากและเสกผ้าที่พญานากมอบให้
 พระนลปฏิบัติตามคำแนะนำของ กรรโกฏก ก็ือ เปลี่ยนชื่อเป็นว่าหุค เข้าเฝ้าท้าวฤๅษบรรณ
 และสักรเป็นสารถิ

ฝ่ายท้าวทิมะ ทรงทราบข่าวการสูญเสียราชสมบัติของพระนล และ การพามเหสี
 ร่อนเร่ไป จึงรับสั่งให้พราหมณ์ออกติดตามพระนล และ นางมยันที ทั่วทุกทิศ พราหมณ์
 สุเทวะ เดินทางตามหาจนถึงกรุงเจติ ได้พบนางมยันที และกราบทูลเรื่องราวต่างๆ
 ให้ทรงทราบ นางกราบทูลพร รามารคาท้าวสุพาหุซึ่งนางไ้ทราบในตอนนี้ว่า แท้จริง
 ก็ือพระมาตุลาของนางเอง ขอลาถลับกรุงวิทรภัก เมื่อนางกลับมาอยู่ในบ้านเมืองของนาง

แล้ว ด้วยความเป็นห่วงสวามี นางกราบทูลพระมารดาขอให้ช่วยเหลือ พระมารดาทูลท้าว
 ภิษะ ท้าวภิษะได้ตรัสสั่งให้พราหมณ์ออกติดตามหาพระนลทั่วทุกทิศ ก่อนที่พราหมณ์จะออก
 ติดตามหาพระนล นางทมนันยาก็ได้ขอให้พราหมณ์ทุกคนขับเพลงอันเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับนาง
 และพระนล ทั้งแต่พระนลเสียบ้านเมืองเพราะแพ้สกา จนถึง พระนลทิ้งนางไป และขอให้
 สังเกตปฏิกิริยาของผู้ฟังเพลงนี้ทุกคน ถ้าบุคคลใดมีอาการผิดปกติ ขอให้รีบมากราบทูลนาง
 ไปนานนัก พราหมณ์ปรารถนาทักกลับมากรวยทูลว่า วาหุภ สารีของท้าวฤๅษณ์แห่งกรุง
 อโยธยา ร้องให้ และ ราพันต่างๆนานาเมื่อได้ฟังเพลงนี้ นางทมนันยาก็กราบทูลให้
 พระมารดาทรงทราบถึงอุปายที่จะลงว่าหูกให้มายังกรุงวิเทรภ โภคมิได้ทูลให้ท้าวภิษะ
 ทรงทราบ นางทมนันยาก็ตรัสสั่งพราหมณ์สุเทวะให้ไปเฝ้าท้าวฤๅษณ์ บละ ทูลว่า ใน
 วันรุ่งขึ้นจะมีพิธีสมพรนางทมนันยาก็ครั้งที่สอง ท้าวฤๅษณ์ปรารถนาจะได้นางเป็นบพเต
 จึงตรัสสั่งว่าหูกให้จัดเตรียมม้าขับรถพาพระองค์ไปยังกรุงวิเทรภให้ทันในวันรุ่งขึ้น วาหูก
 เสียใจ และ สงสัยในน้ำใจนางทมนันยาก็ว่าเหตุใดจึงคิดมีสวามีใหม่ อย่างไรก็ตามเขาก็
 ขับรถพาท้าวฤๅษณ์มายังกรุงวิเทรภ ในขณะที่เดินทาง วาหูกและ ท้าวฤๅษณ์ ไ้
 แลกวิชากัน คือ ท้าวฤๅษณ์ทรงถ่ายทอดวิชาอภินิหารแก่วาหูก ทำให้วาหูกชำนาญในการ
 สกา และในตอนนี้ กลิ่นที่สิงอยู่ในรู เงกก็พาเข้าอำนาจของพระนลและออกจากร่างของพระนล
 ส่วนวาหูกได้ถ่ายทอดวิชาอภินิหาร (หัวใจวิชา) แก่ท้าวฤๅษณ์ เมื่อมาถึง
 กรุงวิเทรภ ท้าวฤๅษณ์เองนพระทัยที่ไม่เห็นพิธีสมพรแต่ก็ทรงเฉยไว้ และเข้าเฝ้า
 ท้าวภิษะในฐานะเป็นราชอาคันตุกะโดยมิได้รับเชิญ ฝ่ายทมนันยาก็ได้ยินเสียงรถ และได้เห็น
 ฝูงที่การขับม้าของสารีจึงรู้ว่าพึงในพระทัยว่ากล้ายพระนลเหลือเกิน ผิดกันแต่รูปกายเท่านั้น
 จึงรับสั่งให้ เกณีนี สาวใช้ไปสืบถามว่าสารีเป็นใคร และ ให้ขับเพลงของนางเกี่ยวกับ
 เรื่องของพระนลและนางให้สารีฟัง และให้สังเกตอาการปฏิกิริยาสารี นางเกณีนีปฏิบัติตาม
 แล้วกลับมากราบทูลว่าวาหูกมีอาการผิดปกติ นางทมนันยาก็รับสั่งให้ไปสังเกตอีก นางเกณีนี
 กลับมาทูลให้ทรงทราบว่าวาหูกสามารถปฏิบัติกันอย่างเทวไปได้ เช่น เมื่อผ่านประตู
 ใดๆ ประตูจะยกขึ้นสูงเองเพื่อให้วาหูกผ่านได้สะดวก เวลาทำอาหารวาหูกจ้องมอง
 ที่หม้อ น้ำก็จะเต็มขึ้นมาเอง เวลาจะจุดไฟ วาหูกจะหยิบธูปแท่งมาถือไว้ให้ถูกแสงจะวัน
 ไฟก็จะลุกขึ้นเอง เขาสามารถจับไฟไถ่ราวกับว่าไฟนั้นเย็น และสามารถทำให้ดอกไม้

แห้ง กลายเป็นดอกไม้สดได้ นางทมิฬก็รับสั่งให้นางเกณีนี้นำอาหารที่วาหูกทำมาให้ นางเสวยอาหารฝีมือวาหูก ก็จำได้ว่าเป็นฝีมือพระนล จึงรับสั่งให้เกณีนีพาพระโอรส พระธิดาของนางไปหาวาหูก เมื่อวาหูกได้เห็นพระโอรส พระธิดา ก็ลืมนก โผเข้ากอด และร้องไห้ และไถ่กลบเกลื่อนเมื่อเห็นเกณีนีกำลังมองดูอยู่ เกณีนีกราบทูลทุกสิ่งแก่ นางทมิฬ นางทมิฬก็มั่นพระทัยว่า วาหูก ก็คือ พระนล นางจึงขอให้เกณีนีไปกราบทูล ขอพระอนุญาตจากพระมารดา ขอให้วาหูกเข้ามาพบนางในพระราชฐาน หรือ ขอให้นางไป ออกไปเฝ้าวาหูก พระมารดาทูลให้ท้าวภิษะทรงทราบ ทั้งสองพระองค์ทรงอนุญาตให้นาง วาหูกเข้ามาในพระราชฐาน เมื่อวาหูก และ นางทมิฬก็ไถ่พมกัน นางทมิฬก็ร้องไห้ และถามปัญหาวาหูกเกี่ยวกับเรื่องของนางและพระนล วาหูกตอบตามความจริงว่าทั้งนาง ไป 'เพราะกลีเข้าสิง' แต่ขณะนี้ ก็ได้ออกจากร่างของนางไปแล้ว จึงได้มาหานาง และได้ กัดพ้อนาง เรื่องการสุมพร นางเล่าความจริงให้ฟัง และ เพื่อยืนยันในความบริสุทธิ์ นางอ้อนวอนขอให้พระพาย พระอาทิตย์ พระจันทร์ ทรงเป็นพยาน ทั้งสองพระองค์ เข้าใจกัน วาหูกห่มผ้าทิพย์ที่กรรโกฏกมอบให้ และ ราชจึงถึงกรรโกฏกพยานาก รูปกาย ก็กลับกลายเป็นพระนลดังเดิม พระนลประทับอยู่ในกรุงวิทรรักษ์หนึ่งเดือน จึงเสด็จไปยัง กรุงนิษัง ทรงสวากับพระบุษกร พระบุษกรแพ่ พระนลได้ครอบครองราชสมบัติอีกครั้ง และเสด็จยกทัพมารับนางทมิฬ และ พระโอรส พระธิดา กลับบ้านเมือง

จากเรื่องย่อข้างบนนี้ จะเห็นว่า นอกจากผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับ เนื้อเรื่องแล้ว ยังได้ข้อคิดบางประการจากเนื้อเรื่อง คือ ข้อคิดเกี่ยวกับการดำเนิน ชีวิตของมนุษย์ ว่า มนุษย์ส่วนใหญ่ปรารถนาจะทำแต่สิ่งที่ถึงาม หลีกเลียงการกระทำ หรือสิ่งไม่ดี แต่มนุษย์มักต้องทำทั้งความดี และ ความชั่ว ทั้งนี้เพราะมีอำนาจอย่างหนึ่ง ชักจูงให้ทำ จิตใจของมนุษย์แต่ละคนจะมีอำนาจสองอย่างต่อสู้กัน คือ อำนาจฝ่ายสูง ซึ่งชักจูงให้คนกระทำในสิ่งที่ถึงาม และ อำนาจฝ่ายต่ำ ชักจูงให้คนทำชั่ว หรือ ทำสิ่ง ไม่ดี ถ้าผู้ใดมีอำนาจฝ่ายสูงอยู่ในตัวมาก ก็สามารถเอาชนะอำนาจฝ่ายต่ำได้ แต่ บางครั้งอำนาจฝ่ายต่ำก็มีเหนืออำนาจฝ่ายสูงได้ ดังเรื่องพระนล พระนล ตัวเอก ของเรื่อง เป็นคนดี เป็นวีรบุรุษ เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป ทรงประพฤติปฏิบัติ

อยู่เป็นนิกย เป็นผู้มีจิตใจสูง มีบางโอกาสที่พระนลลงปรารภจะกระทำในสิ่งที่ตน
ต้องการบ้าง ซึ่งสิ่งนั้นอาจไม่ใช่สิ่งที่ดีงาม แต่เนื่องจากพระองค์มีจิตใจสูงจึงพยายาม
เข้าใจว่าไม่ประพฤติกามที่ใจปรารถนา แต่อ่านาจฝ่ายต่ำที่จะชักจูงให้คนทำชั่ว คำฝึก
จะมีอ่านามากอยู่พอควรจนทำให้พระนลลดละชั่วทำผิด ในเนื้อเรื่องว่า พระนลถูกกลี
เข้าสิงทำให้ลุ่มหลงในการสกา จนเสียบ้านเสียเมือง ถองร่อนเร่ไป ได้รับความทุกข์
ทรมาน และ ยังทอดทิ้งชายาผู้จงรักภักดี ถ้าพิจารณาในแง่การดำเนินชีวิตจริงๆ
กลี เป็นสัญลักษณ์แทนอ่านาจฝ่ายต่ำที่ชักจูงให้พระนลทำผิด และ ในเรื่องว่า กลีคอย
หาโอกาสอยู่ถึง 12 ปีจึงเข้าสิงร่างพระนลได้ หมายถึงว่า พระนลต้องเป็นผู้ที่มีความ
อดทนสูงอดทนต่อความปรารถนาของใจ แต่ผลที่สุดก็ทลายให้อ่านาจฝ่ายต่ำ (กลี)
ลดละชั่วประพฤติด คือ หลงการพนันจนหมดตัว ทอดทิ้งชายา และ โอรส ธิดา บุคป้าแม่
ไปแต่ลำพัง เหมือนนกการพนันตัวๆไป หรือ พวกที่ชอบทำชั่ว ชักไม่ค่อยคิดถึงผู้อื่น
นอกจาก ตนเอง กว่าจจะรู้ตัวว่าผิด ก็ใช้เวลานาน ในเนื้อเรื่องว่าพระนลพบพยานาก
พยานากช่วยแนะทางดำเนินชีวิตให้ คือ ให้เข้าเฝ้าท้าวฤๅษบรรณ และ หาโอกาสถกนาวิธา
อักษนหทัย จนพระนลสึกเสกโกธานาญ กลีจึงออกจากร่าง พระนลได้ทรงสกากับพระนุณกร
อีกครั้ง มีชัยชนะ และ ไ้ครอบครองสมบัติถึงเกษม จะเห็นว่าพระนลพยายามหาโอกาส
กระทำวากก็ จนสามารถเอาชนะความทุกข์ยากได้กลับมามีความสุขอีกครั้งหนึ่ง
พยานาก และ ท้าวฤๅษบรรณ เป็นสัญลักษณ์แทนความรู้ลึกซึ้งชอบชั่วดีของพระนล การชำนาน
ทางอักษนหทัย อาจหมายถึงการที่พระนลรู้วิธีดำเนินชีวิตในทางที่ถูกที่ควร ว่า จะปฏิบัติตน
อย่างไรจึงจะหลีกเลี่ยงอ่านาจฝ่ายต่ำได้ กลีออกจากร่าง หมายถึง พระนลตั้งปณิธานไว้
ในการที่จะประพฤติ มีใจหนักแน่น การชำนะสกา กลับมารอบครองบ้านเมือง
พร้อมกับรับ ชายา โอรส ธิดา มาอยู่ด้วย แสดงถึงการที่พระนลทวนกลับมาประพฤ
ติปฏิบัติในทางที่ดีงามต่อไป และ มีความรับผิดชอบก่อนหน้าที่

จะเห็นว่า เรื่องพระนล เป็นเรื่องที่ทำให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ว่า
มนุษย์แต่ละคน มีทั้ง ดี และ ชั่ว ในตัว การที่คนจะประพฤติดี หรือ ชั่ว เพียงไหน
ขึ้นอยู่กับความรู้ และ ความเข้าใจ ของผู้นั้นว่า จะดำเนินวิถีชีวิตอย่างไร บางคน
แม้จะพยายามดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องที่สุดแล้ว แต่ก็อดพลาดพลั้งไปได้ ความสำคัญอยู่ที่ว่า

เมื่อพลาดพลั้งแล้ว จะหาวิธีดำเนินชีวิตอย่างไรต่อไปเพื่อไม่ให้พลาดพลั้งอีก ทั้งในเรื่องพระนล พระนล เป็นตัวแทนของมนุษย์ทั่วไปที่มีการดำเนินชีวิตทั้งที่ถูกต้อง และไม่ถูกต้อง การศึกษาเรื่องพระนล ช่วยให้ผู้อ่านได้ข้อคิดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง

หรือ นางทมยันตี ก็เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตของผู้หญิงได้ นางเป็นคนที่ประพฤติปฏิบัติแก่ในสิ่งที่ถึงาม รัก และ ซื่อสัตย์ต่อสวามี เมื่อยามพลัดพรากจากสวามี ต้องเร่ร่อนอยู่ตามลำพัง กว้างเหงา ความเปล่าเปลี่ยว คงจะมีอยู่ไม่น้อย เมื่อมีรายบางคนแสดงความปรารถนาในก้นาง ใจของนางอาจจะไหวหวั่นบ้าง แต่นางก็เข้มใจได้ แสดงว่านางมีอำนาจฝ่ายสูงอยู่ในตัวมากพอ ดังเช่นตอนที่พรานป่า ช่วยชีวิตนางให้รอดพ้นอันตรายจากงู และโก่งกล่าววาจาแล้วโลมนาง หวังจะได้นางเป็นภรรยา นางแค้นมาก จึงกล่าววาจาสาปแช่งนายพรานให้ตาย ถ้าพิจารณาในแง่สัญลักษณ์ การที่นายพรานพูดแล้วโลมนาง หวังได้นางเป็นภรรยา อาจเป็นสัญลักษณ์แทนจิตใจอันไหวหวั่นไม่มั่นคงของนาง ในอันที่จะรักมากกว่าบริสุทธิ์ของจิตใจที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถึงาม รัก และ ซื่อสัตย์ต่อสวามีต่อไป แล้วทำไมนางสาปแช่งนายพรานให้ตาย เป็นสัญลักษณ์แทนการเข้มจิตใจ สละความคิดในทางไม่ดีไม่งามออกจากจิตใจของนางโดยเด็ดขาด

หรือตอนนางทมยันตีขอคำแนะนำจากพระราชมารดาท้าวสุพาที่แห่งเมืองเจดีย์ที่ศรีสุวรรณ นางได้พูดด้วยว่า 'นางจะไม่พูดกับชายใด ยกเว้น พรานหมันที่จะเป็นผู้ติดตามหาสวามีของนาง และถ้าชายใดประสงค์จะได้นางเป็นชายา ขอให้ลงโทษชายผู้นั้น ถ้ายังไปเช็กหลามขอให้ลงโทษชายผู้นั้นถึงตาย อาจเป็นสัญลักษณ์แทนใจของนางที่พยายามหลีกเลี่ยงสิ่งต่างๆที่จะทำให้ใจของนางเขว ไม่มั่นคงต่อสวามี ก็เป็นได้'

นอกจากข้อคิดที่ได้จากเนื้อเรื่อง จะนำมาใช้เป็นแนวในการดำเนินชีวิตได้แล้ว ลักษณะนิสัยของตัวละครเอกในเรื่อง คือ พระนล และ นางทมยันตี ก็เป็นแบบอย่างที่ดีที่ผู้อ่านสามารถยึดถือปฏิบัติตามได้ คือ

(พระนล) เป็นกษัตริย์ผู้สละราชสมบัติ รักความยุติธรรม ถือความสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว
นับถือตนเอง อวดตน มีลักษณะเป็นสุภาพบุรุษ ที่ชายทั่วไปพึงเอาอย่าง

ที่ว่าพระนล รักความสัตย์ เช่น ตอนที่ทำหน้าที่เป็นทูตรัก นางทมยันตี กับ
เทพทั้งสี่ (พระอินทร์ พระยม พระอัคนี พระวรุณ) ที่ว่าไม่เห็นแก่ตัว นับถือตนเอง
ก็ตอนที่พระนลแพ้สากวนเสียวราชสมบัติ ก็ออกจากบ้านเมืองร่อนเร่ไปด้วยความ
ทุกข์ยากแค้นภัยนางทมยันตี พระองค์ส่งสารนางมาก รู้สึกเสียพระทัยที่ทําให้นางต้อง
บาทนทุกข์ด้วย ได้พยายามชี้ทางที่จะไปยังกรุงวิทรภักให้ เพื่อหวังจะให้นางกลับไปอยู่
บ้านเมืองของนาง ไม่ต้องมาลำบากกับพระองค์ . นางปฏิเสธที่จะกลับไปแต่ลาตั้ง
นางอ่อนวอนขอให้พระนลกลับไปอยู่บ้านเมืองของนาง และ ยืนยันว่า พระนลจะได้รับ
การก่อกองรับเป็นอยู่ที่ดี พระนลปฏิเสธ โดยให้เหตุผล ว่า

" ถ้า สัมฤทธิ์ไฉ่ ก็ดีกว่า ทว ทรินวิวิธินท์
o กรังก่อนนวดฤทธิล้า มหิบาล , อื่นแม่
เพื่อเพิ่มพูนพรหมมา แห่งเจ้า
ปริจิตุโธ กมิบยามิ ทว โทกวิวิธินท์
ครั้งนี้จะไปปาน ยาจก แม่ชื้อ
จักเพิ่มพูนโลกแต่ร่า แห่งสุ "

(พระนลกล่าวลง หน้า 121)

จากโคลงบทนี้ แสดงว่าพระนล มีนิสัยนับถือตนเองไม่ยอมขอความช่วยเหลือ
จากใคร นอกจากตนเอง ทรงเห็นว่าตนเองเป็นผู้ทำผิด เพราะแพ้การพนันจนเสียบ้าน
เสียเมือง ก็ควรได้รับโทษ ความทุกข์ทรมาน ไม่ควรทําให้ผู้อื่นพลอยเดือดร้อนไปด้วย
แม้ผู้นั้นจะเป็นพระญาติสนิท เช่น ท้าวภิมะ หรือแม่แก่นางทมยันตีผู้ชํารุา ก็ไม่ควรต้อง
มาทนทุกข์ทรมานกับพระองค์ จึงเฝ้าบอกทวงให้นางทราบบว่าจะเดินทางไปยังกรุงวิทรภัก
ได้อย่างไร และในตอนสุดท้ายได้ตัดสินใจพระทัยทิ้งนางไป เพราะ

" มยิ นัทลัณย ทุทซ์ อัยม ปิราปัสยัตถินุวริกา
 ๐ แม้นงักจะกิกกอย ตามไป วิกแ
 ไทจนจะรอดทุกซ์ทวิ รอบข้าง
 อุกส์ริเก ลักยท ลียาท เก วินเพคาปิ สู้ กัวจิต
 แม้มแยกกรรไล กางหาก กูนา
 เมื่อจะมีสุขบ้าง กระมัง

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 125-127)

นอกจากจะเป็นผู้มีนิสัยชื้อสัถย์ ไม่เห็นแก่ตัว นับถือตนเองแล้ว พระนลยังมีนิสัย
 ไม่ผูกพยาบาท เช่น ทรงรู้ว่ากลีเป็นผู้ทำให้พระองค์ลุ่มหลงการพนันจนเสียบ้านเมือง
 เสียชยา และ โอรส ธิดา และพระองค์ต้องได้รับทุกข์ทรมาน แต่เมื่อพระองค์มีอาพา
 หนักกลี ถึงแม้จะโกรธ ก็จะไม่สาปแช่งกลี แต่เมื่อกลีขออภัย ก็ทรงอภัยให้ไม่ทำโทษ
 หรือเมื่อขณะสกาพระบุษกร แทนที่จะทำโทษให้สมกับที่พระบุษกรเคยทากับพระองค์ ก็มีไถทา
 เพราะเห็นว่าเป็อนุชา และ ยังจัดสรรที่บ้านเมืองให้พระบุษกรไปครอบครองด้วย
 จะเห็นว่า ทรงเป็นผู้มีคุณธรรมสูงน่าน่าที่จะถือเป็นตัวอย่าง ถ้าทุกคนนึกเช่นพระนลได้
 คงจะเป็นผู้ที่มีความสุขไม่น้อย

ส่วนนางทมยันตี ก็เป็นตัวอย่างของลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นภรรยาที่ดีของสามี
 และเป็นแม่ที่ดีของลูก เป็นนายท่ดีของบ่าวโดยไม่ต้องสงสัย

ที่ว่า เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ก็เมื่อจะหาสิ่งใดก็จะปรึกษาพระบิดา พระมารดา
 เสมอ โดยเฉพาะพระมารดา เพราะคุ้นเคยกว่า เมื่อทรงเห็นก็ช่วยจึงจะปฏิบัติตาม
 และจะขออนุญาตก่อนทุกครั้ง เช่น เมื่อนางไถกลับมามีบ้านเมืองของนางแล้ว นาง
 เป็นห่วงสามี ก็ปรึกษาพระมารดา ว่าจะทำอย่างไรจึงจะได้พบพระนล หรือคนที่รู้ว่า
 ว่าทุกมีอาภักติภิรยาแปลกประหลาด เมื่อฟังเพลงที่นางให้พราหมณ์นำไปร้อง นางก็ปรึกษา
 พระมารดา ขออนุญาตให้พราหมณ์สุเทวะเดินทางไปยังกรุงอโยธยาเพื่อเข้าเฝ้าท้าว
 ฤๅษีบรรณวงศ์ว่าการสุมพรครั้งที่สองของนาง หรือเมื่อแน่ใจว่า ว่าทุก ก็คือ พระนล
 บางประสงค์จะพบว่าทุก ก็ให้เกณีนีไปกราบทูลพระมารดา ให้อนุญาตให้ว่าทุก เข้ามาใน
 พระราชฐาน หรือให้นางออกไปพบว่าทุก ก็ได้ จะเห็นว่า นางจะไม่ทำสิ่งใดที่ไม่สมควร

หรือที่จะชักพระนฤทัยพระบิดา พระมารดา

ที่ว่าเป็นชายาที่ดีของสวามี คือ นางมีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี ทรงเป็นทั้ง
 บารดา และ ชายา ที่ว่าเป็นเห่ป้อนบารดา คือ กอดแนะนำ เคือนสกี หาวิธีช่วยเหลื
 ปลอดภัย เมื่อสวามีทำผิดหรือได้รับความทุกข์ เช่น ก่อนพระนลลงสกาจนไม่
 สนพระทัยในราชกิจ นางไภหาวีก็จะทำให้พระนลหันมาสนพระทัยเรื่องใหม่ที่มีใ้การสกา
 เช่นออกอุบายให้พี่เลี้ยงไปเชิญเสนาบดีมาเฝ้าพระนล แต่พระนลก็ไปสนพระทัย
 ที่ว่าเป็นทั้งพระชายา และ เพื่อน คือ การปฏิบัติหน้าที่ของชายาอย่างไม่บกพร่อง เมื่อ
 สวามีปัสุข นางก็สุขด้วย เมื่อสวามีมีทุกข์นางก็ทุกข์ด้วย สู้ทุกข์สวามีมาปากงคามเสด็จ
 เมื่อสวามีต้องออกจากบ้านไปเอง เพราะแพ้นันสกา แม้เมื่อสวามีชี้ทางให้เพื่อหวังจะได้
 นางกลับไปอยู่บ้านเมืองของนาง นางก็ไปยอมกลับให้เหตุผลว่า

" หิฤทราธิรมิ หิฤทธีรวิมิ วิวิธสิกริ มิณฺฑกฤตฺถินวิคัมมิ

๐ เลียบเปื่องเลียบทรัพย์แบ้ ผาทรง หมกแล

ข้าออกเจียนพระองค์ จักม้วย

กถัม อุตฺตฤจฺย กจฺเจยฺยมิ อหิ กว้าง นิธิเน วเน

จะทิ้งพระเก็นกง แคนเถื่อน เกียวดา

ข้าจะมิไปถวาย เพื่อนท้าวเอนไฉน

ถิรานถัสสิ เก มิณฺฑวาทถัสสิ จินฺตยานัสสิ ตัก ฤชมิ

๐ ยามไร้โภชนะทั้ง ทนทุกข์

หวนนึกเมื่อยามสุข เพื่อนท้าว

วเน โขร มหาราช นาถโยนิยามิหิ กิลยมิ

ยามพระจะจำนุก ไพรทอง ถือนนา

เมื่อยจะถามทุกถ้าว ปลอดภัย

น จ ภาริยาสมิ กิถฺวิหิ วิทฺยเก ภิชามิ มถมิ

เอามิ สรวีทุฑฺธเชนุ สักยิยฺย เอตฺถิ พริวิมิ เก

๐ ยามฉวีเป็นทุกข์เศร้า โลกถลัน

เกษไชยสถาน วิเกษแล

ไปสู้มีงเงี้ยวรัก
แพทยฉลาครูแท้

กลอยจิต ไล่เลย
ดังนี้สักยา "

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 113 - 115)

จะเห็นว่านางเป็นชายาทุกขัญยาจริงๆ สู้ติดตามไปโดยไปกำนึ่งถึงกวาว
ลำบาก หรือ อันตรายที่จะได้รับ แม้เมื่อสวามีทิ้งนางไป นางก็มีได้โกรธกลับสู้ติดตาม
ต่อไป กร่ำกรวดถึงอย่างน่าเวทนา เมื่อนางจะได้รับอันตรายจากขุนนางก็มีได้กำนึ่งถึงตนเอง
กลับนึกถึงสวามีด้วยความเป็นห่วงว่าถ้านางสิ้นชีวิตโกรธแล้วจะเป็นเพื่อนเก็นป่าด้วย
นางบิภาวชื่อสักขีภักดิ์สวามี ยกย่องและหาโอกาสสรรเสริญคุณของสวามีอยู่เสมอ เมื่อนาง
มีความสุขสบาย ก็มีได้ดื่มสวามี กลับสั่งให้คนออกติดตาม ส่วนตัวนางก็มีได้ทำตนให้ทุกข์สบาย
กลับหมั่นทนความยากการแค้นกายชะบुकชะมอมบนหนิงบ้าย นิสิตวิภักดิ์อย่างไม่มีความสุข
คอยอยู่เช่นนั้น จนได้พบกับสวามีจึงปฏิบัติกันอย่างกนัความสุขทั่วไป
ที่ว่าเป็นแม่ที่ดีของลูก ก็เอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของโอรส ธิดา หาที่อยู่ที่เป็นสุขให้
เช่นเมื่อเห็นพระนลหลงใหลการศกนางก็กากเหตุการณ์ไปสงบในภายหน้าได้ จึงรับสั่ง
ให้วาร์บโดยสารดีของพระนลพาพระโอรสพระธิดาไปอยู่กับท้าววิภักดิ์ พระราชบิดาของนาง
นางรำลึกถึงพระโอรส พระธิดาเสมอ เมื่อพราหมณ์สุทเฆวคามนางจนพบ นางก็รีบจับ
กรงวิหรรค์ เพราะ เป็นห่วง และ สงสาร พระโอรส พระธิดา ที่ต้องเป็นกำพร้าทั้ง
พระบิดาและพระมารดา ที่ว่านางเป็นนายที่ดีของบ่าว ก็คือการปฏิบัติของนาง
นางไม่เกียจแค้นกับข้าราชการ จะพูดจาปราศรัยก็ไพเราะกวระแก่กาละเทศะ เช่น
เมื่อรับสั่งให้วาร์บโดยเข้าเฝ้าเพื่อนาพระโอรสพระธิดาของนางไปยังกรงวิหรรค์

" วาร์บโดยย์ ฤ กโท โภมิ

๐ กรันเห็นวาร์มโดยสารดี	จึงรักนารี	องกักรัชมราชสุภา
๐ ปรากรัยด้วยมธุรสวาจา	จับใจนักหนา	ไพเราะเสนาะนิมนว
๐ รู้จักเทศะอันการ	ทั้งกาลประมาด	ประมาณช่างเหมาะเจาะจง
๐ ถึงกาละการนวลอนงค์	กล่าวข้อความทรง	จำนงให้กิจสัมฤทธิ์ดี "

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 95)

หรือก่อนรับสั่งให้เกกนีไปสืบข่าวจากวาทุก ว่า

" คัจฉ์ เกกนี ชานีหิ ก เอณ รถวาหท
 ๑ นีนเนเกกนิงเยาว์ ตัวเจ้าไหวพริบทุกสิ่งสรรพ
 จงไปสืบสาวข่าวมาพลัน รัดฟ้าผู้นั้นคือผู้ใด "

(พระนลคำหลวง หน้า 367)

✕ จะเห็นว่า บทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวงเป็นหนังสือที่มีคุณค่าด้านเนื้อเรื่องเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องแล้ว ผู้อ่านยังได้ข้อคิดที่แฝงอยู่ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้ลักษณะนิสัยของตัวละครเอกในเรื่อง ก็ยังเป็นตัวอย่างอันดีงามสำหรับผู้อ่านได้เห็น และ สามารถปฏิบัติตามได้โดยไม่ลำบาก ทั้งนี้เพราะ ตัวเอกของเรื่องเป็นบุรุษที่มีลักษณะเป็นสุภาพบุรุษจริงๆ คือ มีนิสัยดี ไม่เห็นแก่ตัว นับถือตนเอง ชื่อสัตย์ มีกาวนมาณะ อคทน กล้าหาญ ไม่ยอมพ่ายบาท ส่วนนางเอก ก็มีลักษณะเป็นกุลสตรี มีนิสัยดี สุภาพอ่อนหวาน ชื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อสวามี เรื่องนี้จึงใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างดี

จากเรื่องพระนล ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นลักษณะอย่างหนึ่งของวรรณคดีสันสกฤต คือ ลักษณะของตัวละครเอก จะเป็นผู้มีมีความกล้าหาญ มานะ อคทน กล้าเผชิญหน้ากับอันตรายต่างๆอย่างไม่ย่อท้อ มีความซื่อสัตย์ สังเกตได้จากวรรณคดีไทยหลายๆเรื่อง ที่แปลจากวรรณคดีสันสกฤต เช่น เรื่องรามเกียรติ์ เรื่องอุณรุท เรื่องถกขุนทด ตัวเอกจะเป็นผู้กล้าหาญเสมอ ดังคำกล่าวของเนห์รูว่า " พระเอกในเรื่องมักจะเป็นบุรุษที่เต็มไปด้วยความมานะ กล้าหาญ พร้อมเสมอที่จะเผชิญหน้ากับภัยอันตรายทุกประการ " ¹

¹ Jawaharlal Nehru Op.cit. p. 560

5.3 กถาที่ได้จากเรื่องพระนลกาหลวง

5.3.1 กถาจากเนื้อเรื่อง เรื่องพระนลแสดงกถาว่า คนดี แม้จะมีผู้รัก ประทุมร้าย ก็ต้องพ่ายแพ้ กถา พระนล เป็นคนดี สุจริต มีกรรมประจำใจ ทรงเป็น กษัตริย์ที่ทรงไว้ซึ่งเทพพิราชาธรรม อันประกอบด้วย ทาน ก่อ การให้ทานแก่คนทั่วไป ศีล คือการปฏิบัติคนดี สวรรม บริจาค คือ การสละ การบำรุงสมณะพราหมณ์ สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ปวงชน เช่น โรงเรียน สะพาน ที่อยู่อาศัย อาชวชะ / ก่อมีจิตใจ ซื่อสัตย์ สุจริต ในไกรทวาร มัทวะ / ก่อ สุภาพ อ่อนโยน ไม่ถือพระองค์ ตปะ คือ การบำเพ็ญตบะ สละกิเลส และ อกุศลกรรมทั้งหลาย บำเพ็ญเพียร อโกละ / ก่อ มีเมตตา ไม่โกรธ ระงับเวรด้วยการไม่จองเวร อวิหิงสา / ก่อ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น พระองค์ทรงปกครองประชาราษฎร์ด้วยปกครองลูก ชีวิน / ก่อ ความอดทน ออกล้นความโกรธ และบางครั้งทรงงดการลงทัณฑ์หนักตามโอกาส อันสมควร อวิโรธนะ / ก่อ มีความยุติธรรม ปกครองบ้านเมืองด้วยความสุข ส่วนนางพมยันทีกีเป็นคนดี บินน้ำใจประเสริฐ รักสวามีจนชีวิต เฝ้าปรนนิบัติเอาใจใส่ ทุกทิวาราตรี รู้ว่าสวามีชอบสิ่งใดก็ปฏิบัติ ไม่ชอบสิ่งใด ก็ไม่ปฏิบัติ มีจิตใจซื่อสัตย์ จงรักภักดี แ่ต้องได้รับความลำบากก็มีใจทนออกใจ หาโอกาสประกาศาภของสวามี ไม่เคยท้อถอย นางประกอบความเบญจธรรม

\\ ความดีของสองพระองค์นี้แม้ใครก็ร้ายก็พ่ายแพ้ในที่สุด ดังคำประพันธ์ของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า

๐ ไชยขอแสดงกถิบราดา

และสมานมโนสอน

ว่าผู้สถิตศดิรพร

สุจริตสุธรรมมา

๐ ถึงแม้อมีกระจะประทุบ

ก็วิมุติพาลา

ปวงทุกชะโพนะนะสะสา

ทสหายมลายพลัน "

(พระนลกาหลวง หน้า 447)

5.3.2 ✓ กติกาการครองเรือน เกี่ยวกับชีวิตคู่ สามภรรยาจะต้องมีความ
เข้าใจกัน ร่วมทุกข์ ร่วมสุข กัน จะทำให้ชีวิตการแต่งงานรวมกัน ดังเรื่องพระนอ
คอนพระนลแพ้สกาต้องเสียบานเมือง ออกมาร่อนเร่ได้รับความลำบาก นางทมยันตีผู้สาว
โลกิยตกมาควย พระนลส่งสารนางเฝ้าบอกทางไปสู่แคว้นวิทรรักษ์แก่นาง หวังจะได้นาง
กลับไปอยู่กับพระบิดา นางปฏิเสธ และกล่าวเป็นคติ ว่า

" น จ ภาริยาสมิ	กิกุจิ	วิทียเค	ภินรามิ	มกัม
เอาบริ	สรวุฑ์เชนุ	สัทยัม	เอคัต	พริวิมิ
เอ	ยามฉวีเป็นทุกข์เศร้า	โกกัลลย		
ภณัชโอสถอัน		วิเษแล		
ไปสู่ฝั่งเมฆขวัก		กลอยจิก	ไค้เลย	
แพพณัศลากรูแท้		คังนี้ลัถยา		

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 115)

และพระนลก็ทรงเห็นด้วยกับคำกล่าวของนาง และตอบว่า

" นาสติ	ภาริยาสมิ	มิตริ	นรติยารักตัสยิ	ภณชัม
ภณัชประเสริฐไหน		กับทุกข์	ไค้ชื่อ	
หาเทียบเทียมเมียแก้ว		ไปมี "		

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 115)

และเป็นความจริงที่ว่า การแต่งงาน สามภรรยา จะต้องอยู่ร่วมกัน สตรี เมื่อ
มีสามีอยู่เคียงใกล้ก็สู้สงวราดีแม้ว่าจะมิได้ระดับอาภรณ์มีค่า แต่ถ้าไรสามีกี่ไรราดี
แม้จะประดับกายให้งามเพียงใดก็หาชวนมองไม่ ดังในเรื่องพระนล คอนพราหมณ์ผู้สาวจะ
รำพึงเมื่อเห็นนางทมยันตีที่กรุงเจตี ว่า

" กามโกโกท์	ปริโย	นินาง	นินามิ	พันธุเรน	จ
อ ชังกรอบกริ้วท่าเจ้า		แจ่มจันทร์			
ยังมีหน้าซ้ำประยูร		วิโยก			

เทห์ ธารยัคี หินาม ภริคัตถ์รัตนกังกยา
 หวังอยู่แต่พบภรร คาเส้นห์
 นางจิ่งสูทโนถก อยู่ไค้โดยคิ
 ภรตา นาม ปรี นารียา ภูณาม ภูบไย วินา
 ๐ นาริแม่ไรสรพ ภูณา
 ตัวก็เปนอาภรณ์ พิลาส
 เอบา หิ รหิกา เตน โภภมานา น โศภเต
 แม่ไรซึ่งภรรคา งามเหือก
 ถึงจะแก่งรัตนมา ไปพร้อมโสภา "

(พระนลกล่าวลง หน้า 277)

เรื่องกำของสามี สำหรับชาวอินเดีย เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะฐานะของสตรี
 ในทางกฎหมายตกต่ำ ดังกล่าวของเนห์รู ว่า " ตามคำราของมนูเป็นปรมาจารย์
 ในวิชากฎหมายของอินเดีย ปรากฏว่า ฐานะของสตรีในทางกฎหมายนั้นตกต่ำ สตรีต้อง
 ยึดเหนี่ยวผู้อื่นเป็นที่พึ่งเสมอ ไม่ บิดา สามี ก็บุตร ในด้านกฎหมาย สตรีได้รับการ
 ปฏิบัติเช่นเดียวกับข้าวของสินค้า " ¹

จะเห็นว่าฐานะของสตรีอินเดียตกต่ำ สตรี เมื่อแต่งงานแล้วจึงต้องยึดสามีไว้
 เป็นหลัก เมื่อสิ้นสามี จะเป็นก๊วยการกายจากไป หรือ ถูกทอดทิ้ง ก็ทำให้ฐานะของสตรี
 ยิ่งเลวร้ายลงไปอีก คือ ตามมานวธรรมศาสตร์ (ข้อบังคับของมนู) หญิงหม้าย
 จะมีสามีอีกไปได้เป็นอันขาด แม้จะเป็นเด็กที่แต่งงานแล้วแต่ยังไม่ถึงอายุเคียงสา เมื่อ
 สามีที่แต่งงานได้กายไป ก็ต้องเป็นหม้ายตลอดชาติ ยิ่งในคอนหลังๆ เกิดนิกายต่างๆ เพิ่มขึ้น
 แต่ละนิกาย มีข้อบังคับ กฎ วินัย แปลกๆ จนกระทั่งมีประเพณีเผาทิ้งม้ายทั้งเป็นได้
 กายตามสามีไปบนเชิงตะกองเดียวกัน เสรีรโกเต. กล่าวว่า " ในกัมภีร์ครุฑปุราณะ
 สรรเสริญเยนยอสตรีผู้กล้าหาญ ยอมเผาทิ้งสามีไปว่าเป็นหญิงประเสริฐ ประชารณ

¹ Jawaharlal Nehru Op cit. p. 383

จึงเรียกหญิงชนิดนี้ว่า สกิ ซึ่งหมายความว่า ก็ ถ้าว่า สกิ ต่อมาใช้เรียกเป็นชื่อ
ประเพณีนี้ควยกลอกมาจนปัจจุบัน เมื่อประชาชนนิยมในประเพณีนี้ หญิงโศกสามีย้ายไป
ญาติก็ขอร้องให้หญิงนั้นเผาตัวตายตามสามีไปควย ถ้าหญิงไม่ยอมขึ้นเชิงตะกอนของสามี
ก็ต้องถือพรหมจรรย์ตลอดชาติ ได้รับความเดือดร้อนสาหัส เพราะเกรงเกรงก็ตราชื่อว่า
เป็นหญิงชั่ว " ¹

ควยเหล่านี้ สามี จึงเป็นสิ่งที่มีค่าของภรรยา เป็นเครื่องชูราภิเษกภรรยา แก่เจ้า
พิจารณาในเรื่องพระนล ฐานะของนางทมยันตีมิได้ต่ำต้อยดังที่กล่าวข้างต้น นางได้รับ
การยกย่อง เป็นผู้มีเกียรติในสังคม แม้จะไร้สามี นางก็มิได้เป็นที่รังเกียจของชนทั่วไป
และนางยังหาอุบายว่าจะสมรสเป็นครั้งที่สอง แสดงว่าฐานะของนางผิดจากหญิงทั่วไป
ผิดจากที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เนห์รู กล่าวว่า " ...จากเรื่องราวต่างๆใน
มหากาพย์ ปรากฏว่า ข้อบัญญัติทั้งหลาย ทั้งมวล มิได้นำมาใช้กันอย่างเข้มงวดนัก และ
สตรีต่างๆก็มีฐานะอันมีเกียรติในแวดวงของครอบครัว และ สังคม มนุ อาจารย์ผู้ประพันธ์
ประสาธวิธความรู้ด้านกฎหมายคนแรกเองได้กล่าวว่า " ๗ ที่ใดที่มีการให้เกียรติแก่สตรี
๗ ที่นั้นมีเทพอาศัยอยู่ " ไม่มีข้อความใดที่ระบุว่า ไก่มีสตรีเฝ้าอยู่ที่ตักศิลา หรือ ที่
มหาวิทยาลัยโบราณอื่นใด แต่เชื่อกันว่าต้องมีสถานที่อันเป็นแหล่งเฝ้าของสตรีอยู่ ๗ ที่ใด
ที่หนึ่งบ้างอย่างแน่นอน เพราะมีข้อเขียนที่ระบุถึงสตรีที่เป็นนักปราชญ์ มีชื่อเสียงหลายคน
พิจารณาด้วยมาตรฐานปัจจุบัน แม้จะฐานะทางกฎหมายของสตรีในอินเดียสมัยโบราณจะ
ไม่ดีก็ตาม แต่ก็ยังดีกว่าฐานะของสตรีในยุคแรกของคริสตศาสนา ก็ว่าในกฎหมายทาง
ศาสนาในยุโรปสมัยกลาง และแน่นอนที่เกี่ยว ก็ว่าฐานะของสตรีตั้งแต่ไหนแต่ไรมาจนถึง
เมื่อไม่ช้าไม่นานนี้เอง คือ เมื่อตอนต้นของคริสต์ศตวรรษที่ 19 " ²

¹ เสฐียรโกเศศ ล.ก. หน้า 143

² Jawaharlal Nehru Op.cit. p. 383 - 384

จากข้อความนี้แสดงว่าฐานะของสตรีอินเดียในสมัยก่อนๆดีกว่าที่กำหนดในกฎหมาย ในเรื่องนี้ นางทมิยันก็จัดว่าเป็นหญิงที่มีฐานะทางสังคมสูงส่ง แต่เมื่อต้องพรากจากสวามี นางก็มีสภาพไม่ต่างไปจากหญิงม่ายทั่วไป คือ หมั่นหมอง ไร้ราศี แยกกันทั่วไปมิได้ตราหน้าว่านางเป็นหญิงชั่ว เพราะสังคมสมัยนั้นยังมีไถ่เกรงครัดในเรื่องนี้ และหญิงม่ายสมัยนั้นสามารถแต่งงานครั้งที่สองได้ ดังปรากฏในกัมภีร์วรรคตาคของจามักย์ หรือ เกากุลย ซึ่งเนห์รู ให้นำมาถ่ายทอดในหนังสือของเขาว่า " เรื่องที่พรรณนาในวรรคตาคมีหลายประเภท และกินรวบถึงทฤษฎีและปฏิบัติการในการปกครองทุกแห่งทุกมุม เรื่องการกัว และ พาณิธย์ เรื่องกฎหมายและศาล การปกครองแบบเผด็จบาล ขนบประเพณีของสังคม การแต่งงาน และการหย่าร้าง สิทธิของสตรี หญิงม่ายในสมัยนั้นแต่งงานอีกได้ การหย่าร้างในบางกรณีก็ทำได้เช่นกัน " ¹

จะเห็นว่าฐานะของสตรีอินเดียสมัยโบราณ ดีกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายของมนุษย์ คือสามารถทำอะไรได้นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกฎหมาย แม้แต่การแต่งงานใหม่ หรือการหย่าร้างก็ทำได้ ดังในเรื่องพระนล นางทมิยันก็ออกอุบายว่าจะสมุหพรใหม่ เพื่อหวังจะได้พบกับพระนลอีกครั้ง

วรรคกัโทยที่ได้อธิพผลมาจากวรรคกัอินเคียบางเรื่องได้กล่าวถึงความสำคัญของสามียู่เสมอ เช่น เรื่องมหาเวสสันดรชาดก พระบัทรีได้กล่าวถึงคุณของพระสวามีเมื่อพระเจ้ากรุงสวชัยขอรับนิโทษนางพิศคามพระเวสสันดรไปในป่า ว่า " สามียู่แล้วเหมือนหนึ่งฉัตรแก้วอันกันแดด งามหน้างามเนตรทุกเวลา พระคุณเออเป็นม่ายชายหย่าแรก รุ่งจำเริญร้างไม่มีสบาย ..." ²

1

Jawaharlal Nehru Op.cit. p. 414 - 415

2 กระทรวงศึกษาธิการ มหาเวสสันดรชาดก หน้า 72

หรือในเรื่องกฤษณาสอนน้องคำฉันท์ พระนิพนธ์ของกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส นางกฤษณาให้สตินางจิรประภา น้องสาวของนาง เรื่อง
คุณของสามี ว่า

o กุณพระภรรกาเจ้า	ไก่อปถเกล้าช่วยกันกัน
กุมขวงภยันกัน	ตรายร้างบร้างพาน
o ธรรมภาคะพิณ	บารากุศลมีกรรมมาน
เสมอแหวนวิเชียรวาน	วังสีหมองบ่มองพรรณ
o เจียรจันทรคารก	วลาทมมากักกัน
เฝ้าแสงชรอันอัน	ธการคูล์ชรอันอัน
o เฉากหญิงที่ชายหน่าย	แม้เป็นเมียก็หมองโฉม
เลื่อมสุขแก่ทุกชีโหม	มณีสเฝ้ากำสรวลกลัย์
o ทุมจนจะชวนฉิน	ประมาทหมิ่นทุกสิ่งอัน
ยากนักจักฉอนฉิน	บรรเทาสตรีครอบ
o สบศรพลสิ่งชั่ว	มาเกลือกกลัวให้หมองมอม
พักตร์บองก็เผือกผอม	พิกลรูปจักชูปทรง " 1

5.3.3 กถิขรรพทางพุทธศาสนา เช่นคอนนางทมยันตีราพันถึงพระนลให้บอก
พราหมณ์ที่จะไปกีดกามหาพระนลฟัง เพื่อจะให้เข้าไปขับ มีตอนหนึ่งใจแทรกกถิขรรพว่า

o " ข้าเคยฟังคำรัสถนักก
ยิ่งกว่าธรรมอื่นอันหมิ่นแสนมี
ความเมตตาเป็นธรรมประเสริฐ
อาบคี่เมตตาข้าเกิดเคย " //

(พระนลกล่าวหลวง หน้า 34)

1 กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส " กฤษณาสอนน้องคำฉันท์ " สมบัติรัตนวิ
จิตรเอก หน้า 323

5.3.4 กติเกี่ยวกับความรัก คือตอนนางทมยันตีรำพันถึงพระนลเมื่อพบเห็น
สิ่งต่างๆขณะถามหาพระนล ได้แทรกกติเรื่องความรักไว้อย่าง กังวาลประพันธ์

o นานาผลลดา	สุดสุขหล่นกล่นเกลื่อนไป
สองลิ้มชิมกุไธ	หวานกระไรชื่นใจกรัน
o หวานผลวิมลรส	ยิ่งกำสรดกันแสงศัลย์
คำนึงถึงทรงธรรม	พลันรสกลืนกลายชื่นชม
o หวานใดไม่หวานหนัก	เท่ารสรักสมภิรม
ไว้รักหนักอารมณ์	หวานเหมือนชมอมโศกา "

(พระนลกาหลง หน้า 203)

จากการวิเคราะห์เรื่องพระนลกาหลง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้วิจัยเห็นว่า หนังสือเล่มนี้ เป็นหนังสือที่มีคุณค่าทางกวี
กวีบทวน คือ กวีนิพนธ์ในถ้อยคำประพันธ์ ก็ทรงสามารถเลือกใช้คำประพันธ์ได้เหมาะสม
 กับเรื่อง และ เหตุการณ์ก่อนหน้า ทรงใช้คำประพันธ์หลายๆแบบในการพระราชนิพนธ์
 เรื่องนี้ และทรงพระราชนิพนธ์ได้ดี ด้านเทคนิคการประพันธ์ที่จะช่วยทำให้คำประพันธ์
 แต่ละประเภทไพเราะก็ทรงสามารถยิ่ง คือ ทรงสามารถเลือกใช้ถ้อยคำก็ มีความหมาย
 เด่น และเหมาะสมทางด้านเสียงของคำ ทรงเพิ่มสัมผัสใน ในคำประพันธ์แต่ละชนิด
 ทำให้ จังหวะ ลีลา และ เสียง ในคำประพันธ์ ไพเราะเหมาะสม ในด้านความหมาย
 ซึ่งคำประพันธ์แต่ละบทแต่ละตอน ก็ล้วนแล้วแต่มีความหมายแจ่มแจ้งชัดเจน ทำให้ผู้อ่าน
 เกิดภาพพจน์ บางตอนทรงใช้กวีโวหารน่าสนใจ ทรงเปรียบเทียบ ทรงใช้สัญลักษณ์
 อย่างเหมาะสมชวนให้ผู้อ่านติดตามความสนใจ บางตอนทรงแทรกข้อคิดแก่ผู้อ่าน
ในด้านคุณค่าทางความรู้ หนังสือเล่มนี้กลับไปช่วยความรู้ทางด้านศาสนาพราหมณ์ และ
 สภาพความเป็นอยู่ของชาวอินเดียในสมัยก่อนพุทธกาล ซึ่งมีสภาพแตกต่างจากปัจจุบัน
 นอกจากนี้ยังแทรกคติเตือนใจบางประการไว้ จึงกล่าวได้ว่า หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่มี
 คุณค่าควรแก่การศึกษาอย่างยิ่ง

สรุปผล และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวงในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สรุปได้ดังนี้

1 การศึกษาเปรียบเทียบบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระนลคำหลวงในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เรื่องพระนล (Story of Nala , ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ (Sir Monier Monier-Williams) และ นโลปาชยาน (Nalopākhyāna) ของ ประทาย จันทร รอย (Prataap Chandra Roy) ปรากฏว่า

1.1 เนื้อเรื่องพระนลทั้งสามฉบับส่วนใหญ่เหมือนกัน แต่รายละเอียดบางอย่างต่างกัน คือ

1.1.1 เหตุการณ์ก่อนที่พระนลจะทิ้งนางทมยันตีไว้คาบลำพังในป่าใหญ่ พระนลคำหลวง กับ เรื่องพระนล ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ มีความเหมือนกัน คือ พระนลกับนางทมยันตีเสกสมรสถึงกระหม่อมแห่งหนึ่ง ด้วยความอ่อนเพลียทั้งสององค์ทรงพักผ่อน นางทมยันตีหลับไป แต่พระนลไม่หลับเฝ้าเฝ้ากันถึงเรื่องราวต่างๆ และคิดถึงพระทัยถึงนางไป แต่ นโลปาชยาน มีเนื้อความต่างออกไปเล็กน้อย คือ เมื่อทั้งสององค์มาถึงกระหม่อมด้วยความอ่อนเพลียจึงหลับไป พระนลรู้สึกองค์ก่อน จึงรำถึงถึงเรื่องราวต่างๆ และ ตัดสินใจทิ้งนางไป

1.1.2 อยุธยาหนกแก้วละครที่เป็นผู้ถามนางทมยันตีเมื่อนางไปถึงนครเจติ พระนลคำหลวง กับ เรื่องพระนล ของ เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ มีความตรงกัน คือ พระราชมารดา ของทางสุพาหุ เจ้าเมืองเจติ เป็นผู้ถามนางเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว และทรงชักชวนให้นางอยู่ในบ้านเมืองด้วย แต่ นโลปาชยาน ของ ประทาย จันทร รอย นางนมเป็นผู้ถามและขอให้นางเล่าเรื่องส่วนตัวให้ฟัง

พระราชมารดาท้าวสุพาหุไค้พัง ทรงพระเมตตา และ กรัสชวนให้นางอยู่ในวังด้วย

1.1.3 การปฏิบัติตนของนางทมนันตี หลังจากเสวยอาหารฝีมืออาหุแล้ว

พระนลกล่าวลง กับ เรื่องพระนล ของ เซอร์ โมเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ มีความตรงกัน คือ เมื่อเสวยแล้ว นางเสวยน้ำ แล้วบ้วนพระโอษฐ์ แต่ นโลปายาน ของ ประดาบ จันทร รอย มีเนื้อความต่างออกไป คือ นางเสวยอาหารแล้ว ทรงล้างหน้า

1.2 วิธีการเล่าเรื่อง พระนลกล่าวลง พระนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีวิธีการเล่าเรื่องต่างไปจาก เรื่องพระนล ของ เซอร์ โมเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ แทกคล้าย นโลปายาน ของ ประดาบ จันทร รอย คือ เล่าเรื่องแบบการตอนหนา มีการเอ่ยชื่อผู้ฟัง แต่พระนลกล่าวลง มีวิธีการเล่าที่แปลกออกไปอีกบ้างด้วยการแทรกข้อคิดของผู้เล่า เป็นการวิจารณ์เรื่องไปด้วย และบางตอน ทรงแทรกอารมณ์ความรู้สึก ของผู้เล่าด้วย ส่วนเรื่องพระนล ของ เซอร์ โมเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ เล่าเรื่องไปเรื่อยๆ โดยไม่คำนึงว่าจะมีผู้ฟังหรือไม่

1.3 บุคลิกภาพของตัวละคร เรื่องพระนลกล่าวลงได้แสดงให้เห็นบุคลิกภาพของตัวละครว่า มีความสุภาพ อ่อนน้อม และ แสดงปฏิกริยา อารมณ์ ได้เหมาะสมกว่า ตัวละครในเรื่องพระนล ของ เซอร์ โมเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ และ ในเรื่อง นโลปายาน ของ ประดาบ จันทร รอย

1.4 วิธีการแปลเรื่องพระนลของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จากวรรณคดีสันสกฤต โดยอาศัยฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โบเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ และทรงเทียบเคียงกับ นโลปายาน ฉบับภาษาสันสกฤตด้วย ปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพยายามแปลเรื่องพระนล ชนิดที่เรียกว่า แปลลง คือ แปลตรงตามฉบับภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โบเนียร์ โบเนียร์-วิลเลียมส์ และ ตรงกับฉบับภาษาสันสกฤต มากที่สุด เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จึงเหมือนกัน แต่มีบางตอน ทรงแปล และ เรียบเรียง โดยการเพิ่มเติม บางสิ่งบางอย่างที่แสดงลักษณะของวรรณคดีไทย ลงไป คือ แทรกสิ่งต่างๆที่แสดงลักษณะนิสัยของคนไทย เช่น การรักความสะอาด รักความงาม ทรงแ แทรกคำอวยพรของท้าวภิมะ ทรงแทรกทัศนคติ ลงในบทประพันธ์ สิ่งนี้ที่แทรกนี้มิได้ทำให้เรื่องพระนลผิดไปจากฉบับเดิม

2 ลักษณะคำประพันธ์ เรื่องพระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เรื่องพระนล ของเ เชอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ และ นโลปายยาน ของ ประคาบ จันทร รอย ต่างกัน คือ เรื่องพระนล ของ เชอร์ โมเนียร์ โมเนียร์-วิลเลียมส์ ประพันธ์ เป็นร้อยกรองภาษาอังกฤษ นโลปายยาน ของ ประคาบ จันทร รอย ประพันธ์ เป็น ร้อยแก้วภาษาอังกฤษ พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง พระราชนิพนธ์ เป็น คำประพันธ์ร้อยกรองทุกชนิดของไทย คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ปันกัน ทรงเรียกคำประพันธ์ในเรื่องพระนลคำหลวง ว่า " คำหลวง "

3 พระราชประสงค์ในการพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ เพื่อส่งเสริมการกวี และ การแต่งหนังสือ ไทย จึงทรงพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ขึ้น เพื่อเป็นแบบอย่างในการประพันธ์แก่คนทั่วไป

4 ศิลปะในการประพันธ์เรื่องพระนลคำหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีความสามารถในการเลือกใช้คำประพันธ์ได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และ เหตุการณ์แต่ละตอน ในด้านลักษณะบังคับของคำประพันธ์แต่ละชนิด ก็ทรงเคร่งครัด

5 คุณค่าด้านสุนทรียะของหนังสือเรื่องพระนลคำหลวง มีอยู่ครบถ้วน ทั้งนี้ เพราะพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีเทคนิคในการพระราชนิพนธ์ ทำให้บทประพันธ์มีความไพเราะ คือ

5.1 การใช้ถ้อยคำ ทรงเลือกใช้คำต่างๆ มีความหมายรัดกุม เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ ภาพพจน์ ถ้อยคำตาม

5.2 เสียงของคำ ทรงมีความสามารถในการเลือกใช้คำที่มีเสียง ไพเราะ เหมาะสมกับอารมณ์ และ เหตุการณ์ตอนนั้นๆ เมื่ออ่านแล้ว ทำให้เกิดลีลา จังหวะ ที่เหมาะสม โดย เพิ่มสัมผัสใน ในคำประพันธ์แต่ละชนิด มีการเล่นคำ เล่นอักษรซ้ำคำ ซ้ำวลี ทำให้เสียงของคำประพันธ์นั้นไพเราะยิ่งขึ้น

5.3 ทรงบรรยายสิ่งต่างๆ ได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ และอารมณ์ถ้อยคำ บางตอนทรงบรรยายโดยใช้โวหารอุปมาอุปไมย บางตอน ทรงใช้สัญลักษณ์ ทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดต่างๆ

6 สีสลา-ทำนองเขียน (Style) ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ปรากฏในเรื่องพระนลคำหลวง เห็นว่า บางอย่างทรงทำตามแบบโบราณ ก็ยังทรงรักษารูปแบบนิยม อยู่ คือ การดำเนินเรื่อง เรียบร้อยประณีต คือบทพูดพระรัตนตรัย บิดา มารดา ครูอาจารย์ ขอพร แล้วกล่าวถึงจุดหมายในการแต่ง แล้วจึงเข้าสู่เนื้อเรื่อง ตอนสุดท้ายบอก วัน เดือน ปี ที่แต่งหนังสือ และชื่อผู้แต่งไว้ด้วย เพื่อสะดวกแก่ผู้อ่าน ด้านการใช้ถ้อยคำ ทรงเลือกใช้คำง่าย ๆ เป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดี ด้านการบรรยาย ทรงบรรยายได้แจ่มแจ้งชัดเจน ทรงนิยมเพิ่มสัมผัสใน ในคำประพันธ์แต่ละชนิดทำให้คำประพันธ์มีเสียงไพเราะ เกี่ยวกับประโยคที่ทรงใช้ในคำประพันธ์ มีหลายชนิด ทั้งประโยคสัน ประโยคยาว ประโยคแบบโวหาร และบางตอนใช้ประโยคหลายๆแบบปนกัน สำหรับเรื่องทักนกวีหรือความกิดเห็นของกวี ที่แทรกลงในคำประพันธ์มีน้อย เพราะเป็นเรื่องแปล ต้องพยายามรักษาเนื้อความเดิมไว้ให้มากที่สุด แต่ก็มิพดกวีปรากฏบ้าง โดยมีทั้งที่เป็นทัศนะแบบวัตถุวิสัย (Objectivity) และ อัตวิสัย (Subjectivity)

7 กุศุ่ก่าก่านความรู้ที่ปรากฏในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง ส่วนใหญ่เป็นความรู้ด้านสภาพความเป็นอยู่ และ ขนบประเพณี ของลาวอินเียนที่นับถือศาสนาพราหมณ์ บางตอนได้แทรกข้อคิด และ คติ ไว้ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ และ ความคิดในแง่ต่างๆไปด้วย ✕

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพระราชนิพนธ์เรื่องพระนลกำหลอง ในแง่การเปรียบเทียบนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาทางนี้ เป็นประโยชน์ในแง่ที่ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบเกี่ยวกับลักษณะของวรรณคดีฉบับเดิม กับ ฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยว่า มีความเหมือนกัน หรือ ต่างกัน ในแง่ใด และเป็นการศึกษาวิธีแปล ของ ผู้แปลด้วยว่า แปลตรงตามฉบับเดิม หรือ แปลแล้วเรียบเรียง หรือแปลโดยดัดแปลง ถ้าแปลแล้วเรียบเรียง หรือ แปล-ยแปลง ผู้แปลมีเหตุผลอะไรจึงทำเช่นนั้น และ เมื่อแปลแล้ว มีคุณค่าดีกว่า หรือ ค่อยกว่าฉบับเดิม อย่างไร ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ ส่งเสริมด้านความคิดให้กว้างขวางขึ้น และ เสนอผลงานกันควาต่อผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ เกิดความคิด ความเข้าใจ นานาประการ

ผู้วิจัยเกรงจะเสนอแนะให้มีการศึกษากันกว่าเปรียบเทียบวรรณคดีเรื่องอื่นๆของไทย ที่แปลมาจากวรรณคดีต่างชาติ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในการศึกษา อาจจะศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง หรือจะศึกษาให้ครอบคลุมทุกๆด้านก็ได้ เช่น ศึกษาเปรียบเทียบในแง่ เนื้อหา ศิลปะการประพันธ์ การใช้ถ้อยคำ ล้วนโวหาร คุณค่าด้านสุนทรียะ ฯลฯ ของแต่ละฉบับว่า ฉบับใด ดี หรือ ค่อยกว่ากันอย่างไร ก็ได้

2

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระแสร มัลยาภรณ์ ว่าด้วยวรรณคดีเปรียบเทียบ เล่ม 2 แผนกพิมพ์ดีดวิทยาลัย
วิชาการศึกษา บางแสน 2509 136 หน้า
- กุสุมา รัทมนัน พระราชนิพนธ์เรื่องพระนลคำหลวง เรียบเรียงเพื่อเป็นรายงานใน
วันมหาธีรราชเจ้ารำลึก ๓ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 25 พฤศจิกายน 2514 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2514 31 หน้า
- กุหลาบ มัลลิกะมาส " วรรณคดี วรรณกรรม และ วรรณศิลป์ " อนุสรณ์
นาง รำเพย จำปีรักษ์ บรรณาธิการในงานฌาปนกิจศพ 6 พฤษภาคม 2516
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง 2516 207 หน้า
- กุหลาบ มัลลิกะมาส " การสอนวิชาวรรณคดี " เอกสารนิเทศการศึกษา คู่มือวิชา
ภาษาไทย เล่ม 3 ฉบับ 100 พ.ศ. 2512 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัด-
ครู 419 หน้า
- กุรุสภา ชุมนุมตำรากลอน ฉบับหอสมุดวชิรญาณ โรงพิมพ์กุรุสภา 2504 323 หน้า
- เจือ สตะเวทิน หนังสืออุเทศวิชาภาษาไทย ประวัติวรรณคดี กุรุสภา 2504
293 หน้า
- เฉลิม อยู่เวียงชัย " การถ่ายทอดภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย " เอกสารนิเทศ
การศึกษา คู่มือวิชาภาษาไทย เล่ม 3 ฉบับที่ 100 หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครู 419 หน้า
- ดอกบัวขาว และ พิกพ ตั้งณะสิงห์ เปรียบเทียบลัทธิของโลก แพร่พิทยา 2508
336 หน้า
- ✓ นราธิปพงศ์ประพันธ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น ภาษา วรรณคดี และ วิทยาการ
ก้าวหน้า 2504 499 หน้า
- นราธิปพงศ์ประพันธ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น วิทยาวรรณกรรณ แพร่พิทยา
2514 1042 หน้า

นริศรานุวัดติวงศ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยา และ คำรณราชนิกุล
พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา สาส์นสมเด็จพระเจ้า 1 กรกฎาคม 2505

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ม.ล. รวมบทความเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย
ศูนย์ภาษาอังกฤษ โครงการพัฒนามหาวิทยาลัย โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายก
รัฐมนตรี 2513 80 หน้า

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ม.ล. " ความคลี่คลายทางวรรณกรรมไทย " วรรณคดีไทย
วรรณไวทยาการ โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ไทยวัฒนาพานิช
2515 156 หน้า

ปิ่น มุกขนันต์ บทเรียนจากอินทรี กลังวิทยา 2506 500 หน้า

ปรมาณูชิตอินทร์ สมพระมหาศบดเจ้า กรมพระ " ถิ่นสอนน้องคำฉันท์ "
สมบัติรักกันกรีนเอก (พระธรรมโกษาจารย์ รวบรวม) เสริมวิทย์
บรรณาการ 2513 328 หน้า

เปลื้อง ณ นคร ประวัติวรรณคดีสำหรับนักศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2513 446 หน้า

มณฑุกุเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ พระนลคำหลวง ศิลปบรรณาการ
ไมตรีภาพพิมพ์ 574 หน้า

มณฑุกุเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ พระสุนทเทป อนุสรณ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ หลวงประเสริฐมุนิจ 23 กรกฎาคม 2513 โรงพิมพ์ของ
สมาคมสังคมศาสตร์ 2513 184 หน้า

มณฑุกุเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ บทละครเรื่องรามเกียรติ์ และ บ่อเกิด
รามเกียรติ์ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ ศิลปบรรณาการ 2505 1023 หน้า

มณฑุกุเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ ลิลิตนารายณ์สิบปาง กลังวิทยา
2507 526 หน้า

มณฑุกุเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ ศกุนตลา มัทนพาธา ท้าวแสนปม
ประมวลสุภาษิต ศิลปบรรณาการ 2509 771 หน้า

ราชทูตมณฑลยี่สิบสามคน ตำราฆ่าของเก่า และ การรำนากำโคลง บรรณาการในงาน

พระราชทานเพลิงศพ พลต.ท.อัคราธิปทีสังหารบาลเมือง ๑ มิถุนายน

2512 โรงพิมพ์ บำรุงนุกุลกิจ 2512 180 หน้า

ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 โรงพิมพ์ ถนนการ

ทหารราบ 2511 1053 หน้า

วิชาการ กรม รายงานมหาเวสสันดรชาดก กรุงเทพฯ 2512 416 หน้า

วิชาการ กรม ลิลิตพระลอ คุรุสภา 2509 190 หน้า

วิชาการ กรม หลักภาษาไทย ชั้นเตรียมอุดม ครุสภา 2504 392 หน้า

กิตติปากร กรม จันทคามณีเล่ม 1-2 กับ บันทึกเรื่องหนังสือจันทคามณี และ จันทคามณีฉบับ

พระเจ้าบรมโกศ กิตติปาบรรณาการ 2504 392 หน้า

วิทย ศิวะกริยานนท์ วรรณคดี และ วรรณคดีวิจารณ์ สยามภาษาและหนังสือ

2514 312 หนก

สมปอง พิริยกิจ การบรรยายวิชาการประพันธ์ร้อยกรอง บรรยายแก่นิสิกปริกฤษยาโท

วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร พ.ศ. 2515

[illegible]

พฤษภาคม มิถุนายน 2502 หน้า 7-14

สิทธิฯ พินิจภาวคณ และ กณอื่นๆ ความร้ทัวไปทางวรรณกรรมไทย เอกสารประกอบ

การเรียบ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง 2515 556 หน้า

✓เสรียรโกเศศ การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ ราชบัณฑิตยสถาน 2507 199 หน้า

เสรีบริโกเกต ลัทธิของเพื่อนฉบับสมบูรณ์ ก้าวหน้า 2507 1231 หน้า

ศสจ.รโกเตศ และ นาคะประทีป กาของวรรณคดี โรงพิมพ์อักษรไทย 2515

384 หน้า

✓แสง มนวิตร เรื่องกาสนาพรหมณ์ บรรณาการในงานฉานนกิจภ พ.ค. เนกร

ทองธำรง 15 พฤศจิกายน 2510 โรงพิมพ์มหาดไทย 41 หน้า

Collins London and Glasgow, New Gem Dictionary (Edited by
Ernest Weekly and Anne Scott) Collins Clear-Type Press,
Great Britain, 1960, 628 p.

Dwight Timothy and Others, The World Great Classics The Colonial
Press, New York, London, 467 p.

Nehru, Jawaharlal, The Discovery of India (แปลเป็นภาษาไทย โดย
กฤษณา กุศลาลัย เล่ม 1) ศูนย์การพิมพ์ 2515 451 หน้า

Richard, I.A. , Principle of Literary Criticism อ้างอิงจาก
ชลธิรา กัสต์อยู่ 'ก่อนนำวรรณคดีวิจารณ์แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย'
วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2513 อัดสำเนา 212 หน้า

Vyasa, Krishana Dwaipayana, " Nalōpākhyāna " The Mahābhārata
Vol.2 (Translated into English Prose by Pratap Chandra
Roy) second edition, Bharata Press, Calcutta, 1939, 935 p.
Williams, Monier, " Nalōpākhyānam " Story of Nala Oxford,
Clarendon Press, June, 1879, 173 p.

ประวัติย่อของผู้เขียน

นางสาว ประเทือง วงศ์รัตน์ บุตรีนายพิภพ นางสาวิง วงศ์รัตน์ เกิดเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2489 ที่อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ได้รับการศึกษาเบื้องต้น จากโรงเรียนวัดพินิจธรรมสาร " วิบูลย์วิทยอุปถัมภ์ " สำเร็จชั้นประถมศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2498 สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อปีการศึกษา 2504 จากโรงเรียน ป่าโมก " ป่าโมกซ์วิทยาภูมิ " อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนกศิลปะ จากโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย อำเภอยานนาวา กรุงเทพมหานคร เมื่อปีการศึกษา 2506 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน . เมื่อปีการศึกษา 2510 และสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิตในสาขาอุดมศึกษาและการฝึกหัดครู วิชาสามัญ ภาษาและวรรณคดีไทย จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เมื่อ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2517 ปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่ราชการ ที่ วิทยาลัยครูพระนคร อำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร